

ОБЩИНА ПЕТРИЧ, ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД, РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

2850 Петрич, ул. "Цар Борис III" № 24, тел.: +359(0)745 69112, факс: +359(0)745 62090
e-mail: oapetrich@petrich.bg

О Б Я В Л Е Н И Е

Програмата за опазване на околната среда на територията на община Петрич за периода 2025-2030 г. е изготвена на основание чл. 79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (Обн., ДВ, бр. 91 от 25.09.2002 г., попр., бр. 98 от 18.10.2002 г., изм., бр. 86 от 30.09.2003 г., доп., бр. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., бр. 74 от 13.09.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., изм. и доп., бр. 77 от 27.09.2005 г., изм., бр. 88 от 4.11.2005 г., бр. 95 от 29.11.2005 г., в сила от 1.03.2006 г.,изм., бр. 96 от 2.12.2022 г., в сила от 27.11.2022 г., бр. 102 от 23.12.2022 г., в сила от 1.01.2023 г., бр. 84 от 6.10.2023 г., в сила от 6.10.2023 г., бр. 102 от 8.12.2023 г., доп., бр. 70 от 20.08.2024 г.).

ПООС на община Петрич се публикува за обществено обсъждане на интернет страницата на общината за срок от 30 дни от датата на настоящото обявление.

Мнения, предложения и възражения за промени и допълнения към проекта на Програма за опазване на околната среда на територията на община Петрич за периода 2025-2030 г., могат да бъдат подавани:

на адрес: гр. Петрич, ул. "Цар Борис III" № 24

на e-mail: oapetrich@petrich.bg, antoanetaangelova@petrich.bg

на факс: 0746 62090

ОБЩИНА ПЕТРИЧ

ПРОГРАМА

ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

НА ОБЩИНА ПЕТРИЧ

ЗА ПЕРИОДА 2025-2030 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	ВЪВЕДЕНИЕ	4
1.	Обхват на програмата.....	4
2.	Правно основание за разработване на програмата.....	4
3.	Принципи на програмата.....	5
4.	Цели на програмата.....	7
II.	АНАЛИЗ НА СРЕДАТА.....	9
1.	Териториално-административна характеристика.....	9
2.	Физико-географско райониране и ландшафтни характеристики	12
3.	Релеф	12
4.	Климат.....	13
5.	Хидрографска мрежа.....	20
6.	Инженерно-геоложки и хидроложки характеристики.....	20
7.	Социално-демографски характеристики.....	22
8.	Икономически характеристики.....	24
8.1.	Обща информация.....	24
8.1.1.	Регионален контекст	24
8.1.2.	Състояние на местната икономика	25
8.2.	Земеделие, растениевъдство и животновъдство	28
8.3.	Горско стопанство	29
8.4.	Промисленост.....	30
8.5.	Туризм	32
Природен и културно-исторически потенциал на община Петрич за развитие на туризъм:		36
8.6.	Културно-историческо наследство.....	36
9.	Транспортна инфраструктура.....	37
9. 1.	Пътна инфраструктура.....	37
9. 1. 1.	Републиканска пътна мрежа.....	37
9. 1. 2.	Местна /общинска и частна/ пътна мрежа.....	38
9.2.	Железопътен транспорт	40
9.3.	Въздушен транспорт	40
10.	Инженерна инфраструктура	41
10. 1.	Водоснабдяване и канализация.....	41
10. 1. 1.	Водоснабдяване.....	41
10. 1. 2.	Канализация.....	50
10. 2.	Хидромелиоративни напоителни системи	54
10. 3.	Енергийни мрежи. Електроразпределение.....	55
10. 5.	Телекомуникационна инфраструктура.....	59
10. 6.	Инфраструктура за управление на отпадъци.....	59
11.	Управленчески дейности	62
III.	АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	65
1.	Атмосферен въздух.....	65
2.	Води.....	68
3.	Полезни изкопаеми.....	80
4.	Почви	81
5.	Гори	82
6.	Растителен и животински свят.....	82
7.	Защитени зони и защитени територии.....	83

7.1. Защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000, съгласно Закона за биологичното разнообразие.....	83
7. 2. Вековни дървета, обявени по Закона за биологичното разнообразие.....	86
7. 3. Защитени територии, съгласно Закона за защитените територии /ЗЗТ/	87
8. Територии с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и необходимите превантивни мерки и начин на устройство и защита.....	92
8. 1. Свлачища. Срутища.....	92
8. 2. Горски пожари.....	96
8. 3. Разломи. Сеизмичност.....	97
9. Зелени площи	98
10. ШУМ.....	101
11. Радиационна обстановка, йонизиращи и нейонизиращи лъчения	106
IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT-АНАЛИЗ/.....	111
V. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА	116
VI. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА	118
VI.1. ГЕНЕРАЛНА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ.....	118
VI.2. СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ	119
VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ.....	122
План за действие на ПООС Петрич 2025-2030 г.	123
VIII. НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	133
IX. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	133
X. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	134

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Обхват на програмата

Опазването на околната среда е сред най-важните приоритети на съвременното общество. За опазване на природните богатства на страната и осигуряването на здравословна околна среда за живот, труд и отдих на населението е необходимо да се провежда целенасочена и комплексна екологична политика на държавата. Нейни задължителни елементи са изграждането и усъвършенстването на законодателството и нормативната уредба и наличието на институции, осигуряващи постоянен контрол и оценка на състоянието на околната среда, вземане на управленски решения и тяхната реализация.

Законовите разпоредби в сферата на опазване на околната среда имат многопосочен характер, поради което те са ефективни само когато са подкрепени с конкретни форми на реализация. Една от тези конкретни форми е изготвянето на програма за опазване на околната среда приложима на местно ниво, която интегрира икономическите и социалните цели при планиране на дейностите в тази област.

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Петрич обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините от нормативните документи по опазване на околната среда.

ПООС е разработена за период 2025-2030 г. и подлежи на евентуална актуализация при всяка значима промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на общината или региона.

Програма за опазване на околната среда е необходима, за да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми в общината с цел запазване на доброто състояние на околната среда. С помощта на тази програма ще се формира адекватна екологична политика на общината и постигане на най-ефективно и целесъобразно използване на наличните ресурси.

ПООС цели не само по-устойчива околна среда, но и по-добро качество на живот.

2. Правно основание за разработване на програмата

Програмата за опазване на околната среда на община Петрич е изготвена в съответствие с чл. 79, т. 1 от Закона за опазване на околната среда и Указанията на Министерство на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда.

Програмата за опазване на околната среда е основен инструмент за реализиране на Националната екологична политика на местно ниво.

Задачата на общинските програми за опазване на околна среда е да спомогне за създаване на оптимална екологична обстановка, която да осигурява здравословна жизнена среда на населението в региона.

Принципното право за приемане на стратегии, прогнози, програми и планове по въпроси от местно значение, включително по опазване на околната среда, е дадено на Общинските съвети с чл. 21, т.12 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА).

ПООС е изготвена в съответствие с принципите на Националната стратегия за околна среда (НСОС), която се разработва за период от 10 години и се приема от Народното събрание по предложение на Министерския съвет (чл. 76, ЗООС). В допълнение на основния национален стратегически документ в областта на околната среда, се разработват и приемат и други национални планове и програми по компоненти на околната среда и фактори, които им въздействат. Те се основават на принципите, целите и приоритетите на Националната стратегия за околна среда и са в съответствие с изискванията на специалните закони за околната среда. При разработката на програмата са използвани и следните стратегически документи.

Настоящата Програма е разработена и се базира на анализа и изводите в предходни разработки на общински екологични, стопански, финансови и други проучвания и документи за Община Петрич (Програма за управление на отпадъците, Общински план за развитие 2014-2022г., Интегриран план заградско развитие и възстановяване на гр.Петрич, Доклади за оценка на въздействието, Екологични оценки и др.).

3. Принципи на програмата

Националната стратегия за околна среда и общинските програми за околна среда са средство за постигане целите на закона и се разработват в съответствие с принципите за опазване на околната среда, регламентирани в Закона за опазване на околната среда, а именно:

3.1. Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение, без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди“. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда. Тази концепция предполага устойчив икономически ръст, намаляване на бедността, справедливо разпределение на националното богатство, подобряване на общественото здраве и качеството на живот, като същевременно се намалява замърсяването на околната среда, предотвратяват се бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

3.2. Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа за устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие.

Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им.

Невъзобновяемите ресурси следва да се използват рационално и разумно, включително и като бъдат налагани ограничения върху използването на

стратегически и редки природни ресурси и тяхната замяна в потреблението с алтернативни ресурси и синтетични материали.

3.3. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Дейности, които съгласно принципа на предпазливостта представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве, следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че:

- ☞ да причинява минимални изменения на околната среда;
- ☞ да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве;
- ☞ да се редуцира до възможния минимум използването на суровини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали;
- ☞ да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, генерирани от потреблението на продуктите;
- ☞ да се предотвратят и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване.

3.4. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в политиките на национално, регионално и местно равнище. На ниво община спазването и прилагането на този принцип изисква разработването, приемането и прилагането на различни концепции, стратегии, планове и програми за регионално развитие, за развитие на икономиката или на отделни нейни отрасли и сектори (транспорт, енергетика, строителство, селско стопанство, туризъм, промишленост, образование и други) на местно равнище (но съобразени с предвижданията на национално и регионално равнище) да осигуряват интегрирано опазване на околната среда в съответствие с принципите и целите на закона и Националната стратегия за околна среда.

3.5. Субсидиарност на политиките

Този принцип се основава на децентрализиране на процеса на вземане на решения. Необходимо е все повече компетенции и отговорности да бъдат трансферирани в посока от централно към регионално и местно равнище. Органите на регионалното и местното управление са по-близо до проблемите и в някои случаи до правилните решения за справянето с тях.

3.6. Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

3.7. Предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях

Необходимо е да се насърчава въвеждането на “чисти технологии” и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат “най-добри налични техники” в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и “добри земеделски практики” в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

3.8. Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, иновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

3.9. Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда, трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

3.10. Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околна среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

3.11. Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да ѝ бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

4. Цели на програмата

Програмата се разработва за периода 2025 - 2030 г., обхващайки всички дейности, които произтичат като задължение на общините по опазване на околната среда.

Основната цел на Програмата е да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване.

Предотвратяването на отрицателни изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции в следствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на глобалната цел на политиката по устойчиво развитие – подобряване на качеството на живот и благосъстоянието. В този смисъл ПООС цели не само по-устойчива околна среда, но и по-добра жизнена среда и по-добро качество на живот на населението.

Други специфични цели на ПООС са:

- да формулира и открие приоритетите и да стикова общинските мерки с националните програми и стратегии;
- да предвиди основните мерки, чрез които общината следва да изпълнява задълженията си и реализира правомощията си, делегирани ѝ от нормативните актове в областта на околната среда;
- да аргументира проектите на общината, предложени за финансиране от общински, национални и международни източници на финансиране;
- да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси като ги съсредоточи за решаване на приоритетните проблеми;
- да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и предприятията на територията на общината за преодоляване на предизвикателствата в областта на околната среда.

Програмата се приема от общинския съвет, който контролира и изпълнението ѝ. По предложение на кмета на общината ежегодно с приемането на общинския бюджет се определят средства за изпълнение на приоритетни екологични проекти и дейности, включени в общинската програма за опазване на околната среда. Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на Програмата за околна среда, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране. Отчетът за изпълнението на програмата се представя за информация в РИОСВ-Благоевград.

ПООС е динамичен и отворен документ. Тя може да бъде периодично допълвана и/или променяна съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателството и други фактори със стратегическо значение. Основният използван апарат в разработката е стратегическо планиране, почиващо на SWOT анализ.

Програмата за опазване на околната среда прилага комплексна система от административни и икономически мерки за регулиране екологичното поведение на стопанските субекти и населението в общината. Програмата цели да формира правилно екологично поведение на населението, селскостопанските производители и стопанските субекти, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентираните икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

При разработването на Програмата за опазване на околната среда на община Петрич са следвани следните стъпки:

1. Определяне и въвличане на заинтересованите страни;
2. Анализ на средата;
3. Анализ на силните и слабите страни, на възможностите и заплахите;
4. Изработване на визия на общината;
5. Определяне на цели на програмата;

6. Изработване на план за действие;

7. Мониторинг, контрол, оценка и актуализация на програмата.

Процесът на определяне и въвличане на заинтересованите страни при разработване на ПООС преминава през няколко стъпки. Първоначално бе **проведено анкетно проучване** сред представители на общинска администрация Петрич и граждани, неправителствени организации и други заинтересовани страни. В резултат на анкетното проучване бяха отчетени основни проблеми в състоянието на общината. Поставени са цели за развитие и са набелязани мерки, които отчитат проблемите на общината и на основата на силните характеристики и възможностите ограничават слабите страни.

Проучването бе осъществено в периода 08.04.2025 до 09.05.2025 г. и бе публично обявено на сайта на Община Петрич:

<https://petrich.bg/wps/portal/petrich/news/environment-survey-petrich-2025>.

В анкетното проучване са взели участие представители на гражданите, Общинска администрация и бизнеса на гр.Петрич и населените места на територията на общината, определили се като граждани.

Резултатите от проведеното анкетно проучване са представени в Приложение. Резултати от проведено анкетно проучване относно разработване на ПООС на община Петрич 2025-2030 г.

В изпълнение на втора стъпка от процеса на въвличане на заинтересованите страни, проектът на ПООС на община Петрич се **ще бъде публикуван за обществено достъп** за консултации със обществеността и отразяване на получени мнения/становища/препоръки.

Следващият етап е **провеждане на процедура по реда на Глава шеста от Закона за опазване на околната среда**.

Програмата за опазване на околната среда ще бъде внесена за приемане от Общински съвет-Петрич в съответствие с разпоредбата на чл.79, ал.4 от Закона за опазване на околната среда.

II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Териториално-административна характеристика

Община Петрич е разположена в югозападната част на България, като нейната територия е формирана върху Санданско-Петричката котловина и подножията на планините Огражден и Беласица. Територията на общината е с обща площ 650.1 км² и в нейната териториална структура влизат 55 населени места, 54 села

и един град, който се явява и общински център – град Петрич.

Общината граничи със следните общини и държави, както следва: на изток – община Сандански, на запад – Република Македония, на север – община Струмяни и на юг – Република Гърция.

Периферният характер на територията на общината по отношение както на положението и в рамките на областта, така и на района от ниво 2, в съчетание с полупланински характер на по-голямата част от територията ѝ, предопределят характера на връзките между нейната територия, съседните общини и основни обслужващи и административни центрове, в това число и областният център град Благоевград. Тези комуникационни особености са причина и за сравнително доброто ниво на достъпност до важни обслужващи и административни центрове с регионален, национален и международен характер, като основна заслуга за това има АМ „Струма“.

Община Петрич съчетава богатствата на река Струма, плодородна котловина и планините Огражден и Беласица. Ценната ѝ природа се изразява от наличието на природния парк „Беласица“, природната забележителност „Кожуха“, със стария вулкан, и защитената местност „Рупите“, с нейните минерални извори. Разнообразието на природните богатства се допълва от ценната растителност в планината Огражден и изворите в Марикостиново. Не на последно място са благоприятният климат и качествените почви, превърнали общината в традиционно място за земеделие.

През общината преминава трансевропейски коридор №4, свързващ централна Европа и Егейско море /Дрезден и Солун/. По него, чрез АМ „Струма“ се осъществява връзката със столицата, както и третокласния път III-198, осигуряващ връзката на ГКПП Златарево с ГКПП Илинден. Изграждането на АМ „Струма“ влияе положително, развивайки международната търговия, както и преноса на хора, стоки и услуги. Частта от Европейския транспортен коридор № 4, която преминава през източната част на общината, има изключително важно значение за завишаване показателите на местната икономика, като позволява вноса и износа на продукция към Република Гърция. Непосредствено разположените гръцки пристанища /Солун – 126 км./, позволяват импорт и експорт на стоки както към Африка, така и към Близкия изток.

Община Петрич се намира в границите на „Южна и Югозападна България“ от ниво NUTS1, Югозападен район за планиране от ниво NUTS 2 и е включена в административните граници на област Благоевград ниво NUTS 3, съгласно общата класификация за статистически цели на териториалните единици NUTS и ЗРР на Република България. Община Петрич притежава и разпознаваема историческа идентичност и наследство от античността, средновековието, османските векове и времето на националното възраждане. Историята на община е символ на древността на нашите земи и особено на драматичните борби на българите за свобода и обединение през различните векове. Открояват се античното наследство на античен град Хераклея Синтика и Самуиловата крепост, утвърдила се като обект с национална значимост. Град Петрич и близките села разкриват културната идентичност, традициите и фолклора на българите от всички части на Македония, за които района на Петрич се превръща в нов дом след трагичните развръзки на войните за национално обединение в началото на XX век. Изброените природни и исторически

дадености описват местния потенциал за развитието на разнообразен целогодишен туризъм.

Община Петрич включва 54 населени места с общо население 65 425 жители към 15.03.2025 г. (https://www.grao.bg/tna/t41nm-15-03-2025_2.txt)

№ по ред	Населено място	Население		
		по постоянен адрес	по настоящ адрес	по постоянен и настоящ адрес общо
1.	ГР. ПЕТРИЧ	40315	29381	28171
2.	С. БАСКАЛЦИ	49	41	41
3.	С. БЕЛАСИЦА	1152	973	904
4.	С. БОГОРОДИЦА	35	8	4
5.	С. БОРОВИЧЕНЕ	73	41	38
6.	С. ВИШЛЕНЕ	33	33	28
7.	С. ВОЛНО	43	8	7
8.	С. ГАБРЕНЕ	927	669	569
9.	С. ГЕГА	191	184	163
10.	С. ГЕНЕРАЛ ТОДОРОВ	635	590	542
11.	С. ГОРЧЕВО	1	1	1
12.	С. ДОЛЕНЕ	9	8	7
13.	С. ДОЛНА КРУШИЦА	150	140	125
14.	С. ДОЛНА РИБНИЦА	374	284	260
15.	С. ДОЛНО СПАНЧЕВО	94	82	58
16.	С. ДРАГУШ	26	31	24
17.	С. ДРАНГОВО	511	471	419
18.	С. ДРЕНОВИЦА	10	8	7
19.	С. ДРЕНОВО	57	63	46
20.	С. ЗОЙЧЕНЕ	33	32	29
21.	С. ИВАНОВО	1	2	1
22.	С. КАВРАКИРОВО	1620	1549	1481
23.	С. КАМЕНА	287	245	224
24.	С. КАПАТОВО	136	162	114
25.	С. КЛАДЕНЦИ	30	30	27
26.	С. КЛЮЧ	969	762	709
27.	С. КОЛАРОВО	2036	1781	1677
28.	С. КРОМИДОВО	93	124	76
29.	С. КРЪНДЖИЛИЦА	3	2	0
30.	С. КУКУРАХЦЕВО	42	41	38
31.	С. КУЛАТА	701	667	559
32.	С. КЪРНАЛОВО	1662	1503	1407
33.	С. МАРИКОСТИНОВО	1166	1140	1004
34.	С. МАРИНО ПОЛЕ	291	248	219
35.	С. МЕНДОВО	92	69	60
36.	С. МИТИНО	391	286	245
37.	С. МИХНЕВО	982	900	856
38.	С. НОВО КОНОМЛАДИ	113	124	85
39.	С. ПРАВО БЪРДО	38	39	30
40.	С. ПЪРВОМАЙ	3546	3128	2998

41.	С. РИБНИК	114	121	99
42.	С. РУПИТЕ	952	918	843
43.	С. РЪЖДАК	255	264	207
44.	С. САМУИЛОВО	858	817	759
45.	С. СКРЪТ	1424	889	805
46.	С. СТАРЧЕВО	496	466	419
47.	С. СТРУМЕШНИЦА	378	303	289
48.	С. ТОНСКО ДАБЕ	0	7	0
49.	С. ТОПОЛНИЦА	671	612	572
50.	С. ЧУРИЛОВО	32	26	25
51.	С. ЧУРИЧЕНИ	104	101	90
52.	С. ЧУЧУЛИГОВО	169	206	142
53.	С. ЯВОРНИЦА	1010	785	716
54.	С. ЯКОВО	45	60	37
	ОБЩО:	65 425	51 425	48 296

2. Физико-географско райониране и ландшафтни характеристики

Община Петрич е разположена в Югозападна България и се простира до южната граница с Гърция. Част е от Осоговско-Беласишка област съгласно природно-географските области на България. По-конкретно, територията на общината попада в южно разположената Влахино-Беласишка и Среднострумска подобласти. В границите на общината попадат планините Огражден и Беласица. Те са разделени от долината на р. Струмешница, която тече в посока изток-запад и се влива в р. Струма. Ландшафтът на общината е разнообразен, което има голямо влияние към устройственото планиране на територията.

3. Релеф

Релефът на областта се характеризира с изключително разнообразие - от високопланински до котловинен. В областта се включват изцяло или отчасти най-високите планини в България – Рила, Пирин и Родопи, в които има територии с високопланински, среднопланински и предпланински релеф. Макар и с по-малка височина, но с планински релеф са и частите от останалите планини в границите на областта. По долините на реките Струма и Места са формирани редица котловини – Благоевградска, Симитлийска, Санданско-Петричка, Разложка и Гоцеделчевска.

Релефът на общината се характеризира с голямо разнообразие на форми. В тази територия се включват северните, източните и южните склонове на планината Огражден и северните склонове на планина Беласица, както и средните части от долината на р. Струма. По-конкретно това е Санданско-Петричката котловина. Условно тя е разделена на две полета: източно - Санданско и западно - Петричко. В пределите на общината влиза и угасналият вулкан Кожух, който разделя Санданско-Петричката котловина на двете ѝ съставни полета. Между планините Беласица и Огражден се намира грабеновидната долина на р. Струмешница.

Планините в общината се отнасят към Рило-Родопския масив и са с блоково-разломна структура в морфоструктурно отношение. Планините от Осоговско-Беласишката планинска верига се отличават със силно разчленен нископланински и

среднопланински релеф. Санданско-Петричката котловина е със средна надморска височина около 200m. В този район се наблюдават и съвременни потъвания.

Наличието на средновисоки планини разделени от грабеновидни речни долини на толкова малка територия и, следователно, значителното вертикално разчленение на релефа има силно отношение върху пространственото развитие на територията.

4. Климат

Климатични данни и прогнози

Информационен източник: Доклад Анализ и оценка на риска и уязвимостта на секторите в българската икономика от климатичните промени - МОСВ

Изследванията, засягащи нашата страна, като цяло са осъществявани по международни проекти, поради което голяма част от техните резултати се отнасят не само за България, но и за по-големи територии (предимно Централна и Югоизточна Европа). Всички прогнози включват оптимистиче, реалистичен и песимистичен сценарий.

На територията на Република България по отношение на промените на климата се наблюдава следното:

- ☞ налице е тенденция към затопляне – последното десетилетие е по-топло от предходното, което от своя страна е по-топло от десетгодишния период преди него;
- ☞ увеличава се честотата на екстремните метеорологични явления;
- ☞ увеличават се случаите с проливни валежи;
- ☞ увеличава се броят на дни с гръмотевични бури и градушки в по-хладни десетдневия през м. април и м. септември;
- ☞ намалява годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, като минималната температура се повишава по-бързо от максималната;
- ☞ намалява дебелината и времето на задържане на снежната покривка.

Установява се силно изразена тенденция към нарастване на максималните температури на въздуха през лятото и увеличаване на броя на тропическите нощи (с минимална температура над 20°C), както и на продължителността на сухите периоди (последователен брой дни без валеж). До 2050 г., средните годишни температури в страната вероятно ще се повишат с от 1.6°C - 1.8°C до 2.1°C - 2.2°C , а до 2100 г. увеличението може да е с от 3.3°C - 3.5°C (HadCM2) до 4.2°C - 4.3°C .

Климатични сценарии за България

Разработени са климатични сценарии за България в НИМХ-БАН в рамките на проекта CECILIA. Проведени са симулации на регионалния климат за бъдещето, за два интервала – „близко бъдеще“ (2021-2050 г.) и „далечно бъдеще“ (2071-2100 г.), като резултатите за тенденциите (т.е. изменението спрямо сегашния референтен климатичен период 1961-1990 г.) за средната годишна температурата на въздуха и средната годишна валежна сума (Фигури №7-10), открояват следните особености:

– По отношение на температурата практически над цялата страна се наблюдават положителни тенденции, т.е. очаква се увеличение на средногодишната температура,

като това увеличение е сравнително еднородно и с около 1,5-2°C за близкото и между 2,5 и 3,5°C за далечното бъдеще;

– Пространственото разпределение на тенденцията на годишната валежна сума е по-неравномерно спрямо това на температурата. В Източна България се очаква отрицателна тенденция, като и в двата периода изменението е средно между 5 и 10 mm (в отделни райони до 15-20 mm). Най-видимата разлика между двата периода е, че районите с отрицателна тенденция през втория период са с по-голяма площ спрямо първия и обхващат и части на Западна България.

Трябва да се отчита, че получените резултати са продукт на числена симулация и се основават на определен физико-математически модел на атмосферата и зависят от конкретен емисионен сценарий на парникови газове и аерозоли, който има прогнозен характер.

Ефектите от изменението на климата вече са добре видими чрез повишаване на температурата на въздуха, топене на ледниците и намаляване на полярните ледени шапки, повишаване на морското равнище, увеличаване на опустиняването, по-чести екстремни метеорологични явления като наводнения, горещи вълни, суши и бури.

Изменението на климата не е глобално еднородно и засяга някои региони повече от други.

Община Петрич се намира в област с преплитащо се влияние на три типа климат – континентално-средиземноморски, преходен и планински. Санданско-Петричката котловина е с преобладаващ континентално-средиземноморски тип климат. Средната годишна температура за общината е 12.3°C, а в Санданско-Петричката котловина са отбелязани най-високите средни годишни температури. За района са характерни късата и мека зима, и горещото и сухо лято. Средните температури на най-горещите месеци са около 25°C. През юли и август максималните температури достигат 40-42°C. Среднодневният максимум през месец август е 33°C, а среднодневният минимум е 17°C. През лятото е необходимо изкуствено напояване на земеделските култури поради недостатъчно количество на валежите. Температурните суми за периода със средноденонощни температури над 10°C тук достигат до 3900-4100°C, което влияе благоприятно върху развитието на земеделието и отглеждането на по-топлолюбиви култури като нар, бадеми, смокини, анасон, фъстъци и др.

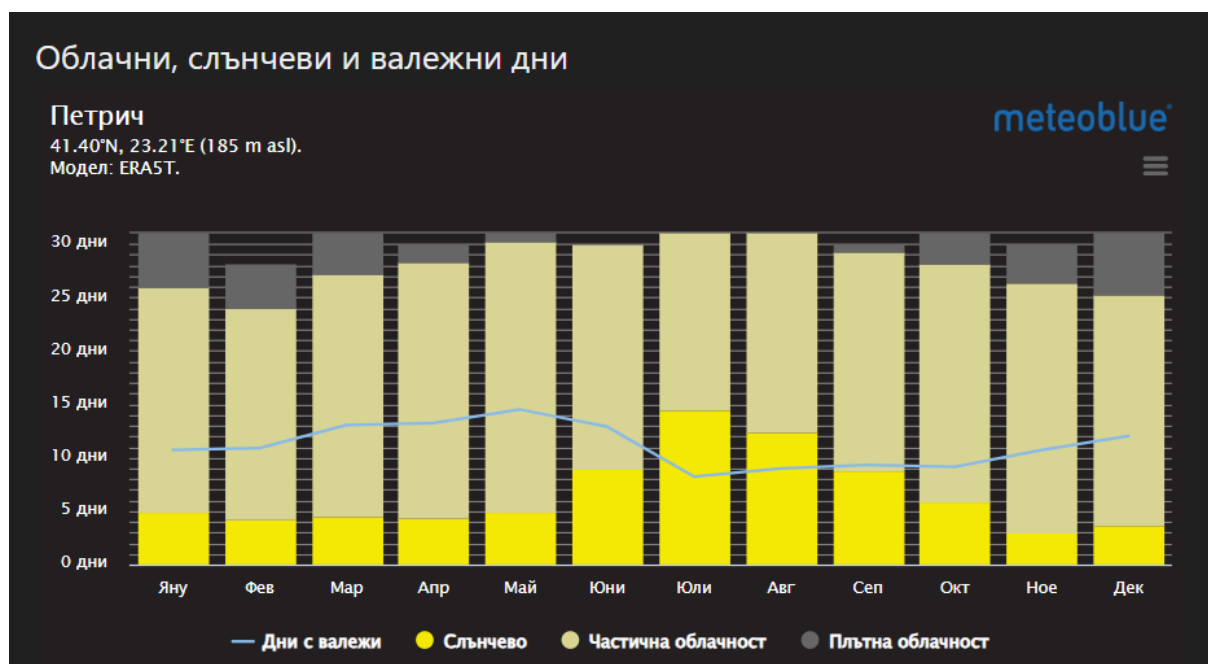
През зимата снежната покривка се задържа едва няколко дни като достига не повече от 10-12 см. Също характерно е ранното пролетно затопляне като още в средата на февруари средните температури се задържат трайно над 5°C. Температурите са положително през цялата година.

Валежите са средно 700 мм/год. предимно от дъжд с главен максимум през ноември-декември. През тези месеци валежите достигат съответно 71 мм и 85 мм. Най-малко са валежните количества през месец август – 25 мм.

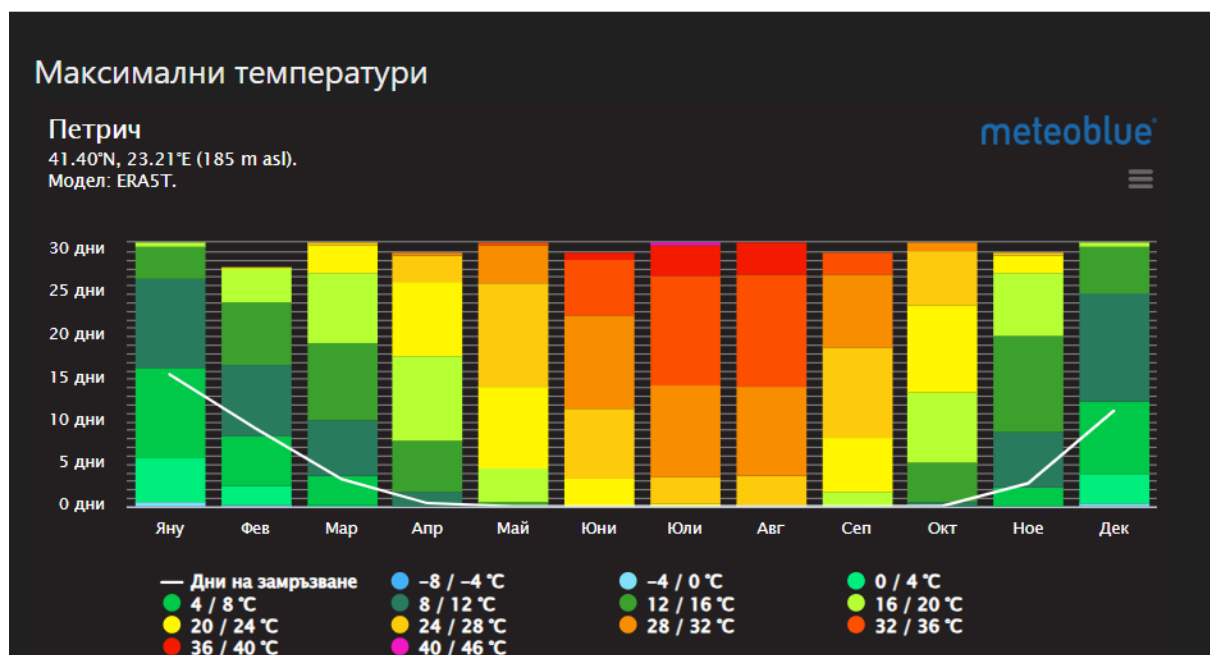
"Среднодневният максимум" (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец за Петрич. По същия начин "Среднодневният минимум" (плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура. Горещите дни и студените нощи (пресечени червени и сини линии) изразяват средната дневна температура в най-топлия ден и средната-нощна температура в най-студената нощ от месеца за последните 30 години.

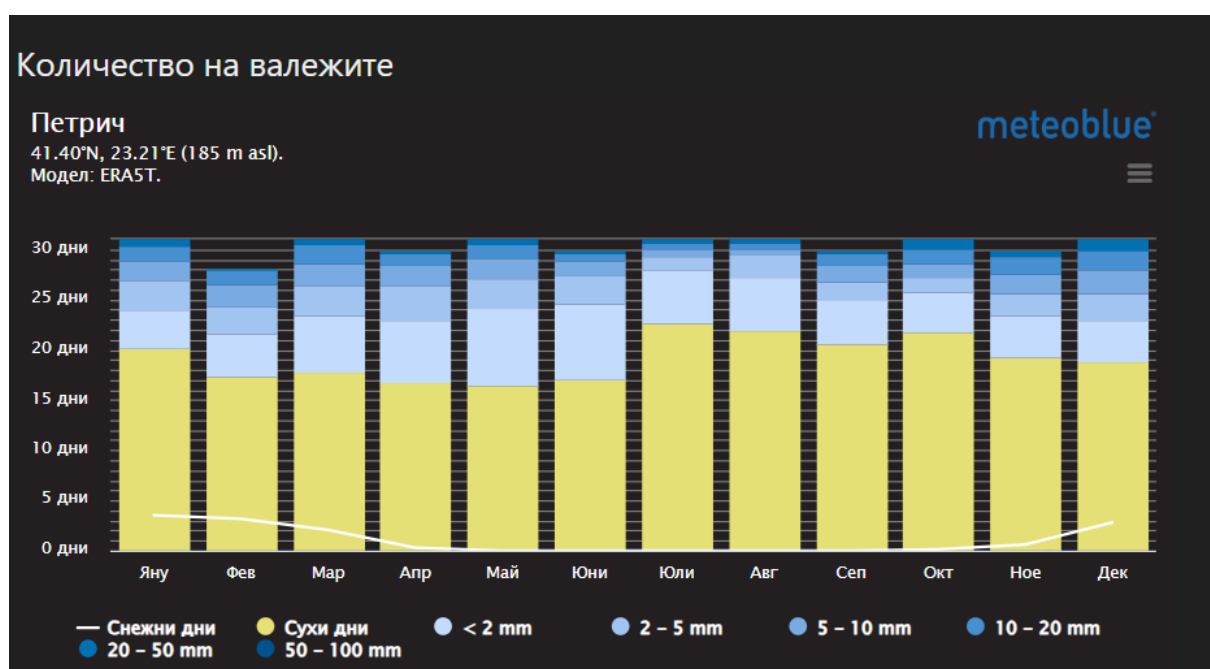
Графиката по-долу показва броя на слънчевите дни, тези с разкъсана облачност, облачните и валежните дни. Дни с облачност под 20% се приемат за слънчеви, с облачност между 20 и 80% за такива с разкъсана облачност и с над 80% за облачни.

Диаграмата за "Максимална температура" за Петрич показва колко са дните на месечна база, в които са достигнати определени температурни стойности.

Диаграмата за валежи за Петрич показва броя на дните от месеца, в които е достигнато определено количество валежи.

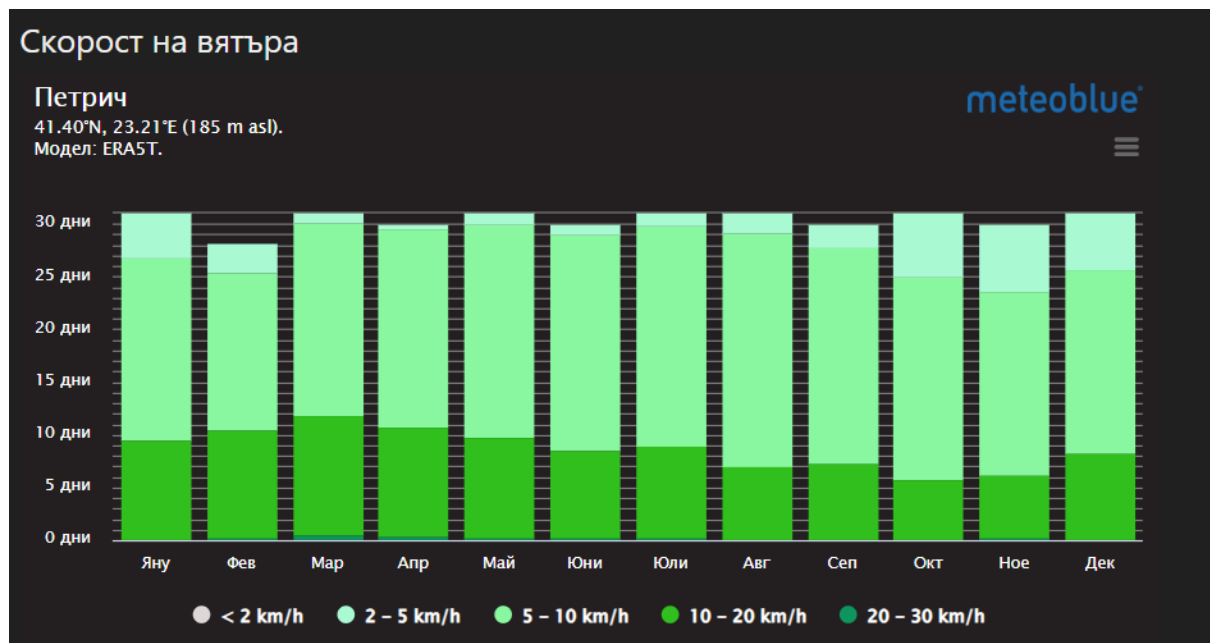

Ветровете обикновено нахлуват по долината на Струма от юг (топли) и север (по-студени), като преобладават тези с южна компонента. Освежаващ ефект през топлото полугодие има планинско-долинният вятър. С увеличаване на надморската височина в Огражден и особено в Беласица средиземноморското влияние постепенно отслабва като в по-високите части се наблюдават типичните черти на планинския климат: кратко и прохладно лято и студена зима.

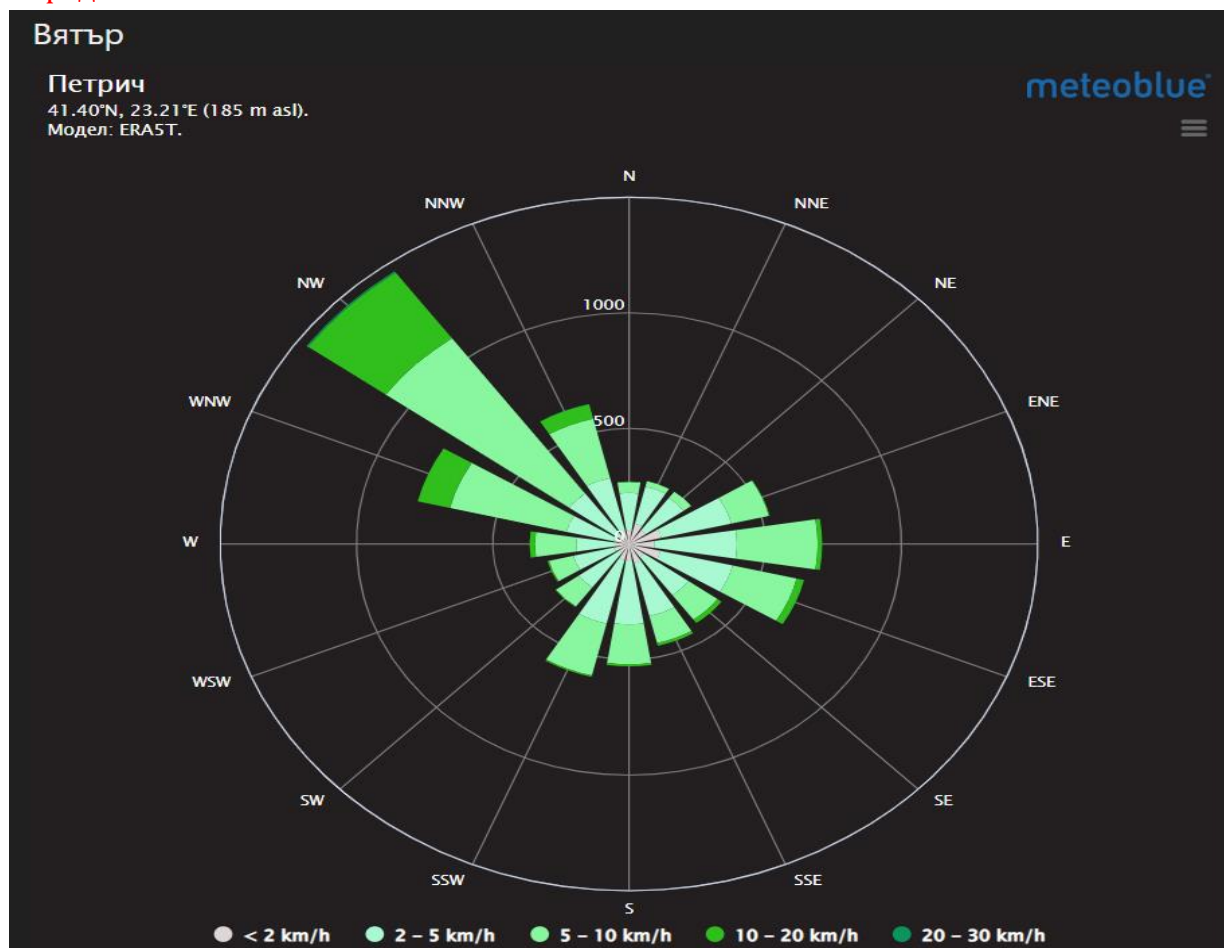
Освежаващ ефект през топлото полугодие има планинско-долинният вятър. С най-голям скорост са ветровете през месец април, достигащи до над 8 m/s. Преобладаващата посока на вятъра е запад-югозападна и запад-северозападната.

В Петричката долина характерен е и фьонът. Негови отличителни черти са това, че е поривист /скорост 20-30м/сек./ и със затоплящият ефект. Това явление е характерно за ранната пролет, когато навлизането на сух тропичен въздух води до повишаване на температурите. Това предразполага към по-ранното развитие на някои земеделски култури .

Диаграмата за Петрич показва дните в месеца, през които вятърът достига определена скорост

Розата на вятъра за Петрич показва колко дни в годината вятърът духа от определена посока.

Климатични фактори за замърсяване / самоочистване на атмосферата

Климатът има важно значение за степента на замърсяване на атмосферата, респ. за нейното самоочистване. В зависимост от местните климатични условия, при постъпването в атмосферата на вредни вещества с еднакви свойства и в еднакви количества, замърсяването ѝ над райони с различни климатични характеристики, или в един и същи район, но в различни периоди, може съществено да се различава.

Параметрите на климата определят степента на устойчивост на атмосферата на антропогенни въздействия, като показват каква е потенциалната възможност тя да бъде замърсявана и способността ѝ да се самоочиства. За оценка на възможното замърсяване/самоочистване на въздушния басейн, при определени параметри на вредните емисии, се използва показателят климатичен потенциал на замърсяване/самоочистване на атмосферата. Той представлява съвкупността от климатични параметри, определящи бързината и ефективността на разсейване на примесите в атмосферата. Стойностите му трябва да се вземат под внимание при планиране на строителството на промишлени мощности и експлоатацията на промишлени обекти, при проектиране на населените места, на рекреационно-туристическите зони и селскостопанските масиви, при прогнозиране замърсяването на атмосферата, и т.н.

Основните метеорологични фактори, от които зависи потенциалът на замърсяване / самоочистване на атмосферата, са нейният ветрови режим, вертикална стратификация и валежно-влажностен режим.

Понастоящем се извършват редица научни изследвания с оглед предлагане на оптимални устройствени решения на производствената територия съобразно топоклиматичните предпоставки за замърсяване/самоочистване на въздушния басейн.

Природни бедствия в България и тенденции в проявата им, свързани с климатичните промени

Повишаването на глобалната температура в океаните и на сушата води до нарастване на количеството на водните пари в атмосферата, а това от своя страна би могло да доведе до допълнителното и радиационно затопляне, тъй като те са парников газ. Известно е, че влажните и топли въздушни маси са и по-неустойчиви и в тях се създават условия за образуване на конвективна облачност и интензивни валежи. Според някои модели, при удвояване на концентрациите на парникови газове в атмосферата, количеството на валежите на планетата ще нарасне с 1-3% за всеки 1°C повишение на средната глобална температура, (Le Treut and McAvaney, 2000). Разбира се, този процес би бил съпроводен от много големи регионални вариации във валежните количества, (Wu et al., 2005). Симулации, при които не се променя процента на относителната влажност на въздуха, показват че съдържанието на вода в атмосферата би нараствало с 6% за всеки градус, с който се повиши средната глобална температура, като това ще доведе до промени в динамиката на хидроложкия цикъл, увеличаване на екстремните валежи и намаляване на умерените и по-слабите валежи (Mitchel et al., 2006). Дори малки промени в средните стойности на температурата могат да предизвикат съществена промяна в относителния дял на екстремните явления, които често се реализират като бедствия. Не може да се каже **категорично** обаче, кои от тях се дължат на климатичните промени и кои не, защото

всички събития в тази по-топла и по-влажна атмосфера са повлияни от нея и респективно са свързани с климатичните промени (Trenberth, 2012).

Средната годишна температура на въздуха в България за периода 1961-1990 е 10,5°C, но тя се е повишила средно с 1,3 °C през последните няколко десетилетия, като през някои години отклонението доближава или надвишава 2°C.

По отношение на валежите се наблюдава много голяма вариабилност в количеството им през отделните години. Съществени промени се установяват в максималните денонощни валежи от над 100- 200 mm/24h, които показват тенденция към нарастване през последните години, а те именно са фактор за повишения риск от наводнения, гръмотевични бури и свързаните с тях други природни бедствия.

В заключение можем да кажем, че установените промени в изследваните климатични показатели, имащи пряка или косвена връзка с опасността от климатични и метеорологични бедствия, потвърждават заключенията направени както в Четвъртия, така и в Петия доклад на междуправителствената експертна група относно повишената уязвимост на нашия регион от засушаване и суши, екстремни температури, горещи вълни и наводнения.

Резултатите от симулациите по различни сценарии показват, че щетите от наводнения се очаква да нарастват в по-голямата част от Западна, Централна и Източна Европа, както и в Италия и северните части на Испания, докато в Южна, Северна и Североизточна Европа те ще намаляват, (Dankers and Feyen, 2009). Средният брой на засегнатите от наводнения хора, се очаква да нарасне над два пъти до 2080 г. (UN, 2009). Очакваните годишни загуби от наводнения в парично изражение в Европейския съюз ще нараснат с от два до три пъти.

В България, при повишаване на температурата с 3,9 0C, загубите от наводнения в Североизточния, Югозападния и Южния Централен райони ще нараснат с от 10 до 50%, а в Северния Централен и Североизточния райони увеличението на очакваните годишни загуби може да достигне от 50 до 100%. Единствено в Югоизточния район загубите може да намалят с от 10 до 25%, (Fayen et al., 2009). При повишаване на средната температура с 2,50C, очакваните загуби в Северозападния и в Северния Централен райони се очаква да нараснат със същия процент, както и при първия сценарий, (50-100%). Промени има в очакваното нарастване на загубите в Североизточния район, където те намаляват до 10-25% и в Югоизточния район, където нарастват до 25-50%. За Южния централен и Югозападния райони загубите се очаква да намалят с от 10 до 25%.

В България основните опасни явления и процеси, свързани с промените в климата, които могат да генерират различна степен на риск за социално-икономическите и природните системи са следните: екстремно високи температури (горещи вълни); суша; наводнения; горски пожари; повишаване на морското ниво; повишаване на температурата на повърхностните води; инвазивни видове и др.

Климатът оказва съществено влияние върху развитието на отраслите на стопанството и по-конкретно в пространствено отношение влияе върху баланса на територията и начина на ползване чрез количеството обработваеми площи. Температурните суми позволяват на места да се отглеждат не само зърнени култури, памук, ориз, тютюн, лозя и други, но и повече от една реколта годишно. Отглеждат се и редица топлолюбиви култури – нар, бадеми, смокини, анасон, фъстъци и др.

Микроклиматичните условия също имат значение за развитието на туристическата дейност в района.

С оглед мерките за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени, за които община Петрич следва да съдейства, програмата може да предвиди проекти в областта на енергетиката, транспорта, селското и горското стопанство, управлението на отпадъците и водите, опазване чистотата на атмосферния въздух, индустрията и други сектори на общинската икономика.

С ПООС следва да се обърне внимание и на възможността за развитие на алтернативно енергопотребление -производство на енергия от възобновяеми източници, залесяване на терени, повторно залесяване и промени в земеползването. Залесяването и повторното залесяване следва да се осъществи предимно с местни видове, обитавали или обитаващи съответния район в общината.

5. Хидрографска мрежа

Главна артерия на хидрографската мрежа на територията на общината е р. Струма. Нейн главен приток е р. Струмешница, която разделя общината на две части. Реките Лисийска, Стара река, Сушичка, Цапаревска река, Лебница също текат през общината, но са с малък отток и се вливат в Струма и Струмешница. Община Петрич попада в област, която се характеризира с преобладаващо дъждовно подхранване и пълноводие през зимата. Най-висок е оттокът през зимата и пролетта – до 47% заради снеготопенето в планините. Подземните води на територията на общината са представени от порови и пукнатинни с естествен отток 3.1-5 л/с/кв.км.

Общината е богата на минерални извори. При с. Марикостиново има калонаходище и топли минерални извори. Минералните извори при с. Рупите са с температура 75°C, извиращи от кратера на много отдавна изгаснал вулкан. При Кожух водата е негодна за пиене, защото отделя въглероден диоксид, но притежава изключителни лечебни качества.

В община Петрич не съществуват естествени водоеми. Изградени са няколко язовира с много голямо значение за региона, които служат за напояване и без тях не би било възможно развитието на земеделието в региона. Язовирите се пълнят от помпажите в заливните тераси на Струма и Струмешница и от пролетното снеготопене. В процес на изграждане са още два язовира и съществува проект за изграждане и на трети.

6. Инженерно-геоложки и хидроложки характеристики

Геоложките формации на територията на община Петрич попадат в Западнобеломорски Район, който е с най-добре представени алпийски и планински типове реки и езера, принадлежащи към екорегия № 7 - Източни Балкани.

В някои участъци на планина Огражден има приабон-олигоценски лави от риолити, риодацити и други вулканити, които пробиват по-старите скални формации. В община Петрич се намира едно от най-късно застинали вулкански тела - височината „Кожух“, разположена в самото корито на река Струма, до устието на река Струмешница. Палеовулканската структура в „Рупите“ се характеризира с интензивна съвременна хидротермална и мофетна дейност, с която са свързани горещите /76°C/ въглекисели минерални извори.

Община Петрич се характеризира със сложен геоложки строеж. Вследствие на тектонски движения са се оформили хорстът на Беласица и грабените по долините на река Струма и на река Струмешница между планините Огражден и Беласица. Големи площи от територията на Струмското поречие заемат докамбрийските метаморфни задруги и свити, представени от различни видове гнайси, шисти, амфиболити и мрамори. Магмените скали са слабо представени. В планините Беласица и Огражден се разкриват малки гранитоидни интрузиви.

В речните легла, заливните и надзаливни речни тераси и в наносните конуси при устията на реките и потоците и крайпланинските подножия се е образувала кватернерна покривка от алувиални и пролувиални, най-често силно водоносни наноси от чакъли и пясъци с песъчливо-глинеста почвена покривка. Кватернерните алувиални и пролувиални водоносни чакъли, валуни и пясъци са разпространени в ниските речни тераси и край планинските склонове. Те често са покрити с глинесто-песъчлив почвен слой с дебелина от 2 до 5 м. Сред наносите от заливната тераса на Струма от с. Нова Тополница извираат големи низходящи извори с дебит десетки l/s. В дренажния отводнителен канал през местността „Рупите“ текат големи неизвестни водни количества, над 0,5 m³/s. От гранитите и докамбрийските гнайси и мигматити от Беласишката група с тела от ултрабазични скали по северните склонове на Беласица планина извираат множество извори. По големите от тях в западния дял на планината имат Q от 1,5 до 4 l/s. По сведения на ВиК – Петрич общото водно количество от 7 каптирани извора е 41 l/s.

На територията на община Петрич са формирани няколко хидрогеоложки системи: Сандански басейн, Струмешнишка долина и Беласица. Разполагаемите ресурси по данни на БД „ЗБР“ са в размер на 147,4л/сек за подземно водно тяло „Порови води в кватернер – Струмешница“ и 11л/сек за подземно водно тяло „Порови води в неоген – Струмешница“. При оценка на количественото състояние на подземните водни тела попадащи в обхвата на общината е установено, че 3 от тях са в лошо количествено състояние.

Геоложки особености

Осоговско-Беласишка планинска редица и долината на река Струма

Осоговско-Беласишката планинска редица се характеризира с много сложна тектоника и петрография, която е специфична за всяка отделна регионална единица.

Масивът на Осогово е изграден от плутон, дълго време приеман за херцински /формиран в края на Палеозоя/. Получени радиометричните данни показват неговата палеогенска възраст /напр. Soldatos и др., 2008/. Около плутона се разкриват кристалинни скали с допалеозойска и палеозойска възраст. В структурно отношение Осогово е изградена от едноименната антиклинала. В периферията на антиклиналата се разкриват плиоценски седименти. Планините Влахина, Малашевска и Огражден са изградени от допалеозойски и палеозойски метеморфити, представени от гнайси, слюдени шисти, амфиболошисти и хлоритошисти. Разкриват се и вулкански скали с млада възраст - трахиандензити, които изграждат конуса на отдавна изстиналия и ерозиран субвулкан Кожух.

Хорстовата планина Беласица е изградена от силно смачкани в тектонско отношение гнайси и слюдени шисти с палеозойска и допалеозойска възраст.

В областта голямо значение грабеновата система на р. Струма. Тя започва да се формира през средния Миоцен. Дъната на котловините в долината на Струма са заети от мио-плиоценски седименти с различна дебелина. Най-голяма сложност в тектонско отношение показва Санданско-Петричката котловина - резултат от кръстосването на два грабена - Санданския и този на р. Струмешница.

Най-младото субвулканско тяло в района /~ 12 млн. г./ е височината "Кожух", разположена в самото корито на река Струма, до устието на река Струмешница /местността „Рупите“/.

Рила, Пирин и долината на река Места

Рила планина представлява част от Западнородопската антиклинална структура. Изградена е от гранитен плутон. Доскоро той се приемаше за херцински /палеозойски/. Внедрен е в допалеозойската и палеозойската метаморфна мантия. При този контакт гранитите прехождат в гранитогнайси, а гранитогнайсите прехождат в гнайси. В периферията на мантията гнайсите се заменят със слюдени шисти. Новите датирания за абсолютна възраст /напр. Soldatos и др., 2008; и др./ сочат къснокредна и палеогенска възраст /вкл. олигоценска/.

В подножието на Рила, на допира с оградните котловини, са установени палеогенски и плиоценски седименти, покрити с кватернерни речно-ледникови наслаги.

През палеогена в областта на Рило-родопския масив започва образуването на редица седименти, свързани с екстензия и образуването на ядрено-метаморфни комплекси. Те довеждат до разкриването на метаморфния комплекс и внедряването на плутоните. Релефът на Рила, Пирин и Родопите е млад и е формиран основно в течение на неогена и кватернера.

Пирин представлява високо издигнат блок от земната кора. В тектонско отношение е хорст, изграден от гранити /Олигоцен/. В централната част на планината, в резултат от денудационни процеси, гранитите се разкриват на повърхността. В периферните части са запазени метаморфни скали /мрамори, гнайси, шисти/, които са покривали гранитното ядро на планината. Характерни за Северен Пирин са мраморите. В югозападното подножие на Пирин са отложени дебели плиоценски песъчливи наслаги. В тях от дейността на дъждовните води са образувани Мелнишките пирамиди.

Разложката и Гоцеделчевската котловина са образувани върху наложени палеогенски и неогенски грабени. Те са запълнени с терциерни седименти и вулкански скали, припокрити на места с миоценски и кватернерни отложения.

Този сложен релеф и разнороден геоложки строеж определят и високата степен на геоложка опасност на областта.

7. Социално-демографски характеристики

Броят на населението на община Петрич към 31.12.2024 г. наброява 46343 души / <https://www.nsi.bg/statistical-data/206/651/>, което представлява 16,19% от населението на област Благоевград. Общината включва 55 населени места, от които 1 град – Петрич, и 54 села. По данни от преброяването на населението на НСИ през 2021 г. общинският център град Петрич е с население 25966 души, от което следва изводът, че градското население в общината е около 55%. Делът на населението, което живее в селата, съответно е 45%.

Гъстотата на населението в общината е 80.5 души/кв. км. /2014г./. Показателят е значително по-висок от средния за област Благоевград /49 души/кв.км./ и от този за РепубликаБългария /66.4 души/кв.км./.

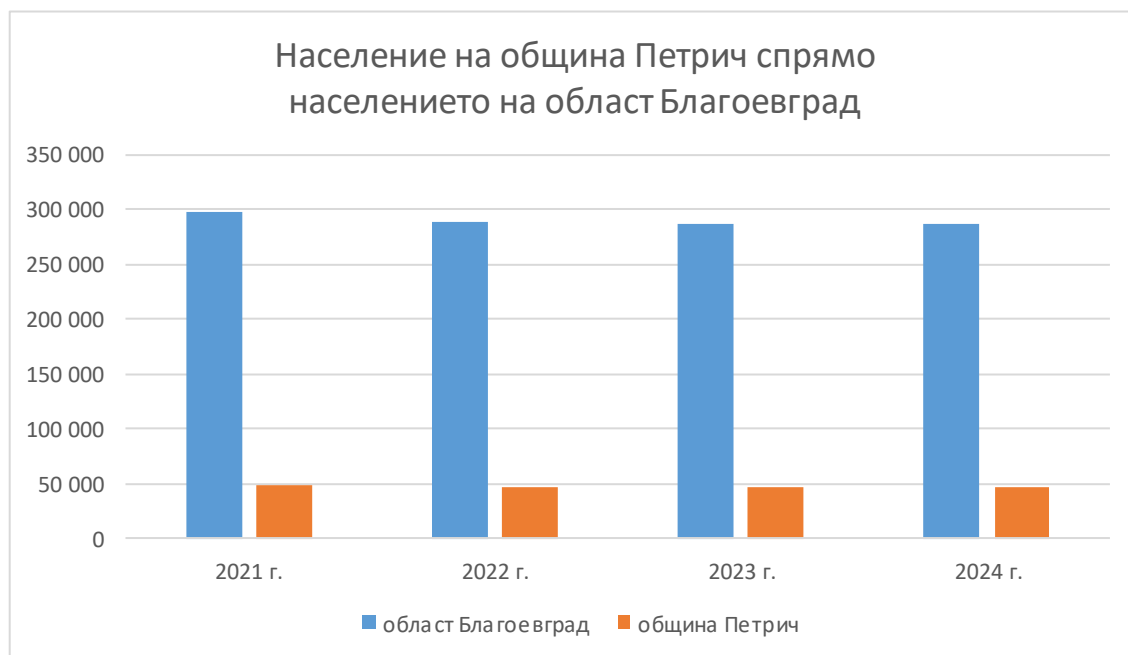
Демографските тенденции в развитието на община Петрич могат да се проследят спрямо промените в броя на населението в периода 2015-2018 г. За този период се забелязва тенденция на леко намаление на населението на общината, характерна и за населението на цялата област Благоевград:

Таблица 1. Брой на населението по административни нива, към 31.12.2024г.

Област/община	2021	2022	2023	2024
област Благоевград	298 251	288 161	287 077	286 333
община Петрич	47 949	46 918	46 708	46 343

Източник: НСИ

Делът на населението на община Петрич спрямо това на област Благоевград се запазва относително постоянен в периода 2021-2024 г.

Фигура - Дял на населението на община Петрич от населението на област Благоевград

Намалението на населението е един от основните лимитиращи фактори за бъдещото развитие на общината, които негативно ще се отразят най-вече върху работната сила и възпроизводствения потенциал на територията.

Съществено влияние върху развитието на демографските процеси в общината оказват полова, възрастова, етническа и образователни структури, брачността и разводимостта, раждаемостта и смъртността, както и миграционните процеси на населението. Те влияят на формирането на човешките ресурси в общината, както в количествено, така и в качествено отношение.

Възрастовата структура на населението на община Петрич представлява съотношението между отделните възрастови групи от населението.

Състоянието на възрастовата структура на населението оказва решаваща роля за неговата полова структура. При по-млада възрастова структура до голяма степен е

налице и по-благоприятна полова структура на населението. Освен това, влияние върху половата структура на населението оказва и неговата миграционна подвижност. Мъжете обикновено са по-мобилната част от населението, което се свързва с тяхната психологическа нагласа по отношение на условията на труд.

Най-голям дял от населението на община Петрич съставляват възрастови групи 40-44 години, 35-39 години, 45-49 години. В следващите възрастови групи населението постепенно намалява. Разпределението по възрастови групи на населението в област Благоевград е по-равномерно в диапазона 20-59 години. Делът на възрастови групи 0-4, 5-9, 10-14 и 15-19 е относително сходен на ниво община и ниво област.

Промените във възрастовата структура имат определящо значение за формирането на трудоспособния контингент от населението. Той включва лицата от началната до пределната трудова възраст според Българското трудовото законодателство. В резултат на относително ниската раждаемост и тенденцията на застаряване на населението, делът на хората в под-трудоспособна възраст в община Петрич не е голям.

Делът на населението в под-трудоспособна възраст в община Петрич е леко по-висок от този дял на ниво област. Това сочат данните и за населението в над-трудоспособна възраст. Делът на населението в трудоспособна възраст в община Петрич съответно е нисък от този на ниво област Благоевград.

8. Икономически характеристики

8.1. Обща информация

8.1.1. Регионален контекст

Икономиката на община Петрич се развива в динамична среда от геополитическа и социална гледна точка. Движението на икономическите показатели са обусловени от една страна от природо-географските дадености на общината и традициите, развили се във времето, а от друга се влияят до голяма степен от външни за общината фактори.

Община Петрич се намира в Югозападния район от ниво 2, който държи най-високи стойности по основни икономически показатели, образувайки 47,2%¹ от БВП на страната за 2014 година, основен двигател за което е столицата. Област Благоевград заема най-южните части на района. В икономическо отношение област Благоевград се нарежда след област София и област София /Столична/, като за 2014 година произвежда 2 404 млн. лв. Брутен вътрешен продукт /БВП/ или 6,1% от този на района. В сравнение с 2011 година се наблюдава ръст от 11,4%, като темповете на нарастване са по-бързи от тези на района /7,8%/. БВП на човек от населението за 2014 година в областта е 7 589 лв. при средно за страната 11 577 лв.

За периода 2000-2014 година се наблюдава тенденция на растеж на БВП на човек от населението като спад се наблюдава единствено в периода 2008-2010 година,

¹ Източник на всички изходни данни е НСИ, освен ако не е посочено друго.

когато глобалната икономическа криза засяга цялата страна и внася сериозни промени в икономическата конфигурация на национално и поднационално ниво.

След 2010 година отново се появява тенденция на растеж, но с по-бавни темпове, което е показателно, че процесът на възстановяване от кризата е стартирал, но ефектите от нея ще отшумяват бавно.

8.1.2. Състояние на местната икономика

Общината се отличава с много специфични характеристики, най-вече от гледна точка своето гранично местоположение, разнообразен релеф и топъл климат, които създават предимно позитивни условия за икономическо развитие и представляват сравнителни предимства. За 2015 година общината формира 0,6% от нетните приходи от продажби в страната и 26,7% от тези на областта. Този показател нараства ежегодно от 2011 година насам, като освен като абсолютна стойност, нараства и дялът на нетните приходи от продажби, формирани в общината от тези на страната /към 2012 година този дял е 0,45%/.

Фигура - Реализирани нетни приходи от продажби в община Петрич 2011-2015 г. в хил. лв.

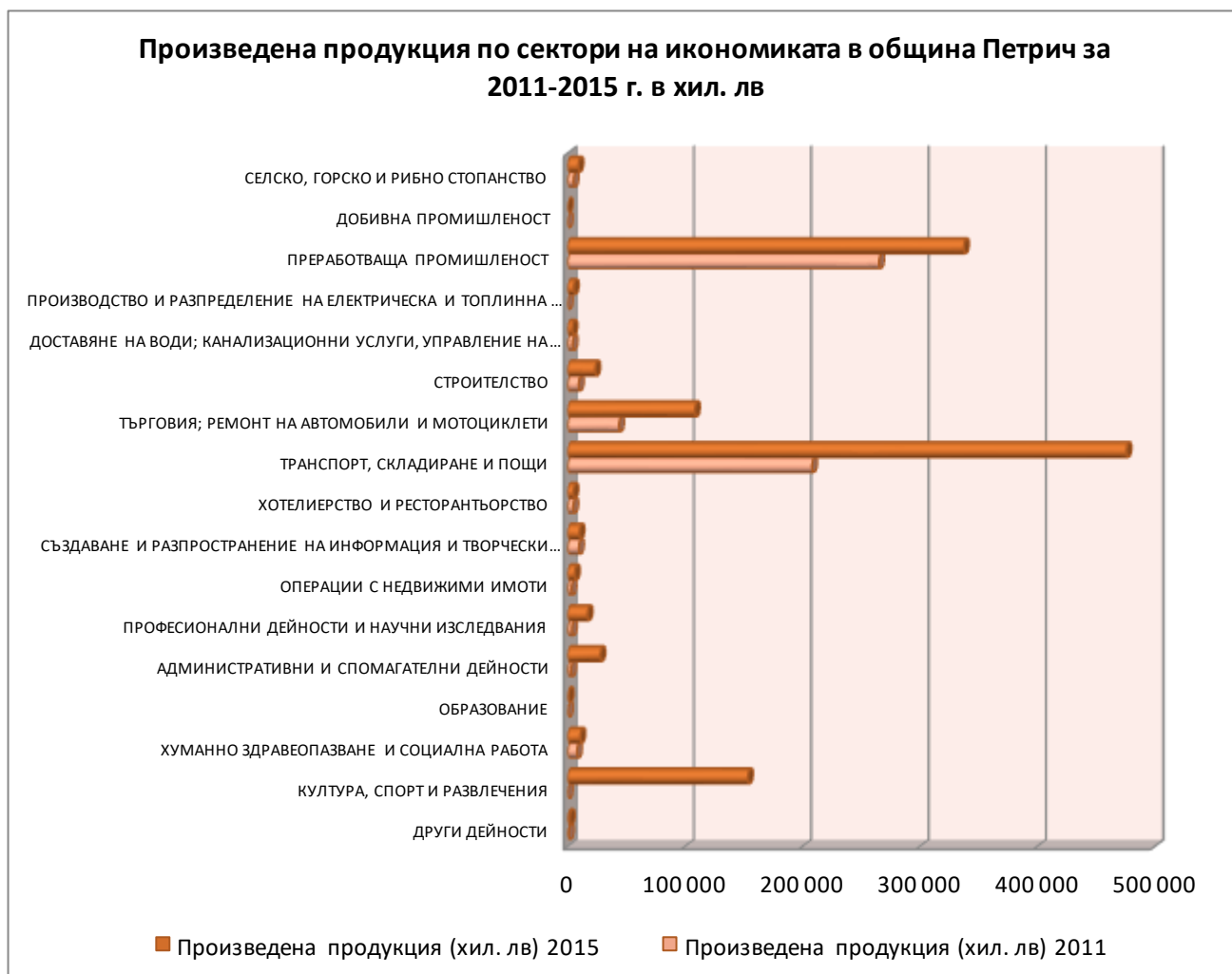
Стабилните темпове на нарастване са показателни за успешното излизане от кризата, настъпила 2008-2010 година. Кризата оказва своето въздействие върху икономиката на общината, не само от гледна точка забавяне, но и от гледна точка реструктуриране. Наблюдава се значително разместване на значението на икономическите сектори върху формирането на икономическия профил на общината.

Икономическият профил на община Петрич се отличава с приоритетно развитие на транспорта, преработващата промишленост и сектора на услугите. Селското, горското и рибното стопанство са по-слабо застъпени, въпреки добрите природо-географски характеристики на района като този отрасъл губи своята атрактивност на национално ниво. Прави впечатление големият дял на транспортните дейности в икономиката на общината, като този отрасъл се извежда на преден план през последните десет години, като бързо задминава по икономически показатели леката индустрия, търговията и ремонтните услуги.

В сравнение с 2003 година, дялът от нетните приходи от продажби в общината се запазва на същото ниво /0,5%/, преработващата промишленост губи 15 процентни

пункта от своя дял /от 36% през 2003 г. на 20,5% през 2015/, докато транспортът печели стабилни позиции, показвайки многократно своя дял от 4,9% на 29%.

Тази динамика в тенденциите на икономическо развитие е взета предвид при разработването на общия устройствен план на общината, който следва да осигури подходящи условия за разгръщането на устойчив и успешен икономически модел.

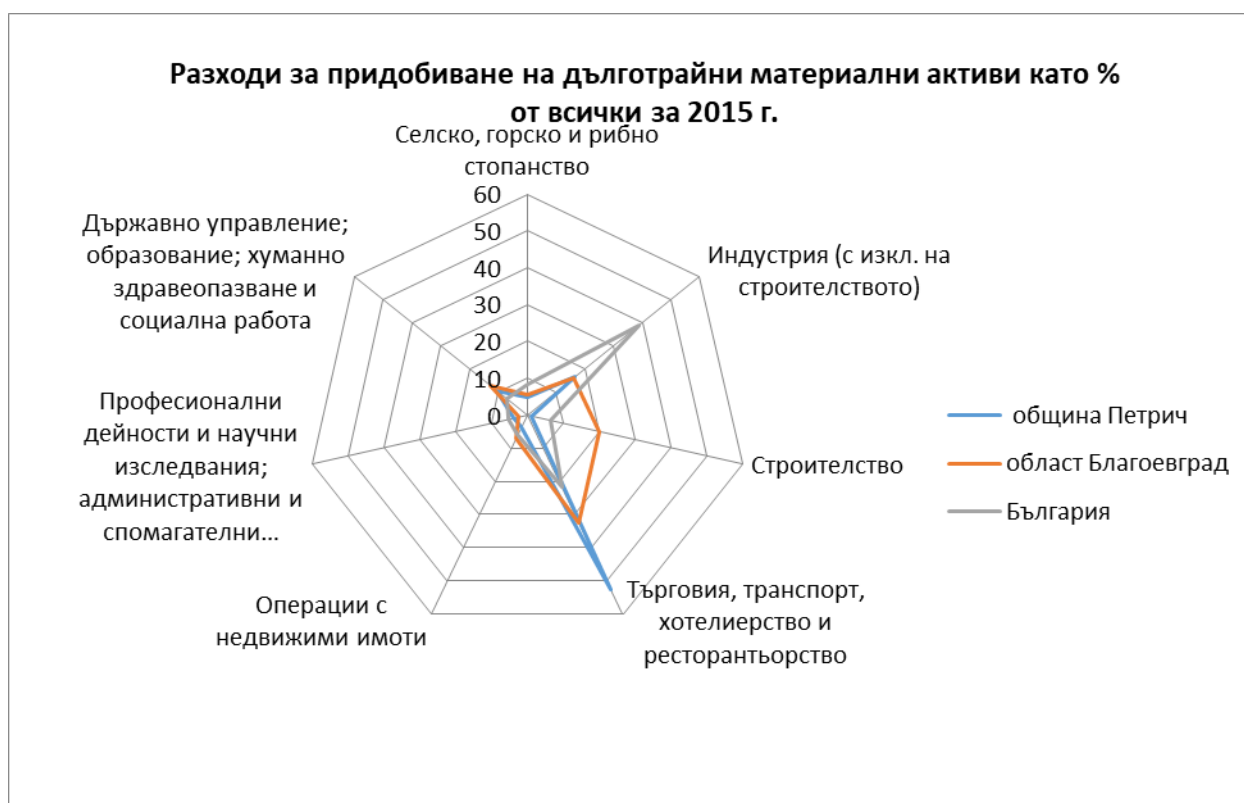
Фигура - Произведена продукция по сектори на икономиката в община Петрич за 2011-2015 г.

Икономическите субекти, функциониращи на територията на общината, са предимно микропредприятия като от 4 540 предприятия през 2015 г., 4 255 са с до девет заети лица в тях /93,7%/, което следва националните тенденции. Броят на микро и малките предприятия в общината нараства, броят на средните предприятия намалява от 58 през 2011 година на 44 през 2015, а големите предприятия с над 250 заети, които функционират в общината са три на брой. Микропредприятията са традиционно по-малко устойчиви, но по-гъвкави и затова тяхната динамика е по-силно изразена. Кризата се отразява силно на малките, средни и големи предприятия, в които се налагат масови съкращения.

Важен двигател на икономиката и основен фактор за растеж са инвестициите в общината. Чуждестранните преки инвестиции нарастват близо три пъти за периода 2011-2015 година, като чувствителен е скокът на инвестициите в направленията Строителство, търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство и професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни

дейности. Операциите с недвижими имоти са в застой. В общината се инвестират 39% от чуждестранните преки инвестиции на област Благоевград, което я извежда напред като един от привлекателните центрове за инвестиции в областта.

Един от основните показатели за инвестиции са направените разходи за придобиване на дълготрайни материални активи /ДМА/. Те също нарастват, и то двойно за периода 2011-2015, като ДМА в аграрния сектор активите нарастват десетократно, в търговията и транспорта инвестициите също са активни, докато в индустрията са колебливи, а в строителството са в застой. Към 2015 година направените разходи за ДМА са 18.3% от тези в областта.

Фигура - Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи като % от всички за 2015 г.

От фигурата става ясно, че балансът на инвестициите е силно нарушен, като основната насока е към търговията и транспорта и много по-слаба застъпеност на индустрията, за разлика от тенденциите на национално и областно ниво.

Важен източник на свежи средства са европейските фондове. Към 31 януари 2015 година община Петрич е усвоила 265,1 лв./човек на фона на 497,4 лв./човек в областта и 564,9 лв. за страната. Общините Банско /2474,9 лв./човек/ и Гоце Делчев /812,4 лв./човек/ са най-активни в усвояването на средствата от ЕС².

Икономиката на община Петрич се възстановява със сравнително добри темпове след глобалната икономическа криза от 2008-2009 година, което е съпроводено със значителна промяна в икономическата конфигурация и преориентиране в нови сектори за сметка на традиционните в общината.

² ИСУН

8.2. Земеделие, растениевъдство и животновъдство

Община Петрич се отличава с изключително благоприятни природо-географски условия за развитие на селското стопанство, както и с изградена материална база.

Съгласно баланса на територията от 2011 г. 48% от територията на общината е земеделска, което е повече от това в областта /39%/ и по-малко от това в страната /58 %/. Разнообразният релеф на общината определя почти равномерно разпределение на земеделските и горските територии, които обхващат 45%. Според доклада за дейността на Областна дирекция „Земеделие“, за 2014 г. на територията на община Петрич са разположени най-голям брой земеделски стопанства с Използвана земеделска площ /ИЗП/ – 7 141 бр. със средна площ 9.8 дка., като те обработват 12 % от ИЗП на областта.

Към 2010 г. дялът на земеделската продукция от общото производство в общината е 0.82%, а към 2015 г. този дял намалява на 0,58%, което се дължи основно на нарастването на дела на други сектори. В абсолютна стойност нараства от 5 035 хил. лв. на 9 164 лв. В аграрния сектор инвестициите в ДМА нарастват десетократно за периода 2011-2015 г, а чуждестранните преки инвестиции нарастват три пъти за този период. Наетите лица в селското стопанство за 2015 г. са едва 231 души, едва 1,5 % от наетите лица в общината.

Част от мерките на стратегията на ПИРО на община Петрич са насочени именно към селското стопанство, а именно:

- Модернизиране на селското стопанство при продължаване на традиционното ранно зеленчукопроизводство и насърчаване на поливното земеделие и биоземеделието;
- Обогащаване и поддържане на подходящи условия и среда за продажба на селскостопанска продукция;
- Насърчаване обработването на изоставени земеделски земи и отглеждането на присъщи за региона местни породи животни и растителни култури;
- Предоставяне на обучения за придобиване на предприемачески и управленски умения в сферата на селското стопанство. Ориентиране на безработни лица към селскостопанска дейност;
- На територията на общината е обособено МИГ-Петрич, която е разработила Стратегия за водено от общностите местно развитие.

Според ПИРО на община Петрич, животновъдството и отглеждането на зеленчуци се определят като основни насоки за развитие. Значителен дял също заема и отглеждането на овощни култури.

Растениевъдство

Условията в общината са благоприятни за ранно зеленчукопроизводство, макар че летните засушавания представляват пречка за отрасъла. Традиционно се отглеждат картофи, зърнено-житни култури, лозя. Производството на тютюн страда от характерните за цялата страна проблеми на сектора, свързани с ниските изкупни цени. Топлият климат позволява отглеждане на нетрадиционни култури като бадеми,

киви, нар, маслини, лимони. В село Скрът се намира разсадник, който се занимава активно с отглеждане основно на овощен посадъчен материал на почти всички видове праскови, сливи, ябълки и череши. Край село Кромидово се отглеждат биолозя, като лозята се използват като суровина за произвеждане на биовино.

Животновъдство

На територията на община Петрич има най-много птицевъдни обекти – 7 607 бр., което е характерно и за областта. Следващи по ред са обектите за еднокопитни животни – 2 300 бр., след тях са тези за отглеждане на кози – 1 555 бр. и свиневъдните такива – 1 483 бр. В общината се отглеждат още и говеда, биволи, овце и пчели.

През 2013 г. се изгражда кравеферма за 50 крави, както и мандра за преработка на прясно и кисело мляко и направата на бяло саламурено сирене.

8.3. Горско стопанство

Около 45 % от площта на общината е заета с горски територии.³

Горските територии в община Благоевград се управляват от Югозападна държавно предприятие – гр. Благоевград /ЮДП/ - структура на Министерство на земеделието и горите, към което има Териториално подразделение – гр. Петрич и гр. Първомай.

По данни от ЮДП, ТП Държавно горско стопанство „Петрич“ заема най-югозападната част на Република България. Почти изцяло е разположено по северните склонове на Беласица планина. Малка част се намира по южните склонове на Огражден планина, както и по поречието на реките Струма, Струмешница и Пиринска Бистрица.

Общата площ на стопанството е 10 559,6 ха, от които 9 971,3 ха са държавните горски територии. Залесената площ в горите държавна собственост е 9 411,5 ха, от която 7 201,8 ха /76,5%/ са насаждения от естествен произход, а 2 209,7 ха /23.5%/ са култури.

По данни на РДГ- Благоевград за територията на ТП „ДГС Първомай“ площта на стопанството е 20 318 ха.

Горското стопанство в общината е наложил се отрасъл през годините като в обхвата на ДГС „Петрич“ и ДГС „Първомай“ работят 27 цеха за преработка и 25 склада за продажба на дървесина.

Планината Кожух е обявена за природна забележителност. По билото на Беласица се издигат и някои по-високи върхове: Радомир /Калабак - 2029 м.н.в./; Пункова скала /1962 м.н.в./; Конгура /1951 м.н.в./; Лозен /1920 м.н.в./; Фурните /1808 м.н.в./; Тумба /1803 м.н.в./ и др.

Средната надморска височина е около 800 м. Най-високата точка е 1750 м, а най-ниската – 65 м при водослива на река Пиринска Бистрица с река Струма. Разликата в надморските височини в тези две точки е чувствителна 1685 м.

Хидроложката мрежа в района на ТП ДГС „Петрич“ не е силно развита. Най-големите водни течения са реките Струма, Струмешница и Пиринска Бистрица.

Климатът, макар и сух през лятото, е благоприятен за растежа на главните дървесни видове – бук, кестен, зимен дъб, както и за създадените култури от дугласка ела, смърч, черен и бял бор, корков дъб и тополи.

³ Баланс на територията на Република България, 2011 г., НСИ

Лесистостта е 95 %. Преобладават широколистните гори, което заемат 82 % от територията на стопанството, а 18 % са иглолистните.

Средногодишното ползване на дървесина по горскостопански план е 40 000 куб.

На територията на стопанството са разположени три горски разсадника: „Иваник“ с площ 75 дка, „Златарево“ – 72 дка и „Тополница“ – 46 дка.

В ТП „ДГС Петрич“ е обособен държавен дивечовъден участък с площ 5417 ха, както и ловностопански райони с обща площ 33175 ха.

Характерни за територията на ТП ДГС „Петрич“ растения, чийто плодове, цветове, корени или кора се използват като лечебно средство, са: обикновен /бял/ равнец, жълт кантарион, кукуряк, обикновен риган, шапиче, обикновен здравец, горска ягода и др.

Освен изброените тревни видове в района на стопанството се срещат и следните храстови видове: шипка, обикновен дрян, малина, черен бъз.

Диворастящите ядливи гъби са представени от: манатарка, мрежеста манатарка, пачи крак, сърнела, булка, полска печурка и др.

На територията на ДГС „Петрич“ защитени видове са: дива котка от сем. Котки; златка от сем. Порови. Представители на фауната са дивата свиня, сърната, заекът, вълкът, лисицата, златката, дивата котка и др.

Птичето царство е представено от гривяк, гургулица, пъдпъдък, полска яребица, планински кеклик и др. В района на горското стопанство се срещат и множество представители от разредите дневни грабливи, сови, пойни, синявицови, кълвачови, дългокраки и други защитени видове.

В ДГС „Петрич“ са обособени следните защитени зони по Натура 2000 и защитени територии по Закона за защитените територии:

1. Природен парк „Беласица“ с обща площ 9372,9 ха.
2. Защитена зона птици „Рупите“ с обща площ 98,2 ха.
3. Защитена зона за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна „Беласица“ с площ 255.6 ха.

Част от стопанството попада в границите на Природен парк „Беласица“.

Най-старите букови гори са обект на защита в резервата „Конгура“, а вековни кестенови дървета на възраст над 200 години и диаметър над 2 м се опазват в буферната зона на резервата – защитената местност Бабите.

В подножието на планината се намират и два културно-исторически обекта: Петричката крепост, изградена през XIII–XIV в. върху руините на антична крепост от края на IV в. и Петричкият манастир „Св. Петка“.

8.4. Промисленост

За община Петрич по отношение на реализацията на икономически продукт, водещите икономически отрасли и сектори са леката индустрия – шивашката промишленост, дървопреработване, производство на мебели, търговия и ремонтните услуги, селското стопанство, транспорта, складовите дейности и съобщения.

Тези сектори са традиционни за общината, като въпреки икономическата криза и последвалия я период на реструктуриране на предприятията, те запазват своето структуроопределящо значение.

В преработващата промишленост функционират 556 предприятия към 2015 година, в които са наети 8 250 души или 50.3 % от наетите в общината. От 2011 година насам се наблюдава слабо движение в икономическите показатели в сектора.

Наблюдават се инвестиции в хранително-вкусовата промишленост – открива се мандра към кравеферма, с което се затваря цикъла на производство. Функционира биовинарна за преработка на местно биовино, която също работи със затворен цикъл на производство и е отворена за посетители.

Трикотажната продукция е с дългогодишна традиция за община Петрич, като във времето големите предприятия се реструктурират и раздробяват. Секторът заема все по-малко място в икономическия живот на общината, като свидетелство за това е и промяната в специализацията на съществуващия техникум по облекло, който сега е професионална гимназия по икономика и туризъм. Най-големият производител в сектора е Белла Стил-АД, където работят над 700 служителя и има капацитет над 1,5 млн. облекла годишно.

В групата на „Доверие Обединен Холдинг“ АД се включват различни дружества в сектора. Фирмата „Билиана лукс“ ООД, която специализира в плетене със сурова /необагрена/ 100 % агнешка прежда, частично конфекционирание, последващо багрение и окончателно конфекционирание.¹⁰ „Билиана Трико“ АД е един от най-големите производители в България на женски, мъжки и детски трикотаж, както и на широка гама от униформени облекла. Оборудвана е с плетачни, кетел машини и конфекционни машини за изработка на готови изделия. Работи със световни търговски фирми от Великобритания, Франция, Германия, Италия и др.¹¹

През последните години се създават малки цехове, които работят главно на ишлеми и изнасят продукцията си в чужбина.

На територията на ЮЗР в общините София, Кюстендил, Дупница, Благоевград, Белица, Кресна, Петрич и Сандански функционира клъстер „Интер мода трейдинг“, организиран на индустриално-географски принцип. Той обхваща производителите на облекло от региона и развива своята дейност на основата на географски свързана концентрация от сходни, взаимнообвързани или допълващи се фирми-съдружници.

В общината се развива и обувната промишленост. Най-голяма е обувната фабрика в с. Коларово.

Застъпена е още дървопреработващата промишленост и производството на мебели, като през 2009 г. „Явор“ АД Петрич прекратява производството на мебели, като нерентабилно в условията на настъпилата икономическа криза. С дългогодишен опит в производството на мебели е фирмата „Бонана“ ООД.

Произвежда се още инструментална екипировка и нестандартно оборудване. Представители на сектора са „Беласица“ АД, производител на водомери¹², „Елпром-Анн“ АД - Производство на апаратура за ниско напрежение¹³, „Зино“ АД - Производство на банково, детско оборудване, машини за производство на алуминиева дограма, инструментална екипировка.

В пространствено отношение, преработващата промишленост в град Петрич е съсредоточена в северозападната част на града, в непосредствена близост до жп гарата, в компактно разположена индустриална зона.

Разрастването на частния бизнес дава възможност да се говори за отраслово делене в областта на частния сектор. Промислеността е представена главно от фирми, занимаващи се с машиностроене, мебелно и обувно производство, както и с

производство на изделия на хранително-вкусовата промишленост. Много са фирмите, занимаващи се с шивашка дейност. Значителен остава броят на фирмите, занимаващи се с търговия, хотелиерство и ресторантьорство.

8.5. Туризм

Туризмът в община Петрич е определен като отрасъл с голям икономически потенциал, позволяващ бъдещето му развитие. Това е отразено и застъпено и в стратегическите документи на общината – ПИРО, където са предвидени редица различни мерки, свързани с развитието на различните видове туризъм. Град Петрич и други обекти в общината, но има потенциал за разнообразяване на туристическия продукт и увеличаване на туристопотока. Предвидените мерки са съобразени с разнообразните ресурси, намиращи се в общината, които позволяват развиването на различни видове туризъм. Община Петрич попада в пояса на континентално-средиземноморския климат. В него зимата е мека и топла, с положителна средна януарска температура над 1.5°-2°C. Средните летни температури са около 25°C. Климатичните условия на общината оказват благоприятно влияние върху процеса на привличане на по-голям туристопоток. Географското положение на община Петрич обуславя голям брой слънчеви дни през годината, а това от своя страна създава условия за развитието на туризъм през цялата година.

В общината най-добре развит е културно-историческият туризъм, като тук се включват основни туристически обекти като Градския исторически музей в гр. Петрич, църквата „Света Богородица“, построена през 1857 г. и обявена за паметник на културата, местността Рупите с къщата-музей „Ванга“ и храмът „Света Петка“, Самуиловата крепост и др. Освен културно-историческия туризъм обаче, община Петрич предлага и други разнообразни видове туризъм за различни целеви групи туристи.

Климатичните характеристики на общината в комбинация с хидрографските ресурси, които са добре представени както от повърхностни, така и от подземни води, са добра предпоставка за развитието на спа туризъм. Голямо богатство са минералните извори Рупите и Марикостиновски, разкрити на територията на общината. Освен ценните минерални води, в село Марикостиново се намира и находище на лечебна кал, която е своеобразно природно богатство. Едно от предимствата на калонаходището се определя от естествено бликащата минерална вода, която разрежда калта и създава условия за непрекъснато движение на слоевете. Лечебното заведение там е специализирано за лечение на заболявания на опорно-двигателния апарат, периферната нервна система и гинекологични заболявания.

Развити в общината са и т.нар. алтернативни видове туризъм като фестивалния туризъм. Най-ключови събития в тази категория са т.нар. *русалии* с техните игри и танцови състави. Съборът на тези древни игри се провежда на 1 януари всяка година. В Петрич се организира и изцяло обновления Международен фестивал за поп и рок музика „Златен кестен“, който е наследник на славата на Националния фестивал на старата градска песен „Златен кестен“. През месец май се провежда Националният фестивал „Южни слънца“.

Община Петрич се намира в територия с разнообразен релеф при наличие на планини и запазени екологични характеристики, защитени местности и паркове. Тези условия силно благоприятстват развитието на планински и еко-туризъм. На територията на общината е разположен природен парк „Беласица“. Той е най-новият природен парк в България и обхваща северните склонове на планина Беласица. Съгласно Директивата за хабитатите на Европейския съюз Беласица е обособена в самостоятелна защитена зона от Националната екологична мрежа „Натура 2000“. Също в пределите на парка през 2015 г. е изградено и трасе за екстреман велосипеден туризъм. По този начин се разнообразяват предлаганите туристически продукти в общината и се създават възможности за организиране на различни събития и състезания за колоездачи, които да привличат туристи от цялата страна, а и от съседните държави.

Обозначени са и няколко трасета за планинско колоездене. Маршрутите използват съществуващи асфалтови и черни пътища на територията на планината Беласица. На много места те следват части от маркирани пешеходни маршрути /когато пешеходните маршрути вървят по асфалтов или черен горски път/. Най-често веломаршрутите са кръгови с начална и крайна точка населено място с възможност за настаняване.

- *Петрич - бивша застава "Папреница" - подбилен път - х. Конгур - Петрич /38,5 км/;*
- *Петрич - заслон "Гюлова поляна" - х. Конгур - м. Мравките - Петрич /30 км/;*
- *Велообиколка на Природен парк „Беласица“: с. Самуилово - Петрич - х. Конгур - подбилен път - м. Щаба - с. Скрът - с. Самуилово /77,7 км/;*
- *с. Габрене - Пишана скала/ водохващане мини-ВЕЦ Габрене - с. Габрене /3,4 км/;*
- *с. Ключ - Самуилова крепост - с. Яворница - с. Ключ /13,3 км/;*
- *с. Ключ - ловна хижа на с. Ключ - с. Ключ /12,3 км/;*
- *с. Ключ - м. Марката - с. Ключ /4,5 км/;*
- *с. Коларово - с. Беласица - римски път - с. Коларово /10,4 км/;*
- *с. Самуилово - Петрич - х. Конгур - подбилен път - м. Лопово - с. Самуилово /57,4 км/;*
- *с. Самуилово - м. Лопово - подбилен път - м. Щаба - с. Скрът - с. Самуилово /52,4 км/;*
- *с. Самуилово - м. Лопово - подбилен път - с. Ключ - с. Самуилово /52 км/;*
- *с. Скрът - м. Щаба - подбилен път - с. Ключ - с. Скрът /34 км/;*
- *Европейски велосипеден маршрут „Пътят на Желязната завеса“ /EuroVelo 13/ - участък ГКПП Златарево - с. Марино поле /41 км/".*

Благодарение на природните дадености на общината тук има изградени и редица еко пътеки. Някои от тях са:

- ***Екопътека "Тайните на водата" и водопад "Срамежливеца"***

Водопадът е разположен на река Камешница между селата Камена и Самуилово. Има формата на буквата "П" и огражда цялото дере от водопада. Височината му е 21 метра, което го прави най-високият водопад в планина Беласица. Открит е през 2009 г. от любителите на природата от гр. Петрич по време на поход в планината. Екопътека "Тайните на водата" води началото си от центъра на с. Коларово, преминава през сградата на ДПП "Беласица" и достига до пътя Самуилово – Лопово. Има 5 информационни табла, а маршрутът е с продължителност около 3 часа. Табелата за

водопада е разположена на около половин час от село Камена. Спускането по пътеката е съпроводено с места за отдих и беседки. В последната част на пътеката се изисква повишено внимание от страна на туристите, поради стръмното спускане;

- ***Каменишки водопади***

Водопадите са разположени по дерето на река Каменишница, в непосредствена близост до село Камена. Там се намират няколко водопада с различен пад на водата. До най-ниско разположения водопад се стига по маркирана в зелен цвят пътека от центъра на с. Камена, а най-горните са трудно достижими и се изисква специална подготовка и екипировка;

- ***Водопад "Мангъро"***

Водопадът е разположен на около 750 м н. в., в близост до село Скрът. До него се стига по маркираната в син цвят туристическа пътека, водеща началото си от село Скрът. Има разнообразна растителност от чинарови гори до есенни циклами;

- ***Местност "Бялата чешма" – Самуилово***

Село Самуилово е разположено на 13 км югозападно от гр. Петрич, в подножието на планина Беласица. Намира се на надморска височина около 300 м, а северно от землището тече р. Струмешница. Близко до селото има парк с около 100 вековни чинарови дървета. Изградена е екопътека от село Самуилово до местност Бялата чешма. Изминава се за около 15-20 минути. Построена е през 1915-1916 г. от войници на 6-та пехотна Бдинска дивизия. Тя предлага множество атракции на туристите – от вековни чинари и белокаменна чешма до беседки, барбекюта и площадки за най-малките.

Също така са изградени осем тематични маршрута с насоченост към децата. Част от тях са следните:

- ***„Пътеката на мравките“***

„Пътеката на мравките“ предоставя на туристите интересни факти за света на мравките. Тя води началото си от хижа Конгур, където се намира входното табло за маршрута. Общата му дължина е 3,6 км в двете посоки, а продължителността - 1 час и 20 минути. Пътеката е посветена на червената мравка като най-високо организираната мравка у нас и предоставя информация за ролята на това насекомо в нейното сложно семейство. Има 3 информационни табла - Червена горска мравка, Поведение на мравките и Значение на мравките;

- ***Пътека „Приатели“***

Пътеката "Приатели" води до живописния Лешнишки водопад. Тя започва от хижа "Беласица" и е обозначена със синя маркировка. Маршрутът е с дължина 3,6 км и продължителност - 1 час и 40 минути. В района на хижата са разположени 4 интерактивни модула, благодарение на които туристите ще могат да получат разнообразна информация за десет интересни дървесни видове срещани в Беласица;

- ***Пътека „Пеперудите и цветята на Беласица“***

Пътеката води до Яворнишкия водопад. Началото на маршрута е от центъра на с. Яворница, където е разположено и информационно табло. Продължителността на маршрута в двете посоки е 1 час и 20 минути, а маркировката е стандартна туристическа със син цвят.

С помощта на четири информационни табла, преминаващите по този маршрут получават информация за света на пеперудите, знания за разпознаване на дневни

пеперуди и цветни растения, а също така и за взаимовръзките между насекомите и цветята;

▪ **Пътека „Животът на кестена“**

Маршрутът на пътеката започва от центъра на с. Коларово, където е разположено информационно табло. Маркировката е синя и отвежда в уникалния свят на кестеновата гора. Маршрутът е кръгов /Коларово-Гьолчето-Коларово/, продължителността му е 2 часа и 30 минути /без почивките/.

По време на разходката се получават знания за растенията и животните обитаващи кестеновите гори, за това как човекът е използвал кестена в бита си, както и какви грижи е нужно да бъдат полагани, за да бъде съхранено това природно богатство.

На пътеката са разположени пет информационни табла, със специално изработени рисунки. Темите на таблата са: "Животът на кестена", "Растенията в кестеновите гори", "Животните в кестеновите гори", "Кестенът в бита на хората", "Грижа за кестеновите гори".

Общината предлага и биовинарен туризъм, който придобива все повече популярност в България. Той се развива на базата на добрите природни и климатични характеристики на територията, които позволяват по долината на река Струма да се отглежда местният сорт „Широка мелнишка лоза“, както и „Каберне совиньон“, и „Мерло“. Комбинирането на този вид туризъм с други видове може да доведе до увеличаване престоя на туристите на територията на общината.

Освен добрите екологични и природни условия, в пределите на общината и по-точно в подножието на Беласица са разположени редица китни селца, които са условие за развитието на селския туризъм. Във всяко от селата има налични къщи за гости. Чрез посещението на тези селца туристите освен да починат напълно от градския начин на живот, имат възможността и да се запознаят с местните обичаи и традиции, както и да опитат домашно приготвени ястия по местни рецепти.

През 2013 г. с цел развитие на туризма община Петрич участва в проект „Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите“, финансиран със средства по ОП „Регионално развитие“ 2007-2013 г. Проектът е изпълнен в партньорство с Община Сандански, Община Струмияни, Сдружение на хотелиерите и ресторантьорите – Сандански и Български Съюз по балнеология и СПА туризъм /БСБСПА/. Чрез изпълнението му е постигнато повишаване на икономическото разнообразяване на общините Сандански, Петрич и Струмияни, както и осигуряване на възможности за устойчив растеж на регионално и национално ниво, чрез развитие на туристическия потенциал с устойчиви и разнообразни, специфични за региона туристически продукти по екологично и икономически устойчив начин. Резултатите от проекта могат да бъдат ползвани от настоящи и бъдещи туристи на разработения сайт – <http://www.spsmar.eu/>.

От така направеното изложение става ясно, че община Петрич има добри условия за туризъм, както и голям потенциал за разширяване на сектора, чрез разнообразяване на туристическите продукти, привличане на повече туристи от различни възрастови групи и удължаване на престоя на туристите на територията на общината. От гледна точка географското положение на общината, много важно за развитието на туризма е бързият достъп от столицата чрез магистрала „Струма“ и това, че районът е граничен както с Македония, така и с Гърция, което предразполага

към развитието на международен туризъм. През топлите сезони трафикът на туристи към и от Гърция е голям, което при правилни политики може да доведе до повече туристи на територията на общината. Природните дадености, както и културно-историческите особености на общината, са сериозен „актив“ по отношение развитието на туризма. Те не са напълно оползотворени и има добри възможности за развитието на сектора.

Природен и културно-исторически потенциал на община Петрич за развитие на туризъм:

Природен потенциал

Община Петрич разполага с природни забележителности, което се обуславя от географското ѝ положение. Нейната територия попада в рамките на Санданско-Петричката котловина, а също така е в подножията на планините Огражден и Беласица. Климатът е ясно изразен - континентално-средиземноморски. Характерни са късата и мека зима с малко сняг и сухото и горещо лято. Специфично за района е ранното пролетно затопляне – още през втората половина на февруари средната температура на въздуха се задържа над 5°C. Хидрографската мрежа е представена от реките Лебница, Струмешница, десен приток на Струма. Горският фонд е богат – включва 46.03 % от територията, като основни дървесни видове са дъб, габър, бук. Всичко това са предпоставки за развитие на туризма на база природни обекти.

На територията на общината са разположени следните обекти по ЗЗТ: Природен парк „Беласица“; Резерват „Конгура“; Природна забележителност „Кожух;] Защитена местност „Бабите“; Защитена местност „Рупите“; Защитена местност „Карталец“; Защитена местност „Топлище“; Находище на катерлива ефедра Находище на сребриста поветица; Природна забележителност „Четиринадесет чинара“.

Както вече беше споменато, тук има наличие и на „спа“ дестинации. На 13 км от Петрич е балнео-лечебният курорт – село Марикостиново. Забележителната природа в селото, съчетана с природните дадености на минералния извор, са познати от древни времена. Тук има стара турска баня, която е била построена върху останките на съществувалата в Античността римска баня, като днес тя се е превърнала в модерен SPA център. Друга важна дестинация е местността Рупите, прочута и с термалните си извори с високи лечебни свойства, които привличат голям брой посетители. Дебитът им е 35 л/сек, а температурата – 71 градуса.

8.6. Културно-историческо наследство

Община Петрич, освен природни дадености, притежава и разпознаваема историческа идентичност и наследство от Античността, Средновековието, османските векове и времето на националното възраждане. Историята на общината е символ на древността на културното наследство по нашите земи и особено на драматичните борби на българите за свобода и обединение през различните векове. По-значими обекти от античното наследство са все още малко познатия античен град Хераклея Синтика и средновековната Самуилова крепост, утвърдила се като обект с национална значимост:

- **Хераклея Синтика** – това е един от най-големите антични градове по долината на Струма, съществувал от IV в. пр. Хр. до VI в. сл. Хр. Това антично селище е един от най-значимите археологични комплекси на територията на община Петрич, а най-ранните писмени сведения за района се срещат още в Омировите "Илиада" и "Одисея", както и в книгите на Тукидид и Аристотел. Античният град се намира на 2 км източно по права линия от центъра на село Рупите в подножието на възвишението Кожух;
- **Самуилова крепост - национален парк „Самуилова крепост“** /X-XI в. сл. Хр./ е паметник на културата с национално значение. Той е свързан с войните, водени от цар Самуил срещу Византийската империя. Намира се в землището на с. Ключ. Крепостта е съхранила един от най-трагичните моменти от историята на България – ослепяването на армията на цар Самуил.

Други значими културно-исторически обекти в община Петрич са:

- **Исторически музей гр. Петрич** - музеят съхранява богата сбирка от артефакти от региона, групирани в пет раздела - Археология, Османско владичество, Възраждане, Етнография, Нова и най-нова история;

Църква „Св. Петка Българска“ в местността Рупите - част от Стоте национални туристически обекта на Българския туристически съюз. Местността представлява уютен комплекс с парк, добре поддържан и облагороден. Иконите на иконостаса са изрисувани от известния художник проф. Светлин Русев.

9. Транспортна инфраструктура

9. 1. Пътна инфраструктура

Транспортната инфраструктура е основен фактор за цялостното развитие на дадена територия. За да се постига икономически растеж във всички сфери е нужна добра обезпеченост с транспортна инфраструктура. Основен фактор за нейното развитие на територията на община Петрич е географското положение и характеристиките на релефа. Предвид орографската затвореност на Петричката котловина между планините Огражден и Беласица, транспортната инфраструктура е ориентирана меридиално по поречието на р. Струма – по направление север – юг и паралелно по р. Струмешница – по направление изток-запад.

Пътната мрежа на територията на общината включва както републикански, така и местни /общински и частни/ пътища.

Общата дължина на Републиканската пътна мрежа е 95.⁰⁰ км, от които 14.⁴⁰ км – автомагистрала, 4.⁴⁰ км – I^{ви} клас и 76.²⁰⁰ км. – III^{ти} клас. Местната пътна мрежа /общински пътища/ е с обща дължина от 193.¹⁰⁰ км. Преобладаваща за общината е общинската пътна мрежа.

9. 1. 1. Републиканска пътна мрежа

На територията на Община Петрич, ОПУ-Благоевград стопанисва следните републикански пътища:

- ☛ **АМ „Струма“ “Перник – Дупница – Сандански – граница Гърция“** от км 152+100 до км 166+500 – 14.⁴⁰⁰ км;
- ☛ **I-1 Е-79 „о. п. Дупница – о. п. Благоевград – о. п. Симитли – Кресна – граница Гърция“** от км 435+300 до км 437+400 – 2.¹⁰ км и от км 440+800 до км 443+100 –

2.³⁰⁰км;

- III-1082 „/III-108/ - Рибник - Лебница - Струма - Вълково - Микрево - Кресна” от км 0+000 до км 4 I 300 – 4.³⁰⁰ км.;
- III-1084 „/Ш-108/ - Старчево - Кърналово - Михнево - Кавракирово - Първомай” от км 0+000 до км 13+200 – 13.²⁰⁰ км.;
- Ш-108 „/Кресна - Кулата/ - Петрич” от км 0+000 до км 13+900 – 13.⁹⁰⁰ км.;
- III-198 „Г. Делчев - Катунци - Чучулигово - Петрич - Първомай - граница Македония” от км 51 +100 до км 93+700 - 42.⁶⁰⁰ км.;
- III-1981 „/III-198/Катунци - Чучулигово/ Чучулигово - Кулата - I-1” от км 0+000 до км 2+200 – 2.²⁰⁰ км.

9. 1. 2. Местна /общинска и частна/ пътна мрежа

Преобладаваща за общината е общинската пътна мрежа и осъществява в достатъчна степен свързаността между отделните населени места.

Общинската пътна мрежа е представена в следната таблица:

Таблица - Общинската пътна мрежа в община Петрич.

№ по ред	Път №	Стар /и/ номер /а/	Наименование	Километри от км. до км.		Дължина
1	BLG1150	10090,10087	/BLG2258/ Хърсово – граница общ. (Сандански – Петрич) - Кромидово – Капатово – Ново Кономлади – Генерал Тодоров	1.500	14.300	12.800
2	BLG1157	10449	/III – 108, пк. Кърналово – Петрич/ - село Рупите	0.000	2.000	2.000
*3	BLG1159	19835	/III – 198, Катунци – Чучулигово / Чучулигово – Кулата - /I-1/	0.000	2.200	0.000
4	BLG1166	19851	/III – 198, Петрич - Първомай/ - Коларово – Ключ – Габрене - /III-198/	0.000	21.700	21.700
5	BLG2155	10444,М1	/III-1084, Старчево – Първомай/ Кърналово – село Рупите	0.000	3.800	3.800
6	BLG1167	19853	/BLG1166, Първомай – Коларово/ - Беласица	0.000	2.800	2.800
7	BLG1179	19836 /2/	/I - 1, Сандански - Марикостиново/ - граница общ. (Сандански - Петрич)- жп. гара Марикостиново	0.000	3.400	2.800
8	BLG1181	М8	/III – 108, Рибник – п.к. Кърналово/ м. Рупите	0.000	1.800	1.800
9	BLG2152	10432	/III – 1082, Рибник – Лебница / Рибник – Дреново – Яково – Крънджилица	0.000	30.000	30.000
10	BLG2158	19833	/III – 198, Катунци – Чучулигово/ -граница общ. (Петрич – Сандански) - Орешник	0.000	1.500	1.500
11	BLG2161	19839	/III – 198, Чучулигово – Петрич/ - Тополница	0.000	1.600	1.600
12	BLG2162	19842	/III – 198, Чучулигово – Петрич/ - Митино	0.000	2.500	2.500
13	BLG2163	19843	/III – 198, Чучулигово – Петрич/ - Ръждак	0.000	0.500	0.500
14	BLG2168	19855	BLG1166, Коларово – Ключ/ - Камена - /BLG1166/	0.000	2.000	2.000
15	BLG2169	19862	/III -198, Петрич – Първомай / Първомай – Чуричени – мах. Маркови кладенци	0.000	18.000	18.000
16	BLG2171	19866	/BLG2169, Първомай – Маркови кладенци/ - Мендово – Долна Рибница – Право бърдо	0.000	10.000	10.000
17	BLG2175	19878/1/	/III-198, Първомай – Струмешница/ - Боровичене – Гега – мах. Баскалци	0.000	17.000	17.000
18	BLG3151	10096	/I-1, Кресна – Кулата/ - Марикостински бани	0.000	2.000	2.000
19	BLG3154	10438	/BLG2152, Дреново – Яково/ - Тонско Даб	0.000	3.000	3.000
20	BLG3156	10448	/III-108, Ново Делчево – Петрич/ - Михнево	0.000	2.000	2.000
21	BLG3164	19847	/III-198/ Петрич – Беласица - Коларово	0.000	14.000	14.000

22	BLG3165	19849	/BLG3164, Петрич – Беласица/ - х. Беласица	0.000	8.000	8.000
23	BLG3170	19864	/BLG2169, Първомай – Маркови кладенци/ - мах. Куково	0.000	1.300	1.300
24	BLG3172	19872	/III-198, Първомай – Струмешница/ - Дреновица	0.000	8.000	8.000
25	BLG3173	19874	/III-198, Първомай – Струмешница/ - Кладенци – Долене – Зойчене - Волно	0.000	18.000	18.000
26	BLG3174	19876	/BLG3173, Кладенци – Долене/ - Вишлене	0.000	4.000	4.000
27	BLG3182	10436	/BLG2177, Кърналово – Дреново/ - Гюргево	0.000	2.000	2.000
Обща дължина:					193.100	

Забележка:

***С РМС №852/02.11.2015 г. е изключено пътното трасе /№3/**

Автомагистрала „Струма“ е от ключово значение за развитието на община Петрич. Тя осигурява бърз достъп на общината до столицата, както и до южната ни съседка Гърция, което стимулира икономическите връзки в тази територия. Автомагистралата е част от трансевропейски транспортен коридор № 4, който е приоритет на ЕС и на Стратегията за развитие на транспортната система на Република България до 2020, което е предпоставка за ускореното ѝ изграждане. Строителството на участъка през Кресненското дефиле, през който минава връзката за София и за областния център Благоевград, е проблематично, тъй като се планира магистралата да премине през една от най-важните територии за защита на биологичното разнообразие в България. Геоложките характеристики на района също възпрепятстват процеса на изграждане. Лот 4 „Сандански – ГКПП „Кулата“ осигурява транспортната връзка на юг с Гърция. На 31 юли 2015 г. е пуснато за движение и основното трасе на лота, като са извършени и довършителните работи до 10 септември 2015 г., когато отсечката официално е въведена в експлоатация. След ГКПП „Кулата“, магистралата продължава в Автомагистрала „А25“ на Гърция в посока град Солун.

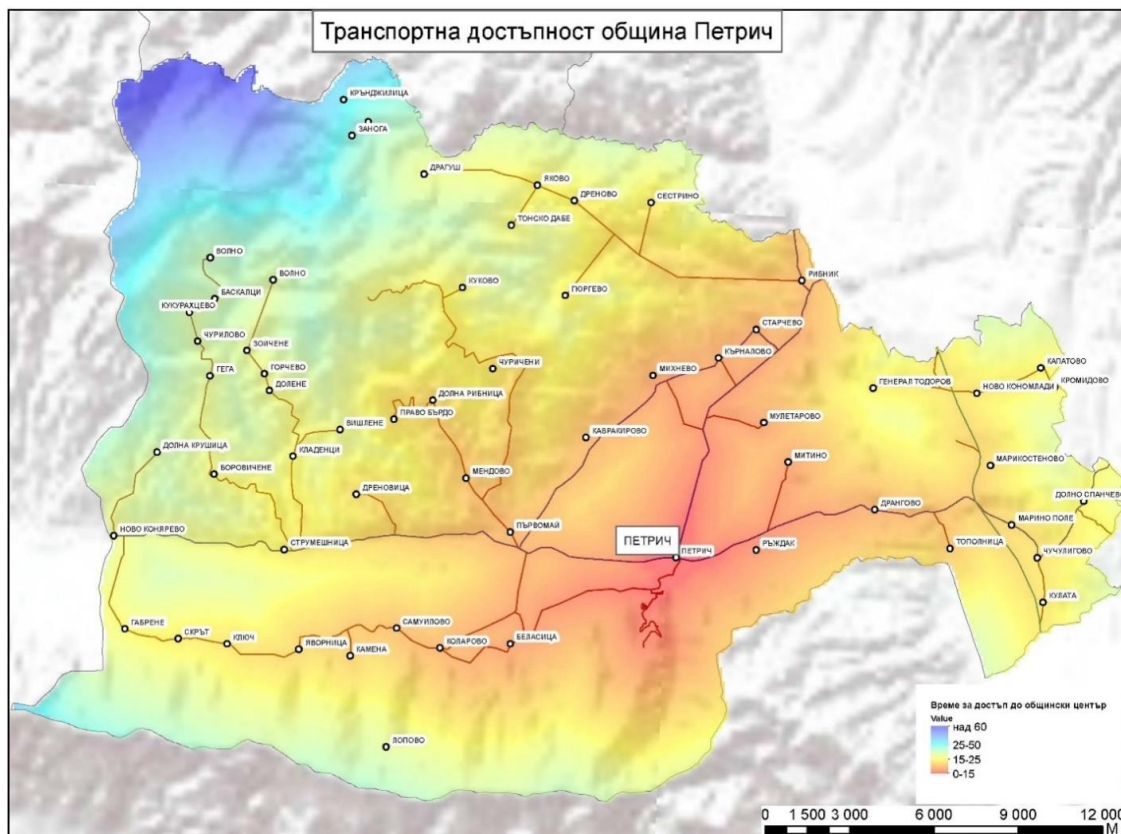
Чрез завършването на автомагистрала „Струма“, пътните връзки на община Петрич в северно и южно направление ще са силно подобрени, което ще доведе до положителни промени

Транспортната осигуреност на община Петрич е сравнително задоволителна, като достъпността на територията на общината се осъществява основно чрез автомобилен транспорт. Изградените пътища, към по-отдалечените малки населени места на територията на общината, се нуждаят от ремонтни и рехабилитационни дейности.

Анализът на транспортната достъпност на територията на община Петрич показва, че по-големите населени места попадат в ядрото на по-долу представения транспортен модел. Това позволява на работещите в общината и областта да извършват ежедневни пътувания до работното си място. Всички социални и административни услуги, които градът предлага се извършват лесно, тъй като той има висока транспортна достъпност.

Останалите по-малки населени места попадат съответно в зоните, до които средно би се достигнало за 35 минути. Предимство на пътната инфраструктура е, че няма населени места в най-отдалечените зони в обхвата на общината, което да затрудни достъпа до тях. Средното отстояние на населените места от общинския

център е 27.4 км. Най-отдалеченото населено място е село Крънджилица – 51.3 км., най-близо разположеното до град Петрич е на 3.4 км. – село Ръждак, а областният център Благоевград на 82.5 км. Основна транспортна артерия за територията, която осигурява достъп до съседните общински и областни центрове, се явява трасето на АМ „Струма“, което преминава в източната част на общината. Транспортна ос с общинско значение се явява и трасето на третокласния път 198, който осигурява достъп на град Петрич до АМ „Струма“, до западните части на общината, както и до Република Македония.

Фигура - Транспортна достъпност – време за достъп до общинския център.

9.2. Железопътен транспорт

Железопътната инфраструктура в общината е представена от транзитната жп. линия по направление София – Кулата – Солун, като има разклонение от село Генерал Тодоров за Петрич. Наличието на тази железопътна връзка е положително предимство за общината, въпреки това, обаче, нейният потенциал не е напълно оползотворен. Превозът на пътници и товари не е задоволителен, заради ниския интензитет на движение на влаковете – връзката със столицата се осъществява веднъж на ден, а с областния център Благоевград – три пъти на ден. Територията на общината не е добре обезпечена, от гледна точка железопътния транспорт, тъй като се наблюдава изградено трасе само в източната ѝ част, успоредно на трасето на АМ „Струма“. Поради тази причина, само четири населени места се възползват от тази услуга. Това е предпоставка за бъдещото инвестиране и развитие на този алтернативен на автомобилния транспорт.

9.3. Въздушен транспорт

На 8 км от град Петрич е локализирано малко летище до с. Кърналово, разположено върху площ от 160 дка и 2.2 км дължина на пистата. Изпълнява предимно селскостопански функции, като има важно значение за опазването и

третирането на земеделските площи, както и за борба с горските пожари. Техническите му параметри не позволяват извършването на граждански полети.

10. Инженерна инфраструктура

10. 1. Водоснабдяване и канализация

Водоснабдителните и канализационните системи на територията на община Петрич се обслужват от „ВиК“ ЕООД – Петрич. Като регистрирания капитал на дружеството е изцяло от общинския бюджет.

Всички населени места на територията на община Петрич са водоснабдени и са обхванати над 99% от обитаваните жилища, съгласно данни от последното преброяване. Според комисията за енергийно и водно регулиране, нивото на покритие от водоснабдителни услуги за 2014г. възлиза на около 86%.

Водни ресурси

Водоснабдяването в обособената територия на „ВиК“ ЕООД, гр. Петрич се извършва от повърхностни и подземни водоизточници. Основните водоизточници са речно водохващане на река Луда Мара и дълбоки кладенци с инфилтрация от река Струмешница. За водоснабдяването на някои населени места, намиращи се в североизточната част на обособената територия се налага доставянето на вода от водоизточници, разположени на територията на община Сандански. Водните обекти на територията на община Петрич са р. Струма и нейният най-голям приток р. Струмешница. Другите реки, които текат през общината, са с малък отток и се вливат в р. Струма и р. Струмешница. Територията на общината е богата на алувиални води в заливната тераса на р. Струмешница и в наносните конуси на нейните притоци от Беласица.

Община Петрич е богата и на минерални води. При с. Марикостиново има калонаходище и топли минерални извори. При с. Рупите също има топли минерални извори, извиращи от кратера на изгасналия преди шест милиона години вулкан Кожух.

Водата е хидрокарбонатно - натриева с изобилно отделяне на въглероден двуокис и не е годна за пиене, но притежава изключителни лечебни качества. С голямо значение за региона е язовир „Валтата“, изграден на р. Струмешница с площ 78 дка.

Водоизточници

Предвид планинския релеф, на обособената територия има множество малки реки/потоци/, които се използват за водоснабдяване на голяма част от селищата в обособената територия. Повечето от тези реки са притоци на река Струмешница, която извира на територията на Северна Македония и се влива на територията на България в река Струма. Средногодишният отток на реката е 7,4 м³/сек. Друга значима река е р. Луда Мара, която води началото си от извор южно от връх Куковски чакар, Огражден, и се влива в река Струмешница.

Средногодишното водно количество на река Луда Мара е 1,24м³/сек.

10. 1. 1. Водоснабдяване

На територията на община Петрич съоръжения от водопроводната и канализационната система се експлоатират от ВиК ЕООД, град Петрич. ВиК системата управлявана от ВиК оператора обхваща към настоящия момент над 90% от урбанизираната територия на общината и е изградена на гравитачен принцип. Всички населени места на територията на община Петрич са водоснабдени и ВиК ЕООД поддържа и експлоатира по-голямата част от селищните водоснабдителни системи. Броят на населението, ползващо услугата доставяне на вода е 62 591, достигнатото ниво на покритие на услугата е 98.67%.

Водопроводна мрежа

Водоснабдителната система на територията обслужвана от ВиК ЕООД, град Петрич е съвсем опростена. Единствената голяма ВиК инфраструктура е тази на град Петрич. Няма никаква подробна система за регистър с оплакванията на клиентите, регистър на повредите по водопровода, планова поддръжка и др. Нивото на автоматизиране на системите е много ограничено. Качеството на водата се анализира в съответствие с националното законодателство и стандарти. Налягане под нивото на обслужване се наблюдава и оценява като един от основните показатели на нивата на обслужване. През последните години много селища бяха засегнати от ограничения на водата /водни режими/. Капацитетът на водоизточниците е променлив през годината, през зимата водоизточниците замръзват за определен период от време. За град Петрич и по-големите населени места стойностите на загубите на вода са различни за всяка година, докато за по-малките стойността на загубите се счита за константа за целия период. Липсващата система за измерване на постъпващите обеми на вход и изход в системата и оценка на данните не позволява да бъде извършено пространствено разпределение на течовете и определяне нивото на общите загуби на вода между главната водопреносна мрежа, зоните на налягане и участъците от водоразпределителните системи. Нивото на общите загуби на вода са много високи от 57% до 63%. Като се има предвид недостига на вода създаването и въвеждане на стратегия за намаляване на общите загуби на вода е с приоритет.

Довеждащи водопроводи – обща дължина 136 680 м.

Главните довеждащи водопроводи са една от най-важните части от водоснабдителната мрежа. Те предоставят големи количества вода до населени места на големи разстояния. Всяка повреда може да доведе до сериозно прекъсване на водоснабдяването на потребителите. Основните довеждащи водопроводи във ВС Петрич са двата водопровода от водоизточник Луда Мара и водопровода от ПС Струмешница. За ВС Първомай има изграден довеждащ водопровод с дължина 5км от водоизточник Луда Река до с. Първомай. ВС Петрово се обслужва от два основни довеждащи водопровода от водоизточник Петрово 1 и Петрово 2. Състоянието на главните довеждащи водопроводи е лошо. Те са изградени преди повече от 40-50 години. Основните проблеми са течове, причинени от корозия на стоманените тръби или от неправилни връзки между азбестоциментови тръби. Рехабилитацията на тръбите за гарантиране сигурността на водоснабдяването е необходимост с висок приоритет.

Разпределението по вид на материала, от който са направени тръбите е следното:

- 124 550 м / 91,13 %/ – етернитови тръби

- 4950 м / 3,62 %/ – стоманени тръби
- 380 м / 0,28 %/ – поцинковани тръби
- 6 800 м / 4,98 %/ – ПЕВП тръби

Разпределителна мрежа – общата дължина на разпределителната мрежа за ВиК гр. Петрич е 213 540 м. Основната част от всички водоснабдителни системи е пусната в експлоатация преди повече от 40 години и е изградена предимно от стоманени и азбестоциментови тръби.

Разпределението по вид на материала, от който са направени тръбите е следното:

- 193 280 м / 90,51 %/ – етернитови тръби
- 8 560 м / 4,01 %/ – стоманени тръби
- 2400 м / 1,12 %/ поцинковани тръби
- 9 300 м / 4,36 %/ – ПЕВП тръби

Етернитови тръби - основен вид тръби на мрежата, полагани са в дълъг период от време. Използвани са както за главни, така и за второстепенни клонове и са представени в широк спектър от диаметри от Ø60 до Ø475 мм. Практиката в България е показала, че етернитовите тръби не са с добри качества, дават много аварии и загуби на вода от скрити течове. Експлоатационният им период не надвишава 30-35 г.

Стоманени тръби - нетрайни поради електрокорозията, което свежда експлоатационният им период до 15-20 г. Срещаните диаметри на стоманените водопроводи от Ø60 до Ø630.

Поцинковани тръби - този вид тръби разпространен като вид тръби за сградните водопроводни отклонения. Необходимо е да се отбележи, че този вид тръби не отговарят нито като материал, нито като диаметри на изискванията.

ПЕВП тръби - ново поколение тръби с висока плътност. Полагането им започва в периода след 2000 г. Тръбите са с връзки на челна заварка. Процентът на този вид тръби в мрежата на града е 22%, като са подмени значителна част от най-проблемните участъци. Срещат се с диаметри от Ø20 до Ø546. Тези тръби досега са показали много добри експлоатационни качества.

Водоеми

Резервоарите за вода са разделени в две основни групи: транзитни, събиращи вода от водоизточниците с цел захранване на помпените станции и резервоари за съхранение на вода.

Като цяло, основният проблем на повечето от резервоарите е лошото техническо състояние. Необходима е цялостна реконструкция на основните резервоари на гр.Петрич. Важно е да се отбележи, че резервоар Св. Илия 1000м³ се използва като основно водохранилище за града и селата по време на пълноводие на реката и допълнителен резерв за висока зона в период на помпено водоснабдяване. Заради неблагоприятното му разположение, /котата на резервоара е недостатъчна да подсигури минималния нормативен напор в най-високо разположените критични точки на висока зона/, се препоръчва той да остане като обслужващ за средна и ниска зона, а да се потърси решение за нов резервоар който да служи за помощен на

съществуващият резервоар, и за подсигуряване на вода единствено за висока зона главно кв. Виздол.

Оценка за достатъчност на общия обем вода на резервоарите се дава от „Обемен индекс на резервоарите“, който представлява съотношението между максималното дневно водопотребление и общия обем на всички резервоари.

Анализът показва, че капацитета за съхранение на вода във ВС Петрич и ВС Петрово е достатъчен, а този във ВС Първомай не./Стойности под 50% представляват дефицит, 50-100% са достатъчни и над 100% са преоразмерени/.

Помпени станции

Основната част от населението, живеещо в общината, е съсредоточено в гр. Петрич. Водоснабдяването на града и прилежащите към него с. Митино, с. Ръждак и с. Дрангово се осигурява от алпийско водохващане Луда Мара и 4бр. бункерни помпени станции разположени по поречието на р. Струмешница. Водата от Луда Мара се отклонява директно в системата без никакъв капацитет на съхранение. Поради тази причина капацитетът на водоизточника варира значително през годината. Капацитетът през сухия сезон пада обикновено до 60л/сек, т.е. 25% от разрешеното водно количество за водоползване. Недостиг на вода е регистриран не само през лятото, но и през зимата поради замръзване на водоизточника. Помпена станция Струмешница работи като допълнителен водоизточник през сухия сезон, в случай на недостиг на вода от Луда Мара. Използването на водоизточник ПС Струмешница е ключово за безопасното и сигурно водоснабдяване на гр. Петрич и прилежащите села. ПС Струмешница се състои от четири дълбоки кладенци, които са оборудвани с хоризонтални помпи /тип 70MT 32x3; Q = 70л/с; H = 90м; P = 160кВт/, които се намират в шахти 4м под земята. Перфорирани дренажни тръби са разположени на 50м под тези шахти. Подпочвен воден слой е „прихванат“ /намиращ се между два глинести пласта/ и е под налягане. В някои периоди на годината налягането в подпочвения слой нараства и хоризонталните помпи се наводняват и не работят. Има два основни въпроса относно състоянието на кладенците:

- Стари дренажни кладенци /35 годишни/ с кухни, намиращи се в близост до вертикалните дренажни тръби. Поради тази причина продължителността на живот на кладенците е изчерпан;
- Хоризонталните помпи, намиращи се над водното ниво, биват наводнявани няколко пъти на година.

Тези два проблема създават висок риск за работата на помпената станция в близко бъдеще. Останалите населени места в общината се водоснабдяват от местни водоизточници. ПС Струмешница се намира на десния бряг на р. Струмешница и се състои от 4 хоризонтални помпи. Две от помпите са инсталирани преди 30 години и имат нужда от подмяна с потопяеми с дистанционно управление. Другите две са инсталирани преди 5 години. ПС Втори подем е изградена в западната част на града, в близост до резервоар Втори подем. Станцията е оборудвана с два набора помпи, единия за средна зона, другия за висока зона:

За средна зона:

- 70 MT 32x3 - 30 годишна
- 70 MT 32x6 – основно използвани, закупени втора употреба преди 10-11год.
- 2 pumps type 100E 90M, WILLO – 7 годишни, без плавен старт.

За висока зона:

- 70 МТ 32х5 - 15 годишни
- Lovara 110 кВт, Н = 140м, Q = 70л/с – 5 годишна ,без плавен старт.

Помпената станция работи предимно през сухите месеци, в случай че ВС Петрич се водоснабдява от ПС Струмешница. Капацитетът на наличните помпи е достатъчен. Основният проблем е свързан със техническото състояние на помпените инсталации в ПС Втори подем, особено плавно старт липсващ на помпите. Сградите и съоръженията на помпената станция са изградени преди много години и липсата на поддръжка е причинила прекомерно влошаване.

Други помпени станции обслужвани от ВиК оператора:

- Помпена станция I подем за с. Старчево – 2 бр. вертикални помпи Н = 40м, Q = 12л/с;
- Помпена станция II подем за с. Старчево – 2 броя помпи 11МТ 32х5 с Н = 160м, Q = 11л/с;
- Помпена станция I подем за с. Рупите –вертикална помпа Н = 40м, Q = 12л/с;
- Помпена станция II подем за с. Рупите – 3 броя помпи 11МТ 32х5 с Н = 160м, Q = 11л/с;
- Помпена станция I подем за с. Тополница –вертикални помпи – 2бр. Н = 80м, Q = 8л/с;
- Помпена станция I подем за с. Кавракирово –вертикални помпи – 2бр. Н = 80м, Q = 16л/с;
- Помпена станция I подем за с. Рибник –вертикална помпа – Н = 120м, Q = 6л/с;
- Помпена станция II подем за с. Кърналово и с. Михнево – 2бр. помпи 45х2/37kw/, 2бр. помпи 18МТ32х4/37kw/.

Всички гореизброени помпи са стари и не са подменяни от години, в следствие на което има проблеми с амортизацията и честата аварийност.

Анализ на качеството и пречистване на суровата вода

Качество на водата предназначена за питейно-битово водоснабдяване.

За повишаване качествата на питейната вода се прилагат следните способности:

- Утаяване и избистряне;
- Филтриране;
- Отстраняване на органични вещества, мирис и вкус на водата;
- Дезинфекция.

За прилагането на тези методи е необходимо наличието на пречиствателна станция за питейни води, а към настоящия момент такава не съществува. Разчита се на естественото утаяване и избистряне в резервоарите и на добрите качества на суровата вода. При водохващанията и помпените станции водата е хлорирана с белина с дозаторни помпи, а на някои места по капков път. За малките водоизточници водата се хлорира в резервоарите. Регионалният здравен инспекторат извършва мониторинг на качеството на суровата вода. Водоизточниците са класифицирани като Категория А1 – водата е приемлива за питейни нужди без пречистване и Категория А2 – водата изисква пречистване.

Основния проблем с качеството на повърхностните води е, че голяма част са с планински произход, в резултат на което химичният и микробиологичният им състав непрекъснато се променя. Тези води са богати на органична материя. Много често в тях има суспендирани вещества и глинести частици с колоидни размери, поради което водата има завишени стойности по цветност и мътност, както и проблеми с цвета и мириса. В случаи на интензивно снеготопене и обилни валежи, физикохимичните и микробиологичните параметри надвишават пределно допустимите стойности, определени в Наредба №12 за изискванията за качеството на повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване.

Подземните водоизточници в област Благоевград са с добро качество на водата – пресни, средно твърди, калциеви, хидрогенкарбонатни, които отговарят на Наредба №9 и попадат в категория А1, съгласно чл.84. от Наредба №1 на МОСВ⁴.

Хлорирането на водата изисква затворен контрол, за да се оптимизира използването на газ. Селските системи използващи хипохлоридно капково пречистване са адекватни, ако редовно се представят на ръководния персонал отчети. Обикновени уреди за измерване на съдържанието на хлор трябва да са налични при всеки наблюдател за дневно отчитане на концентрацията и за рядко, непланово използване в системата. При малки водни количества и обеззаразяване с натриев хипохлорид е необходимо монтирането на дозатори, които да поддържат постоянна доза.

На предварително набелязани пунктове се извършва съвместен мониторинг с РИОКОЗ.

Загуба на вода

Международната асоциация по водите /МАВ/⁵ е основен инструмент за приоритизиране при стратегиите за намаляване на общите загуби на вода както и за воден одит. Въпреки това, липсата на измервания и задълбочен анализ на данните представлява пречка за изготвяне на таблици с баланса на общите загуби на вода със стандартна точност. Необходимо е да се създаде условия за систематична оценка и прогнозна оценка на таблиците на МАВ за баланса на общите загуби.

Обобщение и анализ на проблемите свързани с ВиК мрежите и съоръженията на територията на ВиК ЕООД град Петрич

Проблеми свързани с водоснабдителните мрежи на община Петрич:

№	Идентифицирани проблеми	Описание
1	Сигурност на водоснабдяването по време на сух сезон	Капацитетът на водоизточник Луда Мара във ВС Петрич значително варира през годината. Капацитетът през сухите месеци пада обикновено до 60л/с, тоест до 25% от разрешеното количество за водоползване. Поради тази причина ПС Струмешница работи като допълнителен водоизточник през сухите месеци. Оперативността на ПС Струмешница е

⁴<http://eea.government.bg/bg/soer/2009/3quality/4water> – “Доклад за качество на подземните води в Западнобеломорски регион“

⁵www.bwa-bg.com

	ключова за безопасността на водоподаването към ВС Петрич, въпреки че техническото състояние на кладенците и П.Ст.ІІ подем не позволяват безопасност на работата.
2	Материал и възраст на водоразпределителните мрежи Техническото състояние на ВиК мрежите е резултат най-вече на тяхната възраст. Повечето мрежи са на повече от 40-50 години. Освен това, азбестоциментовите тръби представляват сериозен проблем поради високото ниво на течове и аварии и потенциалния здравен риск.
3	Висок процент на загубите на вода Средните загуби на вода са 59%. Високото ниво на течове води до високи оперативни разходи, претоварване на водоизточниците, намаляване на водоснабдителната сигурност и др. Намаляването на общите загуби на вода има висок приоритет за в бъдеще. Трябва да бъде създадена програма за откриване и намаляване на течовете. Основните принципи на програмата са: изготвяне на стратегия за детайлно проучване на намаляването на общите загуби на вода; създаване на основни нива на измерване /измерване на произведената вода, притока към отделните населени места/; осъществяване на управление на налягането; създаване на зони за измерване на дебита въз основа на хидравлични модели; осъществяване на принципите на активен контрол на теча и обучение на персонала на дружеството; начало на ефективна реконструкция на мрежата въз основа на горните измервания.
4	Липса на систематични измервания на хидравличните параметри и предаване на данни Детайлен анализ на водния баланс във довеждащите и разпределителни системи не е възможен със съществуващите данни. Необходимо е изграждане на SCADA система. То трябва да бъде фокусирано върху измервания и обещаване на всички влизащи във ВС водни количества /измерване на вход и изход/, оценка на водния баланс на приток/отток в отделни части от главната водоснабдителна система и оценка на нощния приток в основните зони на налягане и участъци на ВС.
5	Качества на суровата вода Контрола на входа е занижен. Пречистването на питейните води не отговаря на изискванията на Наредба №12 от Закона за водите, прилагаща се за всички повърхностни водоизточници.

	Основния такъв водоизточник Луда Мара няма подходящо съоръжение за пречистване за питейна вода.
6 Проблеми с помпени станции	Основния проблем е свързан с техническото състояние на помпените инсталации – особено липсата на плавен старт / Soft start/ на помпите. Сградите и съоръженията на помпената станция за изградени преди много години и липсата на поддръжка е довела до значително влошаване.

Един от съществуващите проблеми е сигурността на водоснабдяването по време на сухия сезон. Капацитетът на водоизточник Луда Мара във ВС Петрич значително варира през годината. Капацитетът през сухите месеци пада обикновено до 60 л/сек, тоест до 25% от разрешеното количество за водовземане. Поради тази причина ПС Струмешница работи като допълнителен водоизточник през сухите месеци. Оперативността на ПС Струмешница е ключова за базопасността на водоподаването към ВС Петрич, въпреки че техническото състояние на кладенците, както и планът на ПС не позволяват безопасност на работата.

Идентифицирана е необходимостта от разкриване на нови водохващания от подземни води. Необходимо е изграждането на нов водоизточник на река Струмешница поради лошото техническо състояние на кладенците и инсталациите на съществуващия водоизточник с цел да замести изцяло амортизираните кладенци на съществуващия водоизточник, които трябва да бъдат изведени от експлоатация поради лошо техническо състояние.

Таблица - Нужда от учредяване на СОЗ за следните зони за водоснабдяване:

Наименование на зона на водоснабдяване	Вид и наименование на водоизточниците, доставящи вода в зоната на водоснабдяване	Общ обем (количество) вода, разпределено в зоната на водоснабдяване	Количество, подавано от подземни водоизточник (куб.м/ден)	Количество, подавано от повърхностен водоизточник, (куб.м/ден)	Общ брой на постоянно живущото население, свързано към водоснабдителната система в зоната на водоснабдяване	Населени места или части от тях, включени в зоната на водоснабдяване
Зона с.Зойчене - с.Кладенци	Каптаж „Самата бука“	25	-	25	131	с.Зойчене, с.Кладенци, с. Вишлене, с. Дреновица
Зона с.Драгуш - с.Дреново	Каптаж „Локвата“	30	-	30	183	с.Драгуш, с.Дреново, с.Яково, с.Тонско Дабе, с.Богородица
Зона с. Долна Рибница	Каптаж "Високите орехи", каптаж "Гроба на Мануш Войвода"	90	90	-	311	с.Долна Рибница
Зона с. Мендово	Каптаж "Сърнчоко"	27	27	-	87	с.Мендово
Зона с.Долене	капт. "Гринарица", капт. "Новите ниви", капт. "Доленски бачии"	15	15	-	15	с.Долене, с.Горчово
Зона с. Крънжилица	извор	9	9	-	5	с.Крънжилица
Зона с.Иваново	извор	9	9	-	4	с.Иваново
Зона с. Кукуряхцево	извор	17	17	-	45	с.Кукуряхцево
Зона с. Баскалци	извор	17	17	-	61	с.Баскалци

Наименование на зона на водоснабдяване	Вид и наименование на водоизточниците, доставящи вода в зоната на водоснабдяване	Общ обем (количество) вода, разпределено в зоната на водоснабдяване	Количество, подавано от подземни водоизточници (куб.м/ден)	Количество, подавано от повърхностен водоизточник (куб.м/ден)	Общ брой на постоянно живущото население, свързано към водоснабдителната система в зоната на водоснабдяване	Населени места или части от тях, включени в зоната на водоснабдяване
Зона с. Волно	капт. „Кожу-харци“	13	13	-	12	с.Волно

Идентифицирана необходимост от развитие и доизграждане на водоснабдителната система

Сравнително високото ниво на течове в трите основни водоснабдителни системи налага комплексно решение и насочване на вниманието към подмяна и реконструкция на водоснабдителните мрежи към:

- ↗ реконструкция на всички довеждащи водопроводи за ВС Първомай в средносрочен период;
- ↗ реконструкция на всички довеждащи водопроводи за ВС група Петрово за средносрочен период;

Важно от техническа, а и икономическа гледна точка, е изграждането на следните обекти от водоснабдителната инфраструктура обслужвана от ВиК Петрич:

- ↗ изграждане на нов резервоар между алпийско водохващане Луда Мара и новата улична регулация на кв. „Виздол“ на мястото на бивша хлораторна станция. Той ще служи както за помощен на съществуващият резервоар, така и за подсигуриране на вода единствено за висока зона и кв. „Виздол“;
- ↗ изграждане на водоснабдителна мрежа на кв. Виздол, гр. Петрич – проект община Петрич;
- ↗ изграждане на водоснабдителна мрежа на кв. Дълбошница - проект община Петрич;
- ↗ изграждане на водоснабдителна мрежа ж.к. Самуил;
- ↗ изграждане на ново трасе за водопровод от гр. Петрич в посока сондата м.„Омондрос“;
- ↗ комплекс „Рупите“ – определяне на терен за нови сондажи, изграждане на напорен водопровод, резервоар и разпределителна мрежа;
- ↗ район Марикостенски бани, независимо водоснабдяване – определяне на терен за нов сондаж, напорен и довеждащ водопровод, реконструкция на съществуващия резервоар;
- ↗ с. Дрангово алтернативно водоснабдяване – определяне на терен за сондаж;
- ↗ с. Тополница – определяне на терен за сондаж;
- ↗ с. Кавракирово – определяне на терени за нови 2 бр. сондажа;
- ↗ задвижване на неосъществения проект между общините Петрич и Сандански за водоснабдяване на селата от група Петрово – проект в община Петрич;
- ↗ подмяна на водопроводи в села от подгорски район – проекти в община Петрич;
- ↗ определяне и изграждане на трасе на напорен водопровод между П. Ст I-ви и II подем и сондаж за селата Михнево и Кърналово – проект община Петрич;

- ✧ подмяна довеждащ водопровод от Алпийско водохващане Луда Мара до резервоар 1000 куб.м гр. Петрич.
- ✧ Завършване на Язовир „Самуилово“ и изпълнение на водоснабдителна система за използването му като алтернативен водоизточник.

Мерките, свързани с рехабилитация на вътрешната водопроводна мрежа, обхващат рехабилитация на 80% от вътрешната мрежа на гр. Петрич. За намаляване на течовете във водоснабдителната система и за по-добро разбиране на хидравличните условия на водоснабдителната система е много важно обследването на хидравличните условия в мрежата. Предложената инвестиция за изграждане на системата SCADA за всички основни ВС ще осигури възможност за поддръжка на инсталациите по мрежата, чрез дистанционно управление и съхраняване на измерените стойности за по-късна оценка.

Предвижда се също разработване на модул за съхранение и оценка на данните.

С Решение по екологичната оценка на РГП на обособена територия Петрич на МОСВ с №ЕО-22/2013г. е одобрена краткосрочна програма за развитие на водоснабдяването в общината, която е съгласувана и от БДЗБР и включва:

- ✧ ВС-Петрич-изграждане на ПСПВ-Луда Мара, изграждане на СКАДА система, 4бр. нови дълбоки кладенци на десния бряг на р. Струмешница;
- ✧ ВС Първомай-изграждане на нова хлораторна сграда.

С реализацията на предвижданията на плана за реконструкция и доизграждане на водоснабдителната мрежа ще се постигне намаляване на загубите на вода, подобряване на водоснабдяването на всички обекти и на качествата на подаваните питейни води. Мерките ще доведат до подобряване качеството на околната среда и жизнения стандарт, подобряване качеството на питейната вода и опазването ѝ като съществен природен ресурс. Въздействията ще са положителни, значими, постоянни, дълготрайни и необратими. Няма риск усвояването при необходимост на нови водоизточници за питейно водоснабдяване да влоши състоянието на околната среда.

10. 1. 2. Канализация

Изградената **канализационна мрежа на гр. Петрич** е от смесен тип: отвежда битовите отпадъчни води и дъждовните води. Общата дължина на изградената канализационна мрежа в общината е 122км. Изградената вътрешна (улична) канализационна мрежа в гр. Петрич е 86 км. Дължината на външният колектор от гр.Петрич до заустването в р.Струмешница е 2900 м. Степента на изграденост на канализационната мрежа е около 96% за град Петрич.

Битовите отпадъчните води на града се събират и отвеждат от 6 броя главни канализационни клона, отводняващи западната, централната и източната част на града, в които се включват второстепенните събирателни клонове от малките улици.

Главен клон I – обхваща централната част и града и е изпълнен от бетонови тръби ф600, ф800 и ф1000. Главен клон II е изпълнен от бетонови тръби ф 800, Главен клон III – бетонови тръби ф 500, ф 600 и ф 800. Към главен клон I се включват главен клон II и главен клон III, отводняващи централната и югоизточната част на града. Западната част на град Петрич се отводнява чрез Главен клон VI, изграден от бетонови тръби ф1000. Отпадните води от Главен клон I, Главен клон V и Главен клон VI се отвеждат северно в общ отвеждащ колектор 1000, който след последната ревизионна шахта преминава в закрит канал с квадратно напречно сечение, с размери 1800/1800мм. и канавка в средата на дъното с трапецовидно сечение с размери дъно-

32см, ширина при борда 128см и дълбочина 30см преди съществуващото заустване. Не е доизграден Главен клон VI, който трябва да отведе битово-отпадъчните води от най-източната част на гр. Петрич.

Към Главният отвеждащ колектор на град Петрич са заустени всички битово-фекални и производствени води с малки изключения.

Състоянието на изградената 96% канализационна мрежа в гр. Петрич е задоволително. В канализационната мрежа на Петрич има около 57% инфилтрация от неизправни водопроводи и високи подпочвени води. Понастоящем р.Струмешница, която минава покрай град Петрич е събирателен колектор на отпадъчните води. Заустването на отпадъчните води в р. Струмешница създава условия за замърсяване на води и в района и на р. Струма, която е трансгранична река, както и е предпоставка за замърсяване на почвите и подпочвените води, в резултат от напояването с води от р.Струмешница. Канализационната мрежа е изцяло изградена от бетонови тръби. Северно от града изградените главни канализационни клонове се събират общ отвеждащ колектор 1000, който след последната ревизионна шахта преминава в закрит канал с квадратно напречно сечение. На места участъци от мрежата са с диаметри по-малки от допустимия диаметър Ø300. Всичко това води до нарушаване на хидравличната проводимост на системата.

През 2025 год. започва изграждане на ПСОВ за гр. Петрич, по проект финансиран от ПУДООС.

Проблемите с мрежата са свързани основно с капацитета на системата и неспособността ѝ да проведе необходимите водни количества, определени по действащите норми. Необходима е реконструкция на определени участъци от канализационната система.

Степента на изграденост на **канализационната мрежа на село Първомай** е около 66%. Тя е изпълнена като смесена за съвместно отвеждане на битовите и дъждовни отпадъчни води. Изградена в периода 80-те и 90-те години на миналия век с големи диаметри, чийто капацитет не може да се използва, поради липсата на дъждоприемни шахти. Дъждовното водно количество се оттича повърхностно и само малка част от него попада в канализацията. При всеки дъжд водата влачи със себе си пръст и е покрила голяма част от ревизионните шахти. Част от основния отвеждащ колектор с диаметър ф800 е затлачен с наноси от дъждовни води.

Предстои изпълнение на „Реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа и ПСОВ на с.Първомай, общ.Петрич - Етап I.

Степента на изграденост на **канализационната мрежа на село Коларово** е около 75%. Тя е изпълнена като смесена за съвместно отвеждане на битовите и дъждовни отпадъчни води. Изградена е в периода 1990-2007 г. по проект от 1989 г. Изпълнена е от бетонови тръби и стоманобетонови за по-големите диаметри. Общата дължина на съществуващата канализация е 13 399 м. Изградени са три главни канализационни колектора (главен клон I и главен клон III в централната част на селището и главен клон II в западната част на селището). На места по трасетата на съществуващите главни колектори диаметрите на тръбите и профилите са с недостатъчен капацитет да поемат и отвеждат водните количества. Към настоящия момент всички битови отпадъчни води от с. Коларово се заустват непречистени в р.Коларовска, приток на р.Струмешница (поречие Струма) чрез изграден външен канализационен колектор.

От Басейнова дирекция Западнобеломорски район с център гр. Благоевград е издадено разрешително за заустване с №43110055/31.03.2009 г. и срок на действие 31.03.2014 г. Водоприемникът река Коларовска е определен като чувствителна зона. Утвърден е изборът на площадката на бъдещата ПСОВ на с. Коларово. Тя е предвидена в поземлен имот №064028, местност „Карталица“ в землището на с. Коларово. Същият е собственост на Община Петрич - публична общинска собственост и е земеделска земя по начин на трайно ползване. Площадката е на отстояние около 330 м от регулационната линия на селото, на десния бряг на р. Коларовска и граничи с полски път. Големината ѝ е 3 734 кв.м.

Новоизградени са канализационни мрежи на с.Габрене и с.Михнево и ПСОВ с.Габрене и с.Михнево, „Канализация на с.Кулата-външен колектор и отливен канал и Канализация и третиране на отпадъчните води на с.Кулата I-ви етап“. Към настоящия момент ПСОВ с.Габрене и с.Михнево не функционират.

Без изградена канализационна мрежа са общо 31 бр. населени места.

По отношение на канализационната мрежа са идентифицирани следните проблеми

- ↗ Канализационните мрежи са без изградени ПСОВ се заустват директно в приемниците. Директното заустване на битово-фекалните отпадъчни води без пречистване води до замърсяване на водните обекти, нарушаване на екологичното равновесие и създаване на опасност от разпространение на зарази. Съществуващи зауствания в приемници, класифицирани като „чувствителни“.
- ↗ Канализационната мрежа на град Петрич е проектирана и строена приблизително през 70-те и 80-те години на миналия век. Възрастта на канализационните системи сама по себе си е индикатор за амортизационната им остарялост и износеност. Липсата на средства и ресурси през годините предполага ниското ниво на правилна експлоатация през годините. Това е довело до системното запушване на канализацията, намаляване на хидравлическата проводимост и капацитет.
- ↗ Ревизионни шахти. Много голяма част от ревизионните шахти са запушени, разрушени и са неводоплътни. Липсват стъпала, капади и са недостъпни за периодични проверки.
- ↗ Проблеми с инфилтрацията и ексфилтрацията. При сега съществуващата смесена канализационна система, поради лошото състояние на тръбите, има значително ниво на ексфилтрация/инфилтрация от и в канализационната мрежа.

Изпълнение на изискванията на националното/ европейското законодателството. Все още не са напълно изпълнени задълженията по Директива 91/271/ЕС относно отпадъчните води от населените места по отношение на: изграждането на канализационни системи и селищни пречиствателни станции във всички агломерации с над 2000 е.ж.; биологично пречистване на всички отпадъчни води от агломерации с между 2 000 и 10 000 е.ж., и отстраняване на биогенните вещества за агломерации с над 10 000 е.ж., заустващи в определените чувствителни зони и техните водосбори.

Важно от техническа, но и икономическа гледна точка е изграждането на следните обекти от водоснабдителната инфраструктура:

1. Реконструкция на довеждащ водопровод за гр. Петрич, включваща:

1.1. Реконструкция на трасе на довеждащ водопровод от Алпийското водохващане с PE-HD тръби $\phi 225\text{mm}$, усилен (SDR), като общата дължина на трасето е 2526м по същ. проект.

1.2. Ремонт на съществуващия резервоар с обем $V=1000\text{m}^3$, ремонт на суха камера - подмяна арматура и мокра камера с PVC покритие.

1.3. Подмяна на съществуващ резервоар с обем $V=400\text{m}^3$, като се предвиди нов надземен стъклопластов резервоар с обем 800m^3 в имот 56126.129.37, нива, общинска собственост.

2. Изграждане на водоснабдителна мрежа на кв. „Виздол“ гр. Петрич;

3. Реконструкция на водопровод в кв. „Дълбошница“, гр. Петрич (обекта се очаква да бъде завършен 2025 г.);

4. Доизграждане на язовир „Самуилово“ - допълнителен водоизточник за гр. Петрич и селата: Митиново, Дрангово, Ръждак, Първомай и Кавракирово;

5. Реконструкция на разпределителен водопровод в посока сондата м. „Омондрос“;

6. Изграждане на довеждащ водопровод обслужващ с. Михнево и с. Кърналово, Община Петрич и подмяна на амортизирани участъци от съществуващата водопреносна мрежа в с. Кърналово, Община Петрич;

7. Реконструкция на вътрешната водоснабдителна мрежа на с. Първомай, Община Петрич

8. Реконструкция довеждащ водопровод за с. Старчево;

9. Резервоар и реконструкция водопроводна мрежа с. Кулата;

10. Ремонт на амортизиран участък от довеждащ водопровод от ВС „Петрово“ за водоснабдяване на селата: Долно Спанчево, Капатово, Ново Кономлади, с. Ген. Тодоров, Марикостиново и Тополница;

11. Задвижване на неосъществения проект между общините Петрич и Сандански за водоснабдяване на селата от група Петрово;

12. Комплекс Рупите – определяне на терен за нови сондажи, изграждане на напорен водопровод, резервоар и разпределителна мрежа;

13. Район Марикостенски бани, независимо водоснабдяване – определяне на терен за нов сондаж, напорен и довеждащ водопровод, реконструкция на съществуващия резервоар;

14. с. Дрангово алтернативно водоснабдяване – определяне на терен за сондаж и изграждане;

15. с. Тополница – определяне на терен за сондаж и изграждане;

14. с. Кавракирово – определяне на терени за нови 2 бр. сондажа и изграждане;

16. Подмяна на водопроводи в села от подгорски район;

17. Подмяна на водоснабдителна мрежа и довеждащи водопроводи на малките населени места.

18. Учредяване на СОЗ (санитарно-охранителни зони) за 10 броя зони на водоснабдяване за малките населени места;

19. Изграждане на пречиствателна станция за питейни води (ПСПВ) за гр. Петрич.

20. Предвиждане на системи за осигуряване на постоянна дезинфекция на водопроводната мрежа и съоръженията на населените места, мониториращи от страна на Община Петрич - малките населени места.

21. Изграждане на системата SCADA за всички основни ВС за осигуряване на възможност за поддръжка на инсталациите по мрежата, чрез дистанционно управление и съхраняване на измерените стойности за по-късна оценка. Предвижда се също разработване на модул за съхранение и оценка на данните.

Важно от техническа, но и икономическа гледна точка е изграждането на следните обекти от канализационна инфраструктура:

За подобряване отвеждането и третирането на отпадъчните води в община Петрич са предвидени мерки, разпределени в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен период, както следва:

За гр. Петрич: краткосрочен период - "Реконструкция канализационната мрежа в гр. Петрич". В същия период трябва да приключи изпълнението на одобрения проект за изграждане на ПСОВ и довеждащ колектор.

средносрочен период - "Реконструкция, рехабилитация и доизграждане на канализационната мрежа в гр.Петрич". С реализирането на проекта се очаква присъединяване на допълнителни 1254 души към 2028 г.

дългосрочен период - "Доизграждане на канализационната мрежа в гр. Петрич". След осъществяване на мярката се предвиждат присъединяване на нови 1113 души към канализационната мрежа на града:

За селата:

1. Рехабилитация, реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа в с. Първомай;
2. Изграждане на ПСОВ с. Първомай и довеждащ колектор;
3. Канализация на с.Кавракирово - "Вътрешна канализационна мрежа, външен колектор и ПСОВ с.Кавракирово";
4. Реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа в с. Коларово и изграждане на ПСОВ с. Коларово и отвеждащи колектори.
5. Изграждане на ПСОВ/пречиствателни съоръжения в малките населени места с изградена канализация и придружаващи процедури по разрешителни за заустване към БДЗБР.
6. Изграждане на канализация и ПСОВ/пречиствателни съоръжения и в малките населени места.

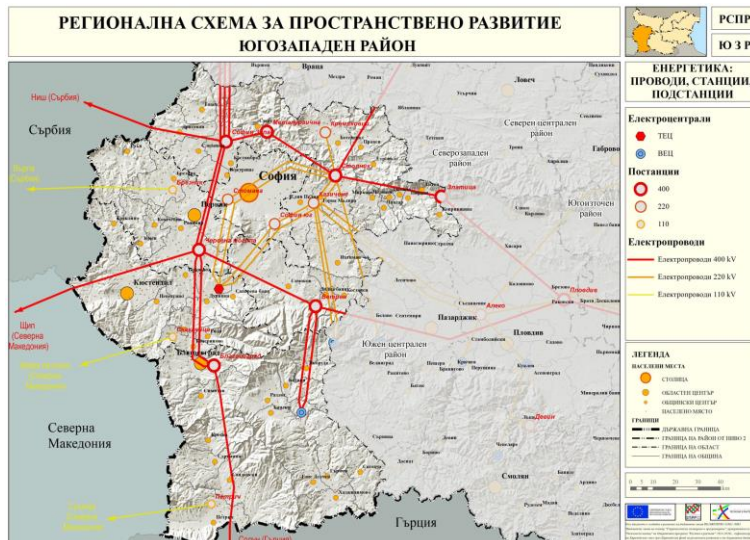
10. 2. Хидромелиоративни напоителни системи

В „Напоителни системи“ ЕАД – клон Струма-Места се съхраняват схеми на Напоителните системи район Петрич в М1:25 000, схеми на отводнителни полета в община Петрич в М1:10 000 и схеми на напоителните системи „Пиринска Бистрица“ М1:100 000 отразени в графичния материал на ОУПО.

На територията на общината са обособени пет напоителни системи – НС „Пиринска Бистрица“, НС „Кожух“, НС „Мендово-Кавракирово“, НС „Свобода“, НС „Струмешница“.

10. 3. Енергийни мрежи. Електроразпределение.

Фигура - Енергийна регионална схема

Електроенергийната система за захранване на община Петрич е част от електропреносната система на Република България, собственост на „Електроенергиен системен оперетният“ ЕАД София, докато електроразпределителната дейности в общината се осъществява от „ЧЕЗ Разпределение България“ АД.

Електропреносната мрежа е изградена от преносни и разпределителни електропроводи с напрежение от 20 kV и 110 kV. Всички населени места са електрифицирани.

10.3.1. Електроенергийна инфраструктура

Материалните активи на електроснабдителната система на територията на общината обхващат: електропроводи – 400kV – 8 108 м; електропроводи – 110kV – 51 898 м; електрическа мрежа 20kV – въздушна – 347 км, кабелна – 80 км; районна подстанция – 1; тягова подстанция – 1; трафопостове – 210 бр.; възлови станции – 3; ВЕИ – 21 с обща мощност 7400 kVa.

Електрическа мрежа

Електрическата мрежа ниско напрежение в населените места в по-голямата си част е въздушна. В град Петрич има изградени и подземни кабелни линии НН. За разлика от останалите нива на напрежение на мрежите, мрежа 0,4 kV е с най-голяма дължина и брой съоръжения. Това е и причината тя да бъде изключително морално и физически остаряла. Изисква огромни инвестиции за реконструкции, подмяна и рехабилитация.

Важен проблем е уличното осветление на населените места в общината. Цялата улична осветителна мрежа на територията на общината е в лошо техническо състояние. Уличното осветление е основно перо от месечните разходи за всички малки общини. За да се оптимизират разходите, трябва да се направи подробен анализ на съществуващата мрежа. 90% от уличните осветителни тела в града и част от селата са подменени с енергоспестяващи. Състоянието на мрежата ниско напрежение и конструкциите на осветителните тела в града не отговаря на изискванията за качество и сигурност, като загубите са в значителни мащаби, а аварията многократни.

Състоянието на съоръженията обаче не отговаря на изискванията за сигурно и качествено електрозахранване. Мрежата ниско напрежение е амортизирана и изпълнена със сечения на проводниците, които не отговарят на съществуващото натоварване. Има големи загуби на напрежение и енергия, което води до некачествено

електрозахранване и висока аварийност. Изграденото външно осветление е недостатъчно и в доста лошо състояние.

Подобряването на уличното осветление, чрез подмяна на съществуващото с по-икономично, ще доведе до оптимизиране на енергопотреблението в района. Разходите на общинския бюджет за ел. енергия се формират, главно, от уличното осветление и тук сравнително бързо могат да се търсят енергоспестяващи решения, като използване на соларно осветление.

10.3.2. Възобновяеми енергийни източници (ВЕИ)

Енергията от възобновяемите енергийни източници е средството за ограничаване на вредните въздействия от дейностите в енергийния сектор, но все още в общината не се използват възможностите, предоставени от ВЕИ. Секторът не е достатъчно развит, въпреки наличието на изградени действащи централи.

Основният възобновяем източник за енергия, който е най-удачен за използване на територията на община Петрич е слънчевата енергия. Географското разположение на общината позволява високо ефективност при използването на енергия от слънцето за битови и производствени нужди.

Изградени са няколко малки фотоволтаични парка на територията на община Петрич, по-големите от които са с мощности около 300 kW. Плюсовете от използването на слънчева енергия са: оползотворяване на неограничен ресурс от ВЕИ; намаляване на емисиите на парникови газове; изграждане на положително обществено мнение, чрез демонстрация на добри примери.

Друг алтернативен източник е хидроенергията. В границите на общината попадат няколко МВЕЦ, като с най-висок дял е МВЕЦ „Иваник“ с мощност 750 kW; МВЕЦ „Габрене“ 198 kW; МВЕЦ „Петрич“ 140 kW. Концентрацията на МВЕЦ се наблюдава по реките на планина Беласица. Една от възможностите пред общината за оползотворяване на водния ресурс, е изграждането на МВЕЦ на река Луда Мара.

Възможностите от производството на електро и топлоенергия от възобновяеми енергийни източници са най-големи от използването на слънчевата енергия, породени от факта, че средното количество слънцегреене е над средното за страната. Този факт се явява алтернатива за бъдещи инвестиционни намерения. Наложително е и внедряването на енергийно-ефективни технологии във всички сгради публична и частна общинска собственост.

Изводи и предвиждания

От ел. схемата се вижда, че основното захранване на общината е ориентирано към 110 kV и подстанцията 110/20 kV. Има връзка с енергийната система по три електропровода 110 kV. Мрежи ВН и СрН са изградени, така че да се осигурят минимум втора категория на сигурност на електрозахранването в град Петрич.

При необходимост от нови мощности подстанции 110/20 kV имат техническата възможност за развитие с нови уредби СрН 20 kV. Развитието на мрежи СрН е желателно да се изпълнява с кабели 20 kV, като за прокарване се използват общинските пътища. Незахранените проектни устройствени зони могат да бъдат електрифицирани от наблизо намиращите се електропроводи 20 kV.

Електроразпределителната мрежа има възможност за присъединяване на производители на ел. енергия от възобновяеми източници.

Препоръчва се общината да разработи програма за енергийна ефективност, в която да се включва саниране на сградния фонд и използването на осветителни тела за уличното осветление с ниска консумация на ел. енергия.

Електроснабдяването на Община Петрич следва и за в бъдеще да се разглежда свързано с развитието на съседните общини като цяло.

Съществуващата енергопреносна и енергоразпределителна мрежа на територията на общината се нуждае от цялостна реконструкция и модернизация. Състоянието на някои от съоръженията не отговаря на изискванията за сигурно и качествено електрозахранване. Следва да се включат и проблемите с обезпечаването и модернизацията на уличното осветление и художественото осветление на природните и културни забележителности – обект на засилен туристически интерес.

10. 4. Газоснабдителна система

Националните разчети предвиждат до 2020 г. да бъдат газифицирани около 30% от битовите потребители в страната. Докато в ЕС средно около 40% от населението ползва газ, то в България 97% от газа се ползва от промишлеността, вкл. от топлофикационните дружества. Газовата инфраструктура в ЕС е 6-7 пъти по-развита от тази в България. Отнесено към жител, потреблението на природен газ в България е 4 пъти по-ниско от средното в ЕС. Затова е необходимо ускорено развитие на вътрешната газова инфраструктура и съответно разширяване на потреблението на газ.

„Овергаз Мрежи“ АД е лицензиант за разпределение и снабдяване с природен газ за община Петрич. В графичния материал са отразени предоставените от дружеството газоразпределителна мрежа /ГРМ/ в границите на регулация на град Петрич, изградената ГРМ извън регулация на град Петрич; ГМР извън регулация град Петрич в идейна фаза, сервитути на ГРМ извън регулация /изградена в идейна фаза/, и системните съоръжения – АГРС Петрич и ГРП-Г Петрич.

Сервитутите на ГРМ извън регулация /изградена и в идейна фаза/ са дадени в зависимост от материала и диаметъра на газопровода и от мястото на полагане, като конкретно са:

- При диаметър до Ду300 мм – за стоманени газопроводи – през земеделски имоти – ивици с ширина по 4 м. от двете страни на газопровода;
- При диаметър от Ду300 мм до Ду700 мм – за стоманени газопроводи – под полски пътища и в сервитути на общински и републикански пътища – ивици с ширина по 2 м. от двете страни на газопровода;
- За полиетиленови газопроводи – под полски пътища и в сервитути на общински и републикански пътища – ивици с ширина по 1 м. от двете страни на газопровода.

Максималното работно налягане на разпределителните газопроводи, собственост на „Овергаз Мрежи“ АД от АГРС Петрич до стопанските потребители извън регулация на град Петрич и до регулацията на града е 10 bar. Материалът на газопроводите е стомана /St/ и полиетилен /PE-HD/. В газорегулаторния пункт /ГРП-Г/, разположен в регулация на град Петрич, се осъществява регулиране на налягането до стойност 4 bar. От ГРП-Г газоразпределителната мрежа е с максимално работно налягане 4 bar. До момента са изградени около 63 км. ГРМ, от общо предвидени по идеен проект около 100 km.

На основание чл. 22, ал. 1 от ЗОЗЗ и чл.32, ал.1 от ППЗОЗЗ е утвърдена площадка за проектиране на обект „Газоснабдителна станция за компенсиран природен газ“, с която се засягат 6796 кв. м. земеделска земя от десета атегория, неполивн, собственост на „ЕМ АЙ ТИ СИ“ ООД в омот № 49312.3.25, м. „Барата“, землище село Рупите.

Утвърдена е и територията за проучване на трасето и технологичните площадки на газопроводи по проект Газов Хъб „БАЛКАН“ преминаващо през територията на община Петрич.

„Булгартрансгаз“ ЕАД е единственият оператор, притежаващ лицензите за пренос, транзитен пренос и съхранение на природен газ на територията на Република България, съгласно чл. 39 от Закона за енергетиката /ЗЕ/. Дружеството поддържа обектите и съоръженията на газопреносната мрежа в съответствие с техническите изисквания и правилата за безопасност при работа, съблюдавайки европейските изисквания за опазване на околната среда и развива газопреносната система на страната.

Газовата инфраструктура на „Булгартрансгаз“ ЕАД на територията на Република България се състои от национална газопреносна мрежа, осигуряваща природен газ за основната част от потребителите му в България, газопреносна мрежа за транзитен пренос, осъществяваща предимно пренос на природен газ за Турция, Гърция и Македония с обща дължина на газовата инфраструктура 2 765 км и подземно газохранилище в Чирен /ПГХ „Чирен“/, което е пряко свързано с националната газопреносна мрежа.

На територията на общината са изградени следните съоръжения собственост на „Булгартрансгаз“ ЕАД:

- Транзитен газопровод /ТГ/ за Гърция с условен диаметър Ду700, работно налягане 5,4 Мра;
- Компресорна станция /КС/ „Петрич“, разположена в поземлен имот №000351, в землището на с. Рупите, ЕКАТТЕ 49312, община Петрич;
- Входно/изходни газопроводи /шлейфи/ към КС Петрич с условен диаметър Ду600, работно налягане 5,4 Мра;

Входно/изходни газопроводи /шлейфи/ към КС Петрич с условен диаметър Ду700, работно налягане 5,4 Мра;

Тръбопровод за газов кондензат Ф168.3;

- Станция за почистване на газопровода /СОГ/ Петрич;
- Съобщителен кабел разположен в сервитута на газопровода;
- Проектно трасе на оптичен кабел, разположен в сервитута на газопровода, за който се разработва Инвестиционен проект.

Основните ограничения за ползване на терените, наложени от съществуващите съоръжения са:

Сервитутните зони на преносни газопроводи и отклонения при диаметър до Д1000 са ивици с широчина по 15м от двете страни на оста на газопровода, за Компресорни станции /КС/ 10м. около външната страна на обекта. В сервитутната зона на газопроводите и съоръженията не се допуска всякакъв вид строителство, складиране на отпадъци и други дейности посочени в Наредба № 16/2004г. за сервитутите на енергийните обекти.

Зоната за превантивна устройствена защита, в която са установени ограничения за строителството, съгласно "Наредба № 6/25.11.04 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за пренос, съхранение, разпределение и доставка на природен газ", за газопроводи с условен диаметър 700 е ивица с ширина по 200 м от двете страни на оста му.

10. 5. Телекомуникационна инфраструктура

На територията на община Петрич работят 22 пощенски станции, които са разположени в по-големите населени места. Оформената съобщителна мрежа е с добра функционалност и успява да покрива нуждите на населението. Пощенските клонове и частни куриерски фирми извършват пренос на доставки в границите на цялата община. Покритието на мобилните оператори достига до над 99 %.

В териториалния обхват на общината попадат 16 Приемо предавателни станции от мобилната мрежа на БТК ЕАД. Те са изградени в град Петрич /6 бр./ и край селата Скрът, Струмешница, Камена, Коларово, Първомай и Долна Рибница, Ново Кономлади Марикостиново и Кулата. Излъчваният радиосигнал достига до всички населени места в региона. Поради факта, че община Петрич граничи с Република Македония и Република Гърция, е възможно да се приемат и радиосигнали на други езици.

„Мобилтел“ ЕАД има изградена линейна инфраструктура /кабелни трасета/ на територията на община Петрич. В пространствения обхват на общината са разположени 13 обекта от наземната мобилна мрежа. „Мобилтел“ ЕАД разполага със селищни абонатни мрежи за пренос на интернет и телевизия на територията на град Петрич и на село Първомай. Разполагат и с оптично кабелно трасе от автомагистрала Струма, през село Рибник до град Петрич. Трасето е от една защитна тръба Ф40 с оптичен кабел 24 ОВ в нея.

На територията на община Петрич „Теленор България“ ЕАД разполага с 12 броя Базови станции разположени в град Петрич и селата Старчево, Кулата, Габрене, Мендово, Драганово и Яворница.

На територията на община Петрич „Теленор България“ ЕАД е с налично покритие на над 99% от населението и на над 90% от територията на общината.

10. 6. Инфраструктура за управление на отпадъци

Образуването и управлението на отпадъци се разглежда като един от аспектите на управлението на околната среда и в същото време като основен фактор на въздействие върху нейното състояние. Образуването на отпадъци е следствие на промените на всички нива на социално-икономическото развитие на община Петрич, включващо: икономика, начин на живот, климатични промени, демографски промени, туризъм, култура и др. Отпадъците са основен фактор на въздействие върху останалите компоненти на околната среда. И не на последно място отпадъците са материален ресурс, от който трябва да се възползваме. Повторното използване и рециклирането на продукти намалява нуждата от добив на природни ресурси и ограничава свързаните с това щети за екосистемите, които застрашават биоразнообразието.

Политиките в областта на отпадъците се фокусират върху въвеждането на ефективни начини за намаляване на количествата образувани отпадъци, подобряване на управлението, преход към кръгова и ресурсно ефективна икономика.

Йерархията на управлението на отпадъците се прилага като приоритетен ред в законодателството и в политиката за предотвратяване и управление на отпадъците. Тя е крайъгълният камък на политиките и законодателството на Европейския съюз (ЕС) в областта на отпадъците и е заложена в Рамковата директива на ЕС относно отпадъците (Директива 2008/98/ЕО). Нейните цели са две:

- свеждане до минимум на неблагоприятните въздействия от генерирането и управлението на отпадъци;
- подобряване на ефективността на ресурсите.

Йерархията на управлението на отпадъците е с приоритет превенцията на образуването, като специален фокус е поставен и върху управлението на отпадъците, включващо интегрирано управление, намаляване на отрицателното въздействие на отпадъците върху околната среда, използване на възможностите на кръговата икономика за генериране на икономически растеж и намаляване на разходите.

Кръговата икономика е модел на производство и потребление, ограничаващ до минимум отпадъците, носещ носи ползи за околната среда, икономиката и за хората.

Община Петрич е сред общините в страната с добри практики и в съответствие с нормативните изисквания още от 2006 г. депонира битовите си отпадъци на регионалното депо Петрич, отговарящо на най-високите екологичните стандарти.

Регионалното депо за неопасни и инертни отпадъци за община Петрич е разположено в местност „Тумбите“. Предназначението на инсталацията е да се осигури площадка за екологосъобразно обезвреждане на отпадъците, образувани от жизнената дейност на жителите на общината – неопасни и инертни отпадъци. Годишно се депонират около 6 000 тона, като се обслужват около 55 000 жители.

Регионалното депо за неопасни и инертни отпадъци разполага, към момента с 2 действащи клетки:

- клетка № 1 – за инертни отпадъци;
- клетка № 4 – за неопасни отпадъци;

Клетки №2 и №3 са изведени от експлоатация и същите са в процес на рекултивация, проект който се изпълнява с безвъзмездна финансова помощ от Програма „Околна среда 2021-2027 г.“. В района на РДННО е предвидена и още една клетка № 5 за неопасни отпадъци, която не е изградена и не се използва.

Общинската система за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци е осигурена с необходимата инфраструктура и функционира добре, като в нея е обхванато цялото население на общината.

От края на 2020 г. на територията на община Петрич функционират две инсталации: за компостиране на зелени отпадъци и за предварително третиране на битови отпадъци. Инсталациите са изградени с безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ по Приоритетна ос 2 "Отпадъци". Инсталациите са изградени в района на Регионалното депо на обособена площадка с площ 18,450 дка.

Всички битови отпадъци, образувани на територията на общината, задължително преминават през инсталацията за предварително третиране. Годишно в инсталацията за сепариране постъпват около 11 700 тона смесени битови отпадъци.

С въвеждането в експлоатация на инсталацията за компостиране на зелени отпадъци в община Петрич биоразградимите зелени отпадъци, образувани от паркове и градини и от населението, се събират разделно събиране и същите се компостират. Средно годишно на инсталацията за компостиране постъпват около 2200 тона зелени отпадъци.

Съставът на смесените битови отпадъци, определен на базата на резултатите от извършения морфологичен анализ, включва следните фракции:

Състав на смесените битови отпадъци на територията на община Петрич за 2022 г. (тона)

Вид отпадък	Количество (т)
Хранителни отпадъци	1 398,18
Хартия и картон	3 400,00
Пластмаса	2 573,63
Стъкло	701,67
Метал	1 247,11
Дърво	77,66
Гума	77,68
Текстил	699,09
Кожа	155,35
Градински отпадъци	2 241,02
Опасни домакински отпадъци	287,67
Инертни отпадъци над 4см	1 061,58
Други	660,25
Ситна фракция под 4 см	1 928,97
Общо	16 509,88

Източник: Окончателен отчет за изготвяне на морфологичен анализ на състава и количеството битови отпадъци образувани на територията на община Петрич

Община Петрич има разработена Програма за управление на отпадъци за периода 2021-2028 г., за която има постановено Решение № БД-ЕО-40/2022 г. Програмата е приета с Решение № 1058 по Протокол № 33 от заседание на ОбС-Петрич, проведено на 15.11.2022 г. и е публично достъпна на -

<https://petrich.bg/wps/portal/petrich/for-citizens/environment/scraps>.

11. Управленчески дейности

Местното самоуправление в община Петрич се осъществява от Общински съвет и Общинска администрация.

Общинският съвет - Петрич функционира, съгласно приет Правилник за организацията и дейността на Общинския съвет, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация на Община Петрич мандат 2023-2027 година. Съгласно чл. 79, ал. 4 от Закона за опазване на околната среда Общински съвет приема Програмата за опазване на околната среда и контролира нейното изпълнение.

Общинската администрация осигурява изпълнението на законите, подзаконовите нормативни актове, решенията на общинския съвет, подпомага кмета на общината при осъществяване на правомощията му, осигурява технически дейността му, подпомага Общинския съвет и осигурява дейността му, извършва дейности по административното обслужване на гражданите, физическите и юридическите лица. Общинската администрация при осъществяване на своята дейност се ръководи от принципите на законност, равнопоставеност, прозрачност, достъпност, отговорност, целесъобразност и ефективност.

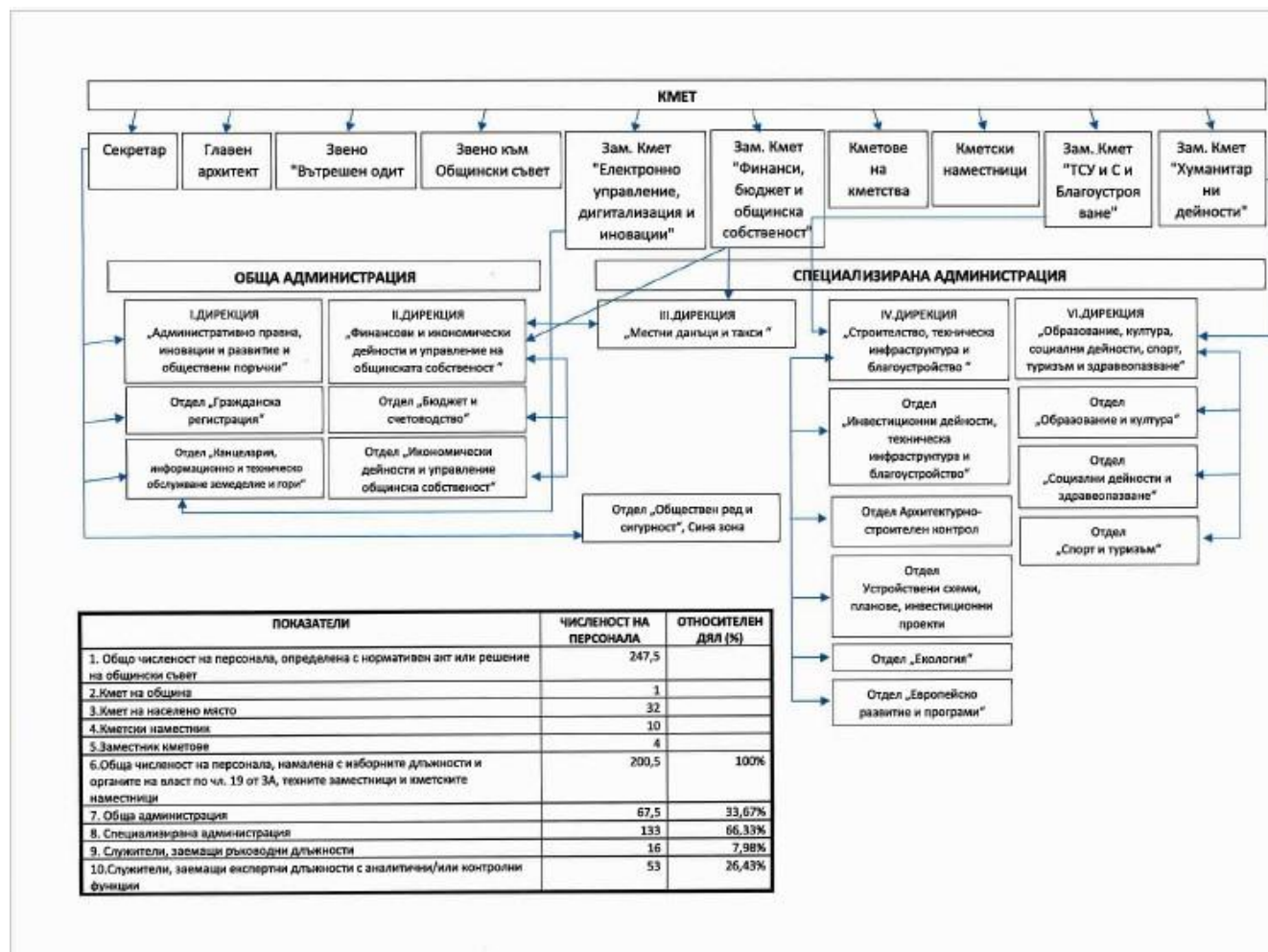
Организационната структура на Общинската администрация в Община Петрич се урежда в Устройствения правилник на общината, в който е разписана организацията на дейностите и функционалните задължения на административните звена.

Ръководството на общината се състои от:

Изборни длъжности и органи по чл. 19 и 19а на ЗА (46) – кмет, заместник-кметове (4), кметове на населено място (32), кметски наместници (10);

Служители на ръководна длъжност (16) – секретар, главен архитект, директори дирекция (5), началник отдели (6);

Структурата на общинската администрация, разпределението на дейностите и отговорностите на екипа на кмета и служителите на всички нива на общинска администрация са съобразени с потребностите на общността, наличните човешки ресурси и капацитет за предоставяне на качествени услуги на гражданите, осигуряване на благоприятна бизнес среда и добри условия на живот в населените места.

Наличие на комисии / отдели, сектори, отделни специалисти в Общинския съвет / общинската администрация/ отговорности и задачи, които изпълняват дейности, свързани с опазване на околната среда на територията на община Петрич:

А) Отговорни структури в общинската администрация по отношение на опазване на околната среда на територията на община Петрич:

- Заместник-кмет по „ТСУ, С и Благоустрояване“
- Дирекция „Техническа инфраструктура, строителство и благоустройство“
- Отдел „Екология“

Основни отговорности и задачи, които пряко имат специалистите по околна среда в Община Петрич са предимно работа със специализирана екологична нормативна база и документи. Изготвяне на програми и проекти с екологична насоченост, административно обслужване на граждани и др. Основна цел на длъжността е работа свързана с организация и ръководство по решаване на екологични проблеми, въпроси, задачи, програми, планове и проекти, предимно на ниво община. Работа в комисии и съвети по проблемите на опазването на околната среда съвместно с други технически служби в общината и с представители на различни институции. Събира и предоставя информация на населението за състоянието на околната среда в общината.

Контролната дейност на територията на общината се извършва от определените със Заповеди на кмета длъжностни лица, чиито компетенции са съгласно нормативната уредба. Упълномощените длъжностни лица водят превантивна политика за недопускане на големи отклонения от правилната организация на дейностите по опазване на околната среда.

Б) Отговорни структури в общинския съвет – Петрич

Съгласно Правилника за организацията и дейността на общински съвет – Петрич, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация са уредени организацията и дейността на Общинския съвет, неговите комисии, взаимодействието му с общинската администрация на Община Петрич, отношенията му с органите на държавната власт, обществените организации, международните връзки и условията за сдружаване на общинския съвет.

Сформирана е Комисия по ТСУ, транспорт и екология, която разглежда и приема предложенията на общинска администрация по въпроси свързани с разработването и приемането на актуални екологични програми, отчети и общински наредби.

Общински наредби в разглежданата област:

- НАРЕДБА за управление на отпадъците и поддържане чистотата на територията на община Петрич;
- НАРЕДБА за изграждане и опазване на зелената система и декоративната растителност на територията на община Петрич;
- НАРЕДБА за обществения ред на територията на Община Петрич;
- НАРЕДБА за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Петрич;
- НАРЕДБА за реда и условията за разполагане на преместваеми обекти за търговски и други обслужващи дейности, и елементи на градското обзавеждане;
- НАРЕДБА за управление на общинските пътища на територията на Община Петрич;

Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства, от компетенциите на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват на които попада общината

Регионалните органи на централни ведомства, с които общината сътрудничи по въпросите за опазване на околната среда са:

- Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) – Благоевград;
- Басейнова дирекция за управление на водите Западнобеломорски район (БДЗБР) – Благоевград;
- Регионална здравна инспекция (РЗИ) – Благоевград;
- Териториално поделение държавно горско стопанство ТП ДГС- Петрич;
- Областна дирекция безопасност на храните ОДБХ – Благоевград;
- Районно управление Полиция;
- Пожарна безопасност и защита на населението ПБЗН – Петрич;
- Териториално статистическо бюро - ТСБ – Благоевград;
- ВиК Петрич и др.

Услуги предоставяни от Общината, свързани с опазване на околната среда – обхват на дейност и статут на фирмите осъществяващи съответната дейност.

- **Управление на отпадъците и чистота на териториите за обществено ползване**

Дейността по сметосъбиране, сметоизвозване и чистота се извършва от „Енвиронман Тео България“ ООД, дружество с участие на Община Петрич.

Експлоатацията на регионалното депо е възложена на оператор - „АСИ-А“ ЕООД, избран по реда на Закона за обществените поръчки.

Експлоатацията на инсталациите на предварително третиране на битови отпадъци и компостиране на зелени отпадъци се изпълнява от „Тео Морис България“ ЕООД, дружество избрано по реда на ЗОП.

Контрол по дейностите се осъществява от Общинска администрация.

- **Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадните води**

Водоснабдителните мрежи в населените места и канализационната мрежа в гр. Петрич и селата Марикостиново, Габрене, Михнево се поддържат и експлоатират от „ВиК“ ЕООД, гр. Петрич – дружество 100% общинска собственост.

- **Озеленяване на населените места**

Озеленяването и поддържането на зелените площи се осъществява от „Озеленяване“ ЕООД – дружество 100% общинска собственост.

III. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Атмосферен въздух

Качеството на атмосферният въздух оказва пряко и косвено въздействие върху здравословно то състояние на човека. Атмосферното замърсяване е проблем на модерното общество, актуален най-вече за големите градове и индустриалните райони.

Опазването на качеството на атмосферния въздух е огромен проблем, който ще доминира в политиката на ЕС и през следващите години. Въздухът няма да стане по-чист единствено чрез стриктен контрол на замърсяването. Това ще изисква

задълбочени промени в политиката на ЕС, националните и местните политики като разнообразие на мерки, действия и практики в различните области.

Рамковата директива 96/62/ЕС за управление на качеството на въздуха в градовете е ключов елемент от стратегията на ЕС за подобряване качеството на въздуха като цяло. Това налага стриктни изисквания относно извършвания мониторинг за вида и броя на контролираните замърсители, с оглед изготвяне на планове за действие за подобряване качеството на въздуха в средносрочен и дългосрочен аспект. От друга страна информирането на обществостта е основно изискване в Директивата.

Качеството на въздуха е последица от комбинираното действие на много и разнообразни фактори. Метеорологичните характеристики въздействат пряко върху разпространението на замърсителите в атмосферния въздух. Нивото на замърсяване на въздуха се определя както от количеството емисии от различни източници, така и от характера на разсейването им в атмосферата.

Във връзка с ограничаване на антропогенното въздействие са издавани различни нормативни актове, имащи за цел защитата здравето на човека и на околната среда от отрицателни последици.

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух (В сила от 29.06.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.81 от 15 Октомври 2019 г.) се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух. Основните показатели, характеризиращи КАВ в приземния слой са: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел, живак и арсен.

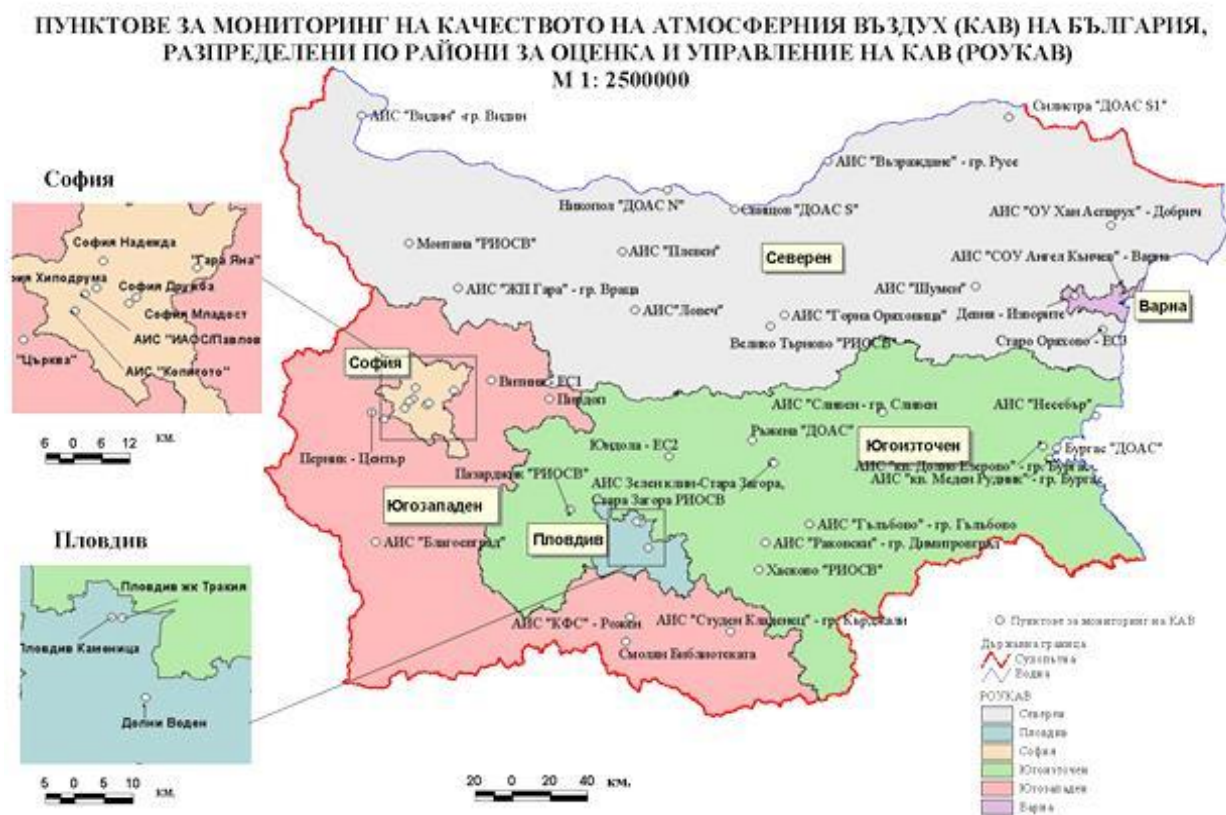
Съгласно дефиницията „Качество на атмосферния въздух“ е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените й съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Основните замърсители в атмосферния въздух вредни за човешкото здраве са: азотен диоксид, серен диоксид, прах и финни прахови частици, бензин, олово, кадмий, арсен полиароматни въглеводороди, толуол, амоняк, фенол и серовъглеродород.

За контролиране на основните и допълнителни показатели на територията на страната се разполагат пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, подсистема – „Въздух“.

Съгласно изискванията на националното и европейско законодателство територията на страната е разделена на шест Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) – Агломерация Столична, Агломерация Пловдив, Агломерация Варна, Северен/Дунавски, Югозападен и Югоизточен. Анализът на данните за качеството на атмосферния въздух (КАВ) се извършва по райони, като се отчита спецификата на всяко населено място, в което се извършва контрол.

Освен 3-те района (Северен, Югозападен и Югоизточен) като самостоятелни РОУКАВ се обособяват агломерациите с население над 250 000 души (София, Пловдив и Варна).

Фиг. РОУКАВ и пунктове за мониторинг на КАВ на територията на Р.България:

Община Петрич попада в Югозападен район за управление на качеството на атмосферния въздух. В района няма констатирани превишения на нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и на нормите за отлагания, предвид което в общината няма разработена програма за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми.

Като цяло, територията на община Петрич принадлежи към категорията „екологично съхранени райони“.

На територията на община Петрич се извършват собствени периодични измервания (СПИ) на следните обекти:

- „Метикс“ ООД, „Рива 21“ АД, „КИИГ“ ЕООД, „Стримона строй“ ЕООД и „Фрина - КМ“ ЕООД, гр. Петрич, „Евро Доор“ ООД, с. Рупите, „Опус 44“ ООД, с. Марикостиново, експлоатиращи инсталации (камери) за нанасяне на покрития, източници на емисиите от ЛОС;
- „Треска“ ЕООД, с. Ключ и „Мултитруп“ ООД, с. Кърналово, експлоатиращи инсталации за производство на пелети;
- „Булгарконсерв Рупите“ ООД, с. Рупите, „Биляна Нитуеър“ ЕООД, гр. Петрич, експлоатиращи горивни източници, изгарящи природен газ;
- „Беласица“ АД, гр. Петрич - експлоатиращ леярски участък с 1 бр. изпускащо устройство след индукционна леярска пещ, кокил - машина и камина за охлаждане на

отливки;

- „Булгартрансгаз“ ЕАД, Компресорна станция „Петрич“ с 3 бр. ГТКА;

На територията на община Петрич попада едно предприятие, в обхвата на чл. 34, ал. 2 от Закона за изменение на климата, което има издадено Разрешително за емисии на парникови газове /РЕПГ/ това е „Булгартрансгаз“ ЕАД, гр. София за обект: Компресорна станция – Петрич.

Всички бензиностанции, попадащи в териториалния обхват на РИОСВ - Благоевград са приведени в съответствие с изискванията на Наредба № 16/1999 г. - етап I, относно прилагане на техническите изисквания към съоръженията, с цел намаляване и предотвратяване изпускането на емисии на ЛОС в атмосферния въздух.

Битовото отопление в община Петрич се извършва от различни източници – печки/камини на твърдо, течено или газово гориво, слънчеви колектори, локални отоплителни системи. От населените места в общината, единствено общинския център гр. Петрич има изградена газопреносна и газоразпределителна мрежа.

Основен фактор за КАВ относно ФПЧ10 през зимния сезон е битовото отопление. Този фактор, в съчетание с емисиите от автомобилният транспорт и неблагоприятните метеорологични условия за разсейване (липса на вятър – тихо време, висока влажност, наличие на мъгла, когато последните се установяват за повече от 1 седмица), водят до възможно епизодично превишение на СДН за ФПЧ10.

Съгласно Годишни доклади за състоянието на околната среда за изследвания период на РИОСВ- Благоевград, основните източници на емисии на серен диоксид са процесите, свързани с изгаряне на твърди и течни горива. Азотният диоксид и азотните оксиди се получават като резултат от всички горивни процеси в т.ч. и от производствени обекти, като за общината основен източник на посочените вещества е автомобилният транспорт, особено през активния туристически сезон.

В община Петрич качеството на атмосферния въздух е нарушено единствено по показател ФПЧ10. Основни фактори за превишенията са ползването на твърди горива за отопление, автомобилният транспорт и неподдържана пътна и прилежаща инфраструктура. Газифицирането ще намали емисиите на вредни вещества, отделяни в приземния слой от горивните процеси в промишлеността и в бита.

2. Води

Главната река, преминаваща през територията на общината е р.Струма. Нейн главен приток е р.Струмешница, която разделя общината на две части. Реките Долнорибнишка, Иваник, Луда Мара и др. също текат през общината, но са с малък отток и се вливат в Струмешница.

Община Петрич попада в такава област на България, която се характеризира с преобладаващо дъждовно подхранване и пълноводие през зимата. Най-висок е оттокът през зимата и пролетта – до 47% заради снеготопенето в планините. Видове подземни води на територията на общината – порови и пукнатинни. Естественят им отток е 3.1 – 5л/с/кв. км.

Качество на повърхностните води

На територията на общината няма изградени пречиствателни станции за питейна вода. За осигуряване качество на питейната вода се използва естественото утаяване и избистряне в резервоарите и на добрите качества на суровата вода. При водохващанията и помпените станции водата е хлорирана с белина с дозаторни помпи,

а на някои места по капков път. За малките водоизточници водата се хлорира в резервоарите.

Основния проблем с качеството на повърхностните води е, че голяма част са с планински произход, в резултат на което химичният и микробиологичният им състав непрекъснато се променя. Подземните водоизточници в област Благоевград са с добро качество на водата – пресни, средно твърди, калциеви, хидрогенкарбонатни, които отговарят на Наредба №9 и попадат в категория А1, съгласно чл.84. от Наредба №1 на МОСВ.

За ВС Петрич е необходимо изграждане на ПСПВ в краткосрочен период след водовземането на река Луда Мара. Капацитетът на ПСПВ ще варира от 60 л/сек до 180 л/сек, което трябва да се има предвид при актуализацията на съществуващия работен проект.

За ВС Първомай е необходимо изграждане на нова хлораторна станция за село Първомай.

Съгласно Плана за управление на речните басейни на Западнобеломорски район /2016-2021г./ Територията на община Петрич попада в обхвата на следните повърхностни водни тела:

- BG4ST300R1074 - р. Мелнишка от изворите до вливане в р. Струма;
- BG4ST400R071 - р. Градешница от изворите до вливане в р. Струмешница;
- BG4ST400R1072 - р. Струмешница от българо-македонската граница до вливане в р. Струма;
- BG4ST500R066 - р. Санданска Бистрица от кота 590 м. с притока си р. Бобов дол до вливане в р. Струма;
- BG4ST500R069 - р. Струма от вливане на р. Санданска Бистрица до вливане на р. Струмешница;
- BG4ST400R1172 - р. Луда Мара от изворите до кота 425 м;
- BG4ST400R1272 - дере Доло от изворите до българо-македонската граница;
- BG4ST300R073 - р. Струма от вливане на р. Струмешница до българо-гръцката граница.

Оценката на екологичното състояние и екологичния потенциал на повърхностните водни тела в Западнобеломорски район се основава на набор от данни от изпълнен хидробиологичен мониторинг на БЕК, анализ на физикохимични показатели, поддържащи БЕК, група специфични замърсители, определени на национално ниво, както и отчетени хидроморфологични изменения. Наличието на дълга редица от данни дава възможност за по-високо ниво на достоверност на екологичната оценка.

На територията на община Петрич има само 1 тяло в лошо състояние - BG4ST400R1072 - р. Струмешница от българо-македонската граница до вливане в р. Струма. Три от повърхностните водни тела са оценени в добро екологично състояние - BG4ST400R071 - р. Градешница от изворите до вливане в р. Струмешница, BG4ST400R1172 - р. Луда Мара от изворите до кота 425 м и BG4ST400R1272 - дере Доло от изворите до българо-македонската граница. Състоянието на останалите повърхностни водни тела е оценено като умерено/умерен потенциал/.

Главната цел за повърхностните водни тела е възстановяване и запазване на доброто им състояние.

В Плана за управление на речните басейни на Западнобеломорски район /2016-

2021г./ са предвидени конкретни мерки за постигане на целите за опазване на околната среда за отделни повърхностни водни тела:

- За BG4ST300R1074 - р. Мелнишка от изворите до вливане в р. Струма - Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници; Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за водовземане от повърхностни води

- За BG4ST400R1072 - р. Струмешница от българо-македонската граница до вливане в р. Струма - Осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите; Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места; Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за водовземане от повърхностни води; Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници; Намаляване и предотвратяване на замърсяването с устойчиви органични замърсители/приоритетни вещества; Забрани и ограничения за изпълнение на дейности в зоните за защита на питейните води и в определените санитарно-охранителни зони /CO3/ и буферните зони около водоземните съоръжения/системи; Осъществяване на контрол и превенция срещу замърсяване с химични, биологични, бързо разпадащи се, лесно разградими и силно сорбируеми вещества, както и по дейности, водещи до намаляване на ресурсите на водоизточника и други дейности, водещи до влошаване качествата на добиваната вода и/или състоянието на зоната за защита на водите, предназначена за питейно-битово водоснабдяване.

- За BG4ST500R066 - р. Санданска Бистрица от кота 590 м. с притока си р. Бобов дол до вливане в р. Струма - Ограничаване на замърсяването на повърхностните води; Намаляване и предотвратяване на замърсяването с устойчиви органични замърсители/приоритетни вещества; Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води; Намаляване и предотвратяване на замърсяването с устойчиви органични замърсители/приоритетни вещества; Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за водовземане от повърхностни води.

- За BG4ST500R069 - р. Струма от вливане на р. Санданска Бистрица до вливане на р. Струмешница - Подобряване на контрола за химичното състояние на повърхностните води; Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия; Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за водовземане от повърхностни води.

- За BG4ST400R1172 - р. Луда Мара от изворите до кота 425 м - Забрани и ограничения за изпълнение на дейности в зоните за защита на питейните води и в определените санитарно-охранителни зони /CO3/ и буферните зони около водоземните съоръжения/системи; Осъществяване на контрол и превенция срещу замърсяване с химични, биологични, бързо разпадащи се, лесно разградими и силно сорбируеми вещества, както и по дейности, водещи до намаляване на ресурсите на водоизточника и други дейности, водещи до влошаване качествата на добиваната вода и/или състоянието на зоната за защита на водите, предназначена за питейно-битово водоснабдяване.

- За BG4ST400R1272 - дере Доло от изворите до българо-македонската граница - Забрани и ограничения за изпълнение на дейности в зоните за защита на питейните

води и в определените санитарно-охранителни зони /C03/ и буферните зони около водовземните съоръжения/системи; Осъществяване на контрол и превенция срещу замърсяване с химични, биологични, бързо разпадащи се, лесно разградими и силно сорбируеми вещества, както и по дейности, водещи до намаляване на ресурсите на водоизточника и други дейности, водещи до влошаване качествата на добиваната вода и/или състоянието на зоната за защита на водите, предназначена за питейно-битово водоснабдяване.

- За BG4ST300R073 - р. Струма от вливане на р. Струмешница до българо-гръцката граница - Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води; Ограничаване на замърсяването на повърхностните води; Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия; Намаляване и предотвратяване на замърсяването с устойчиви органични замърсители/приоритетни вещества; Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за водовземане от повърхностни води.

Количество на подземните води

На територията на „ВиК“ ЕООД, гр. Петрич, за питейно-битово водоснабдяване се използват дълбоки кладенци на река Струмешница. Този водоизточник се използва в случай на нужда с максимален капацитет от 280 л/сек. Кладенците са разположени в речната тераса на река Струмешница.

Съгласно Плана за управление на речните басейни на Западнобеломорски район /2016-2021г./ Територията на община Петрич попада в обхвата на следните подземни водни тела:

- BG4G000000Q001 - Порови води в кватернер – Струмешница;
- BG4G000000Q002 - Порови води в кватернер - Кресна-Сандански;
- BG4G000000N011 - Порови води в неоген – Струмешница;
- BG4G000000N012 - Порови води в неоген – Сандански;
- BG4G001PtPz125 - Пукнатинни води във Влахиноогражденско-малешевскоосоговски метаморфити
- BG4G001PtPz025 - Пукнатинни води в Беласишки метаморфити.

Крайната оценка на количественото състояние на ПВТ, определени в риск по количество е изготвена след провеждане на всички тестове /където са приложими/. От направената оценка на количественото състояние на подземните водни тела в Плана за управление на речните басейни на Западнобеломорски район /2016-2021г./ става ясно, че 3 от ПВТ на територията на община Петрич /BG4G000000Q001 - Порови води в кватернер – Струмешница, BG4G000000Q002 - Порови води в кватернер - Кресна-Сандански и BG4G001PtPz025 - Пукнатинни води в Беласишки метаморфити./ са в лошо количествено състояние.

Качество на подземните води

В Доклада за качествата на питейните води за 2010 г. в област Благоевград са посочени 210 подземни водоизточника. Подземните водоизточници са с доброкачество на водата - пресни, средно твърди, калциеви, хидрогенкарбонатни.

В Плана за управление на речните басейни на Западнобеломорски район /2016-2021г./, освен оценка на количественото състояние на ПВТ, е направена и оценка на химичното и на общото състояние на всички подземни водни тела. Данните от мониторинга показват, че почти всички ПВТ, попадащи в обхвата на община Петрич са в добро химично състояние. Изключение прави само подземно водно тяло с код

BG4G00000Q001 - Порови води в кватернер – Струмешница, чието химично състояние е оценено като „лошо“.

Общата оценка на състоянието на подземните водни тела е направена като са съпоставени крайните оценки за химичното и количествено състояние на ПВТ. Половата от двете оценки е определяща и водеща за цялостната оценка на състоянието на всяко подземно водно тяло. От така направената оценка на подземните водни тела в Плана за управление на речните басейни на Западнореломорски район /2016-2021г./ става ясно, че общата оценка на 3 от ПВТ на територията на община Петрич /BG4G00000Q001 - Порови води в кватернер – Струмешница, BG4G00000Q002 - Порови води в кватернер - Кресна-Сандански и BG4G001PtPz025 - Пукнатинни води в Беласишки метаморфити./ е „лошо“ състояние.

Общата екологична цел за всяко подземно тяло е „поддържане на доброто екологично състояние“ и „невлошаване на количественото състояние“ чрез недопускане или ограничаване отвеждането на замърсители в подземните води и предотвратяване влошаването на състоянието на всички подземни водни тела.

В Плана за управление на речните басейни на Западнореломорски район /2016-2021г./ са предвидени конкретни мерки за постигане на целите за опазване на околната среда за отделните подземни водни тела:

- BG4G00000Q001 - Порови води в кватернер – Струмешница - Изграждане на допълнителни пунктове за мониторинг на нивото на подземните води в случаите предвидени в Наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води; Преразглеждане, изменение или прекратяване на разрешителни за водовземане когато се създава опасност от влошаване на състоянието на свързаните повърхностни водни тела; Извършване на ежегоден контрол на разрешителните за водовземане от подземни води с разрешено количество над 150 000 куб. м год; Извършване на контрол един път в срока на действие на ПУРБ на разрешителните за водовземане от подземни води с разрешено количество под 30 000 куб.м.год; Извършване на проверки за установяване на незаконно черпене на подземни води; Контрол за спазване на изискванията за измерване на водното ниво и черпените количества подземни води; Извършване на контрол на разрешителните, издадени от 2000 г. до сега, чийто срок е изтекъл но не е изпълнена процедурата по извеждане от експлоатация и консервиране на съоръжението по чл.109 от наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води; Ежемесечно съставяне на баланс "разполагаеми ресурси-разрешено черпене"; Разработване на програми за ограничаване и ликвидиране на замърсяването в уязвимите зони; Контрол за спазване на изискванията за торене и съхранение на торове; Извършване на контрол на задължително изпълнение на програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони; Опазване на количественото състояние на подземните води и други.
- BG4G00000Q002 - Порови води в кватернер - Кресна-Сандански; - Изграждане на допълнителни пунктове за мониторинг на количеството на подземните води; Изграждане на допълнителни пунктове за мониторинг на нивото на подземните води в случаите предвидени в Наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води; Преразглеждане, изменение или прекратяване на разрешителни за водовземане когато се създава опасност от влошаване на състоянието на

свързаните повърхностни водни тела/Преразглеждане, изменение или прекратяване на разрешителни за водовземане когато се създава опасност от влошаване на състоянието на сухоземни екосистеми пряко зависими от подземните води; Подобряване на контрола на разрешителните за водовземане от подземни води /Контрол за спазване на изискванията за оборудване на съоръженията за водовземане от подземни води с устройства за измерване на водното ниво; Ежегодно определяне на разполагаемите ресурси на подземните водни тела Ежемесечно съставяне на баланс "разполагаеми ресурси-разрешено черпене" и др./; Контрол за спазване на изискванията за торене и съхранение на торове; Прилагане на добри земеделски практики за торене и съхранение на торове; Опазване на количественото състояние на подземните води - Забрана за издаване на разрешителни за водовземане когато се създава риск от влошаване на състоянието на свързаните повърхностни водни тела; когато се създава риск от влошаване на състоянието на сухоземни екосистеми пряко зависими от подземните води и други.

- BG4G000000N011 - Порови води в неоген – Струмешница. Подобряване на мониторинга на количественото състояние на подземните води /Изграждане на допълнителни пунктове за мониторинг на нивото на подземните води в случаите предвидени в Наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води; Изграждане на допълнителни пунктове за мониторинг на количеството на подземните води/; Подобряване на контрола на разрешителните за водовземане от подземни води /Извършване на контрол един път на 3 години на разрешителните за водовземане от подземни води с разрешено количество от 30 000 до 150 000 куб.м.год; Извършване на контрол един път в срока на действие на ПУРБ на разрешителните за водовземане от подземни води с разрешено количество под 30 000 куб.м.год; Извършване на проверки за установяване на незаконно черпене на подземни води; Контрол за спазване на изискванията за измерване на водното ниво и черпените количества подземни води; Извършване на контрол на разрешителните, издадени от 2000 г. до сега, чийто срок е изтекъл но не е изпълнена процедурата по извеждане от експлоатация и консервиране на съоръжението по чл.109 от наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води/; Подобряване на управлението на количественото състояние на подземните води; Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници; Опазване на количественото състояние на подземните води /Забрана за издаване на разрешителни за водовземане, ако водовземните съоръжения са изградени без изискващото се разрешително или не са включени в регистъра на съоръженията за водовземане; Забрана за издаване на разрешителни за водовземане когато общото водовземане надвишава разполагаемите ресурси на подземните водни тела и/или максимално допустимото експлоатационно понижение на водното ниво надвишава определеното за водното тяло допустимо понижение на водното ниво/; Прилагане на процедура по ОВОС, при водовземане от водни тела в които черпенето надвишава 60% от разполагаемите ресурси на подземното водно тяло и други.

- BG4G000000N012 - Порови води в неоген – Сандански – Подобряване на мониторинга на количественото състояние на подземните води /Изграждане на допълнителни пунктове за мониторинг на нивото на подземните води в случаите предвидени в Наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води;

Изграждане на допълнителни пунктове за мониторинг на количеството на подземните води;/ Подобряване на контрола на разрешителните за водовземане от подземни води /Извършване на ежегоден контрол на разрешителните за водовземане от подземни води с разрешено количество над 150 000 куб. м год; Извършване на контрол един път на 3 години на разрешителните за водовземане от подземни води с разрешено количество от 30 000 до 150 000 куб.м.год; Извършване на контрол един път в срока на действие на ПУРБ на разрешителните за водовземане от подземни води с разрешено количество под 30 000 куб.м.год.; Извършване на проверки за установяване на незаконно черпене на подземни води; Контрол за спазване на изискванията за измерване на водното ниво и черпените количества подземни води; Извършване на контрол на разрешителните, издадени от 2000 г. до сега, чийто срок е изтекъл но не е изпълнена процедурата по извеждане от експлоатация и консервиране на съоръжението по чл.109 от наредба № 1 за проучване, ползване и опазване на подземните води;/ Подобряване на управлението на количественото състояние на подземните води; Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници; Опазване на количественото състояние на подземните води и други.

- BG4G001PtPz125 - Пукнатинни води във Влахиноогражденско-малешевскоосоговски метаморфити - Намаляване на дифузното замърсяване от отпадъци от населени места; Изпълнение на процедурата по преразглеждане на издадените разрешителни за водовземане от подземни води с цел постигане на целите за водното тяло; Подобряване на контрола на разрешителните за водовземане от подземни води /Извършване на ежегоден контрол на разрешителните за водовземане от подземни води с разрешено количество над 150 000 куб. м год; Извършване на контрол един път на 3 години на разрешителните за водовземане от подземни води с разрешено количество от 30 000 до 150 000 куб.м.год; Извършване на контрол един път в срока на действие на ПУРБ на разрешителните за водовземане от подземни води с разрешено количество под 30 000 куб.м.год.; Извършване на проверки за установяване на незаконно черпене на подземни води; Контрол за спазване на изискванията за оборудване на съоръженията за водовземане от подземни води с устройства за измерване на водното ниво и др./; Подобряване на управлението на количественото състояние на подземните води /Ежегодно определяне на разполагаемите ресурси на подземните водни тела; Ежемесечно съставяне на баланс "разполагаеми ресурси-разрешено черпене"/; Контрол за спазване на изискванията за торене и съхранение на торове; Опазване на количественото състояние на подземните води /Забрана за издаване на разрешителни за водовземане когато се създава риск от влошаване на състоянието на сухоземни екосистеми пряко зависими от подземните води; Забрана за издаване на разрешителни за водовземане, ако водовземните съоръжения са изградени без изискващото се разрешително или не са включени в регистъра на съоръженията за водовземане/.

- BG4G001PtPz025 - Пукнатинни води в Беласишки метаморфити – Преразглеждане, изменение или прекратяване на разрешителни за водовземане когато се създава опасност от влошаване на състоянието на сухоземни екосистеми пряко зависими от подземните води; Подобряване на контрола на разрешителните за водовземане от подземни води /Извършване на контрол един път на 3 години на разрешителните

за водовземане от подземни води с разрешено количество от 30 000 до 150 000 куб.м.год; Извършване на контрол един път в срока на действие на ПУРБ на разрешителните за водовземане от подземни води с разрешено количество под 30 000 куб.м.год; Извършване на проверки за установяване на незаконно черпене на подземни води; Контрол за спазване на изискванията за измерване на водното ниво и черпените количества подземни води Контрол за спазване на изискванията за оборудване на съоръженията за водовземане от подземни води с устройства за измерване на водното ниво и др./; Подобряване на управлението на количественото състояние на подземните води /Ежегодно определяне на разполагаемите ресурси на подземните водни тела; Ежемесечно съставяне на баланс "разполагаеми ресурси-разрешено черпене"/; Контрол за спазване на изискванията за торене и съхранение на торове; Забрана за издаване на разрешителни за водовземане когато се създава риск от влошаване на състоянието на сухоземни екосистеми пряко зависими от подземните води.

Зони за защита на водите

Опазването на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване се осъществява чрез определяне на зони за защита на питейните води, които включват територията на водосбора на повърхностните водни тела и земната повърхност над подземните водни тела по чл. 119, ал. 1от Закона за водите.Зоните за защита на водите служат за опазване на всички водни обекти от изтощаване, замърсяване и увреждане с цел поддържане на необходимото количество и качество на водите и здравословна околна среда, съхраняване на екосистемите, запазване на ландшафта и предотвратяване на стопански щети.

В териториалния обхват на община Петрич попадат следните зони за защита на водите, съгласно чл. 119, ал. 1, т. 5 от Закона за водите:

Зони за опазване на природните местообитания:

- BG0000167 – ЗЗ „Беласица“;
- BG0000224 – ЗЗ „Огражден - Малешево“;
- BG0001023 – ЗЗ „Рупите - Струмешница“;
- BG0001028 – ЗЗ „Среден Питин - Алиботуш“.

Зони за опазване на дивите птици:

- BG0002098 – „Рупите“.

Отпадъчни води

Контролът на отпадъчните води се организира от РИОСВ – Благоевград и се извършва съвместно с Регионална лаборатория (РЛ) – Благоевград към Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) – София с пробовземане от обектите два пъти годишно, с изключение на канализационни колектори без изградени пречиствателни станции и за обектите със сезонен режим на работа, които се контролират един път годишно. За контрол на качеството на водите са изградени 6 пункта за мониторинг и 17 пункта за хидробиологичен мониторинг. Обект на наблюдение са р. Рибник, р. Градешница, р. Струмешница, р. Струма, р. Мелнишка, р. Камешница, р. Луда Мара.

Общината е богата на минерални извори.

Находище на минерална вода „Марикостиново“ е разположено на 1800 м. северозападно от с.Марикостиново. Находището е изключителна държавна

собственост и е включено под номер 42 в Приложение № 2 към чл. 14, т. 2 към Закона за водите. С Решение № 65 от 22.02.2011г. на основание § 133, ал.4 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за водите, находището е предоставено за срок от 25 години, безвъзмездно, на община Петрич, за управление и ползване.

Находище "Марикостиново" е най-южното проявление на минерални води от Санданския термоминерален басейн (Сандански грабен). Границите на басейна са: на запад – планините Огражден и Малешевска; на север-североизток – южните склонове на Пирин планина с гр. Мелник; на юг – планините Славянка (Али ботуш), Сенгелска (Ангистрон) и Беласица на границата с Гърция.

Термоминералното находище обхваща четири водоизточника:

- ✓ Сондаж № 6, с дълбочина 48,74 m, е основен за находището и е затворен в шахта. Температурата на водата на сондажа е 61-62°C;
- ✓ Сондаж № 7 е с дълбочина 58,5 m, обсаден с тръбна метална колона ф 127 mm. Сондажът не се ползва;
- ✓ КЕИ „Бочвата“ захранва чешма за водоналиване в района на СБР Марикостиново Температурата на водата на сондажа 52-54°C;
- ✓ НЕИ „Парилките“, обхваща изворите на калонаходището. Температурата на водата на калонаходището варира между 30-40°C.

Минералната вода от водоизточниците на НМВ Марикостиново има близък състав и характер, който се запазва постоянен. Водата е хипертермална, хидрокарбонатна сулфатно-натриево-флуорна и силициева. Част от потенциала на находището се излива в калолечебното стопанство, което разполага с изворна лечебна кал. Лечебната кал от съвременното термално грифонно находище е тъмносива, с гладка кремоподобна консистенция, хомогенна, без груби примеси, с добри термофизични свойства. Лечебната кал се образува от фино глинесто вещество, носено от минералната вода, при съчетание на природните фактори като термализъм, микроорганизми и органика. Калонаходището представлява съчетание от фино глинесто вещество, разтворени и кристални соли, биологично активни вещества и вода. Калта в Марикостиново има неорганичен характер. В Калонаходището се развъждат вид рибки, които подпомагат терапията на кожни заболявания – псориазис.

Нивото на водата се дължи основно на подхранването от термалната вода и по тези причини течната фаза в калонаходището има близка с минералната вода физико-химична характеристика. Количеството на хуминовите киселини, характерни за органичните калолечебни езера, е ниско спрямо сухата кал. Органичният въглерод се движи между 0,18% и 2,9%, а летливите мастни киселини са значителни. Наблюдаваните различия във физико-химията и механичните показатели на лечебната кал с времето се дължи на опресняване на езерото след вливане на големи количества от минералната вода в него.

За минералната вода от находището е издадена балнеологична оценка от министерство на здравеопазването.

Находище на минерална вода „Рупите-м.Кожух“ се намира на десния бряг на р.Струма на 2 км. североизточно от с. Рупите, Община Петрич. Находището е изключителна държавна собственост и е включено под номер 64 в Приложение № 2 към чл. 14, т. 2 към Закона за водите. С Решение № 64 от 22.02.2011 г. на основание § 133, ал.4 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на ЗВ, находището е предоставено за срок от 25 години, безвъзмездно, на община Петрич, за управление и ползване.

Термоминералното находище обхваща три водоизточника:

- ✓ Сондаж № 1 ВКП, с дълбочина 177 м. с температура на водата 42-76 °С.
- ✓ Сондаж № 2 ХГ, с дълбочина 246 м. с температура на водата 74-76°С
- ✓ Сондаж № 2 ВКП, с дълбочина 500 м.-мониторингов;

От многото минерални извори по поречието на р. Струма въглекиселите термоминерални извори при загасналия вулкан Кожух представляват изключителен интерес от химично, хидроложко и балнеоложко гледище. Със своята минерализация, различна от тази на останалите води в района, сондажните водоизточници в района на Рупите дават уникална минерална вода с наличие на разтворени минерални вещества над 2 g/l, наличие на сероводород и въглероден двуокис (66 – 154 mg/l) и температура (64-780C). Водата се характеризира като минерализирана, хипертермална,

хидрокарбонатно натриева, съдържаща флуорид, метасилициева киселина и въглероден диоксид.

Минералната вода от находището е определена като курортен ресурс в съответствие с Наредба №14 от 1987г.

Много известни въглекисели води в Европа отстъпват пред минералната вода на Рупите поради по-ниската си температура: въглекиселите извори в Германия – Alt. Heide, Charlotten – Sprudel, имат температура 12°C; Autogast ca с 1° от 8 до 9°C, Brambach - от 7,4 до 12°C, Goppingen, Sauerbrunnen - 9,2°C, Bad Homburg von der Höhe — от 11 до 15°C. Въглекиселите извори Gieshubl, Sauerbrunn в Чехия са също студени минерални води (7,5 — 12,5°C). Даже световноизвестните извори във Vichy, Франция, имат по-ниска температура (12—44°C).

За минералната вода от находището е издадена балнеологична оценка от министерство на здравеопазването.

Находище на минерална вода „Кромидово“ е разположено в землище на с.Кромидово, непосредствено до урбанизираната територия на селото. Находището не е включено в Приложение №2 към Закона за водите.

Термоминералното находище обхваща три водоизточника:

- ✓ Сондаж №1ХГ, с дълбочина 973,40 м. е разположен на 500 м. западно от с. Кромидово
- ✓ Сондаж №2ХГ, с дълбочина 946,40 м. е разположен в североизточния край на с. Кромидово
- ✓ Сондаж №19 „Банята“ е прокаран в западния край на селото, на левия бряг на р.Мелнишка – на 250 м. североизточно от реката.

Минералната вода от находището е алкална, сулфатна, натриева, флуорна (F=10-12 mg/l) с минерализация 0,620-0,770 g/l. От микрокомпонентите с повишено съдържание са B,W, Sr, Ba, Li, W, Ge.

Минералната вода от находището има устойчив физикохимичен състав и отговаря на изискванията на Наредба №14 за курортните ресурси, курортните местности и курортите.

За минералните води от находището е издадена сертификат балнеологична оценка в съответствие със Закона за водите.

На територията на община Петрич е разположено и Находище на минерална вода „Право Бърдо“. Изворите на находище на въглекисели води Право Бърдо се намират в землищата на с. Право Бърдо и с. Първомай, община Петрич, област Благоевград. Находището не е включено в Приложение № 2 към чл. 14, т. 2 към Закона за водите.

Термоминералното находище обхваща два водоизточника:

- ✓ Извор „Дульово“ – намира се на 500 м източно от с.Право Бърдо
- ✓ Извор „Киселата вода“ – намира се в дерето „Дълбокия андък“ на 600 м. северно от шосето от Петрич – Златарево

По състав водата на находище „Право бърдо“ е въглекисела, хидрокарбонатна, магнезиева (Mg = 179 mg/l), калциева, с Fe²⁺ = 3,8 mg/l и минерализация 1,91 g/l. Характеризирана е като рядкост между българските минерални води. При следващ анализ на ГИ-БАН е установено много високо съдържание на H₂SiO₃ = 125 mg/l и F = 1,5 mg/l (Петров, 1964). По-нататъшните изследвания установяват, че почти всички

изворни води имат същия макрохимичен състав, но със съществени вариации на разтворения CO₂ – от 20 до 1360 mg/l, минерализация около 2 g/l и съдържание на желязо – до 15 mg/l (Петров, 1962).

В община Петрич не съществуват естествени водоеми. Изградени са няколко язовира с много голямо значение за региона, които служат за напояване и без тях не би било възможно развитието на земеделието в региона. Язовирите се пълнят от помпажите в заливните тераси на Струма и Струмешница и от пролетното снеготопене. В процес на изграждане са още два язовира и съществува проект за изграждане и на трети. Водите в общината се използват предимно за напояване и водоснабдяване.

Водите в общината се използват предимно за напояване и водоснабдяване. Наличието на минерални извори е предпоставка за развитие на балнеолечението и туризма. Част от водите на р. Струма са силно замърсени. Необходимо е построяване на пречиствателни станции за отпадъчни води.

1.1. Риск от наводнения

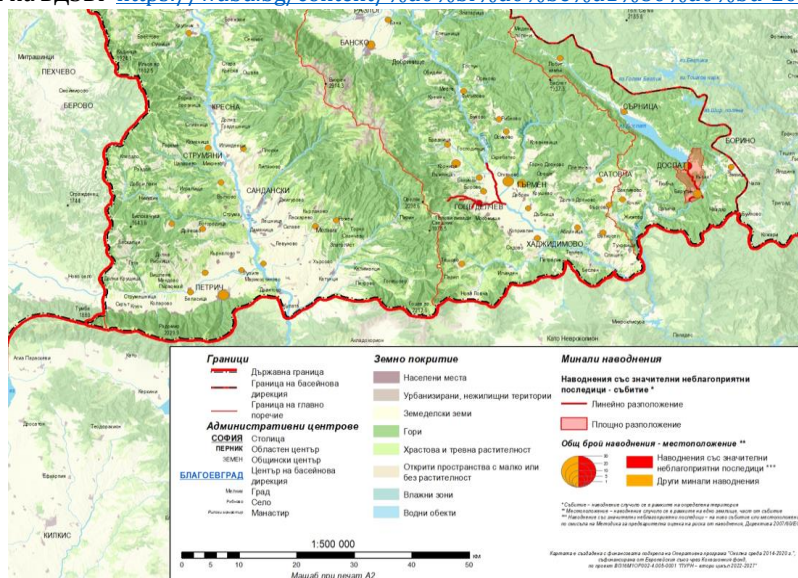
Наводненията спадат към природните бедствия, които нанасят тежки негативни последици върху живота и здравето на хората, както и върху селищната, транспортната, техническата и социалната инфраструктура. Сред най-често срещаните причини за появата им са количеството и интензивността на валежите, характера на релефа и постилащата повърхност.

Районите, за които съществува значителен потенциален риск от наводнения или вероятност от такъв риск /РЗПРН/ се определят на база на резултатите от предварителната оценка на риска от наводнения /ПОРН/ по Критерии и методи за определяне и класифициране на риска и определяне на РЗПРН, утвърдени от Министъра на Околната среда и водите съгласно чл. 187 ал.2 т. 6 от Закона за водите.

На територията на общината има 12 водосбора с поройна активност. Изградени са 20 едро размерни съоръжения – баражи, контрабаражи и прагове с подпорни стени за овладяване на пороите.

Директивата за наводненията (ДН) разглежда влиянието на неблагоприятните последици от миналите наводнения в няколко аспекта - човешкото здраве, стопанската дейност, околната среда и културното наследство. Наводненията са природно явление, което не може да бъде предотвратено. За нашата страна те се определят като едно от най-значимите природни бедствия, както по отношение на честотата на случването им, така и по отношение на нанесените щети. По данни от Националния статистически институт (НСИ) през последните 10 години наводненията са кризисното събитие с природен произход на второ място по брой случвания, веднага след пожарите. По отношение на установените щети, средствата за възстановяване и разходите за спасителни и неотложни аварийни работи, наводненията са на първо място с около 50% относителен дял спрямо останалите кризисни събития от природен характер, настъпили в страната.

Следващата фигура представя минали наводнения съгласно Предварителна оценка на риска от наводнения в периода 2011-2019 г. на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“.

3. Полезни изкопаеми

Районът на Петричка община е богат на полезни изкопаеми, но са проучени няколко находища на калцит /арагонит/ и азбест. Калцитът е открит в загасналия вулкан Кожух. Калцитното тяло има жилообразна форма с мощност от 6.9 до 98.6 м, като в дълбочина е проследено и на повече от 100 м. Калцитът е с ясно изразен ивичест строеж с редуване на различни по цвят /бял, кремав, кафяв до тъмнокафяв/ калцитни ивици или редуване на различни по структура ивици. Ивичестият строеж определя красивия рисунък и високите декоративни качества на калцита. Той може да се използва като материал за вътрешна облицовка, за направа на сувенири, бижута и др.

На територията на общината липсват горивноенергийни ресурси и рудни полезни изкопаеми.

Съществуват залежи на инертни материали – пясък в река Струма и глина при с. Ръждак. Досега находището на пясък не е разработено.

В община Петрич съществуват **находища на подземни богатства**, заведени в НБЗР като съгласно регистъра и специализираната карта на находищата на подземни богатства са налични **шест броя**:

- Находище „Дамяница“, площ в хор. проекция: 921.5 дка – пясъци и чакъли за пълнител на бетон;
- Находище „Мелнишка река“, участък „Асфалтова База“ площ в хор. проекция: 144.6 дка – пясъци и чакъли за пълнител на бетон;
- Находище „Мелнишка река“, участък „Марикостино“ площ в хор. проекция: 163.6 дка – пясъци и чакъли за пълнител на бетон;
- Находище „Кожух“, площ в хор. проекция: 14.9 дка – калцит за сувенири;
- Находище „Припечене“, участък „Припечене - Делчеве“ площ в хор. проекция: 552.2 дка – уранови руди;
- Находище „Хотово“, участък „Вировица“ със заявена концесионна площ, площ в хор. проекция: 76,5 дка – глини за тухли.

Незаявени находища в НБЗР:

- Заявено находище „Митински рид“ – пясъци и чакъли;
- Заявена площ за проучване „Винище“ – строителни материали.

4. Почви

В почвено отношение общината се характеризира със слабо почвено разнообразие. Най-широко разпространените почви в Петричка котловина са алувиално-ливадните. Съдържанието на хумус в състава на тези почви е малък, само 1 %, но се характеризират със средно мощен хумусен състав, защото той най-често е 25-30 см. Друга особеност на тези почви е средно песъчвиливо-глинестия механичен състав. Те са разположени в заливната, първата и втората надзаливни тераси на Струма и Струмешница, което е предпоставка за използването на тези територии за земеделие.

Други почви в този район са делувиялно-ливадните, разположени в подножията на Беласица и Огражден. Делувиялно-ливадните почви се образуват в резултат от свличането, движението и натрупването на най-разнообразен теригенен и скален материал. В горната част на конусите и шлейфовете се формират по-чакълести и грубчастични почви, в средата и долната част имат по-добро овлажняване и развит хумусен хоризонт, а в конусните и шлейфовите периферии са заблатени. Те са леки по механичен състав и бедни на хранителни вещества. Водният им режим се смята за неблагоприятно свойство, защото реакцията им е неутрална или слабо кисела.

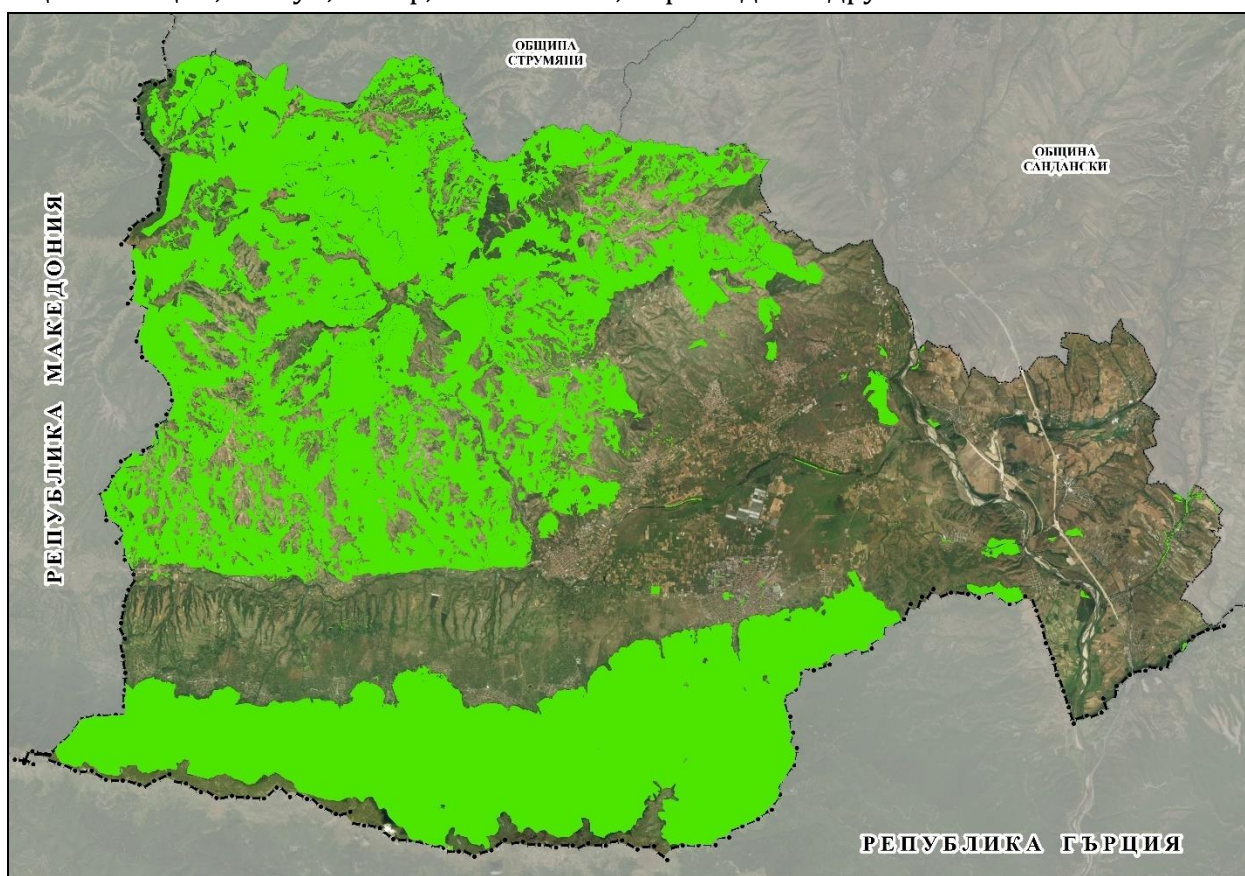
Кафявите горски почви се простират в планинските райони. В границите на общината те заемат пояса от около 600 до 1800 m н.в. Формирани са в умерено хладни и планински условия със средни годишни валежи от 740 до 1200 mm и средногодишна температура около 8° C, т.е. в условия на по-слабо изветряне и почвообразуване. Най-съществените особености на кафявите планинско-горски почви са наличието на В хоризонт от типа cambic /в който протичат процеси на изветряне на място – метаморфизъм/, голямо съдържание на скелет и скални фрагменти по профила. За тези почви е характерно слабото разлагане и минерализация на органичното вещество. Това е причината за сравнително слабата хумифицираност на почвения профил, съсредоточаването на хумуса в повърхностния 10-20 cm почвен слой /7-10%/ и рязкото му намаляване в дълбочина.

Срещат се и площи със слабо заблатени алувиално-ливадни почви, които се формират поради близостта на подпочвени води.

Във височина над 1700 m. са се образували планинско-ливадните почви поради влиянието на суровите климатични условия. са разпространени в субалпийския и алпийския пояс на Беласица. Образувани са при сурови климатични условия /средни годишни валежи 900-1000 mm, средногодишна температура 2,8-8,5° C, снежната покривка се задържа над 200 дни/. При тези условия преобладава физическото изветряне със слабо глинообразуване, а почвообразуването протича в кисела среда при натрупване на големи количества полуразложено и недостатъчно хумифицирано ограничено вещество. Най-важният количествен и качествен признак на тези почви е високото съдържание на органично вещество – с 8-17%.

5. Гори

Горските територии в общината заемат около 46.03% от територията ѝ. Залесената площ от иглолистни и широколистни видове в процентно съотношение съответно е 16.36% към 83.67%. Иглолистните са в много ограничено количество като основните в региона са смърч, черен и бял бор. Срещат се и ела, бяла мура, кипарис, атласки кедър, лиственица и др. Букът е основен представител на широколистните видове като заема над 60% от широколистната растителност. В ниските части на северното подножие на Беласица се срещат естествените кестенови гори, образуващи цял растителен пояс. В Петричкото поле и по подножието на оградните планини /особено в Подгорието/ чинарът е широко разпространен дървесен вид. На юг в подножието на Беласица, редом със средноевропейските растителни видове, се срещат и средиземноморски растителни видове. Средновисокият пояс е зает с дъбови и букови гори. Видовото разнообразие на широколистната растителност е представено още от акация, благуна, габър, бяла топола, корков дъб и други.

Фигура: Пространствено разпределение на горите в община Петрич.

6. Растителен и животински свят

Поради природогеографските условия в община Петрич растителността има ясно поясно разпределение. Характерът ѝ зависи от редица фактори, по-важните от които са надморската височина, влагата и изложението.

В по-ниските части е поясът на дъба, който на границите на планината Беласица е заместен от пояса на обикновения кестен. Той често расте смесено с обикновен бук и други широколистни видове като воден габър, обикновен габър, черна елша, покрай потоците са оформени съобщества от източен платан.

Непосредствено над пояса с преобладаване на дъба и обикновения кестен е разположен вторият пояс, този на бука и иглолистните. Тук присъствието на иглолистните е незначително и поясът се доминира от обикновения бук. От иглолистните участват с малки петна обикновената ела и обикновения смърч, както и обикновения тис.

По-значимо е присъствието на иглолистните в третия височинен пояс, главно заради наличието на обикновената и сибирската хвойна. В миналото субалпийския пояс е и бил покрит с клек, но поради многократните опожарявания на планината сега в третия височинен пояс преобладават тревните съобщества от субалпийски и пасищен тип, често доминирани от балканския ендемит мощна власатка. В този пояс се срещат най-голям брой редки и защитени растения.

Сред животинския свят видовото разнообразие е доста голямо. Части от Огражден и Беласица спадат към Струмско-Местенския зоогеографски район. Средноевропейски и средиземноморски видове са представени в този район. В планинските части преобладават животни от средноевропейската фаунистична област – сърна, елен, лисица, дива свиня, заек, вълк, таралеж, пепелянка, пъстър смок, гущери, лалугер /степен вид в подножието на Беласица/ и др. Срещат се почти всички видове влечуги и земноводни установени в България. Поради т.нар. „Аристотелов път“ по долината на р. Струма /миграционен път/, видовете птици са доста разнообразни като бухал, кос, дрозд, яребица, сова и др. По течението на Струма и Струмешница преобладават средиземноморски видове /усойница, отровен паяк, воден плъх, смок, блатна костенурка и др./.

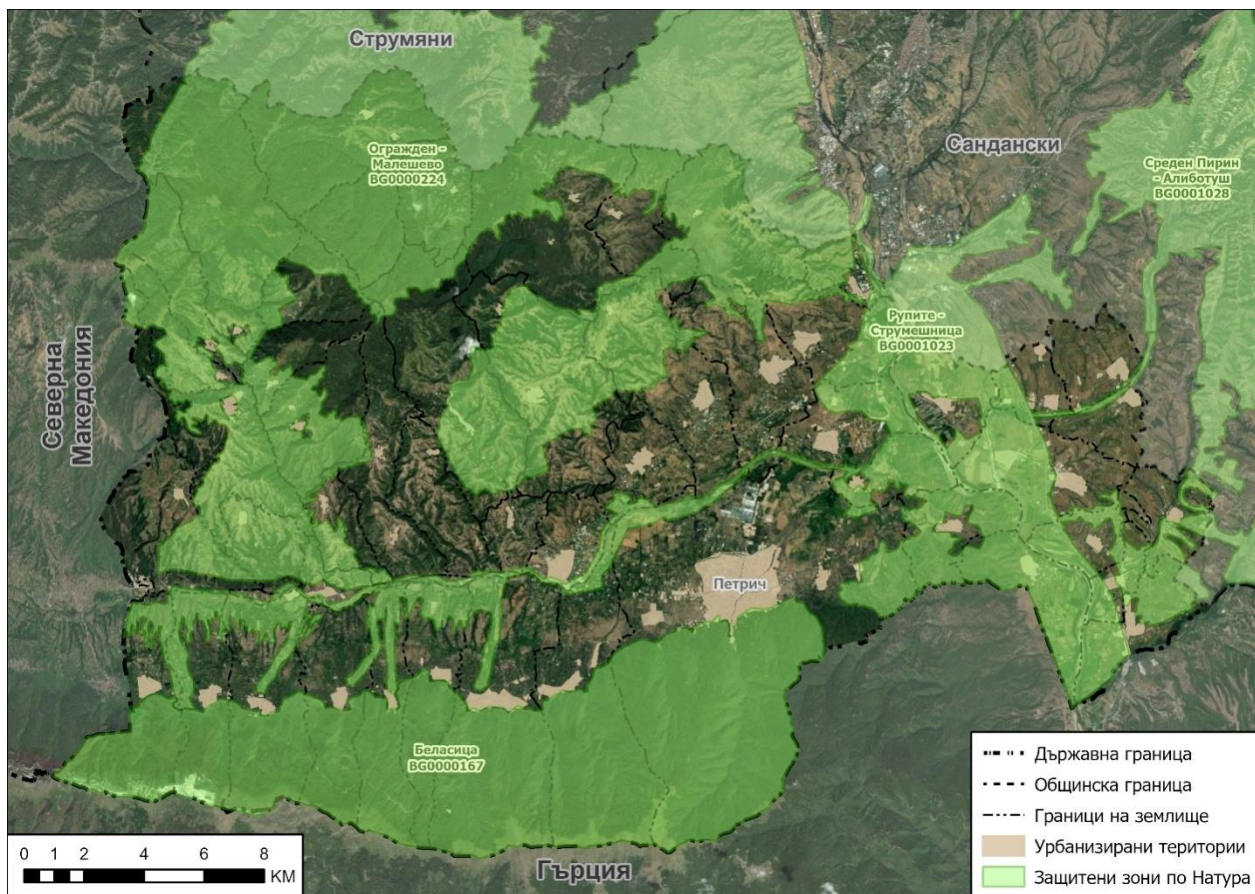
7. Защитени зони и защитени територии

6.1. Защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000, съгласно Закона за биологичното разнообразие

В пространствения обхват на община Петрич са обособени пет защитени зони. Таблица Площ на защитените зони в териториалната структура на общината.

ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ	Площ /ха/	
	Обща площ	Площ в границите на общината
ЗА ПРИРОДОЗАЩИТА – ЗАЩИТЕНА ЗОНИ	127201,855	44004,543
33 „Беласица“	11587,768	11512,429
33 „Огражден-Малашево“	27373,503	17988,917
33 „Рупите-Струмешница“	10458,744	8836,093
33 „Среден Пирин-Алиботуш“	68934,06	108,854
33 „Рупите“	8847,78	5558,249

В пространствения обхват на община Петрич са обособени четири защитени зони по директивата за местообитанията.

Фигура: Защитени зони по директивата за местообитанията.

Защитена зона по директива за местообитанията „Беласица“ /BG0000167/

Защитената зона „Беласица“ се намира в южната част на общината и обхваща северните склонове на планината Беласица. Територията на парка граничи на запад с Република Македония, а на юг - с Република Гърция. Общата площ на защитената зона е 11 587,77 ха. Зоната е най-важното място за опазване на местообитание 9260 - Гори от *Castanea sativa* – един от най-уязвимите хабитати на Беласица. В нея се опазват близо 100% от площите му с естествен произход. Зоната е единственото място в България за опазване на редкият екологичен подтип на местообитание 92C0 – 44,712 гори на *Platanus orientalis* растящи на склонове.

Защитена зона по директива за местообитанията „Огражден-Малашево“ /BG0000224/

Зоната е разположена в планините Огражден и Малешевска с обща площ от 27 373,5 ха. В по-високите части на планините са локализирани отдалечени територии, където са добре запазени стари букови и дъбови гори. По-ниските части попадат в долината на река Струма и са формирали хабитати с предимно средиземноморско климатично влияние. Повечето от хабитатите в тази зона като засушливи ливади, храсти и хвойнови съобщества са формирани в следствие на екстензивната паша на кози и овце.

Реките в зоната са запазени в своите естествени условия. Следват естествените речни легла и речните им тераси са слабо изменени. Крайречните гори от *Alnus glutinosa* и *Salix. sp.* и горите от *Platanus orientalis* формират едни от най-ценните крайречни галерии в страната. В тази зона се срещат 7 хабитата на рибни видове, 3 от които са включени в „Annex II of Directive 92/43/EEC“ и 9 вида от земноводни, 5 от

които са в „Annex II of Directive 92/43/ЕЕС“. Това прави „Огражден-Малашево“ една от зоните с най-ценни за опазване ихтиофауна, херпетофауна и естествени хабитати. Естествената речна система в района е с важно значение за миграцията на рибата.

Защитена зона по директива за местообитанията „Рупите-Струмешница“ /BG0001023/

„Рупите-Струмешница“ обхваща част от долината на река Струма южно от град Сандански до границата с Гърция. Общата площ на зоната е 10 458,74 ха. Релефът в някои части на зоната е хълмист, но преобладава равнинният. В близост до село Рупите има скален масив с множество минерални извори. Срещат се редки растения като *Parvotricetum myrianthum*, *Amygdalus webbi*, *Dracunculus vulgaris*, *Colchicum bivonae*. По-голямата част от зоната е заета от открити хабитати като обработваеми земи и пасища обрасли с ксеротермни тревисти съобщества. Големи територии са покрити с храстови съобщества от *Juniperus oxycedrus* заедно със ксеротермни тревисти съобщества.

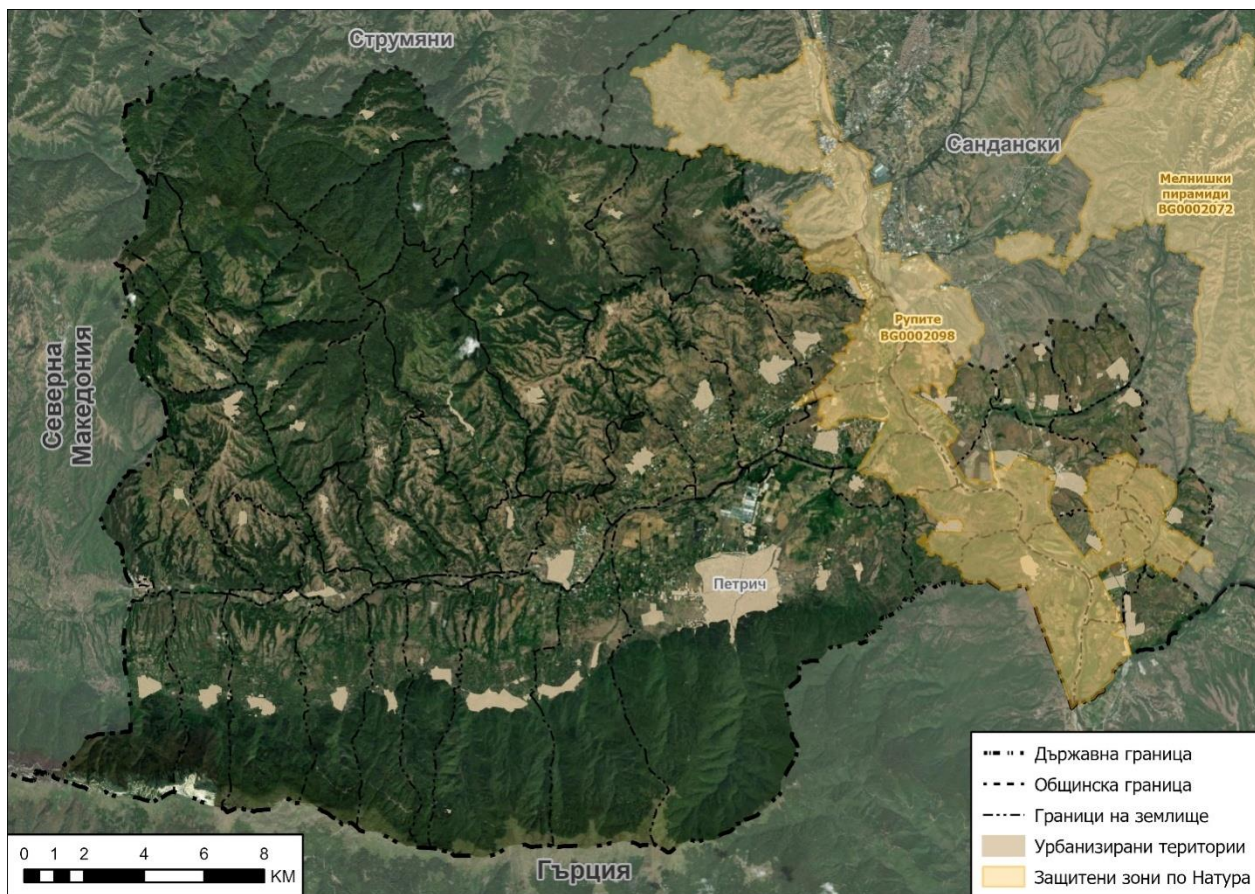
В зоната са разположени важни и представителни хабитати, но също и незасегнати биокоридори по реките свързващи високите планини в района. Районът е с най-добре представен хабитат 92A0 за Западна България. Хабитатът е представен с много стара гора от *Populus alba* около река Струма, която в миналото е доминирала в цялата южна част от долината на Струма, но е силно намаляла в следствие на сеч. Тук също са съхранени вековни гори от *Platanus orientalis* в горните части на река Струмешница и нейните притоци. Тук е едно от двете места в страната, където се среща хабитат 6420 и е единственото място в западна България, където се опазва много рядката *Mauremys caspica*.

Защитена зона по директива за местообитанията „Среден Пирин-Алиботуш“ /BG0001028/

Границите на зоната включват средните и южните части на Пирин планина и планината Алиботуш на границата с Гърция. „Среден Пирин - Алиботуш“ е естествено продължение на Национален парк Пирин в южна посока, като включва всички височинни пояси и е с обща площ от 68 934,38 ха. Зоната е рядко заселена и хабитатите са с ниска фрагментация. От общата площ са изключени някои зони с негативно влияние, които не разкъсват значително територията.

Това е зоната с най-голямо значение за опазване на хабитат 9270, като това е и едно от двете известни находища в страната със запазени гори от *Pinus heldreichii*. Тук се извършва преход от алпийска към средиземноморска растителност и се срещат два типа хабитати. Защитената зона е една от двете в България за опазване на хабитат 91AA. Също така е от изключително важно значение за съхранение на мечките в страната.

В пространствения обхват на община Петрич е обособена една защитена зона по директивата за птиците.

Фигура 1. Защитени зони по директивата за птиците.

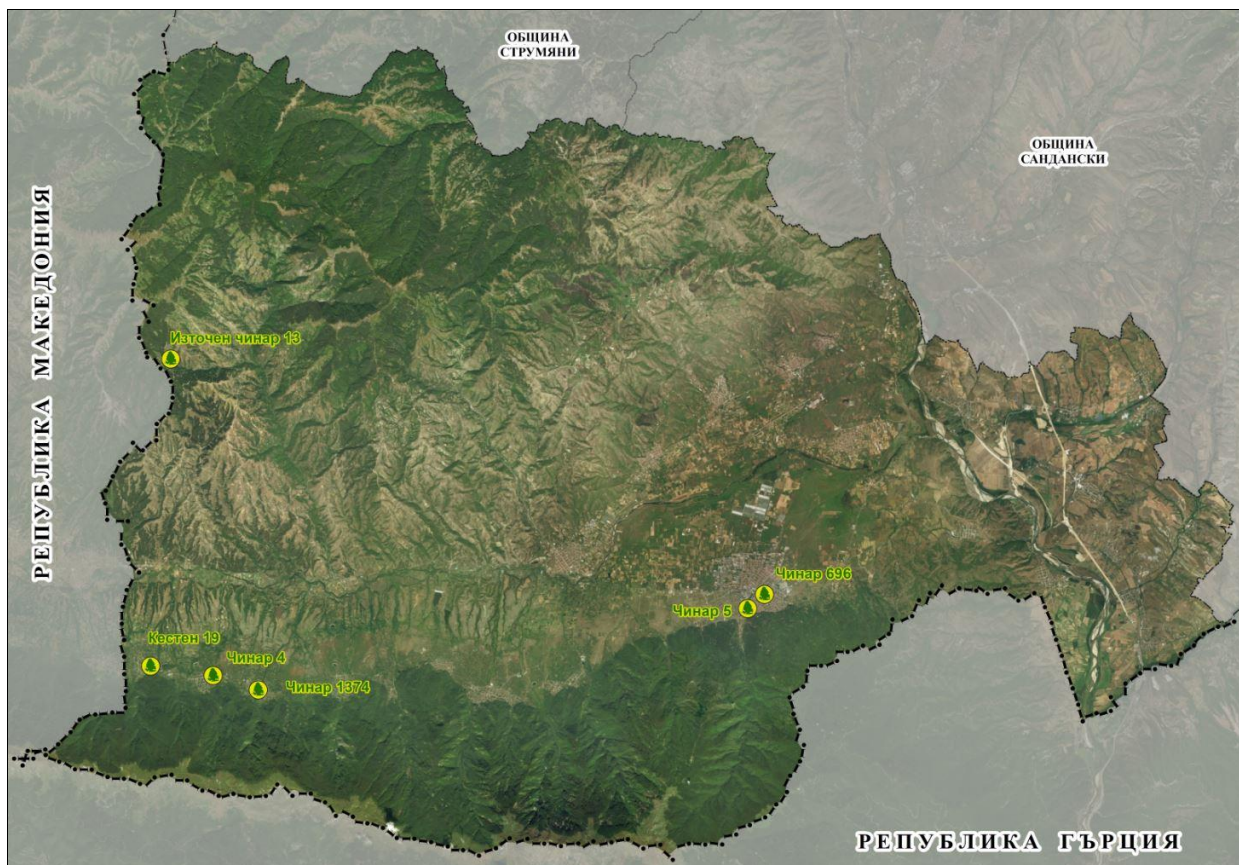
Защитена зона по директива за птиците „Рупите“ /BG0002098/

„Рупите-Струмешница“ обхваща част от долината на река Струма южно от град Сандански до границата с Гърция. Общата площ на зоната е 8835,4 ха. Релефът в някои части на зоната е хълмист, но преобладава равнинният. В защитената зона се срещат 141 вида птици, 33 от които са в „Червената книга на България“ /1985/. От обитаващите зоната птици 63 вида са от европейско значение, 2 от тях в категория SPEC 1 са застрашени от изчезване в световен мащаб, 19 в SPEC 2 и 42 в SPEC 3 са застрашени в границите на Европа. Зоната предоставя подходящи хабитати за 56 вида включени в Анекс 2 които изискват специални мерки за съхранение. Зоната също включва значителна част от съобществата на маслината в страната.

6. 2. Вековни дървета, обявени по Закона за биологичното разнообразие.

В границите на община Петрич се намират шест обособени групи от защитени вековни дървета, присъстващи в Регистъра на вековните дървета в България:

- Чинар /*Platanus spp.*/ /5 бр./ в с. Ключ;
- Чинар /*Platanus spp.*/ в гр. Петрич;
- Чинар /*Platanus spp.*/ в гр. Петрич;
- Източен чинар /*Platanus orientalis*/ в с. Скрът;
- Питомен кестен /*Castanea sativa /vesca*// в с. Гега;
- Чинар /*Platanus spp.*/ в с. Габрене.

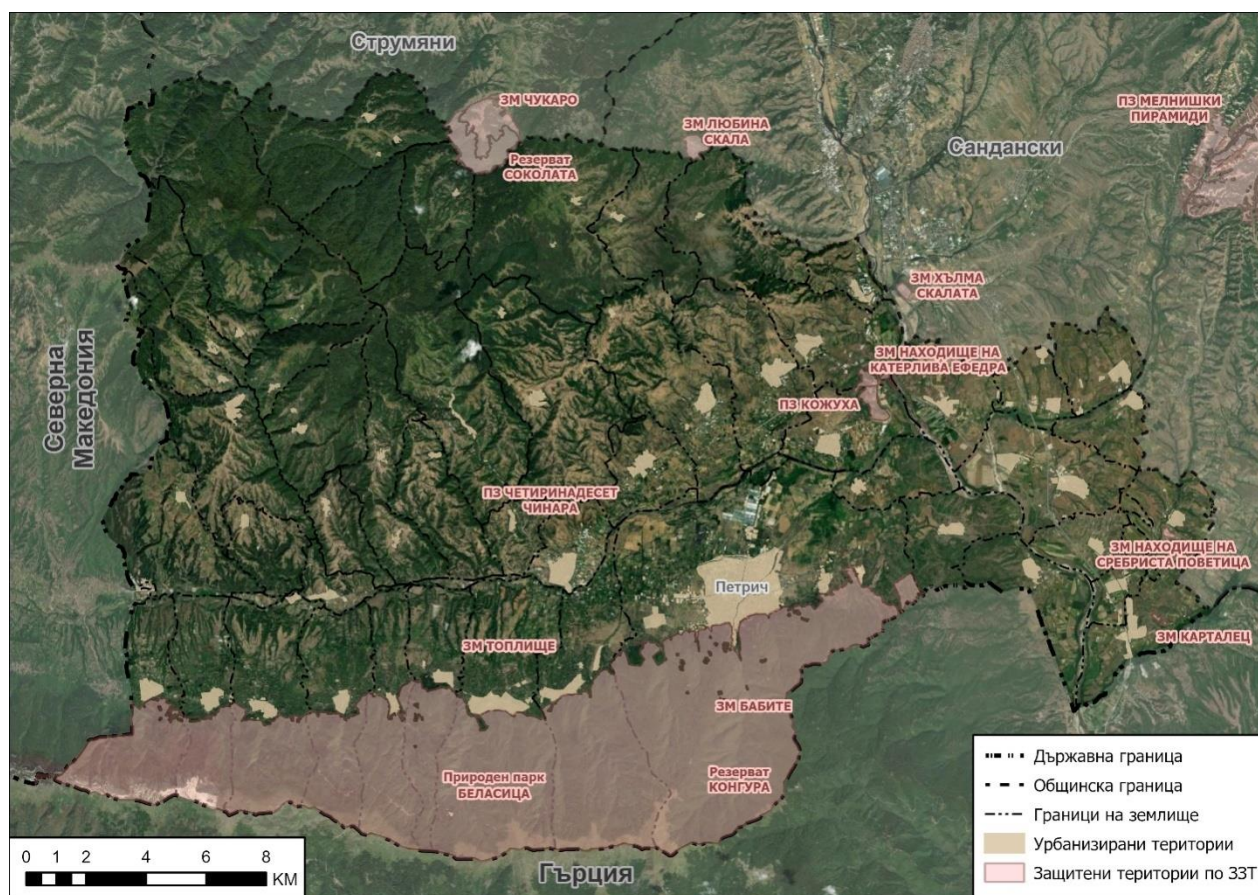
Фигура - Вековни дървета, обявени по Закона за биологичното разнообразие.

6. 3. Защитени територии, съгласно Закона за защитените територии /ЗЗТ/

Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. Защитените територии са чувствителни към натоварване и тяхното стопанско използване е ограничено.

Те представляват не само ограничител в стопанското развитие, но те са и източник на доходи на местното население в контекста на устойчивото развитие.

В пространствения обхват на община Петрич са разположени 10 защитени територии, съгласно закона за защитените територии.

Фигура - Защитени територии, съгласно Закона за защитените територии.

Таблица - Площ на защитените територии в териториалната структура на общината.

ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ	Площ /ха/	
	Обща площ	Площ в границите на общината
ЗА ПРИРОДОЗАЩИТА – ЗАЩИТЕНА ТЕРИТОРИЯ	13525,660	13525,660
Природен парк „Беласица“	11795,681	11795,681
Резерват „Конгура“	1312,676	1312,676
Природна забележителност „Кожух“	93,896	93,896
Защитена местност „Бабите“	290,048	290,048
Защитена местност „Рупите“	13,851	13,851
Защитена местност „Карталец“	7,827	7,827
Защитена местност „Топлище“	0,353	0,353
Находище на <i>катерлива ефедра</i>	0,619	0,619
Находище на <i>сребриста поветица</i>	10,198	10,198
Природна забележителност „Четиринадесет чинара“	0,510	0,510

РЕЗЕРВАТ „КОНГУРА“

Площта на резервата е 1316,9 ха, от която горски фонд 1293,9 ха и 23,0 ха селскостопански фонд. Обявен е със заповед No 671 от 15.06.1988 г на Комитета за опазване на околната среда. Буферната зона на резервата е с площ 285 ха.

Територия с най-строг природозащитен режим. Забраняват се всякакви дейности, с изключение на: охрана; посещение с научна цел; преминаване на хора по маркирани пътеки, вкл. с образователна цел; събиране на семенен материал, дивни растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите; потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети. Резерватът се стопанисва и охранява от РИОСВ – Благоевград.

Естествените кестенови гори (*Castanea sativa*) са елитни насаждения с възраст над 200 години, като отделни дървета са над 500 години. Буковите гори (*Fagus sylvatica*) се отличават по своята флора и някои екологични параметри от буковите гори в други райони на страната. Биологичното разнообразие на резервата е изключително голямо, уникално и ценно. На територията на планина Беласица са установени 429 вида растения, от които 11 редки и 1 застрашен от изчезване вид, 30 балкански ендемита и 5 вида растения, които не могат да се видят в друга част на света. Също така тук често може да се види красива конусообразна купчина от подредени сухи клончета, съчки и листа. Така изглежда жилището на едни от най-полезните и удивителни обитатели на гората – мравките. От животинските видове се срещат сърна (*Capreolus capreolus*), дива свиня (*Sus scrofa*), зайци (*Lepus europeatus*), лисици (*Vulpes vulpes*), голям ястреб (*Accipiter gentilis*), късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), скален орел (*Aquila chrysaetos*), черен кълвач (*Dryocopus martius*) и други защитени от закона видове.

ПРИРОДЕН ПАРК „БЕЛАСИЦА

Природен парк „Беласица“ е най-новият Природен парк в България. Той е обявен със заповед № РД-925 от 28.12.2007 г. на Министъра на околната среда и водите, а дирекцията функционира от 1 септември 2008 г. Тя е специализирано териториално звено на Държавната агенция по горите. Обявяването на планината Беласица за защитена територия е с цел опазване на вековни гори, съставени основно от обикновен бук и обикновен кестен, както и естествени чинарови местообитания; защитени и ендемични растителни и животински видове, като обикновен тис, бодливолистен джел, планински явор, карстова люцерна, албански крем, белогръб кълвач, черен кълвач и др.; уникални и представителни съобщества и екосистеми в безлесната зона на планината Беласица.

Режимът на ползване и управление на Природен парк „Беласица“ се определя от Закона за защитените територии, Заповедта за обявяването на Парка, издадена от Министъра на околната среда и водите, както и Плана за управление на защитената територия. Управлението на природен парк „Беласица“ се осъществява от Държавната агенция по горите, чрез Дирекцията на Природния парк.

Макар че, планината Беласица не е напълно проучена, досега са установени около 1500 растителни вида, от които има видове защитени от Закона за биологичното разнообразие, български и балкански ендемити, както и видове, включени в Конвенцията за международна търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна. Общо за планината са установени около 1500 вида безгръбначни и около 180 вида гръбначни, сред които има български и балкански ендемити, реликтни и редки видове. Най-високите върхове по билото на Беласица са: „Радомир“ („Калабак“ – 2029 м.н.в.); Конгур (1951 м.н.в.); Лозен (1898 м.н.в.); Тумба (1880 м.н.в.).

Първите стъпки за опазване на биоразнообразието в планината са през 1988 г., когато се обявява резерват Конгура с цел да се опазят естествени горски екосистеми от обикновен кестен и обикновен бук. Беласица е част от Европейската екологична мрежа „НАТУРА 2000“.

Освен основните туристически маршрути на територията на Природен парк „Беласица“ има маркирани туристически маршрути, стигащи до интересни местности и водопади, намиращи се около всяко от осемте села, разположени в подножието на парка.

Уникална е природата на Беласица, богата е историята и културата на този край, градена с векове. Ето защо създаването на Природен парк „Беласица“ дава възможност, както за опазване на природата, така и за съхраняване на историята и за съживяване на традициите в региона.

ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ „РУПИТЕ“

Обявена е със заповед № 385 от 17.06.1980г. на КОПС, с площ 20ха.

Защитената местност е част от орнитологично важно място „Рупите“, което обхваща долината на река Струма, южно от гр. Петрич до границата с Гърция.

Защитена местност „Рупите“ е обявена с цел запазване на характерен пейзаж на крайречна гора. Тук се наблюдава масово съсредоточаване на птици по време на миграцията им по традиционния път „Виа Аристотелис“. Защитената местност е служила за нуждите на Орнитологичната станция към Института по зоология при БАН за изследване миграцията на птиците чрез опръстеняване. Естествената крайречна заливна гора е съставена главно от бяла топола. В района на Рупите са установени 141 вида птици. От тях 33 са включени в Червената книга на България, 63 вида са от европейско природозащитно значение. В района се наблюдават представителни за страната популации на големия маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*), белочела сврачка (*Lanius pubicus*) и черночелата сврачка (*Lanius minor*). По време на миграция и зимуване тук се среща и световно застрашения малък корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*).

Със заповедта за обявяване в защитената местност се забранява:

- Безпокоене, преследване, убиване и улов на животни;
- Събиране и увреждане на яйцата и гнездата на птиците;
- Използване на пестициди;
- Строителство, геоложки и други проучвания или дейности, с които се нарушава естественият облик на местността;
- Ловуване и стреляне на 200 м от границите на защитената местност;
- Влизане и преминаване на хора и домашни животни.

Защитената местност се стопанисва и охранява от Държавно горско стопанство „Петрич“, под контрола на РИОСВ – Благоевград.

ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ „ТОПЛИЩЕ“

Обявена е със Заповед No 328 от 08.05.1992 г. на МОС по предложение на Българска академия на науките. Площта и е 0,3 ха. Целта е да се запази единственото известно находище с малочислена популация на вида Величествена осмунда (*Osmunda regalis*). Папратта величествена осмунда е сред най-редките видове в българската флора. Включен е в приложение 2 и 3 на Закона за биологичното разнообразие и в

Червената книга на България (с категория „застрашен“) и оценен по критериите на IUCN като критично застрашен на национално ниво.

В природната забележителност са забранени:

- Строителство, разкриване на кариери и други дейности, с които се изменя естествения облик на местността;
- Внасяне на нехарактерни за района растителни и животински видове;
- Паша на домашни животни.

ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ „БАБИТЕ“

Обявена със Заповед № РД-421 от 18.06.2007 г. на министъра на околната среда и водите на площ от 285 ха. От 15 юни 1988 до 18 юни 2007 г. е буферна зона на резерват „Конгура“.

В границите на защитената местност се забранява

- Строителството на сгради и пътища от републиканската пътна мрежа, геоложки проучвания и разкриване на кариери;
- Гголи сечи и залесяване с неприсъщи за района дървесни видове;
- Ловуване, освен регулиране числеността на дивите свине;
- Паша на домашни животни;
- Използване на химически средства за растителна защита;

Разрешени дейности:

- Извеждане на сечи, предвидени в горите със специално предназначение;
- Събиране на плодове от кестеновите насаждения;
- Поддържане на съществуващите пътища.

ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ „НАХОДИЩЕ НА СРЕБРИСТА ПОВЕТИЦА“

Обявена със Заповед No.РД-230 от 11.03.2013 г. на министъра на околната среда и водите на площ от 101,859 дка, в землище на с. Долно Спанчево. Обявена е с цел опазване на растителен вид Сребриста поветица (*Convolvulus holosericeus*) и неговото местообитание.

В границите на защитената местност се забранява:

- промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята;
- строителство с изключение на дейности, свързани с реконструкция и ремонт на съществуващи съоръжения;
- търсене, проучване и добив на подземни богатства;
- внасяне на неместни видове.

ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ „КАРТАЛЕЦ“

Защитената местност е обявена със Заповед No.РД-238 от 12.03.2013 г. на министъра на околната среда и водите. Площта на защитената местност е 78,2 дка. Обявена е с цел опазване на растителен вид Подуточашково клинавче/Мехуресточашков клин (*Astragalus physocalyx* Fisch.) и Съчленен коринефорус (*Corynephorus divaricatus*) и тяхното местообитание.

В защитената местност се забранява:

- промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята;
- търсене, проучване и добив на подземни богатства;
- строителство с изключение на дейности, свързани с ремонт и реконструкция на съществуващи съоръжения;
- разораване.

ПРИРОДНА ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТ „КОЖУХА“

Обявена е със заповед № 1746 от 29.06.1962 г. на Главно управление на горите. Със заповед № 5008 от 31.07.1975 г. на МГОПС се разширява първоначално защитената площ от 0,4 ха на 94,2 ха. Обхваща кратера на изгаснал вулкан с формата на наметнат кожух. Има малки пещери, а в основата на защитения обект се намират термични извори и археологични паметници на културата.

Природната забележителност е част от орнитологично важно място „Рупите“, което обхваща долината на река Струма, южно от гр. Петрич до границата с Гърция.

Районът се характеризира с изключително разнообразие на флората и фауната. Тук са установени редки и застрашени от изчезване растителни видове, включени в Червената книга на България. Това са едър змиярник (*Dracunculus vulgaris*), короноплодна люцерна (*Medicago coronata*), вълнист миризлив бупен (*Sideritis lanata*), белардиев живовлек (*Plantago bellardii*), вебиев бадем (*Amygdalus webbi*) и др. Природната забележителност е от съществено значение за опазване на редки и защитени земноводни и влечуги. Херпетофауната е представена от леопардов смок (*Elaphe situla*), котешка змия (*Telescopus fallax*), змия червейница (*Typhlops vermicularis*), ивичест смок (*Elaphe quatuorlineata quatuorlineata*). Включените в Световния Червен списък шипоопашата (*Testudo hermanni*) и шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) имат висока плътност в района.

В природната забележителност са забранени:

- Сеченето, кастренето, повреждането и изкореняването на всякакви растения;
- Преследването на дивите животни, влечугите и птиците, както и развалянето на гнездата и леговищата им;
- Пашата на добитък през всяко време, с изключение на овцете през есенния и зимния сезон (от 1 октомври до 31 март) в норми за допустимия брой добитък за паша;
- Разкриване на кариери за добив на подземни богатства, както и увреждането или изменението на естествения облик на местността;
- Чупене, драскане и повреждане на пещерите;
- Изкуствено залесяване с чужди за местността дървесни и храстови видове.

Природната забележителност се стопанисва и охранява от Държавно лесничейство „Петрич“, под контрола на РИОСВ – Благоевград.

7. Територии с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и необходимите превантивни мерки и начин на устройство и защита

7. 1. Свлачища. Срутища

Съвременните свлачищни процеси са характерни за наклонените терени на равнинно-хълмистите земи и местата със силно пресечен релеф. Тяхното активизиране нанася големи щети на селищата, на транспортната, социалната и техническата инфраструктура. Причините за образуването им са не само природни, но и градоустройствени и строителни.

Във връзка с регистриране и мониторинг на свлачищни райони на територията на община Петрич, Геозащита – клон Перник са извършили 4 бр. инженерно-геоложки огледи през 2021 г.⁶ Няма установени новорегистрирани свлачища като на територията на общината.

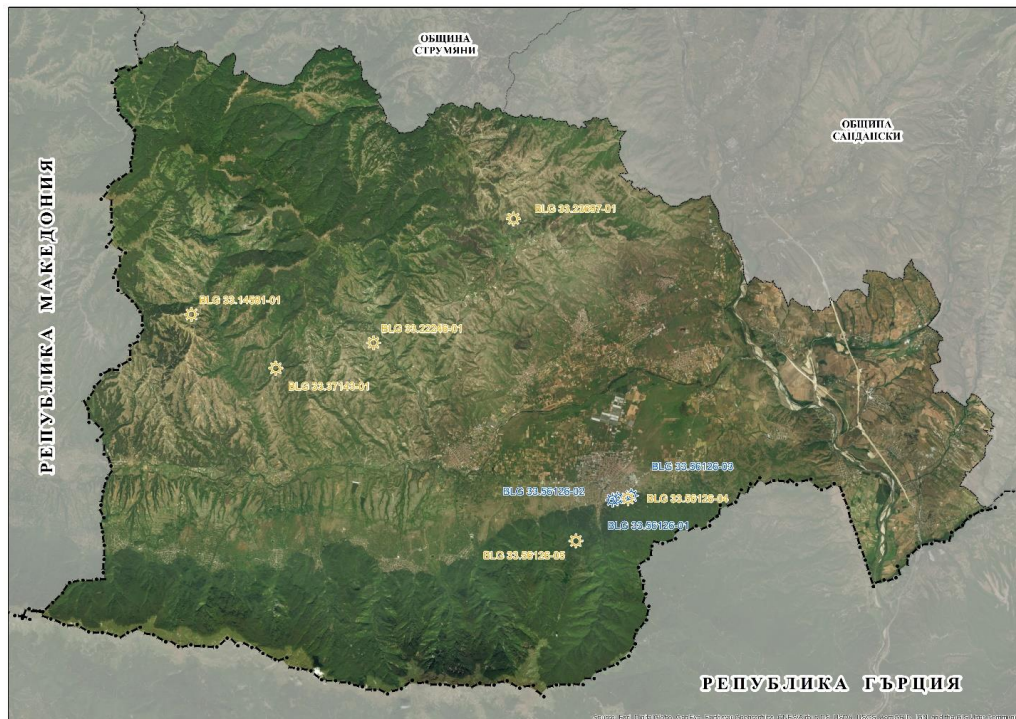

Таблица - Характеристики на свлачищата в териториалната структура на община Петрич:

Национален идентификатор на свлачището	Координати	Местоположение	Застрашава	Дължина / Широчина /м/	Засегната площ /дка/	Клас на свлачището	Категория на свлачището	Група
BLG 33.15481 -01	X координата: 23.002359 У координата: 41.452396Z координата: 760.0000	с. Гера	2 бр. ЖС, УЛ.	200/50	10.00	II	B	III

93

BLG 33.22246 -01	X координата: 23.0917313 У координата: 41.4450053 Z координата: 600.0000	с. Долна Рибница, път BLG 2171 / BLG 2169 Първомай- Маркови кладенци/ - Мендово- Долна Рибница-Право бърдо при 6+200	Път	10/5	0.05	IV	B	IV
BLG 33.23697 -01 нов номер BLG 33.87312 -01	X координата: 23.157381 У координата: 41.492889 Z координата: 620.00000	с. Дреново, път BLG 2177 Кърналово - Дреново при км 10+500 с. Яково	Път	15+15/ 40+25	0.60	IV	B	IV
BLG 33.37143 -01 нов номер BLG 33.21885 -01	X координата: 23.044727 У координата: 41.434009 координата: 495.0000	с. Кладенци, път BLG 3173 Кладенци-Долене при km 5+000 с. Долен път BLG 3173 Кладенци-Долене при km 5+000	Път	30/85	2.55	III	B	IV
BLG 33.56126 -01	X координата: 23.2141212 У координата: 41.3917157 координата: 214.0000	гр. Петрич, ул. „Беласица“, кв. 115	Площ и от РП	10/25	0.25	IV	B	IV
BLG 33.56126 -02	X координата: 23.2118271 У координата: 41.3911336 координата: 214.0000	гр. Петрич, ул. „Беласица“ кв. 104	Площ и от РП	10/15	0.15	IV	B	IV
BLG 33.56126 -03	X координата: 23.2208586 У координата: 41.3929075 координата: 214.0000	гр. Петрич, ул. „Св. София“ и ул. „Св. Георги“, кв.232	Улица и комун икаци и	10/20	0.20	IV	B	IV

BLG 33.56126 -04	X координата: 23.2192882 У координата:41 .3919061 координата: 215.0000	гр. Петрич, ул. „Св. София“, кв. 233, ПИ 2937	1 бр. ЖС	6/12	0.07	IV	B	IV
BLG 33.56126 -05	X координата: 23.1948417 У координата: 41.3754687 Z координата: 510.0000	гр. Петрич, път BLG 3165/BLG 3164 Петрич- Беласица/- х. Беласица при km 4+000	Път	25/40	1.00	IV	B	IV

* извършен инженерно-геоложки оглед /ИГО/ на 05.10.2021 г.

Източник: МРРБ, 2018 г. и Геозащита – клон Перник, 2022 г.

Съгласно разпоредбите на чл. 96, ал. 1 от Закона за устройство на територията геозащитните мерки и дейности за ограничаване на свлачищата, ерозионните и абразионните процеси и за предотвратяване на аварии и щети се осъществяват от Министерството на регионалното развитие и благоустройството, от централните и териториалните органи на изпълнителната власт и от собствениците и ползвателите на имоти при условията и по ред, определени с наредба на министъра на регионалното развитие и благоустройство.

“Геозащита” ЕООД – Перник извършва режимни изследвания, отчита състоянието на геозащитните обекти и проявлението на активизирани свлачища, дава заключения и препоръки по прилагане на нормативната база за геозащитната дейност на териториите на територията на област Благоевград.

Мерки за ограничаване на свлачищата:

- Стабилизиране на свлачища чрез регулиране на повърхностния отток и подземните води, укрепване долната страна на свлачищата и закрепване тялото на свлачището към стабилния терен под повърхността на плъзгане;
- Превантивно укрепване на активни свлачища чрез ограничаване притока на вода, стабилизиране на свлачища чрез ограничаване натоварването с инфраструктурни и други строителни конструкции;
- Възстановяване и подобряване на екологичното равновесие в нарушените територии.

Основната цел на геозащитните мерки и дейности е опазване живота и здравето на хората, намаляване на последствията от разрушителните въздействия на абразията, ерозията и свлачищата върху материалните фондове, историческото и културно наследство, осигуряване нормално функциониране на транспортни и други комуникации и защита на околната среда.

Срутищата представляват внезапно откъсване, падане, претъркаляне и отлагане на големи скални късове или блокове в основата на склонове или скални откоси под действието на силите на тежестта. След откъсването /отделянето/ си от масива, скалният къс пада, подскача, търкаля се или се плъзга по повърхността на склона. Отделянето на блокове става по пукнатинни системи, разломни зони, зони на

разтоварване на масив или по пласторед. Съгласно световната класификация на гравитационните процеси Varnes /1978/ и приетата Методика за оценка на геоложкия риск /2014/, тези опасни явления се разделят на скално "преобръщане" и скално "срутвање", като все още се описват с общото понятие „срутища“.

При срутвањето /rock fall/ механизмът на откъсване от скалния откос е в пряка зависимост от тежестта на скалния блок, механичното изветряне и наличието на пукнатинни води. Основните действащи сили са тези на опън. При другия основен вид скална деформация – скалното преобръщане /rock toppling/, скалният блок се завърта в посока към въздушната страна на откоса и се преобръща. Последният тип скална деформация е характерен за вертикалните откоси по платата.

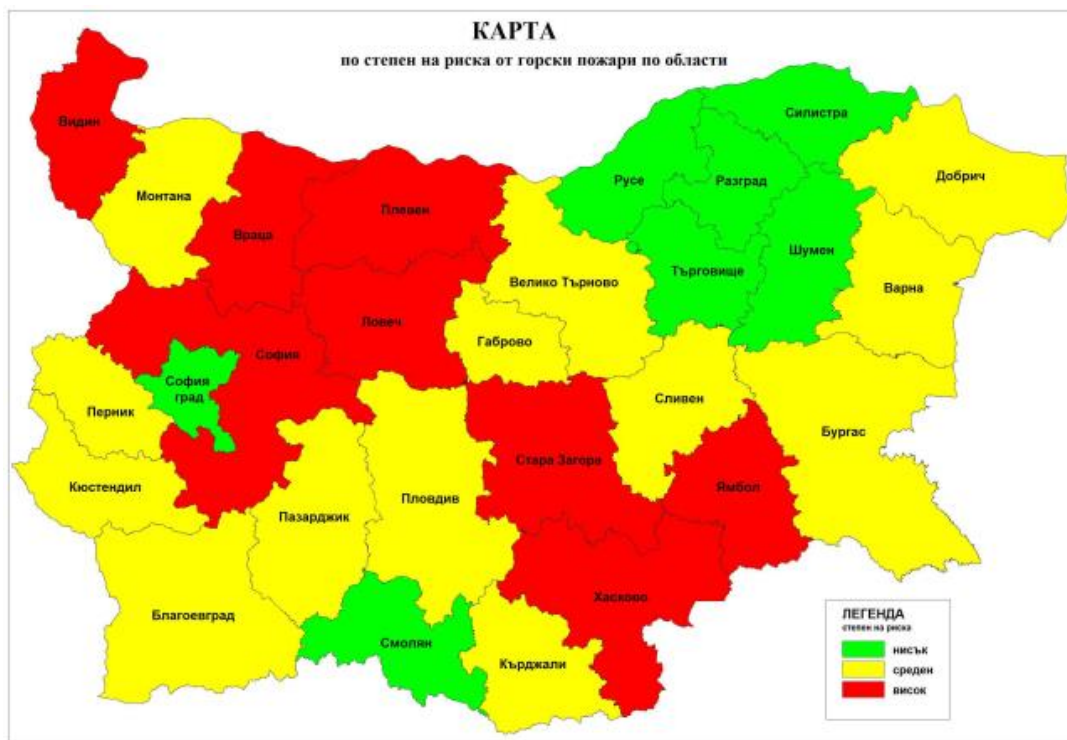
Срутищата се проявяват предимно в планински райони по стръмни до отвесни склонове, изградени от здрави, но напукани скални разновидности. Размерите им се обуславят от наклона и височината на склоновете и напукаността на масивите. Малките срутища са по-често срещани и имат по-малки последствия. При големите срутища значителната по обем скална маса с внезапното си раздвижване може да нанесе големи щети и разрушения. В някои случаи срутищният материал се отклонява или „обтича“ срещани препятствия.

Причини за възникването на срутищата са:

- увеличаване на наклона на склона/височината на откоса поради ерозия в основата или абразия;
- отслабване на якостта на скалите при изветрителни процеси /вкл. и периоди на замръзване и размразяване на масива/, от водонасищане по време на валежи или от подземни води;
- при сеизмични въздействия;
- поради строителната дейност на човека /например взривни работи, подкопаване и др./;
- раздвижване може да нанесе големи щети и разрушения. В някои случаи срутищният материал се отклонява или „обтича“ срещани препятствия.

7. 2. Горски пожари

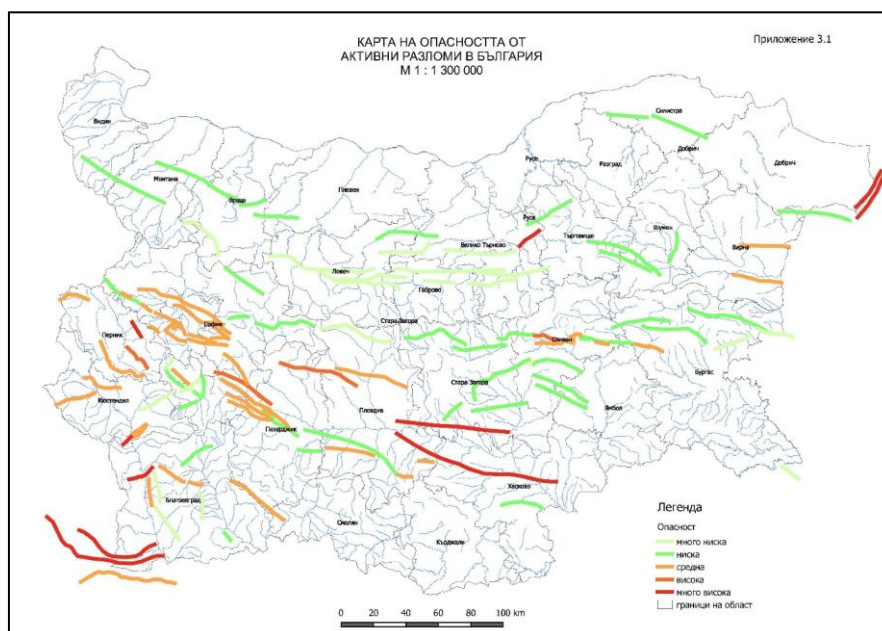
Горските територии в териториалния обхват на община Петрич, като част от област Благоевград са класифицирани със *среден риск от горски пожари*, съгласно извършена оценка и картографиране на риска от горски пожари на територията на страната.

Фигура - Карта по степен на риск от горски пажари, Източник: Изпълнителна агенция по горите, МЗХГ.

7. 3. Разломи. Сеизмичност

Територията на общината може да се определи с много висока степен на опасност от активни разломи в близост от Осоговско-Беласишката планинска верига /южен склона на Огражден и северен склон на Беласица/.

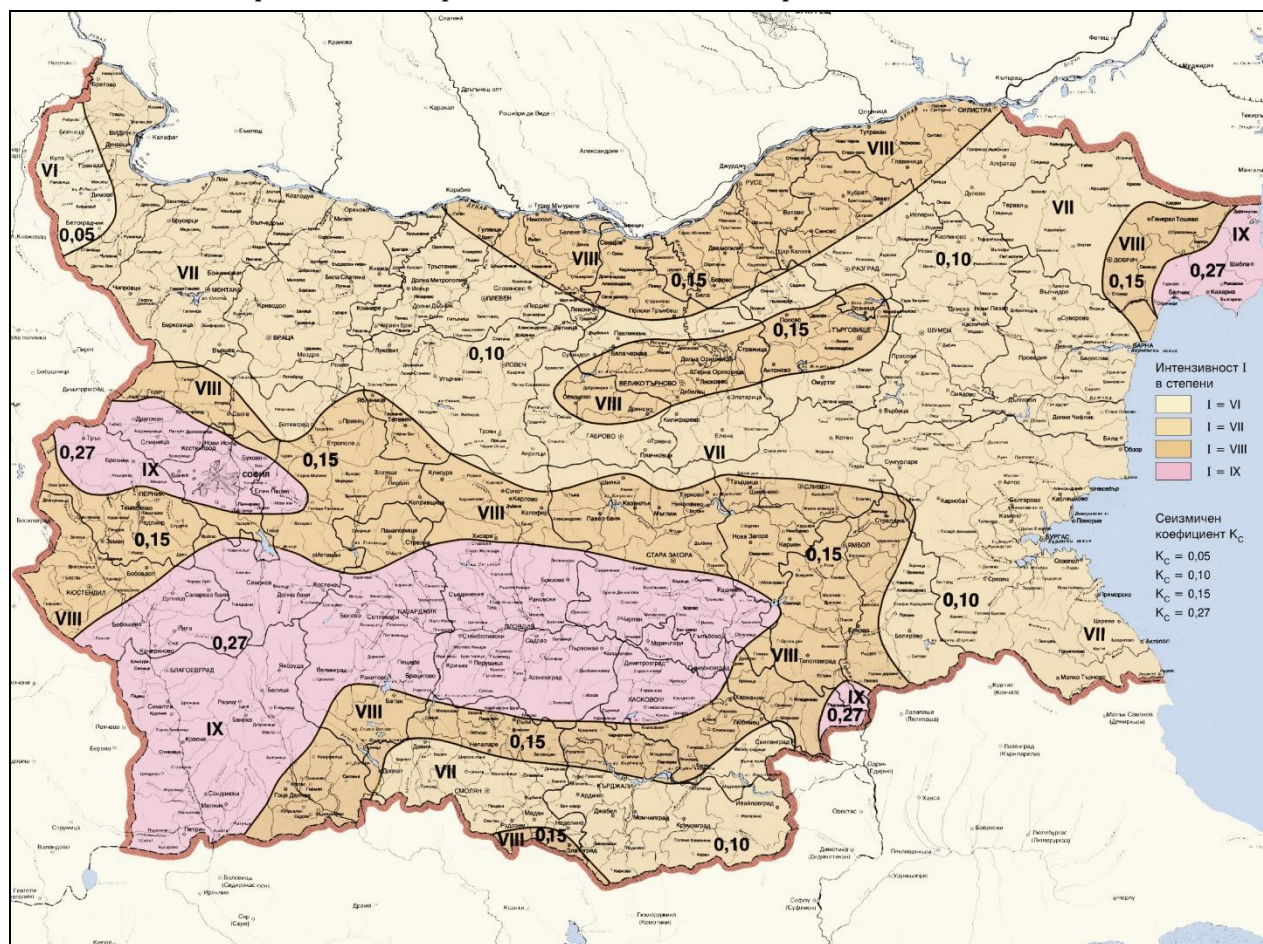
Фигура - Карта на опасността от активни разломи в България М 1:1 300 000, Източник: МРРБ, 2018 г. <http://gis.mrrb.government.bg/>.

От сеизмологична гледна точка, България е разположена в Алпо-Хималайския сеизмичен пояс, характеризиращ се с висока сеизмичност. В исторически план, в България са документирани силни земетресения.

България е разделена на 8 сеизмични зони – 6 високоактивни и 2 нискоактивни. Районът на община Петрич попада в един от високите сеизмични райони в страната.

Съгласно „Наредба №РД-02-20-2 от 27 януари 2012г. за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони“ и картата на сътресяемостта за периоди 1000 г. към тази карта територията на община Петрич попада в следните сеизмични район от IX степен със сеизмичен коефициент $K_s = 0.27$.

През 2011 г. по последни данни на Европейския сеизмологичен център земетресение е било регистрирано в района на Петрич. Трусът е бил с магнитуд 2.5 по скалата на Рихтер с епицентър 13 км. източно от Петрич, на дълбочина 5 км.

Фигура Карта за сеизмично райониране на Република България за период 1000 години.

8. Зелени площи

Зелената система в пространствената структура на общината е важен интегриращ елемент и нейното планиране и управление е от ключова значение. Зелената система в градската среда обхваща зелените площи, които се характеризират със специфични характеристики и предоставят условия за отдых и рекреация на населението. Тя е пространствено свързана и е неразделна част от цялата зелена система на територията на общината. В Европейски план, широко разпространено е близкото понятие „зелена инфраструктура“. Тя, най-общо, може да бъде определена като мрежа от естествени и полуестествени територии с високи екологични качества, които се управляват с цел осигуряване на широк обхват от екосистемни услуги и опазване на биоразнообразието както в градски, така и в извънградски територии. Зелената инфраструктура, която е част от пространствената структура на територията, осигурява не само услуги за населението, но и помага за повишаване

качествата на околната среда да предоставя разнообразни екосистемни продукти и услуги като чист въздух, дървесина и др.

В този смисъл, управлението и поддържането на зелената инфраструктура:

- ✓ Подобрява качеството на живот на населението, чрез осигуряването на околна среда с добри качества, където хората живеят и работят;
- ✓ Подобрява биоразнообразието, например чрез осигуряване на връзка между зелените площи, чрез което се осигурява мобилност на представителите на фауната;
- ✓ Подпомага смекчаването и адаптирането към климатичните промени, чрез намаляване риска от наводнения, пречистване на въздуха, намаляване на ерозията на почвата и др.;
- ✓ Осигуряване на възможност за развитие на устойчив туризъм и развитие на свързаната с това икономика и заетост на населението.

Интегрираното и устойчивото управление на зелената система в община Петрич е важна част от цялостното планиране и устройство на територията ѝ. Тя може да се разглежда като мрежа от няколко вида озеленени площи, които предоставят специфични екосистемни услуги. По конкретно, те могат да бъдат разделени в три категории:

- ✓ *Озеленени площи за широко обществено ползване – улично озеленяване, градини, паркове и др.;*
- ✓ *Озеленени площи за ограничено обществено ползване, които са разположени в имотите за жилищни, вилни, обществени, спортни или курортни сгради и др.;*
- ✓ *Озеленени площи с друго специфично предназначение – гробищни паркове и защитни насаждения.*

По този начин в зелената система на общината се включват всички озеленени площи със средствата на паркоустройството или с декоративна растителност, като градини, паркове, лесопаркове, гробищни паркове, улично озеленяване и т.н. Озеленените площи за широко обществено ползване и площите със специфично предназначение са публична собственост на държавата и общината.

Във връзка с управлението на зелената система, която е публична общинска собственост, в община Петрич е приета *Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Петрич*. Тя урежда обществените отношения свързани с планирането, изграждането, поддържането, развитието и опазването на зелената система на територията на Община Петрич. В нея е подчертано, че тя е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места на територията на общината, чрез поддържане на следните функции: екологична, рекреативна, естетическа и защитно-мелиоративна функция. Съгласно Чл. 6 планирането и изграждането на зелената система се извършва въз основа на подробни устройствени планове на населените места на територията на община Петрич.

В таблицата са представени зелените площи на територията на община Петрич.

Местонахождение	Площ	статут
Град Петрич		
зелена площ /парк/ в парцел III – между ул. „Тома Митов“, ул. „Цар Борис III“ и улица към парцел II.	13,590 дка	парк

Местонахождение	Площ	статут
Град Петрич		
площ - ул. „Полковник Дрангов“ (кв. 53, парцел XXIX)	6900 кв. м	отреден за парк
площ - ул. „Цар Симеон“ (кв. 78, парцел I)	1995 кв.м	отреден за озеленяване
площ - пл. „Македония“ (кв. 208, парцел VI)	1485 кв.м	отреден за парк
площ ул. „Сандо Китанов“ (Кв. 98, парцел III)	10600 кв.м	отреден за парк
терен - ул. „Васил Кънчев“ (заклучен между о.т. 259-260-262)	410 кв.м	отреден за зелена площ
терен - ул. „Рокфелер“ (заклучен между о.т. 77-66-65-64-63-62)	1900 кв.м	отреден за зелена площ
терен, заклучен между ул. „България“, ул. „Екзарх Йосиф“ и кв. 66.	340 кв.м	отреден за зелена площ
терен, заклучен между ул. „Цар Симеон“, ул. „Вит“ и кв.58	470 кв.м	отреден за зелен площ
Терен - кв. 353, УПИ I	3420 кв.м	отреден за озеленяване.
Терен - кв. 354, УПИ I	5440 кв.м	отреден за озеленяване.
Терен - кв. 164А	165 кв.м	отреден за озеленяване.
Терен - кв. 16Б, УПИ II	722 кв.м	отреден за озеленяване.
Терен - кв. 14А	6800 кв.м	отреден за озеленяване.
Терен - кв.138А	8000 кв.м	отреден за озеленяване.
Терен - кв. 144А, УПИ VII	1220 кв.м	отреден за озеленяване
Терен - Кв. 164А, в площта на терена не е включен ПИ 3921 – 63.40 кв.м./;	2500 кв.м	отреден за озеленяване
Имот с идентификатор 56126.602.466, им. № 2434, парцел III	5427 кв.м	Отредени за зелени площи
Имот с идентификатор 56126.600.7421 по КК на гр. Петрич, (в кв. 1 до гарата)	12271 кв.м	отреден за озеленяване
Имот с идентификатор 56126.601.1469 по КК на гр. Петрич, номер по предходен план: УПИ II, им. № 1469, кв.49	8458 кв.м	отреден за озеленяване с площ
Имот с идентификатор 56126.603.1710 по КК на гр. Петрич	54508 кв. м	Градски парк
Селища		
Землището на с. Дрангово, им.№ 02001, м. Старо село – площ.	15.152 дка	отреден за зелена площ /парк/

Местонахождение	Площ	статут
Град Петрич		
с. Долно Спанчево, кв. 1, УПИ VII	1655 кв.м	отреден за озеленяване
с. Ключ, кв. 52, парцел II	1030 кв.м	отреден за озеленяване
с. Ключ, кв. 52, парцел III	2210 кв.м	отреден за озеленяване
с. Кулата, кв. 37, УПИ II	1975 кв.м	отреден за озеленяване
с. Кулата, кв. 19, УПИ VII	3485 кв.м	отреден за площад и градина
с. Кулата, между главен път и кв. 30, УПИ X, XI, XII и II	4060 кв.м	отреден за озеленяване
с. Кулата, кв. 5, УПИ XVIII	340 кв.м	отреден за озеленяване
с. Кулата, кв. 32, УПИ I	1745 кв.м	отреден за озеленяване
с. Кулата, кв. 19, УПИ X	1725 кв.м	отреден за озеленяване
с. Кърналово, кв.32 (има възстановена част от бивши собственици)	19800 кв.м	отреден за озеленяване
с. Първомай, кв. 54, УПИ IV	20215 кв.м	отреден за парк
с. Чучулигово, кв.20, УПИ II	4503 кв.м	отреден за „Кметство“, озеленяване и КОО

Източник: Община Петрич.

Наличието на значителни площи за озеленяване е добра предпоставка за реализиране на устойчиви инвестиции за изграждане на зелена инфраструктура. Основание за увеличаване на зелените площи са фактите, че върху дървета, храсти и треви се утаява около 70% от въздушния прах, а същите поглъщат около 60% от серния двуокис. Необходимостта от увеличаване на уличните дървета се мотивира и с наблюденията, че над зелените насаждения се образуват низходящи въздушни течения, утаяващи праха. С увеличаване броя на дърветата би се увеличила относителната влажност на въздуха.

Управлението и поддържането на зелената инфраструктура подобрява качеството на живот на населението, чрез осигуряването на околна среда с добри качества, където хората живеят и работят; подобрява биоразнообразието, например чрез осигуряване на връзка между зелените площи, чрез което се осигурява мобилност на представителите на фауната; подпомага смекчаването и адаптирането към климатичните промени, чрез намаляване риска от наводнения, пречистване на въздуха, намаляване на ерозията на почвата и др.; осигурява възможност за развитие на устойчив туризъм и развитие на свързаната с това икономика и заетост на населението.

9. ШУМ

Шумът и шумовото “замърсяване” на околната среда представляват един от големите екологични проблеми на нашето време. От физична гледна точка шумът представлява звук, състоящ се от тонове, чиито честоти и интензитет имат случаен характер. От хигиенна гледна точка шум е всеки звук, който действа неблагоприятно върху здравето, нарушава отдиха, смущава контакта на човека с околната среда.

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Най-високи нива на шумово натоварване могат да се установят в работната среда, при работа с източници на шум, като: строителни и транспортни машини, къртачи, пневматични пробивни чукове, металообработващи и дървообработващи машини, моторни резачки, ръчни пробивни инструменти, шмиргели и шлайфмашини, вибратори за бетон, гилотини, преси, при процеси на триене, удряне на метал, изтичане на газове, пари и течности под налягане и др. В населените места нива на шум, които могат да влияят неблагоприятно върху здравето на населението, се генерират от транспорта (железопътен, автомобилен, въздушен), от развлекателни дейности, селскостопански машини, от някои дейности в услугите на населението и др.

Действащ като стресов фактор, шумът атакува почти всички органи и системи. Индивидуално оценено, въздействието на шума най-често се представя като: предизвиква раздразнение, главоболие, пречи на съня и почивката, затруднява възприемането на речта, пречи на умствената работа.

В последните години се докладват резултати от изследвания, които предполагат връзка между шума от трафика и патогенезата на инфаркт на миокарда, инсулт, сърдечна недостатъчност, хипертонична болест на сърцето и депресия.

Почти 90% от въздействията върху здравето, свързани с шума, се дължат на шума от уличното движение. Трафикът по високоскоростните магистрали на големите градове в пиковите часове достига 2000 - 3000 превозни средства на час.

През 2018 г. Световната здравна организация (СЗО) изготви и публикува „Насоки на СЗО относно шума в околната среда за Европейския регион“. Основните изводи, изложени в документа са, че шумът въздейства неблагоприятно върху човешкото здраве е от особена важност за общественото здраве и благополучие, както и че представлява нарастваща опасност.

През май 2021 г. Европейската комисия прие план за действие на ЕС: „Към нулево замърсяване на въздуха, водата и почвата“. В него се определя интегрирана визия за 2050 г.: свят, в който замърсяването е намалено до нива, които вече не са вредни за човешкото здраве и естествените екосистеми, както и стъпките за постигане на това. За да се постигне тази цел, в плана за действие се определят ключови цели за 2030 г., включително и за намаляване с 30 % на дела на хората, които имат хронични проблеми, причинени от шума от транспорта.

За ограничаване на вредното въздействие на шума в околната среда се прилага Директива 2002/49/ЕО от 2.06.2002г. за оценка и управление на шума в околната среда (Placeholder1)2. Основните изисквания на Директивата са въведени в националното законодателство чрез Закон за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС) и подзаконовата нормативна уредба към него.

ЗАКОНЪТ ЗА ЗАЩИТА ОТ ШУМА В ОКОЛНАТА СРЕДА регламентира основните изисквания, правила и процедури за опазване от вредното въздействие на шума в околната среда

За агломерациите, основните пътища, основните железопътни линии и основните летища на територията на страната се разработват и одобряват стратегически карти за шум в околната среда и Планове за действие към тях.

Същият закон регламентира компетенциите на държавните органи както следва:

- Министърът на здравеопазването организира извършването на измерването, управлението и контрола на шума в околната среда, предизвикан от локални източници на шум. На регионално ниво контролът се извършва от РЗИ град Ловеч.
- Министърът на околната среда и водите организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума излъчван от промишлените инсталации и съоръжения. На регионално ниво контролът се извършва от РИОСВ град Плевен
- Министърът на вътрешните работи, чрез определени от него служби осъществява контрол върху пътните превозни средства, движещи се по пътищата, по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда.
- Кметовете на общини или упълномощени от тях длъжностни лица упражняват контрол за спазване на правилата и нормите за изпълнение на строежите, по отношение на шума излъчван по време на строителството, упражняват контрол за спазване изискванията на този закон в тихите зони и урбанизираните територии, организират и регулират движението на автомобилния транспорт в населените места с оглед намаляване на шумовите нива до допустимите норми.

При необходимост от извършване на измерване на нивото на шума контролът се осъществява съвместно с регионалните органи на Министерството на здравеопазването. За осъществяване профилактика на неблагоприятните здравно-екологични ефекти от разпространението и въздействието на фактора шум от 2006 г. в България функционира Национална система за мониторинг на шума в околната среда, която обхваща всички агломерации и преминаващите през тях участъци от основни пътища, железопътни линии и летища, както и промишлени източници на шум.

Националният център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА) организира и ръководи дейността на националната система за мониторинг на шума, осигурява обучение и проверява компетентността на лицата от РЗИ, извършващи измервания на шум.

В рамките на Националната система РЗИ ежегодно представят данни от измервания във връзка с контрола на градския шум в общо 727 пункта. Данните отразяват шумовите нива, създавани главно от транспорта, в 36 града на страната. В тях се включват всички областни градове, както и още девет общини. Този мониторинг не обхваща пунктове в района на община Петрич.

Измерванията и/или изчисленията на шума в урбанизираните територии се извършват от РЗИ в определените пунктове, не по-малко от един път годишно, в периода м. май-юни и/или м. септември-октомври. Успоредно с акустичните измервания се отчита интензивност-та и структурата на транспортните потоци, вида на пътната настилка, степента на застрояване и озеленяване. Данните от всички измервания и/или изчисления служат за изготвяне на годишен доклад с анализ и оценка на шумовото натоварване в района на съответната РЗИ. Същите се представят на кметовете за предприемане на действия. В Наредба № 6/26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението, е определен основния

показател за оценка на шумовото въздействие – еквивалентно ниво на шум L_{eq} , dBA за трите периода от денонощието- дневен (07:00-19:00), вечерен (19:00-23:00) и нощен (23:00-07:00), както и граничните стойности на шума, чието превишаване би могло да доведе до негативни ефекти за човешкото здраве. Граничните стойности по територии и часови зони са представени по-долу:

Територия	Екв. Ниво на шум (децибели)	Екв. Ниво на шум (децибели)	Екв. Ниво на шум (децибели)
Времева зона	ден	вечер	нощ
Жилищни зони и територии	55	50	45
Централни градски части	60	55	50
Територии подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
Територии подложени на въздействието на релсов, железопътен и трамваен транспорт	65	60	55
Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
Производствено-складови територии и зони	70	70	70
Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
Зони за лечебни заведения и санаториуми	45	35	35
Зони за научноизследователска и учебна дейност	45	40	35
Тихи зони, извън агломерациите	40	35	35

Община Петрич не се характеризира с постоянно задържане на високи нива на шум от диапазона 68-72 dBA. В последния доклад на РЗИ за 2021 г. липсват данни за измерени наднормени стойности на шума в община Петрич.

Основните източници на шум в общината са свързани с автомобилен транспорт. Някои човешки дейности в сферата на услугите също са източник на шум и създават дискомфорт у живеещите около източника. На негативното влияние на шума са подложени в най-голяма степен живеещите на главните улици на града.

На второ място по отношение на източниците на шум са локалните източници от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, сметоизвозване, игри на деца (училища, детски градини, детски площадки) и др. Върху акустичната среда на града влияе и шума, излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните сервиси и авторемонтни работилници, разположени в непосредствена близост до жилищни сгради. Значителен е и шумът, породен от строителни дейности в районите в които се

извършва строителство. С най-висока интензивност, шумът се проявява в централната градска част, основно през работно време и делнични дни.

Обществените отношения, свързани с осигуряване и опазване на обществения ред на територията на община Петрич се уреждат с Наредбата за обществения ред на територията на Община Петрич (Приета с Решение № 306/18.03.2010 г., протокол № 22 на Общински съвет - Петрич, в сила от 18.03.2010 г., последна редакция от 18.11.2021 г.), която регламентира в чл.5, чл.6 и чл.7 забрани за дейности на гражданите, предизвикващи шум.

Наличието на интензивен шум, често е комбинация от друг физичен фактор - вибрациите, които се срещат в строителството, в ремонта на пътища, в транспорта и машиностроенето, и са предпоставка за висок професионален риск.

За оценка на вибрациите в населените места се прилага Наредба №9 /2010 за макси-мално допустимите стойности на вибрациите в жилищни помещения, Обн. ДВ бр.17 / 2010. В община Петрич няма техногенни източници на вибрационно въздействие, освен транспортните средства, преминаващи по пътища намиращи се в непосредствена близост до или вътре в населените места. Няма данни за вибрационно въздействие от транспорта и поради ниската натовареност на пътищата в района, не се очакват стойности на вибрации в жилищните сгради, които да имат неблагоприятно действие върху населението и сградите. Няма вибрационно въздействие и от ветрогенераторите, поради голямото разстояние до населените места.

Изводи:- препоръки за намаляването на шума:

* Най-голям дял за шумово замърсяване в общината има автотранспорта, следван от шумът породен от битов характер и производствения шум.

* Основните мероприятия, които се препоръчват, са свързани с подобряване организация на транспорта, пътната инфраструктура, начина на застрояване и организация на териториите, създаване и поддържане на "тихи зони" и зони, подлежащи на усилен шумова защита, прилежащи към детските, здравните и учебните заведения, жилищата и местата за отдих:

- ☉ Избягване на транзитния трафик, особено на тежкотоварни превозни средства;
- ☉ Оптимизиране на трафика в Община Петрич (намаляване на скоростта и др.).
- ☉ Системен ремонт на пътните настилки. Поддръжка на пътните настилки в добро състояние.
- ☉ Изграждане и поддържане на зелени площи с многогодишна растителност.
- ☉ Мерки за шумоизолиране на сградите в обхвата на улици от първостепенната улична мрежа.

10. Радиационна обстановка, йонизиращи и нейонизиращи лъчения

В системата на МОСВ се извършват постоянни наблюдения за стойността на радиационния гама-фон чрез Национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон по утвърдена мрежа от пунктове и периодичност. Автоматизираната система има за цел своевременно установяване на инцидентно повишаване на радиационния гама-фон на територията на страната.

Йонизиращи са лъченията, които при взаимодействие с веществото (органична или неорганична материя) водят до образуване на електрични товари с различни заряди – йонизират веществото. Йонизиращи лъчения са алфа- и бета-частиците, гамалъчите, електроните, позитроните, протоните, рентгеновите лъчи, неутроните, тежките йони и др. естествени и изкуствени радиоактивни източници.

Естествени източници на йонизиращи лъчения

Естествен (природен) източник е източник на йонизиращо лъчение, съществуващ в естествени условия – космичното лъчение и естествено разпределените радионуклиди в околната среда, в храните и в организма на човека.

Първично космично лъчение се състои от две компоненти, които се различават съществено както по произхода си, така и по състав, интензивност и енергия:

- * галактическо космическо лъчение
- * слънчево космическо лъчение

Интензивността на галактическото космично лъчение, което достига до Земята, е постоянна, като въздействието е изотропно (еднакво по всички направления към Земята).

Интензивността на слънчевото космично лъчение не е постоянна и се изменя в зависимост от слънчевата активност. Цикълът на изменение на слънчевата активност е 11 години.

Научният комитет по изучаване на действието на атомната радиация (НКДАР), създаден от Организацията на обединените нации (ООН) периодично представят необходимите данни и оценява облъчването на населението в целия свят, дължащо се на естествените радиоактивни източници, съществуващи в природата, и на техногенните източници на йонизиращи лъчения, създадени от човека. В таблица № 6 са показани в компактен вид обобщени данни от доклада на НКДАР/ООН за 2000 г. относно облъчването на населението от естествени радиоактивни източници, а в таблица № 7 обобщени данни за облъчването на населението в Европа, дължащо се на естествения радиационен фон.

Таблица № 6 Облъчване на населението от естествени радиоактивни източници (по доклад на НКДАР/ООН от 2000 г.)

Компоненти на естествения радиационен фон които формират външното и вътрешното облъчване на населението на земята	Средна за света годишна ефективна доза (mSv/y)	Типични за света граници в които варира годишната ефективна доза (mSv/y)
Космично лъчение (външно)	0.4	от 0.3 до 1.0

облъчване)		
Земно лъчение (външно облъчване)	0.5	от 0.3 до 0.6
Радон (вътрешно облъчване от вдишване)	1.2	от 0.2 до 10
Естествени радионуклеиди, инкорпорирани в човешкия организъм	0.3	от 0.2 до 0.8
Сумарно външно и вътрешно облъчване (закръглено)	2.4	от 1.0 до 10

Средната за света годишна ефективна доза от **външно облъчване** на лица от населението, дължаща се на космичното лъчение (0,4 mSv/y) и земното лъчение (0,5 mSv/y), е равна сумарно на 0,9 mSv/y . Освен **външно облъчване**, естественият радиационен фон предизвиква и вътрешно облъчване, когато определени радионуклиди от естествен произход попаднат в човешкия организъм при вдишване и поглъщане.

Средната за света годишна ефективна доза от **външно облъчване** на лица от населението, дължаща се на космичното лъчение (0,4 mSv/y) и земното лъчение (0,5 mSv/y), е равна сумарно на 0,9 mSv/y . Освен **външно облъчване**, естественият радиационен фон предизвиква и вътрешно облъчване, когато определени радионуклиди от естествен произход попаднат в човешкия организъм при вдишване и поглъщане.

Най-голям принос за вътрешното облъчване на населението на Земята има естественият радиоактивен елемент радон (радон-222). Годишната ефективна доза от вътрешно облъчване на лица от населението, дължаща се на радона (1,2 mSv/y) и на останалите радионуклиди от земен и космогенен произход (0,3 mSv/y), е равна сумарно на 1,5 mSv/y. Средната за света годишна ефективна доза от общото външно и вътрешно облъчване, дължащо се на естествения радиационен фон, е равна на 2,4 mSv/y. 50% от тази доза (1,2 mSv/y) се дължи на радона и неговите дъщерни продукти.

Радонът, като член на уран-радиевото семейство, е разпространен навсякъде по Земята – в почви, скали, минерали, води, въздух. Средната годишна ефективна доза, която получава човек в резултат на вдишването на радон и неговите краткоживущи дъщерни продукти (полоний-218, полоний-214, бисмут-214 и олово-214), съдържащи се в атмосфер-ния въздух, се оценява на 1,2 mSv/y. Типичната средна концентрация на радон в приземния атмосферен въздух на открито е 10 Bq/m³. Моментните концентрации във въздуха се променят в зависимост от климатичните сезони: най-високи стойности се регистрират през летните месеци. В рамките на денонощието концентрацията на радон също се променя: максимум в концентрацията на радона във въздуха се наблюдава през нощта, а минимум – през деня. Като правило, концентрацията на радон в сгради е по-висока и зависи от вида на строителните материали. Типичната средна концентрация на радон в сгради е 40 Bq/m³.

В българската Наредба за основните норми за радиационна защита (ОНРЗ-2004) са определени следните референтни нива за средногодишната концентрация на радон в сгради: 250 Bq/m³ при ново строителство и 600 Bq/m³ за вече изградени сгради. От гледна точка на радиационната защита радонът е доминиращ фактор при облъчването на човека от естествените радиоактивни източници, съществуващи в природата.

Таблица № 7 Облъчването на населението в Европа, дължащо се на естествения радиационен фон (по доклад на НКДАР/ООН от 2000 г.)

Страни	Средна годишна ефективна доза (mSv/y)
Великобритания	около 1.7
България, Холандия	около 2.4
Италия, Германия, Дания, Белгия	около 3.0
Португалия	около 4.0
Франция	около 5.0
Швеция	около 6.0
Финландия	около 8.0

Изкуствени източници на йонизиращи лъчения

В резултат от дейността на човека, става допълнително обогатяване на елементите на околната среда с естествени и техногенни радионуклиди и тяхното пространствено преразпределение. Тези антропогенни източници на йонизиращи лъчения допринасят за допълнителното надфоново облъчване на населението. Към тях се отнесат:

- газо аерозолните и течните радиоактивни изхвърляния от обектите на атомната енергетика;
- отпадъчни води и отбита скална маса при миннодобивната дейност, в т.ч. от уранодобив;
- отпадъци от изгаряне на въглища от топлоелектрически централи (шлака, сгурия, пепел,др.);
- отлагания, налепи и утайки от инсталации за добив и преработка на нефт и газ;
- минералните торове, получени от някои фосфорити;
- отпадъчни продукти от производство на черни, цветни метали, фосфатна промишленост,др.;
- строителните материали;
- производство и употреба на радионуклиди за медицински и научни цели.

Регулиране и контрол на източници на йонизиращи лъчения

Държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизира-щите лъчения и безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, както и правата и задълженията на лицата, които осъществяват тези дейности, за осигуряване на ядрената безопасност, радиационната защита и физическата защита, са уредени в Закона за безопасно използване на ядрената енергия.

Министерство на здравеопазването чрез Националния център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ) и пет Регионални здравни инспекции

(Пловдив, Варна, Бургас, Русе и Враца) извършва държавен здравно-радиационен контрол за спазване на изискванията за защита на лицата от въздействието на йонизиращите лъчения. НЦРРЗ извършва контрол по отношение на ядрени централи, изследователски ядрени инсталации, съоръжения за управление на радиоактивни отпадъци и обекти на бившия уранодобив.

Агенцията за ядрено регулиране също встъпва в роля на компетентен орган по отношение на дейностите с ИЙЛ и ядрени съоръжения.

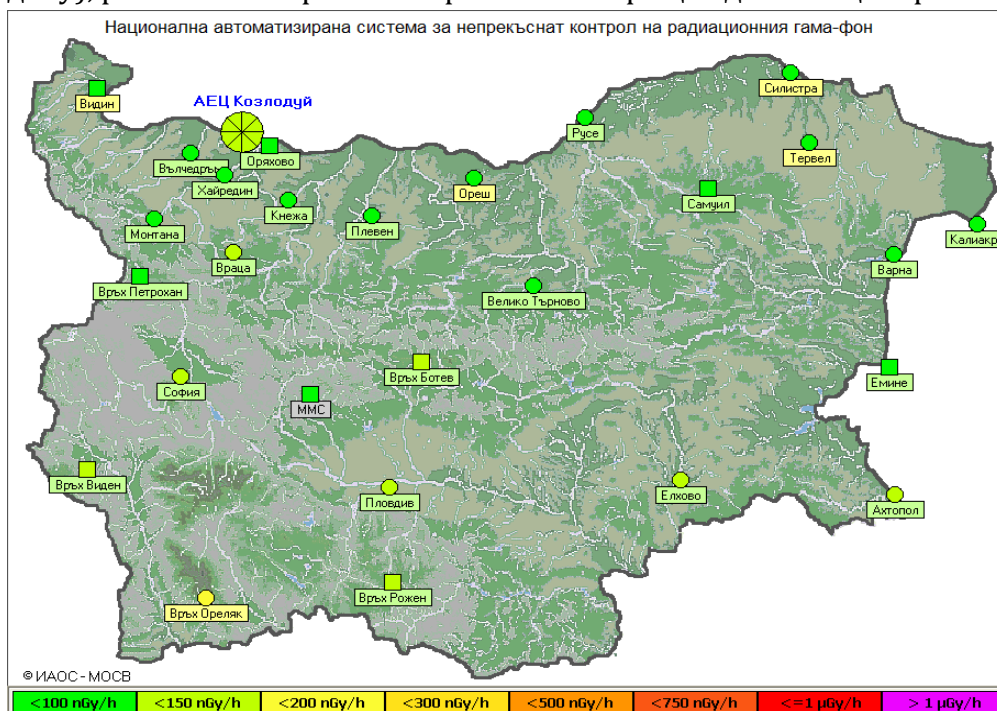
Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) осъществява мониторинговата дейност в рамките на Националната мрежа за радиологичен мониторинг.

Радиологичен мониторинг

Националната система за радиологичен мониторинг на околната среда има за цел откриване на отклонения от допустимите стойности на радиационните параметри в основните компоненти на околната среда – атмосферен въздух, води и почви и се осъществява чрез: автоматизирана система за on line наблюдение; лабораторно-аналитична дейност за off line наблюдение. Непрекъснатите и периодични наблюдения на радиационните параметри на основните компоненти на околната среда осигуряват актуална информация за държавните и местни органи на управление и обществеността и се базират на изпълнение на програма за радиологичен мониторинг, утвърдена от министъра на околната среда и водите със Заповед №РД-295/28.04.2017 г. и включваща:

- * Автоматизирана система за наблюдение на радиационния гама фон;
- * Автоматизирана система за радиационен мониторинг на води;
- * Лабораторно-аналитична дейност на off line наблюдение.

Национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама - фон се състои от 26 локални мониторингови станции, измерващи мощността на дозата. Станциите са разположени по цялата територия на страната (видно от картата долу), работят в непрекъснат режим и изпращат данни в централната станция в ИАОС.

На територията на община Петрич няма пунктове за наблюдение от националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон.

Нивата на естествения радиационен гама фон за България варират в границите 0,06-0,4 mSv/h

В Република България се извършва непрекъснат мониторинг на гама-фона от 5 ведомства:

- * Изпълнителна агенция по околна среда към МОСВ, поддържа Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на гама-фона (BULRaMo система);
- * В Националния център по радиобиология и радиационна защита към МЗ се извършва измерване на гама-фон в една точка;
- * Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" към МВР получава данни от измерването на гама-фона от 335 поста, разположени в общински администрации и от 28 поста, разположени в областни администрации;
- * АЕЦ "Козлодуй" измерва гама-фона чрез Автоматизираната информационна система за външен радиационен контрол (АИСВРК), която е обединена с BULRaMo системата и чрез Автоматизираната информационна система за радиационен мониторинг (АИСРМ) „Катрин“;
- * Институт за ядрени изследвания и ядрена енергетика (ИЯИЯЕ) към БАН извършва измервания на вр. Мусала и в 7 точки на територията на института и изследователския реактор.

Източници на йонизиращи лъчения на територията на община Петрич

Агенцията за ядрено регулиране <http://eservices.bnra.bg/sprIzdLicOut.jsf> поддържа публичен регистър на лицата, извършващи дейности с източници на йонизиращи лъчения. Агенцията за ядрено регулиране е издала общо 3 броя лицензии за дейности с ИЙЛ за медицински цели на територията на община Петрич, от които са валидни към 2025 г.: "Д-Р ИЛИЯ ХРИСТОВ - ИНДИВИДУАЛНА ПРАКТИКА ЗА ПЪРВИЧНА ИЗВЪНБОЛНИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ" ЕООД; ЕТ "ДОКТОР ВИОЛЕТА ИЛИЕВА - ИНДИВИДУАЛНА ПРАКТИКА ЗА ПЪРВИЧНА ИЗВЪНБОЛНИЧНА ДЕНТАЛНА ПОМОЩ" и "ДОКТОР ГЕОРГИ СОЙТАРИЕВ - ИНДИВИДУАЛНА ПРАКТИКА ЗА ПЪРВИЧНА ДЕНТАЛНА ПОМОЩ" ЕООД

Наблюденията, извършвани от РИОСВ-Благоевград през изследвания период показват, че радиационния гама-фон е в границите на характерния естествен-гама фон за региона. Няма регистрирани превишения.

IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT-АНАЛИЗ/

Целта на направения SWOT-анализ е да се оцени кои направления на развитие на Община Петрич са най-ефективни от гледна точка "опазването на околната среда", в кои може да се постигне най-добър успех и хармонично развитие, като се използват нейните силни страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на нейните слаби страни и на външните заплахи.

Един от основните етапи в стратегическото планиране е "анализът на средата". Изводите от този анализ са важна предпоставка за осъществяване на по-нататъшните стъпки в процеса на стратегическо планиране – SWOT анализ, целеполагането и изготвянето на план за действие. Това наложи те да бъдат изложени в тази част по структуриран начин. Избран бе подходът основните изводи да се групират в две основни части:

- Достижения и силни страни, проблеми и слаби страни
- Възможности и заплахи.

SWOT представлява акроним на вътрешните за общината силни страни (Strengths) и слаби страни (Weaknesses) и външните за общината възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). SWOT анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегически анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите "силни" и "слаби" страни. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ се диференцира на "възможности" и "заплахи".

Силни страни: Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава общината. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство на общината;

Слаби страни: Слабите страни представляват ограниченията или недостига на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на общината.

Възможности: Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда на общината. Това са благоприятни за общината възможности, от които тя се възползва или би могла да се възползва;

Заплахи: Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда за общината. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на общината;

Между четирите квадранта съществуват определени зависимости. Връзката между възможностите и силните страни дава представа за лостовете на развитие. Връзката между слабите страни и заплахите формира основните проблеми на развитие. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете на развитие, а връзката между слабите страни и възможностите извежда ограниченията на развитие. От тази класификация произтичат и условните наименования на различните видове стратегии, за които ще стане дума по късно.

След осъществяване на количествен и качествен анализ на общината /анализ на средата/, се оформя съдържанието на квадрантите на SWOT таблица. От изведените характеристики на обекта и обкръжаващата среда се избират най-важните, които се вписват в съответните квадранти. Този етап съдържа голяма доза творчество, но се опира на направения анализ в предишния етап. В същото време елемент на творчество и интуиция е избора на правилния квадрант за идентифицирания фактор. Практиката показва, че за много от идентифицираните тенденции и фактори стои въпроса в кой от квадрантите да бъде поставен. До голяма степен това зависи и от самата формулировка. Например, наличието на свободна работна сила може да е силна страна, докато високата безработица да е слаба страна; възможността да се развият трудоемки производства да е възможност, а високият процент на трайно безработни да е заплаха. В реалният живот съществуват множество взаимовръзки, които се явяват причини и следствия в зависимост от гледната точка, от делите на анализа и т.н. Поради тази причина едно и също явление може да се разглежда в различни негови проявления.

Най-благоприятната стратегическа позиция е агресивната стратегия. Всеки обект на анализ се стреми да заеме максимална площ в квадранта между силните страни и възможностите. Тази позиция е най-благоприятна и стратегията на развитие трябва да е построена така, че заеманата в нея площ само да се увеличава. Стратегията на развитие, която се определя между слабите страни и възможностите може да се нарече концентрираща, защото тя е насочена към използване на съществуващите благоприятни условия за развитие чрез намаляване на слабите страни. Стратегията на развитие, която се определя между слабите страни и заплахите може да се нарече защитна, е най-неблагоприятна. Организацията, попаднала в тази позиция трябва да търси възможност за оцеляване и след това да се опита да премине в някой от другите квадранти. Диверсификационната стратегия се определя между силните страни и заплахите. Основната посока на стратегическо развитие при нея е насочена към намаляване или ограничаване на заплахите и при едновременно укрепване на силните страни.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
▪ Уникално географско положение – наличието на две международни граници с Р Гърция и Р Македония. ▪ Изградени международни транспортни коридори: АМ „Струма“ и път III-198 ГКПП-Златарево – ГКПП-Илинден. ▪ Международното жп трасе София-Кулата-Солун; ▪ Разнообразно съчетание на ландшафтни форми – планините Беласица и Огражден, петричката котловина, долината на Струма; ▪ Ценни природни дадености – благоприятен климат, обработваеми земи, разнообразна растителност и водни ресурси; ▪ Добро качество на атмосферния въздух (КАВ); ▪ Липса на големи промишлени предприятия, замърсяващи въздуха; ▪ Благоприятни климатични дадености; ▪ Екологично чист район; ▪ Наличие на минерални водоизточници; ▪ Потенциал за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници; ▪ Осигуреност с доставки на газ – тенденция за ограничаване на местния екологичен отпечатък вследствие на газификацията; ▪ Високо качество на атмосферния въздух при липса на вредни емисии от промишлеността; ▪ Разнообразни и високопродуктивни почви; ▪ Близко разположени групи от села, с потенциал за сътрудничество и реализация на партньорски проекти – в подножието на Беласица и в Огражден; ▪ Наличие на села със значителен брой население и потенциал за активно самостоятелно икономическо развитие; ▪ Историческа роля на пограничен пункт и кръстовище на важни транспортни направления;	▪ Наличие на периферни села с ограничена достъпност, разположени в планината Огражден; ▪ Негативно въздействие от страна на активните транспортни дейности и битовото отопление върху качеството на атмосферния въздух; ▪ Непостоянен режим на реките, продължителни периоди на засушаване и ограниченост на водните ресурси – заплаха за продуктивността на земеделската дейност; ▪ Изразени природни и антропогенни фактори за интензивни ерозионни процеси; ▪ Съществуващ риск от наводнения по поречието на река Струмешница; ▪ Загуби на питейна вода и влошаване на качеството ѝ в резултат от амортизацията на водопреносната мрежа; ▪ Липса на инвестиции във вътрешните водопроводни мрежи на населените места; ▪ Не добре развита и амортизирана канализационна мрежа; ▪ Липса на ПСОВ на гр.Петрич; ▪ Липса на ПСПВ за гр.Петрич; ▪ Липса на изградени канализационни системи за отпадни битови води и липса на изградени пречиствателни станции за отпадъчни води в голяма част от населените места на територията на общината; ▪ Липсващи или неизградени елементи на различните технически инфраструктури и особено на водоснабдителната система, затруднени доставки на вода, особено през летните месеци; ▪ Ниска енергийна ефективност на жилищни и административни сгради в общината; ▪ Липса на административен капацитет за покриване на всички общински отговорности по опазване на околната среда;

- Разграничима историческа идентичност, символизираща древността на българските земи, борбите за духовна и политическа свобода и единство на българите през различни векове;
- Съхранено културно наследство от различни епохи;
- Подчертано лидерство на преработващата промишленост, търговията, транспорта и складовите дейности – характерен баланс между сектор индустрия и сектор услуги;
- Успешно развито производство на дрехи;
- Динамично развиващи се транспортни и логистични дейности;
- Отлични предпоставки за развитие на селско стопанство – благоприятни природни условия и изградена материална база;
- Висока ефективност в дейността на микро и средните предприятия в общината;
- Наличие на икономически активно население в селата;
- Изпълнение на проекти, водещи до по-добро управление на отпадъците;
- Функциониращо Регионално депо за неопасни отпадъци;
- Рекултивация на клетки от РДННО с преустановена експлоатация;
- Функциониращи инсталации за компостиране и предварително третиране на битови отпадъци;
- Развит капацитет за кандидатстване по програми на ЕС и други, много от които в подкрепа на образователната инфраструктура и внедряване на мерки за ЕЕ, подобряване на градската среда;
- За територията на общината е изготвена кадастрална карта;
- Наличие на общински информационен център;
- Изготвен Общ устройствен план на Общината;
- Разработен туристически продукт, основан на историческите и природните дадености, представен и привлекателен за различни целеви групи
-

- Липса на общинска политика за насърчаване развитието на екологични и иновативни производства с висока добавена стойност, които да гарантират устойчивото развитие на местната икономика и опазване на околната среда;
- Лошо състояние на част от общинската транспортната инфраструктура;
- Липса на зелен кадастър и паспортизация на дървесната растителност;
- Недостатъчно използван потенциал за развитие на екотуризма
- Наличие на много необработваеми площи;
- Слабо и недостатъчно оползотворяване на природните и антропогенните ресурси;
- Липса на ефективни административни и принудителни мерки по отношение на опазването на биологичното разнообразие;
- Липса на адекватно отношение на обществеността към управлението на отпадъците;
- Замърсяване с битови и строителни отпадъци;
- Недостатъчни средства за финансиране на дейностите с отпадъците;
- Ограничени инициативи и инвестиции за проучване, консервация и съвременна социализация на археологическото наследство – Хераклея Синтика, Гяур Калеси, обекти около село Дреново;
- Отрицателни естествен и механичен прираст

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
▪ Насърчаване приложението на мерки за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници като част от рамката за управление на ЕС, използване пълния потенциал (факторът: най-продължително слънцегреене – 2 506 часа в годината); ▪ Намаляване загубите на питейна вода чрез частична подмяна на износените и често аварийни водопроводи, както и поетапна подмяна на етернитовите тръби с нови отговарящи на съвременните стандарти; ▪ Въвеждане на нови политики в управлението на отпадъците с цел стимулиране на обществото за екологично отношение към отпадъците; ▪ Използване на отчисленията по ЗУО за дейности с отпадъци; ▪ Възстановяване на селскостопанското производство ▪ Насърчаване на трансграничното и междурегионалното сътрудничество в рамките на ЕС ▪ Утвърждаване опазването на културното и природното наследство като приоритетно направление в националното развитие; ▪ Стимулиране на туристическите дейности на национално ниво; ▪ Подчертаване на потребността от съживяване на селските и периферните райони от страна на НКПР ▪ Добрите показатели и поведение на икономиката в Югозападния район за планиране; ▪ Надграждане на системата за компостиране на биоразградими отпадъци; ▪ Изграждане на инфраструктура за управление на отпадъците, допринасяща за предотвратяване образуването на отпадъци и намаляване на количествата на депонираните отпадъци	▪ Увеличаващ се брой на употребявани автомобили ▪ Липса на средства за финансиране на екологични дейности; ▪ Увеличаване на размера на „такса битови отпадъци“; ▪ Продължаваща тенденция за обезлюдяване на българските села ▪ Недостатъчно финансови ресурси за цялостното обновяване на техническите инфраструктури в България; ▪ Ограничен брой на „добрите“ български практики в изграждането на устойчиви партньорства между трите сектора – публичния, частния и неправителствения; ▪ Неблагоприятно променящи се климатични условия, довеждащи до засушаване, което застрашава земеделската дейност; ▪ Неспазването на задължителните добри земеделски практики може да доведе до увреждане на почвите, в резултата на което да се намали плодородието; ▪ Липса на средства за поддържане и доизграждане на Зелената система; ▪ Липса на активна гражданска позиция по отношение на опазване на околната среда; ▪ Зауставане на непречистени отпадъчни води в р.Струма и р.Струмешница; ▪ Миграция на безстопанствени кучета; ▪ Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци;

Резултатите от SWOT-анализа позволяват по-точно формулиране на приоритетите и целите за подобряване състоянието на околната среда в община Петрич, както и направата на периодична оценка на позицията на Общинска администрация - Петрич и предприемането на мерки (дейности) за коригиране на нейното състояние. Между елементите на този анализ има отделни полезни взаимовръзки, които разкриват потенциала или проблемите, които стоят на преден план за разрешаване.

V. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Формулирането на визия за развитието на общината се основава на идентифицирани те ѝ предимства и проблеми, и осъществяване на целенасочени мерки и дейности за постигане на стратегическите и специфичните цели.

Визията за опазване на околната среда на община Петрич е основана на стремежа на жителите на общината да живеят във високо качествена жизнена среда, с уникални природни дадености и богато биоразнообразие. Желанието за висок жизнен стандарт е в унисон с развитието на чиста индустрия, възраждане на традициите в производството и разширяване на зелените площи.

Визията описва перспективите за развитие на Общината в близките 6 години. Цели да вдъхнови хората, като ги мотивира да инвестират в бъдещето си. Осигурява иновационно мислене и подтиква към възможни промени, адекватни към климатичните предизвикателства.

Устойчивото развитие на общината е свързано със съхраняването на културните, природни и исторически ценности и непрекъснатата грижа и развитие на компонентите на околната среда, като първостепенни задачи са: опазването на чистотата на атмосферния въздух (чрез намаляване на емисиите); подобряване на водоснабдяването; подобряване на количествените и качествени характеристики на повърхностните и подземни водни тела; намаляване количеството на отпадъците и увеличаване дела на оползотворяването им; почистване и благоустрояване на населените места на територията на общината; опазване на биоразнообразието и екосистемите.

Общинската администрация провежда прозрачна политика по околната среда, редовно информира гражданите и търси тяхното съдействие при реализиране на екологичните проекти.

Визията описва крайното желано състояние на околната среда на община Петрич според представите на населението и на общинското ръководство.

За постигане на достоен стандарт на живот, съвременна инфраструктура, привлекателна жизнена среда, атрактивни условия за образование, бизнес и инвестиции, град с богат културен календар, туристически атракции и не на последно място висока степен на социална чувствителност, и толерантност.

Устойчивото развитие на общината е свързано със съхраняването на културните, природни и исторически ценности в нея и непрекъснатото развитие на компонентите на околната среда, като първостепенна задача е опазването на чистотата на атмосферния въздух, подобряване на водоснабдяването, почистването на града и опазване на екосистемите и биоразнообразието.

Съхраняване и подобряване на качеството на околната среда в условията на настъпващи климатични изменения и интегриране дейностите на човека в нея – предпоставка за устойчиво развитие на община Петрич.

Реализацията на визията за околната среда на Община Петрич се изразява в:

- Задоволяване на населението с вода за питейно-битови нужди с необходимите качествени показатели, свеждане до минимум на аварийните ситуации и загубите на вода;
- Доизграждане и обновяване на канализационната система на общината;
- Изграждане на ПСОВ и осигуряване необходимите качества на пречистените отпадъчни води при тяхното заустване;
- Осъществяване на мерки за опазване и подобряване на водната среда, поддържане на проводимостта и доброто естетическо състояние на районите прилежащи на повърхностните водни тела.
- Осигуряване на условия за постигане на добро химично и екологично състояние на водните тела в общината;
- Изграждане / възстановяване на водовземни съоръжения и осигуряване на реалните нужди от вода за напояване на зелени площи, вкл. изграждането на водоспестяващи поливни системи;
- Полагане на усилия за мотивиране на крайните потребители да прилагат мерки за пестене на енергия. Повишаване на енергийната ефективност на жилищни, административни и производствени сгради
- Стимулиране намаляването на конвенционалните източници на енергия и замяната им с възобновяеми. Планиране и изграждане на газова мрежа за битови, производствени и публични потребители;
- Поддържане на необходимата чистота по улиците, зелените площи и др. части на населените места, редовно събиране и извозване на отпадъците, поставяне на достатъчен брой съдове за разделно събиране на отпадъци, намаляване до минимум броя на безстопанствените кучета на улиците и редовното поддържане на площите за обществено ползване чрез осъществяване на контролирани ДДД-обработки;
- Поддържане на зелените площи за широко обществено ползване и междублоковите пространства, изграждане на нови и поддържане в съответствие с нормативните изисквания на съществуващите съоръжения в детските площадки;
- Приоритетно внимание към уличното озеленяване и към вертикалното и покривно озеленяване по трасетата на първостепенната улична мрежа;
- Целенасочено подобряване на качеството на атмосферния въздух;
- Планиране и въвеждане на ефективна организация на транспорта, изнасяне на товарните транзити извън обитаваните територии, рехабилитация и поддържане на пътната и уличната инфраструктура;
- Създаване на инфраструктура за алтернативно движение - велосипеден транспорт;
- Уплътняване на уличното озеленяване и моделиране на зелената система с цел подобряване на акустичната обстановка;

- Опазване и поддържане на видовото разнообразие в защитените територии и зони, съхраняване на уникалните природни дадености;
- Рационално използване на земите на територията на Общината и недопускане замърсяване на почвите, възстановяване и поддържане на почвеното плодородие;
- Непрекъснато усъвършенстване на управленската структура в Общината, продължава-ване на политиката на прозрачност на Общината;
- Спазване на нормативните изисквания по отношение на компонентите на околната среда, контрол по спазването им на територията на общината от Общинската администрация,
- поддържане на връзки с контролните и други органи – РИОСВ, Басейнова дирекция, РЗИ и др. институции, за решаване на възникнали проблеми.

VI. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

VI.1. ГЕНЕРАЛНА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

На основата на тенденциите, очертани при анализа на средата и резултатите от SWOT анализа, е формулирана генералната стратегическа цел на програмата.

„Устойчиво управление на околната среда на територията на община Петрич с цел осигуряване на добри условия за живот и работа на хората, чрез обновяване на инфраструктурата, благоустрояване на населените места и запазване на природните ресурси“.

Генералната стратегическа цел формулира крайното желано състояние на нещата, т.е. състоянието на околната среда, в което искаме да живеят жителите на общината, състоянието, в което искаме да бъде природата с нейното видово разнообразие, както и състоянието на компонентите на околната среда.

Генералната цел се постига с реализирането на няколко основни специфични стратегически цели по отношение на опазване и околната среда и ефективното управление на природните ресурси:

- Устойчиво и интегрирано управление на водните ресурси.
- Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух.
- Усъвършенстване на системата за управление на отпадъците
- Опазване и поддържане на защитените територии и биологичното разнообразие на територията на общината и създаване на условия за развитие на екотуризъм
- Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване
- Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население

VI.2. СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Специфична стратегическа цел 1: УСТОЙЧИВО И ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ И ЗАЩИТА ОТ ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ВОДИТЕ

- Подобряване на инфраструктурата за събиране и отвеждане на отпадъчни води - изграждане на канализационни мрежи в населените места на територията на община Петрич;
- Рехабилитация/реконструкция на водовземните съоръжения на НМВ „Рупите-м.Кожух“;
- Изграждане на градска ПСОВ;
- Изграждане на локални пречиствателни съоръжения за отпадни води в населени места с население над 1000 жители;
- Ежегодно почистване на участъците с най-ниска проводимост от деретата, минаващи през населени места;
- Реализация на проекта за доизграждане на корекцията на река Петричка река;
- Стриктен контрол за изхвърляне на отпадъци в деретата и реките и санкции за нарушителите;
- Изграждане на съоръжения срещу наводнения. Поддържане и регулярно почистване на отводнителните канали и съоръжения;
- Изграждане на допълнително водоснабдяване на гр.Петрич от язовир Самуилово;
- Защита от вредното въздействие на водите. Осъществяване на техническа и безопасна експлоатация на язовирните стени и на съоръженията им. Назначаване на комисии за извършване на технически прегледи на язовири.
- Осъществяване на постоянен и периодичен мониторинг относно качествата на подаваната питейна вода на територията на Община Петрич;
- Учредяване на СОЗ (санитарно-охранителни зони) за 10 броя зони на водоснабдяване за малките населени места;
- Изграждане на нови сондажи за питейно-битово водоснабдяване на населени места на територията на община Петрич (с.Марикостиново, с.Дрангово, с.Тополница, с.Кавракирово, с.Рупите);
- Подмяна на водоснабдителна мрежа в населените места (гр.Петрич, с.Кулата, Първомай, Кърналово и др.) и довеждащи водопроводи (Старчево, Долно Спанчево, Капатово, Ново Кономлади, с.Ген.Тодоров, Марикостиново и Тополница);
- Реконструкция на трасе на довеждащ водопровод от Алпийското водохващане за гр.Петрич;
- Изграждане на пречиствателна станция за питейни води (ПСПВ) за гр.Петрич;
- Изграждане на системата SCADA за всички основни ВС за осигуряване на възможност за поддръжка на инсталациите по мрежата, чрез дистанционно управление и съхраняване на измерените стойности за по-късна оценка;
- Разработване на модул за съхранение и оценка на данните;

Специфична стратегическа цел 2: ЗАПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ДОБРОТО КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

- Осигуряване на условия и насърчаване на пешеходното и велосипедното движение;
- Системно машинно миене на основната пътна мрежа на града;
- Въвеждане на енергоспестяващи мерки в общинските сгради и уличното осветление (подмяна с LED –осветителни тела);
- Повишаване използването на възобновяеми енергийни източници;
- Подобряване качеството на пътната настилка в населените места;
- Повишаване на енергийната ефективност на жилищни, административни и производствени сгради;
- Изграждане на зарядни станции за електромобили;
- Системно по график почистване - метене на уличните платана и тротоари - автоматично и ръчно;
- Контрол и недопускане на замърсяване от строежите, вкл. по спазването на маршрутите за транспортиране на отпадъците от строителните обекти;
- Реконструкция на общинска пътна мрежа.

Специфична стратегическа цел 3: УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

- Изграждане на площадка за временно съхранение, подготовка за повторна употреба, сортиране и рециклиране на едрогабаритни и строителни отпадъци;
- Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.;
- Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците;
- Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на общината за управление на отпадъците;
- Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците;
- Въвеждане на принципа „Замърсителя плаща“ по отношение на такса Битови отпадъци

Специфична стратегическа цел 4: ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ И БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА И СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЕКОТУРИЗЪМ

- Насърчаване на развитието на туризма в общината;
- Изграждане на нови и поддържане на съществуващи екопътеки в общината;
- Провеждане на съвместни инициативи с дирекция на ПП „Беласица“;
- Поддържане на база данни за защитените територии и обекти на територията на общината;
- Съхраняване на горския фонд и залесяване на незалесени територии;

- Изграждане на съоръжения за защита и ранно известяване при горски пожари;
- Ежегодни проверки за спазване на забраната за събиране на билки под специален режим на опазване както и за спазване на разрешени те количества в разрешителния документ за добив;
- Извършване на проучвания за находищата на лечебни растения и изготвяне на Регистър на лечебните растения.

Специфична стратегическа цел 5: ПОДДЪРЖАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ЗЕЛЕНИТЕ ПЛОЩИ ЗА ШИРОКО ОБЩЕСТВЕНО ПОЛЗВАНЕ

- Фитосанитарна оценка и мерки за подобряване на състоянието на дървесната растителност;
- Благоустрояване на съществуващи и създаване на нови озеленени площи за широко обществено ползване
- Паспортизация на дървесната растителност разположение и изработване на зелен кадастър;
- Изграждане и реконструкция на междублокови пространства в гр.Петрич;
- Поддържане на създадените зелени зони в населените места;
- Облагородяване на градската среда, чрез озеленяване, полагане на настилки, поставяне на пейки, табели и др.;

Специфична стратегическа цел 6: ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И АНГАЖИРАНЕ НА МЕСТНОТО НАСЕЛЕНИЕ

- Повишаване на обществената култура и съзнанието по проблемите на околната среда;
- Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения;
- Изграждане на общински капацитет за прилагане на екологичното законодателство, за разработване и управление на екологични инфраструктурни и малки проекти;
- Провеждане на обществени кампании за повишаване на съзнанието на жителите на общината по въпросите за намаляване на нерегламентираното изхвърляне на ТБО и опазване на чистотата в населените места;
- Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в общинската администрация
- Публикуване на официалната интернет страница на общината на:
1.Уведомления за инвестиционно предложение - първо уведомяване.
2.Обществен достъп до информация по Приложение 2 чл.6 от Наредбата за ОВОС;
- Организиране на общински информационно-образователни кампании, свързани с опазването на околната среда;
- Създаване на привлекателна среда за живот и отдых на младите хора; добри условия за развитие. Изграждане на мултифункционален младежки център

Програмата е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателството и други фактори със стратегическо значение.

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие към Програмата за опазване на околната среда на община Петрич за периода 2025-2030 г. предвижда изпълнението на конкретни и целенасочени мерки по отделните компоненти на околната среда, с цел постигане на съответствие с действащите норми и стандарти в екологичното законодателство.

План за действие на ПООС Петрич 2025-2030 г.

Специфична стратегическа цел 1. УСТОЙЧИВО И ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ И ЗАЩИТА ОТ ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ВОДИТЕ						
Мярка /Дейност	Бюджет (хил лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение	Отговорни институции
1.1.Подобряване на инфраструктурата за събиране и отвеждане на отпадъчни води – изграждане на канализационни мрежи в населените места на територията на община Петрич;	4 000	МРРБ, ПУДООС, ОБ	2025-2030 г	Опазване на почвите и подземните води	Изградени канализационни мрежи - км.	Община Петрич, „В и К“ ЕООД
1.2. Изграждане на градска ПСОВ	18 500	ПУДООС, ПОС	2025-2028 г	Предотвратяване замърсяване на р. Струмешница и р. Струма	Изградена ПСОВ	Община Петрич
1.3. Рехабилитация/ реконструкция на водоземните съоръжения на НМВ „Рупите-м.Кожух	2 000	Общински бюджет, НДЕФ	2025 -2027 г	Рационално използване на минералните води	Рехабилитирани водоземни съоръжения	Община Петрич
1.4. Реализация на проекта за доизграждане на корекцията на река Петричка река	4 000	Общински бюджет, ПРР	2027-2028 г.	Предотвратяване на наводнения в жилищна зона	Коригирани речни легла	Община Петрич, Областна администрация
1.5. Изграждане на локални пречиствателни съоръжения за отпадни води в населени места с население над 1000 жители	10 000	Общински бюджет, ПРСР, ПРР	2025-2030 г.	Предотвратяване замърсяване на повърхностите води	Изградени пречиствателни съоръжения	Община Петрич, ВиК ЕООД
1.6. Ежегодно почистване на участъците с най-ниска проводимост от деретата, минаващи през населени места	500	ОБ	Постоянен 2025-2030 г	Предотвратяване на наводнения	Почистени речни корита	Община Петрич

1.7. Стриктен контрол за изхвърляне на отпадъци в деретата и реките и санкции за нарушителите	2 500	ПОС, ПРР	2026-2027 г	Предотвратяване на наводнения	Чисти дерета и речни корита	Община Петрич
1.8. Изграждане на съоръжения срещу наводнения. Поддържане и регулярно почистване на отводнителните канали и съоръжения	3 500	ПОС, ПРР	2026-2028 г.	Предотвратяване на наводнения	Изградени съоръжения	Община Петрич
1.9. Подмяна на водоснабдителна мрежа в населените места (гр.Петрич, с.Кулата, Първомай, Кърналово и др.) и довеждащи водопроводи (Старчево, Долно Спанчево, Капатово, Ново Кономлади, с.Ген.Тодоров, Марикостиново и Тополница);	6 000	ПРР, КИТИ	2026-2029 г.	Осигуряване на чиста питейна вода	Изградена/реконструирана водопроводна мрежа – км.	Община Петрич, областен управител
1.10.Изграждане на допълнително водоснабдяване на гр. Петрич от язовир Самуилово	5 000	Държавен бюджет, инвестиционна програма	2027-2030	Осигуряване на питейна вода за населението	Осигурено допълнително питейно водоснабдяване за гр.Петрич	Община Петрич
1.11. Защита от вредното въздействие на водите. Осъществяване на техническа и безопасна експлоатация на язовирните стени и на съоръженията им. Назначаване на комисии за извършване на технически прегледи на язовири и водоеми	Съгласно класификацията на язовира	Общински бюджет, Държавен бюджет, Европейски фондове, др. финансови структури	Съгласно Наредба от 31.01 2020 г. за условията и редът за осъществяване на технич. и безопасната експлоатация	Предотвратяване на екологични бедствия; опазена околна среда, инфраструктура и човешко здраве.	Бр. Протоколи, от техническите прегледи, които се подписват от всички членове на комисията	Общинска администрация, Оператор на язовир, ДАМТН, Областен управител, др.
1.12. Осъществяване на постоянен и периодичен мониторинг относно качествата на подаваната питейна вода на територията на Община Петрич	Служебен ангажимент	„ВиК“ ЕООД, РЗИ Благоевград	Постоянен	Подобряване качеството на питейната вода	Протоколи от проверки и изследвания на водата	„ВиК“ ЕООД, РЗИ Благоевград

Учредяване на СОЗ (санитарно-охранителни зони) за 10 броя зони на водоснабдяване за малките населени места;	200	Общински бюджет, Държавен бюджет, Европейски фондове, др. финансови структури	2026-2030 г.	Защита на водоиточниците за питейно-битово водоснабдяване	Брой учредени СОЗ	Община Петрич, В иК ЕООД
Изграждане на нови сондажи за питейно-битово водоснабдяване на населени места на територията на община Петрич (с.Марикостиново, с.Дрангово, с.Тополница, с.Кавракирово, с.Рупите);	1 000	Общински бюджет, Държавен бюджет, Европейски фондове, др. финансови структури	2026-2030 г.	Осигурена питейна вода за населението	Брой изградени сондажи	Община Петрич, В иК ЕООД
Реконструкция на трасе на довеждащ водопровод от Алпийското водохващане за гр.Петрич;	2 000	Общински бюджет, Държавен бюджет, Европейски фондове, др. финансови структури	2026-2030 г.	Осигурена питейна вода за населението	Л.м.реконстроирано трасе	Община Петрич, В иК ЕООД
Изграждане на пречиствателна станция за питейни води (ПСПВ) за гр.Петрич;	10 000	Общински бюджет, Държавен бюджет, Европейски фондове, др.	2026-2030 г.	Осигурена питейна вода за населението	Изградена ПСПВ	Община Петрич, В иК ЕООД

		финансови структури				
Изграждане на системата SCADA за всички основни ВС за осигуряване на възможност за поддръжка на инсталациите по мрежата, чрез дистанционно управление и съхраняване на измерените стойности за по-късна оценка;	500	Общински бюджет	2026-2027 г.	Осигуряване на дистанционно управление на водоснабдителната система	Изградена система	Община Петрич
Разработване на модул за съхранение и оценка на данните;	100	Общински бюджет	2026-2027 г.	Съхраняване и оценка на получени данни от наблюдение и контрол	-	Община Петрич
Специфична стратегическа цел 2: ЗАПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ДОБРОТО КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ						
2.1. Осигуряване на условия и насърчаване на пешеходното и велосипедното движение	7 000	Общински бюджет, ПРР (КИТИ)	2026-2030 г.	Намаляване на шум, вибрации, емисии от двигателите с вътрешно горене Опазено здраве, ОС	Изградени велосипедни алеи	Община Петрич
2.2. Системно по график почистване - метене на уличните платана и тротоари - автоматично и ръчно		Общински бюджет	2026-2030 г.	Намаляване на емисиите на ФПЧ10	Чисти територии за обществено ползване	Община Петрич Фирма по сметосъбиране
2.3. Въвеждане на енергоспестяващи мерки в общинските сгради и уличното осветление (подмяна с LED – осветителни тела)	3 500	ПВУ, частна инициатива	2025-2026 г.	Подобрена енергийна ефективност	Подменено улично осветление	Община Петрич
2.4. Повишаване използването на възобновяеми енергийни източници		Частни инициативи	2026-2030 г.	Подобряване качеството на въздуха	Изградени съоръжения ВЕИ	Физически и юридически лица

2.5. Подобряване качеството на пътната настилка в населените места	55 000	Инвестиционна програма, Общински бюджет	2025-2030 г.	Намаляване на емисиите на ФПЧ10	Реконструирани пътни настилки в населените места	Община Петрич
2.6. Повишаване на енергийната ефективност на жилищни, административни и производствени сгради	15 000	ПВУ	2025-2030 г.	Подобрена енергийна ефективност	Брой санирани многофамилни и еднофамилни сгради	
2.7. Изграждане на зарядни станции за електромобили	600	ПВУ, Общински бюджет	2026-2027 г.	Намаляване на емисиите от МПС	Брой изградени зарядни станции	Община Петрич
2.8. Контрол и недопускане на замърсяване от строежите, вкл. по спазването на маршрутите за транспортиране на отпадъците от строителните обекти	-	Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г	Намаляване на Емисиите на ФПЧ10	Бр. проверки по сигнали и самосезиране	Община Петрич
2.9. Съвместен контрол с РИОСВ на емисиите от неподвижни източници, при получени жалби и сигнали	-	Общински бюджет и РИОСВ-Благоевград	Постоянен 2025-2030 г	Намаляване на Емисиите на ФПЧ10	Брой проверки по сигнали, и извършени проверки	Община Петрич
2.10. Внедряване на мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради и подобряване на достъпна хора с увреждания	4 500	Външно финансиране	2025-2026 г.	Подобрена енергийна ефективност	Бр. сгради с подобрена енергийна ефективност	Община Петрич
2.11.Реконструкция на общинска пътна мрежа	25 000	Европейски фондове, др. финансови структури	2025-2030 г.	Намаляване на емисиите от транспорта	Км. реконструирани пътища	Община Петрич
Специфична стратегическа цел 3: УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ						
3.1. Изграждане на площадка за временно съхранение, подготовка за повторна употреба, сортиране и	2 500	ПОС 2021-2027 г	2026-2028 г	Подобрена инфраструктура за управление на	Изградена площадка за строителни ЕГ	

рециклиране на едрогабаритни и строителни отпадъци.				отпадъците	отпадъци	
3.2. Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.	5 500	Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г	Намаляване на количествата депонирани отпадъци	Количества отделени за рециклиране отпадъци	Община Петрич, Организация по оползотворяване на опаковки, Инсталация за предварително третиране
3.3. Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците	-	Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г.	Разширена, оптимизирана система за разделно събиране на отпадъци	Документи от предадени за оползотворяване МРО	Община Петрич, фирма по сметосъбиране, ООп
3.4. Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на общината за управление на отпадъците	-	Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г.	Подобрен капацитет по опазване на околната среда.	Познаване на норм. документи и активна позиция в прилагането им	Кмет на община Петрич
3.5. Участие на обществеността и превръщането ѝ в ключов фактор при прилагане на йерархията на управление на отпадъците		Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г.	Активна гражданска позиция		Община Петрич, неправителствени организации
3.6. Въвеждане на принципа „Замърсителя плаща“ по отношение на такса Битови отпадъци	-	Общински бюджет	2026 г.	Справедливо заплащане на такса битови отпадъци	Осигурени средства за покриване на разходите за битови отпадъци	Община Петрич
Специфична стратегическа цел 4: ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ И БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА И СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЕКОТУРИЗЪМ						
4.1. Насърчаване на развитието на туризма в общината			Постоянен 2025-2030 г.			

4.2.Изграждане на нови и поддържане на съществуващи екопътеки в общината	80	ПОС 2021-2027 г., ПУДООС	Постоянен	Съхраняване на биоразнообразието в Общината.	Км. изградени /поддържани пътеки	РИОСВ, НПО, Общинска администрация
4.3. Провеждане на съвместни инициативи с дирекция на ПП „Беласица“	5	Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г.	Съхраняване на биоразнообразието в Общината.	Проведени инициативи	Община Петрич ПП Беласица
4.4.Поддържане на база данни за защитените територии и обекти на територията на общината	-	Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г.	Опазване на защитените територии и обекти	Създадена база данни	Община Петрич
4.5.Съхраняване на горския фонд и залесяване на незалесени територии	35	Общински бюджет	2025-2030 г.	Регенерация на природни територии и превенция на риска	Бр. Засадени дървета	Община Петрич, ЮЗДП
4.6.Изграждане на съоръжения за защита и ранно известяване при горски пожари		Общински бюджет, Европейско финансиране	2026-2030 г.	Опазени горски територии и земи	Изградени съоръжения за ранно известяване на пожари	Община Петрич, ЮЗДП
4.7.Ежегодни проверки за спазване на забраната за събиране на билки под специален режим на опазване както и за спазване на разрешени те количества в разрешителния документ за добив	15	Общински бюджет	Постоянен	Опазване на ресурсите от лечебни растения	Бр. протоколи от проверки Годишни справки за издадени разрешителни добив	Общинска администрация, РИОСВ
4.8.Извършване на проучвания за находищата на лечебни растения и изготвяне на Регистър на лечебните растения.	50 (по експертна оценка)	Общински бюджет	2025-2028 г.	Изготвен Регистър на лечебните растения	Налична информация за находищата на лечебните растения на територията на общината	Общинска администрация

Специфична стратегическа цел 5: ПОДДЪРЖАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ЗЕЛЕНИТЕ ПЛОЩИ ЗА ШИРОКО ОБЩЕСТВЕНО ПОЛЗВАНЕ

5.1. Фитосанитарна оценка и мерки за подобряване на състоянието на дървесната растителност	10	Общински бюджет	2026-2027 г.	Добро състояние на дървесната растителност, намаляване на фините прахови частици	Изготвени фитосанитарни оценки	Община Петрич, „Озеленяване“ ЕООД
5.2. Благоустрояване на съществуващи и създаване на нови озеленени площи за широко обществено ползване	2 000	Общински бюджет, Европейски фондове	Постоянен 2025-2030 г.	Обновени площи за обществено ползване	Дка обновени и създадени площи за обществено ползване	Общинска администрация, „Озеленяване“ ЕООД
5.3. Паспортизация на дървесната растителност разположение и изработване на зелен кадастър	15	Общински бюджет	2026-2027 г.	Подобрено състояние на растителността	Изработен зелен кадастър	Общинска администрация, „Озеленяване“ ЕООД
5.4. Изграждане и реконструкция на междублокови пространства в гр.Петрич	1 000	Общински бюджет, Европейски фондове	2026-2030 г.	Поддържани междублокови пространства	Дка създадени и /или реконструирани междублокови пространства	Общинска администрация, „Озеленяване“ ЕООД
5.6. Поддържане на създадените зелени зони в населените места	500	Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г.			Общинска администрация, „Озеленяване“ ЕООД
5.7. Облагородяване на градската среда, чрез озеленяване, полагане на настилки, поставяне на пейки, табели и др.	2 000	Общински бюджет, Европейски фондове	Постоянен 2025-2030 г.			Общинска администрация
Специфична стратегическа цел 6: ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И АНГАЖИРАНЕ НА МЕСТНОТО НАСЕЛЕНИЕ						
6.1. Повишаване на обществената култура и съзнанието по проблемите на околната среда.	-	Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г.	Повишена екологична култура	Брой изпълнени дейности	Общинска администрация

6.2. Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения.	-	Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г.	Повишена заинтересованост от населението	Брой изпълнени дейности	Общинска администрация
6.3. Изграждане на общински капацитет за прилагане на екологичното законодателство, за разработване и управление на екологични инфраструктурни и малки проекти	-	Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г.	Подобрен капацитет	Познаване на нормативната уредба	Кмет на община
6.4. Провеждане на обществени кампании за повишаване на съзнанието на жителите на общината по въпросите за намаляване на нерегламентираното изхвърляне на ТБО и опазване на чистотата в населените места	10	Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г.	Повишена екологична култура	Брой проведени кампании	Общинска администрация, РИОСВ
6.5. Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на кадрите, компетентни по управление на околната среда в общинската администрация	-	Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г.	Повишена професионална квалификация	Проведени обучения	Общинска администрация
6.6. Публикуване на официалната интернет страница на община та на: 1.Уведомления за инвестиционно предложение - първо уведомяване. 2.Обществен достъп до информация по Приложение 2 чл.6 от Наредбата за ОВОС	-	Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г.	Повишаване ангажираността на обществеността по проблемите на околната среда	Брой публикации	Общинска администрация
6.7. Организиране на общински информационно-образователни кампании, свързани с опазването на околната среда	10	Общински бюджет	Постоянен 2025-2030 г.	Повишаване ангажираността на обществеността по проблемите на околната среда	Брой организирани образователни кампании	Общинска администрация

6.8. Създаване на привлекателна среда за живот и отдих на младите хора; добри условия за развитие Изграждане на мултифункционален младежки център	50	Общински бюджет Външно финансиране		Изграждане на естетична и здравословна жизнена среда	Работен проект Изпълнение на проект	Община Петрич
--	----	---------------------------------------	--	--	--	---------------

VIII. НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Наблюдението и оценката на изпълнението на програмата са ключови етапи от цялостния процес на планиране, с оглед проследяване на изпълнението на предварително поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост - извършване на актуализация. Член 79 от ЗООС поставя рамкови изисквания към разработването на програмите за спазване на околната среда, като поставя и следните най-общи изисквания:

- Програмите обхващат период на изпълнение не по-малък от 3 години;
- Териториалните административни звена към съответните министерства и държавни агенции, които събират и разполагат с информация за околната среда, подпомагат разработването на програмите чрез участие на свои експерти и предоставяне на информация. При разработването, допълването и актуализирането на програмите се привличат и представители на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации;
- Програмите се приемат от общинските съвети, които контролират изпълнението им;
- Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране;
- Отчетите на програмата се представят за информация в РИОСВ.
- Проекти на общините могат да се финансират от държавния
- или от национални фондове само ако те са обосновани като приоритетни в общинските програми за околна среда.

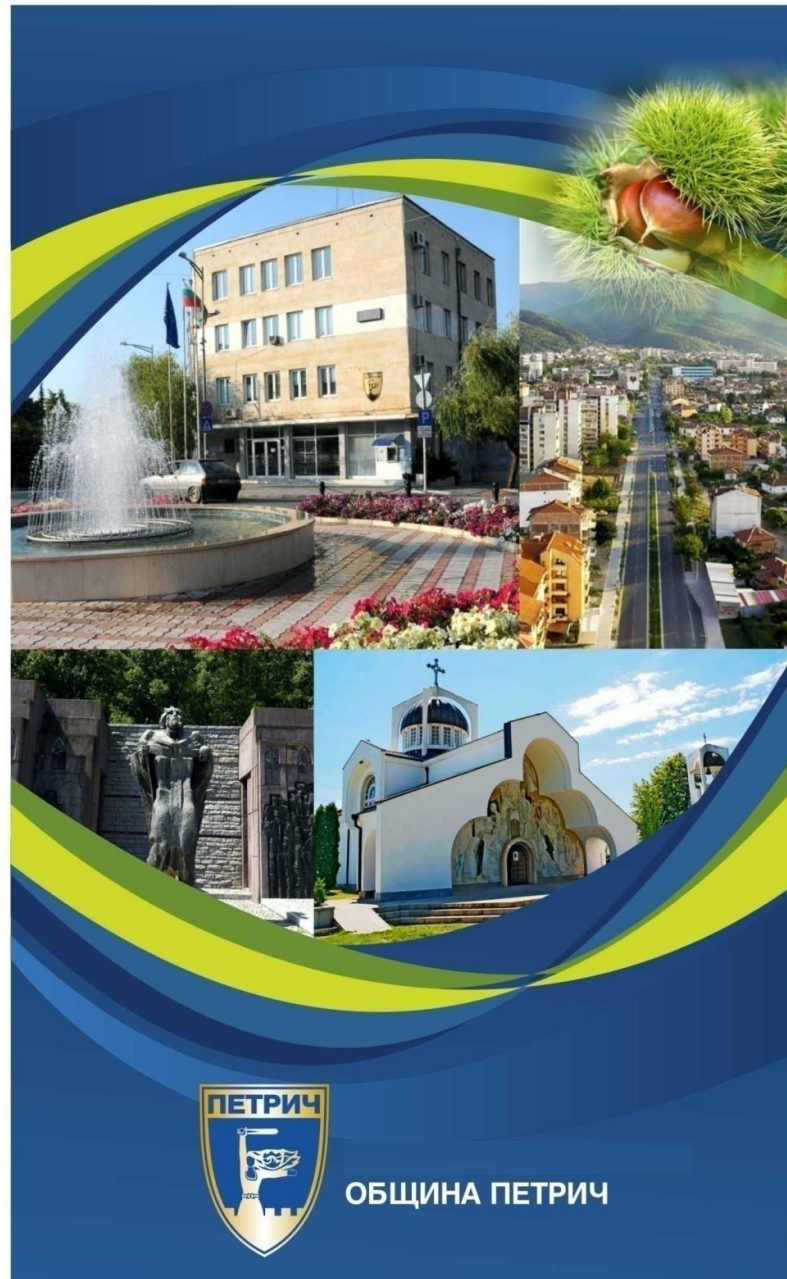
Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на общинската програма за опазване на околната среда, като той определя звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата.

IX. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

При планиране и провеждане на националната политика в областта на околната среда за Министерството на околната среда и водите водеща е позицията, че реализирането на тази политика е единствено възможно при пълно взаимодействие с местните власти. При анализ на приетите в последните години закони и подзаконови нормативни актове е видно, че се преотстъпват правомощия от централната в посока към местните власти на дейности, основно свързани с подобряването на качеството на живот на местно ниво. Фактът, че качеството на околната среда е един от съществени елементи на качеството на живота, наред със социалните и икономическите аспекти, е осъзнат от страна на местното самоуправление. Нещо повече, местните власти са най-добре запознати със състоянието и проблемите на околната среда на територията на съответната община и решаващ е приносът им при разработване и прилагане на националната политика в областта на околната среда. Ето защо разработването на един важен документ като Общинска програма за опазване на околната среда е важна стъпка за ефективното прилагане на законодателството в областта на околната среда на местно ниво.

Х. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ПООС – Програма за опазване на околната среда
НСОС – Национална стратегия за околна среда
РИОСВ – Регионална инспекция по околна среда и води
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МЗХ – Министерство на земеделие и храните
БД ЗБР – Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“
ДГС – Държавно горско стопанство
ОБ – Общински бюджет
ОА – Общинска администрация
НПО – Неправителствена организация
ООН – Организация на обединените нации
ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда
ПУДООС – Предприятие по управление на дейностите по околна среда
ЕС – Европейски съюз
КАВ – Качество на атмосферния въздух
ТСБ – Териториално статистическо бюро
СОЗ – санитарно охранителна зона
ЦГЧ – централна градска част
ТБО – твърди битови отпадъци
ПСОВ – пречиствателна станция за отпадъчни води
ЗОП – Закон за обществените поръчки
ГКПП – Гранично контролно пропускателен пункт
РДННО – Регионално депо за неопасни и инертни отпадъци
ЮЗДП – Югозападно държавно предприятие
ПП – Природен парк

Раздел „Лечебни растения“

към

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА ПЕТРИЧ ЗА ПЕРИОДА 2025-2030 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ	2
I. Въведение.....	3
II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Петрич.....	3
III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване	4
IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове.....	9
V. Лечебни растения установени на територията на община Петрич	10

I. Въведение

С изготвянето на раздел „Лечебни растения“ към Общинска програма за опазване на околната среда на община Петрич за периода 2025 – 2030 г. се цели опазване на лечебните растения, на тяхното биологично разнообразие и наличните им ресурси на територията на Община Петрич, както и опазване на естествения растителен генетичен фонд. Документа има за задача да подпомогне дейността на Общинската администрация при изпълнението на разпоредбите на Закона за лечебните растения (ЗЛР) по отношение опазването, ползването, и култивирането на лечебните растения на територията на община Петрич, както по отношение на контрола и превантивната дейност, а така също при издаване на разрешителните за добиване на лечебни растения и /или части от тях от земи, гори и водни обекти общинска собственост.

България е единствената страна в Европейския съюз, която има специален Закон за лечебните растения, защото единствено ние събираме билки от дивата природа и то в огромни количества.

Във връзка с изискванията на чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г. изм. ДВ бр. 98/2014 г.) и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.) към Общинската програма за опазване на околната среда на Община Петрич за периода 2025-2030 г. е разработен настоящия Раздел „Лечебни растения“.

С раздела „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Разделът включва информация за видовете лечебни растения, местообитанието им, разпространението им, режимът на тяхното ползване, прогнозните количества суровина, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика. Разделът представя и информация за необходимите мерки за опазване на лечебните растения и техните местообитания и находища.

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Петрич

Община Петрич заема площ от 650,132 км², като заема 2-ро сред 14-те общини на област Благоевград и се характеризира с разнообразен релеф – от Петричката котловина, през подножията на планините Огражден и Беласица, към безлесната част на Беласица.

Територията на община Петрич представлява една изключително интересна мозайка от различни типове релеф – котловинно долинен, ниско-, средно- и високопланински. По-голямата (северна и северозападна част) се заема от северните, източните и южните склонове на планината Огражден с най-висока точка връх Билска чука (1644 m), разположен северно от село Баскалци, в близост до границата с Северна Македония. В югозападната част на

общината, по границата с Гърция се извисява планината Беласица с максимална височина – граничният връх Радомир – 2029 m (най-високата точка на общината). Между двете планини и източно от тях в обсега на общината попада западната и южна част на Санданско-Петричката котловина. Източно от Беласица е разположено малкото Марикостинско поле и тук в коритото на река Струма, при устието на Пиринска Бистрица, на границата с Гърция е и най-ниската точка на общината – 68 m н.в.

В териториалния обхват на община Петрич се намират:

- Природен парк „Беласица“
- Резерват „Конгура“

Природен парк Беласица заема площ 117 324,318 дка. и е най-новия природен парк в България. Той е обявен със заповед № РД-925 от 28.12.2007 г. на Министъра на околната среда и водите. Обявяването му е с цел:

- Опазване на вековни гори, съставени основно от Обикновен бук (*Fagus sylvatica* L.) и Обикновен кестен (*Castanea sativa* Mill.), както и естествени чинарови местообитания;
- Опазване на защитени и ендемични растителни видове – Обикновен тис (*Taxus baccata* L.), Бодливолистен джел (*Ilex aquifolium* L.), Планински явор (*Acer heldreichii* Orph. ex Boiss.), Карстова люцерна (*Medicago carstiensis* Jacq. ssp. *belassitzae* Koz.), Албански крем (*Lilium albanicum* Grsb.);
- Опазване на защитени и ендемични животински видове – Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos lilfordi* Bechstein), Черен кълвач (*Dryocopos martius* L.) и др.;
- Уникални и представителни съобщества и екосистеми в безлесната зона на планината.

Резерват „Конгура“. Той е обявен със Заповед № 671 на Комитета за опазване на природната среда от 15.06.1988 г. Целта е да се опазят естествени горски екосистеми от Обикновен кестен (*Castanea sativa* Mill.) и Обикновен бук (*Fagus sylvatica* L.). Резерватът заема площ от 1312,00 ha. В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на: тяхната охрана, посещения с научна цел, преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел, събиране на семенен материал, дивни растения и животни с научна цел.

Извън територията на резервата „Конгура“ и природен парк „Беласица“ находищата на лечебните растения са повсеместно разпространени, като най-вече се срещат по единично или на групи и се използват предимно за лични нужди.

Опазването на лечебните растения, находящи се извън тези територии и зони се извършва съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие, Закона за лечебните растения, както и заповедите на МОСВ.

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

- 1/ събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
- 2/ придобиването на билки за първична обработка или преработка;
- 3/ събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва

съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Позволително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Позволително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Позволителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения позволително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; позволително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. областния управител, когато ползването е от земеделски земи - държавна собственост, в границите на населените места и в поземления фонд, след заплащане на такса в областната администрация;

4. директора на дирекцията на националния парк, когато ползването е от териториите и акваториите на националните паркове, след заплащане на такса в съответната дирекция;

5. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

6. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

7. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните

общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола Закона за лечебните растения.

Позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване; срока на ползване; други условия, свързани с опазване на находището; лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляра на позволителното.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

При издаването на позволителни на територията на Община Петрич се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ - Благоевград за организирани билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ - Благоевград;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок - до 31 януари за представяне в РИОСВ Благоевград обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените позволителни за ползване на лечебни растения на територията на Община Петрич;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на позволителното за ползване със заповед на кмета на Общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляра на позволителното за ползване.

За периода 2020-2024 г. не са издаване позволителни за ползване на лечебни растения на територията на общината.

При издаване на позволителни е необходимо да се спазват следните условия:

- ✓ Период за ползване: Листа – преди цъфтеж. Цветовете – в началото на цъфтежа или при пълен цъфтеж;
- ✓ Начин на ползване: Листа – чрез отрязване на целите облистени стъбла и последващо отделяне на листата. Цветовете – чрез откъсване или отрязване на целите съцветия;
- ✓ Препоръчителни инструменти: режещи инструменти /ножици, сърп, нож/ - да бъдат без ръжда по режещите повърхности;

- ✓ Изисквания за опазване на находището: да не се допуска увреждане на други части на растенията и други растения. Да не се чупят и кършат безразборно клоните на дърветата.

Ползвателят на разрешителното за ползване на лечебни растения е длъжен да:

- ✓ Да не се допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- ✓ Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- ✓ Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- ✓ След изтичането на посочените в разрешителното срокове да не се разпорежда с останалите не добити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
- ✓ При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

Съгласно Заповед № РД-84/31.01.2025 г. за специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през 2025 г. на Министъра на околната среда и водите на основание на чл.10, ал.1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения са определени допустими за събиране от естествените находища, извън територията на националните паркове, количества от следните видове билки: Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.); Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill.); Иглика лечебна (*Primula veris* L.); Катраника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra); Лазаркиня, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.); Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.); Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.); Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.); Тлъсти га люти ва, жълто прозориче (*Sedum acre* L.); Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.); Шапиче (*Alchemilla vulgaris* complex). Съгласно заповедта за територията на област Благоевград за 2025 г. няма определени количества за събиране от посочени е по-горе билки .

Със заповедта на Министъра на околната среда и водите се забранява: събирането в националните паркове на горепосочените видове лечебни растения; събирането на билки от естествените им находища от видовете лечебни растения извън количествата и районите, определени в приложението към същата заповед; разпределянето на билки от видовете лечебни растения по-горе на билкозаготвителни пунктове, които не отговарят на изискванията на Наредба № 5 от 19.07.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки, издадена от министъра на здравеопазването и министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 85 от 2004 г., изм., бр. 66 от 2018 г.;

Със заповедта се забранява се събирането на билки от естествените им находища на територията на цялата страна от следните видове лечебни растения: Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.); Волски език (*Phyllitiss colopendrium* (L.) Newm.); Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.); Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.); Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.); Изтравниче, страшниче (*A splenium trichomanes* L.); Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.); Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. aristatus (Godr.) Briq.); Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill.); Копитник (*Asarum europaeum* L.); Мечо грозде (*Arctostaphyllos uva-ursi* (L.) Spreng); Момина сълза (*Convallaria majalis* L.); Оман бял (*Inula helenium* L.); Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum* Crantz); Пелин сантонинов (*Artemisia santonicum* L.); Пирински (мурсалски, алиботушки) чай (*Sideritis scardica* Griseb.); Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand.); Плаун бухалковиден

(*Lycopodium clavatum* L.); Риган бял (*Origanum vulgare* L. ssp. *Hirtum* (Link) Ietswaart); Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.); Салеп (*Orchis* sp. *diversa*); Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moench.); Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia selago* (L.) Bernh. = *Lycopodium selago* L.); Цистозира (*Cystoseira barbata* (GoodetVood) Ag.)

Ограниченията и забраните по заповед № РД-84/31.01.2025 г. не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди в количества, съгласно § 1, т. 18 от „Допълнителни разпоредби“ на Закона за лечебните растения, като същото не се прилага за пирински (мурсалски, алиботушки) чай (*Sideritis scardica* Griseb.).

Контрола по изпълнение на заповед се изпълнява от директорите на регионалните инспекции по околна среда и водите.

В доклада на РИОСВ – Благоевград за състоянието на околната среда за 2024 г. не са посочени нарушения на определения за 2024 г. специален режим на опазване по чл.10, ал.1 на ЗБР, в т.ч. и събирането на Пирински/Мурсалски чай (*Sideritis scardica*) от естествени находища на територията на РИОСВ – Благоевград.

По статистически данни на МОСВ основния обем (малко над 100 000 кг) у нас се събира от около 20 вида лечебни растения. Те оформят основното количество събирани, преработвани и изнасяни билки. Тези видове са най-търсени и за тях трябва да се знаят техните местообитания, находища, допустимия добив за всяко находища , както и правилата за бране. По правило тези видове имат много добри запаси в природата или се култивират, което позволява събиране на големи количества.

Това са:

Липа	Лайка
Коприва	Дилянка
Жълт кантарион	Шипка
Глог	Трънка
Мента	Къпина
Маточина	Малина
Лавандула	Хвойна

Половината от ползваните количества от тези видове идват от култивирани растения. Голям процент (около 40%) от износа от тази група са плодове. Поради големите обеми, които се ползват от тази група растения, те често се наричат „многотонажни билки“.

През последните години непрекъснато се засилва интересът към култивирането на лечебни растения, което от една страна представлява източник на доходи за населението, а от друга - начин за съхраняване на естествените природни ресурси. Според нормативните изисквания добитите билки от лечебни растения трябва да се придружават на всеки един етап от тяхното движение с документи, доказващи техния произход. Когато са добити от естествените находища това са позволителните за ползване, а когато са от култивирани насаждения - удостоверенията за култивиране. Издаването на удостоверение за култивирани билки според чл. 46 т. 3 от ЗЛР се извършва от Кмета на Общината. Такива удостоверения общинската администрация следва да издава след извършване проверка на култивираните насаждения, с цел да се прецени дали количеството на добитата дрога (билка), отговаря на площта на насаждението, а не е събирана от естествените находища.

Това е от особена важност за лечебните растения, които са с ограничено разпространение в природата – защитените и под специален режим на опазване и ползване, тъй като за първите събирането от естествените находища е абсолютно забранено, а за тези под специален режим – ползването не трябва да превишава определени количества.

При издаването на разрешителните за добив на билки от естествени находища е от особено важно значение да се държи сметка за рандеманите, които са възприети в билкопроизводството.

По своята същност рандемана представлява съотношението прясна растителна суровина към изсушена билка. Стойностите на възприетите рандемани са от изключително важно значение за органите, които издават разрешителни за ползване особено за лечебни растения под специален режим на опазване и ползване тъй като ежегодната заповед на МОСВ за разпределение на допустимите за събиране количества билки от естествените находища по региони за страната са в кг сухо тегло, а разрешителното се издава за кг свежа билка. Ето защо при издаването на разрешителни за ползване на лечебни растения под специален режим, общинската администрация трябва да съобразява количествата свежа билка, за които разрешава събиране да не превишават количествата билки в сухо състояние, разпределени на билкозаготвителя, съгласно заповедта на Директора на РИОСВ.

IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

За изпълнение целите на ПООС 2025-2030 г. ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на
- Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи на наличната
- информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките

относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;

- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на Община Петрич, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

V. Лечебни растения установени на територията на община Петрич

Община Петрич, съвместно с ДГС „Петрич“, РИОСВ – Благоевград и други обществени организации трябва да организира контрола за опазване и устойчиво ползване на лечебните растения. Естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от лечебни растения.

Районът на община Петрич е богат на лечебни растения, които все още не се използват пълноценно. Някои от лечебните растения като иглика, божур, зимзелен, ранилист и др. със заповед на МОСВ са под ограничителен режим. Дилянката, ружата, момината сълза, салепът са забранени за събиране.

Съгласно ЗЛР отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване, или има опасност от появяването на такава тенденция.

Като цяло съвместното действие на биотичните и абиотични фактори определя условията в местообитанието на лечебните растения на територията като благоприятни за съществуването, размножаването, развитието и запазването им. На тази база е изготвен и приложен списък на по-важните видове лечебни растения в община Петрич със стопанско и икономическо значение.

СПИСЪК

на лечебните растения, определени като такива с приложение към Закона за лечебните растения, срещащи се в земеделски земи, гори и в границите на населените места, собственост на Община Петрич

№ п о р ед	Вид	Местонахождение	Срещаемост	Описание и ресурсно значение
1	Боянка <i>Erysimum diffusum</i> 	В землищата на гр.Петрич и селата от общината.	По единично	Боянка е тревисто двугодишно до многогодишно растение. Разпространено по сухи тревисти места. Запарка от надземната част и отвара от семената се използват за медицински цели.
2	Бреза обикновена <i>Betula pendula</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.	По единично	Широколистнодърво с характерен за кората бял цвят, който се дължи на веществото бетулин - единственото бяло багрило в природата. Без ресурсно значение
3	Бръшлян <i>Hedera helix</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.	На петна	(Сем. Бръшлянови - Araliaceae) - вечнозелено увивно или пълзящо растение. Листата са дълги 3-10 см., кожести, лъскави, по цветоносните клонки яйцевидни или елипсовидни. Цветовете са жълтозелени с петделна чашка и венче. Цъфти през август – септември, плодовете узряват на следващата пролет. Употребяема част: Използват се листата. Отровно! Фитотерапия. Използваем. Лични нужди.
4	Бъз черен <i>Sambucus nigra</i> 	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Петрич.	На петна	Семейство Мешковицови Дървовиден вид бъз с черни плодове. Употребява се за регулиране обмяната на веществата. Без ресурсно значение

5	Върба бяла <i>Salix alba</i> 	Единични бройки в близост до реките и влажни зони около бреговете на водоеми	По единично	(Сем. Върбови - Salicaceae) - дърво, с широка корона и надлъжно напукана кора. Расте по влажни места. Използваем.
6	Габър обикновен <i>Carpinus betulus</i> 	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Петрич.	На групи	Сем. Брезови (Betulaceae) Широколистно листопадно дърво. Дървесината на обикновения габър е твърда и жилава. Използва промишлено в мебелното производство.
7	Глухарче обикновено <i>Taraxacum officinale</i> 	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Петрич.	На петна	Семейство Сложноцветни (Asteraceae). Съдържа естествен растителен латекс. Максимално използваем
8	Детелина ливадна <i>Trifolium pratense</i> 	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Петрич.	На петна	Семейство Бобови Ограничено използваема
9	Детелина плевелна <i>Trifolium arvense</i> 	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Петрич.		Семейство Бобови Ограничено използваема
10	Дрян обикновен <i>Cornus mas</i> 	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Петрич.		Ниско дърво или храст, което се класифицира към семейство Дрянови (Cornaceae). Маскимално използваем

11	Еньовче същинско <i>Galium verum</i> 	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Петрич.	На петна	(Сем. Брошови - Rubiaceae) - многогодишно тревисто растение. Среща се по умерено сухи или умерено влажни поляни, ливади и пасища. Разпространено е в равнините, предпланините и планините докъм 1700 м надм. в. Надземните части се използват в народната медицина. Използваем за лични нужди и стопански цели.
12	Живовлек голям <i>Plantago major</i> 	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Петрич.	На групи	Семейство Plantaginaceae /Живовлекови/ Максимално използваем
13	Живовлек теснолист <i>Plantago lanceolata</i> 	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Петрич.		Семейство Plantaginaceae /Живовлекови/ Ограничено използваем
14	Жълт кантарион лечебен <i>Hypericum androsaemum</i> 	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Петрич.	На групи	(Сем. Звънникови - Hypericaceae) - многогодишно тревисто растение с хоризонтално, пълзящо коренище. Използва се във фармацевтичната промишленост, фитотерапевтичната практика. Използваем за лични и стопански цели.
15	Здравец горски <i>Geranium sylvaticum</i> 	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Петрич.	На групи	(Сем. Здравецови - Geraniaceae) - многогодишно тревисто растение Използваем

16	Здравец обикновен <i>Geranium macrorrhizum</i> 	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Петрич.	На петна	(Сем. Здравецови - Geraniaceae) - многогодишно тревисто растение със силно развито хоризонтално коренище. Среща се в предпланините и планините от 300 до 2000 м надм. в. Надземната му част се използва в парфюмерията, козметиката, фармацевтичната и фитотерапевтичната практика. Използваем.
17	Змийско мляко <i>Chelidonium majus</i> 	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Петрич.	На групи, като бурен или плевел	(Сем. Макови - Papaveraceae) - многогодишно тревисто растение с гъст оранжев млечен сок. Използва се във фитотерапията и народната медицина. Отровно! Приложението му във фитотерапията изисква лекарски контрол! Използваем. Без ресурсно значение
18	Змиярник петнист <i>Arum maculatum</i> 	По склоновете на планина Беласица.		Горски цъфтящ растителен вид от семейство Змиярникови Без ресурсно значение
19	Ива <i>Salix caprea</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.	По единично	Растителен вид от семейство Върбови. Представлява ниско дърво (до 10 метра височина) или храст. Ограничено използваема.
20	Иглика лечебна <i>Primula veris</i> 	Установено е находище в землището на гр.Петрич	На групи	(Сем. Игликови - Primulaceae) - многогодишно тревисто растение с късо коренище и множество дълги цилиндрични корени с диаметър 1-2 мм. Използват се във фитотерапевтичната практика и за приготвяне на фитопрепарати. Максимално използваема

21	Киселец <i>Rumex acetosa</i> 	Повсеместно – във всички землища на населените места в община Петрич.	На петна	Киселецът е вид многогодишно тревисто растение от семейство Лападови, растящо в изобилие по поляните. Максимално използваем
22	Копитник <i>Asarum europaeum</i> 	Рядко се среща в землищата на Територията на община Петрич	По единично	(Сем. Копитникови - Aristolochiaceae) - многогодишно тревисто растение с дебело пълзящо разклонено коренище. Използват коренището и надземната част. Без ресурсно значение.
23	Коприва обикновена <i>Urtica dioica</i> 	Широко разпространена във всички землища на населените места в община Петрич.	На петна	(Сем. Копривови - Urticaceae) - многогодишно тревисто растение. Разпространено из цялата страна по влажни и богати почви. Събират се листата и коренището. Използва се във фитотерапевтичната практика. Масово използваема за лични и стопански цели.
24	Комунига лечебна <i>Melilotus officinalis</i> 	Рядко се среща в отделни землища на територията на община Петрич		Семейство Бобови. Двугодишно тревисто растение с разклонено, високо до 1,5 м стъбло и добре развит корен. Без ресурсно значение.
25	Копър обикновен <i>Anethum graveolens</i> 	В землищата на всички населени места		Едногодишно растение с кратък живот, което се използва за подправка на ястия и като съставна част на някои медикаменти Без ресурсно значение
26	Къпина полска <i>Rubus caesius</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.	На групи	Семейство Розоцветни – Rosaceae Използваема

27	Лайка езичеста <i>Chamomilla suaveolens</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.	На групи	Максимално използваема за лични нужди и стопански цели.
28	Лайкучка влакнеста <i>Matricaria trichophylla</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.		Без ресурсно значение
29	Леска обикновена <i>Corylus avellana</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.	На петна	(Сем. Брезови - Betulaceae) - храст или малко дърво. Формира самостоятелни съобщества-храсталаци на мястото на изсечени или унищожени гори. Използва се в медицината. Използваема.
30	Липа дребнолистна <i>Tilia cordata</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.	По единично	(Сем. Липови - Tiliaceae) - дърво с височина до 30 метра. Расте по сенчести и умерено влажни места из смесените широколистни гори. Използват се във фитотерапевтичната практика. Използваем за лични нужди и стопански цели.
31	Липа едрolistна <i>Tilia platyphyllos</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.	По единично	(Сем. Липови - Tiliaceae) - дърво с височина до 40 метра. Изисква по-мек и по-влажнен климат и по-влажни почви, отколкото дребнолистната липа. Събират се съцветията. използваем
32	Липа сребролистна <i>Tilia tomentosa</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.	По единично	(Сем. Липови - Tiliaceae) - дърво с височина до 25 метра. Събират се цветовете с присъцветници. Използват се във фитотерапевтичната практика. Ограничено използваема

33	Люляк <i>Syringa vulgaris</i> 	Във всички земища на населените места в община Петрич.	По единично	Декоративен листопаден храст с красиви и ароматни цветове от семейство Oleaceae - Маслинови. Използваем
34	Магарешки бодил <i>Carduus acanthoides</i> 	Във всички земища на населените места в община Петрич.	На групи и на петна	Представлява едногодишно или двугодишно, бодливо тревисто растение, което принадлежи към семейство Сложноцветни (Compositae, Asteraceae). Максимално използваем.
35	Малина <i>Rubus idaeus</i> 	Във всички земища на населените места в община Петрич.	На групи	(Сем. Розоцветни - Rosaceae) - полухраст с изправени, вдървенели стъбла. Използва се във фитотерапията, като билка в народната медицина, като суровина в хранително-вкусовата промишленост. Максимално използваема
36	Маргаритка обикновена <i>Leucanthemum vulgare</i> 	Във всички земища на населените места в община Петрич.		Тревисто растение, което принадлежи към семейство Asteraceae (Сложноцветни). Използваема
37	Лечебна маточина (лимонче) – <i>Melissa officinalis</i> 	Във всички земища на населените места в община Петрич.	По единично	Многогодишно тревисто растение с приятна лимонена миризма. Стъблото е четириръбесто, разклонено, 30- 80 см. високо, покрито с жлезисти и прости власинки. Цветовете са бледожълти, бели или розови. Листата са срещуположни с дръжки широки яйцевидно ромбични или продълговати. Плодът е съставен от 4 едносеменни яйцевидни орехчета. Цъфти юни – септември.
38	Мащерка дългостъблена <i>Thymus longidentatus</i> 	Във всички земища на населените места в община Петрич.	На групи	(Сем. Устноцветни - Lamiaceae) - полухрастче, високо до 20 см. Събират се стръковете с листата и цветовете. Максимално използваема за лични и стопански цели.

39	Мента обикновена <i>Mentha spicata</i> 	Във всички земища на населените места в община Петрич.		Семейство Устноцветни (Lamiaceae) Без ресурсно значение
40	Минзухар пролетен <i>Crocus chrysanthus</i> 	Във всички земища на населените места в община Петрич.		Многогодишни растения от семейство Перуникови (Iridaceae). Използваем
41	Мъждрян <i>Fraxinus ornus</i> 	Във всички земища на населените места в община Петрич.	По единично	(Сем. Ясенови - Oleaceae) - храст или дърво до 15 метра. Среща се доста често в страната. Кората се използва като суровина във фармацевтичната промишленост. Ограничено използваем
42	Сладка папрат обикновена <i>Polypodium vulgare</i> 	Във всички земища на населените места в община Петрич.		Семейство Многоножкови (Polypodiaceae) Без ресурсно значение
43	Овчарска торбичка <i>Capsella bursa- pastoris</i> 	Във всички земища на населените места в община Петрич.	На групи	Използваема
44	Омайниче планинско <i>Geum montanu</i> 	Рядко срещан в малки количества		Семейство Розови (Rosaceae) Многогодишно тревисто растение с презимуващо коренище. Без ресурсно значение
45	Пача трева обикновена <i>Polygonum aviculare</i> 	Във всички земища на населените места в община Петрич.		Тревисто растение, което притежава лечебни свойства и се класифицира към семейство Лападови – Polygonaceae Ограничено използваема

46	Паричка <i>Belis perenis</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.		Без ресурсно значение
47	Равнец жълт <i>Achillea clypeolata</i> 	По склоновете на Беласица и Огражден		(Сем. Сложноцветни - Asteraceae) Многогодишно растение. Видът е балкански ендемит. Без ресурсно значение
48	Бял равнец <i>Achillea millefolium</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.	На петна	(Сем. Сложноцветни - Asteraceae) - многогодишно тревисто растение. Видът е широко разпространен на територията на цялата община. Използва се в билколечението. Максимално използваем за лични нужди и стопански цели.
49	Ранилист лечебен <i>Betonica officinalis</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.	По единично	Род покритосеменни растения от семейство Устноцветни (Lamiaceae). Без ресурсно значение
50	Риган обикновен <i>Origanum vulgare</i> 	Среща се в големи количества по пasiщата	На петна	(Сем. Устноцветни - Lamiaceae) - многогодишно тревисто растение. Среща се из цялата страна. Използва се в парфюмерията и фитотерапията. Масово използваем.
51	Синец обикновен <i>Scilla bifolia</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.		Семейство Зайчесянкови (Asparagaceae) Без ресурсно значение
52	Синя жлъчка <i>Cichorium intybus</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.	На групи	Семейство Сложноцветни (Asteraceae) Без ресурсно значение

53	Слез горски <i>Malva sylvestris</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.		Семейство: Слезови (Malvaceae) Термофилен вид. В билколечението се използват листата и цветовете. Без ресурсно значение
54	Смрадлика <i>Cotinus coggygria</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.		Семейство Смрадликови (Anacardiaceae) Познато още като тетра, дърво, високо до 12 m. Без ресурсно значение
55	Смърч обикновен <i>Picea abies</i> 	Среща се в общински и държавни гори в обхвата на ДГС „Петрич“		Семейство Борови (Pinaceae) Иглолистно дърво, високо до 50 m. Ограничено използваем
56	Теменуга миризлива <i>Viola odorata</i> 	Среща се в горите в обхвата на ДГС „Петрич“	На петна	Сем. Violaceae (Теменугови) Без ресурсно значение
57	Тинтява горска <i>Gentiana asclepiadea</i> 	В землището на гр.Петрич.	По единично	Семейство Тинтявови – Gentianaceae Многогодишно растение Без ресурсно значение
58	Трънка <i>Prunus spinosa</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.	На групи	(Сем. Розоцветни - Rosaceae) - храст със силно разклонено стъбло. Дребноплодно растение. Понякога образува самостоятелни храстови съобщества. Използва се във фитотерапевтичната практика. Без ресурсно значение
60	Шипка храсталачна <i>Rosa corymbifera</i> 	Във всички землища на населените места в община Петрич.	На групи	Семейство розоцветни Листопаден храст висок до 2,5 метра. Максимално използваема

61	Ягода горска <i>Fragaria vesca</i> 	Находища са установени в земищата на всички населени места в община Петрич	На петна	Смейство Розови (Rosaceae) Максимално използваема
62	Лепка <i>Galium aparine</i> 	Във всички земища на населените места в община Петрич.		Представява едногодишно тревисто пълзящо растение, което е част от смейство Брошови (Rubiaceae). Използваема
63	Мащерка планинска <i>Thymus pulegioides</i> 	Във всички земища на населените места в община Петрич.		Сем. Устноцветни - Lamiaceae Без ресурсно значение
64	Драка <i>Paliurus christi</i> Mill 	Във всички земища на населените места в община Петрич.	На групи	Многогодишен разклонен храст, висок до 3 м. Сем. Зърнастецови – Rhamnaceae
65	Червена боровинка <i>Vaccinium</i> <i>Macrocarpon</i> 	Високите части на планина Беласица	На групи	Вечнозелен храст с ядливи плодове. Смейство Пиренови (Ericaceae). Използваемо
66	Повет обикновен <i>Clematis vitalba</i> L. 	Храсталаци, склонове	На групи	Сем: Ranunculaceae — Лютикови. Катерлива лиана, закрепваща се по опори с дръжките на листата (завиващи се спирално около опорите), с разклонено дървенисто до 20 (30) м дълго стебло.
67	Чинар източен <i>Platanus</i> <i>orientalis</i> 	Песъкливи и каменисти места край реки	По едично и на групи	Източният чинар е вид покритосеменни растения от род Чинар (Platanus). Представителите му са много големи листопадни дървета. За лични нужди

68	Минзухар пролетен <i>Crocus chrysanthus</i> Herb. 	Гористи местности, шубраци и пасища. Най-често се среща до 1200-1500 м надморска височина.	По еденично и на групи	Тревисто, многогодишно растение отнасящо се до семейство Перуникови (Iridaceae). Жълтият минзухар расте свободно по склонове и пасища на Балканския полуостров. Използване на лични нужди.
69	Минзухар есенен <i>Crocus pallasii</i> Bieb. 	Расте по поляни, пасища, ливади, из планински местности.	По еденично и на групи	Есенен минзухар, Мразовец, Кърпикожух (<i>Colchicum autumnale</i>) представлява многогодишно растение, което цъфти през есента. Отнася се към семейство Колхикови (Colchicaceae). За лични нужди, стопански цели
	Мъртва коприва червена <i>Lamium purpureum</i> L. 	Тревисти и буренливи места, ниви. Често расте в населените места.	По еденично и на групи	Червената мъртва коприва се класифицира към семейство Устноцветни (Lamiaceae). Растението е медоносно. Не е защитено от Закона за биологичното разнообразие. За лични нужди, стопански цели
	Млечка обикновена <i>Euphorbia cyparissias</i> 	Среща се край къщите, в дворовете, запустели места и склоновете на доловете.	По еденично и на групи	Тревисто растение от рода <i>Euphorbia</i> , семейство Кипарисови (Euphorbiaceae). Не е защитено от Закона за биологичното разнообразие. За лични нужди, стопански цели

Съгласно чл.5 от Наредба № 2 не се допуска събиране на билки в количества, надвишаващи стойностите определени, като процент от наличните в находището запаси:

- корени, коренища, грудки и луковици от видовете, които лесно възстановяват ресурсите си – до 70%;
- корени, коренища, грудки и луковици от видовете, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия – до 40%;
- кори, листа и стъблени пъпки – до 40%;
- листа – до 70%;
- за стръкове – до 70%
- за цветни пъпки, цветове, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена до 70% за едногодишните и до 80% за многогодишните видове.

Съгласно чл.6, ал.1 от Наредба № 2 експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите. Съгласно чл.6, ал.2 продължителността на периода за възстановяване е следния:

- при събиране на корени и коренища при видове, които лесно възстановяват ресурсите си – 2 год.;
- при корени и коренища при видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия – 3 год.;
- при събиране на грудки – 2 год.;
- при събиране на листа – 1 год.;
- при събиране на стръкове от видовете, които трудно възстановяват ресурсите си – 4 год.;
- при събиране на съцветия от иглика лечебна – 2 год.

Съгласно чл.6, ал.3 от Наредба № 2 не е необходим период за възстановяване при събиране на следните видове билки:

- коренища от коприва и троскот;
- стръкове от видовете, които лесно възстановяват ресурсите си;
- цветни пъпки, цветове и съцветия;
- плодове и семена.

Съгласно Допълнителната разпоредба от Закона за лечебните растения, ал.1, т.18 **билки за лични нужди** за билките в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- корени, коренища, луковици или грудки – до 1 кг.;
- стръкове – до 2 кг.;
- листа – до 1 кг.;
- кори – до 0,5 кг.;
- цветове – до 0,5 кг.;
- семена – до 0,1 кг.;
- плодове – до 10 кг.;
- пъпки – до 0,5 кг.;
- талус – до 1 кг.

Д О К Л А Д
С РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕДЕНО АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ
ЗА РАЗРАБОТВАНЕТО НА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА (ПООС) НА ОБЩИНА ПЕТРИЧ за
периода 2025-2030 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Във връзка с разработването на Общинска програма за опазване на околната среда на община Петрич 2025-2030 г. е проучено мнението на гражданите по въпроси, свързани с опазването на околната среда на територията на общината. Целта на анкетирането бе да се вземат предвид и да се отразят мненията и препоръките на заинтересованите страни в разработваната Програма за опазване на околната среда на община Петрич за периода 2025-2030 г.

Целеви групи:

- Неправителствени организации (НПО);
- Бизнес;
- Общински съветници;
- Кметове на населени места;
- Експерти – общинска администрация;
- Училища и детски градини;
- Читалища и музеи;
- Граждани;
- Медии.

Метод за набиране на информацията: самостоятелно попълване от респондентите на специално изготвена анкетна карта.

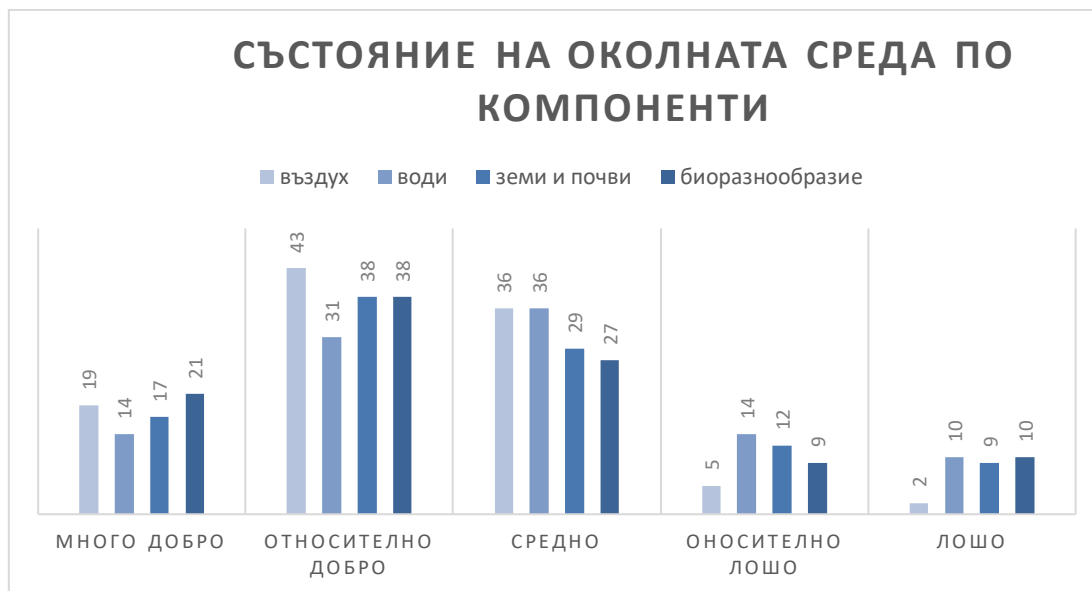
Начин на провеждане: публикуване на съобщение и на самата анкетна карта в официалния сайт на общината.

Период на провеждане: април-май 2025 година.

Анкетната карта се състои от 21 въпроса. Въпросите от анкетата са както затворени - с изброени възможности за отговор, така и отворени - без посочени възможности за отговор.

РЕЗУЛТАТИ ОТ АНКЕТНОТО ПРОУЧВАНЕ

Въпрос 1. Как определяте състоянието на околната среда, която Ви заобикаля, по отделните нейни компоненти?

Анкетираните определят състоянието на околната среда от средно до относително добро по основните четири компонента – въздух, води, земи и почви и биоразнообразие. Според част от анкетираните граждани относително лошо до лошо е състоянието на води, земи и почви.

Въпрос 2. Кои според Вас са източниците на вредни емисии във въздуха в общината?

Като основен източник на вредни емисии във въздуха в общината е посочен транспорта (40%) на следващо място битово отопление (31%) и промишлеността (19%). Като не мога да преценя и други (10%). Нито един от анкетираните не посочват земеделието като източник на замърсяване.

Въпрос 3.Как определяте качеството на питейната вода в общината?

Най-голям дял от респондентите намират по отношение на качеството на питейната вода в общината „има какво да се желае“ (45%), следвани от тези, които мислят, че е „лошо“ (33%), 22% намират, че е „добро“ и само 8% намират качеството на питейната вода за много добро.

Въпрос 4.Как определяте състоянието на почвите на територията на общината?

С

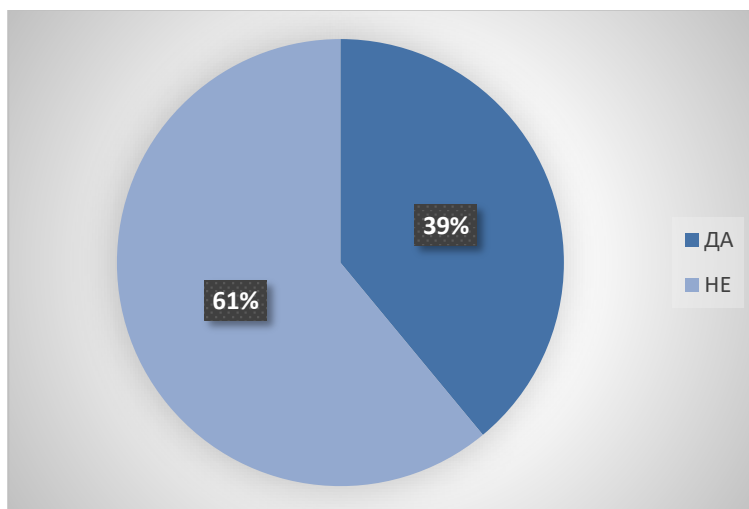
поред 52% от анкетираните граждани, почвите в общината са „замърсени“. Част от гражданите ги намират за „чисти“ (28%) и 13% посочват „други“.

Въпрос 5. Доволни ли сте от услугата сметосъбиране и сметоизвозване, която ползвате?

55% от гражданите участвали в анкетата са отговорили, че само от части са доволни от предоставяната услуга по сметосъбиране и сметоизвозване, като 18% изобщо не са доволни.

Въпрос 6. Събирате ли отделно отпадъците си?

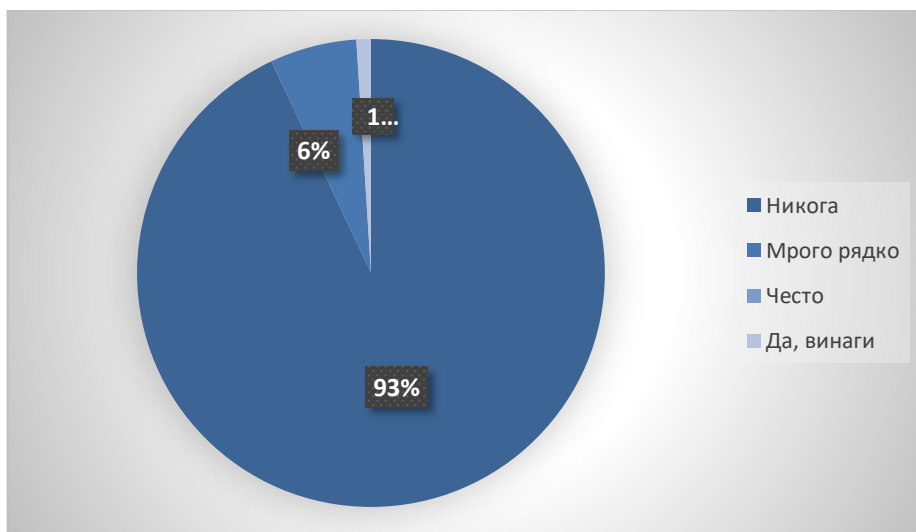

Повече от половината участници в анкетата (61%) са отговорили, че не събират разделно отпадъците си. Причините, които са посочили защо не го правят могат да се обобщят както следва:

- Няма достатъчно контейнери за разделно събиране;
- В малките населени места няма такива контейнери
- Трябва да се осигурят пластмасови кофи за домакинства за разделни отпадъци, както и специални разграждащи се торби за хранителни отпадъци;
- Няма предоставени пластмасови кошове на домакинствата с къщи 3-те вида кошове както е другите страни;
- Населението на град Петрич не е толкова активно в разделното събиране на боклука защото не осъзнават важността на разделното събиране.
- Събираме ги отделно, но при сметоизвозването събират всичко заедно.

Необходимо е да се правят информационни кампании и да се насърчава разделното събиране на отпадъците. Възможно е и да се преосмисли организацията и местата на разположение на контейнерите, така че да са локализирани по-близо до гъсто заселени квартали с по-голямо население, както и да се обмисли възможността за доставяне на индивидуални кофи за разделно събиране за домакинства.

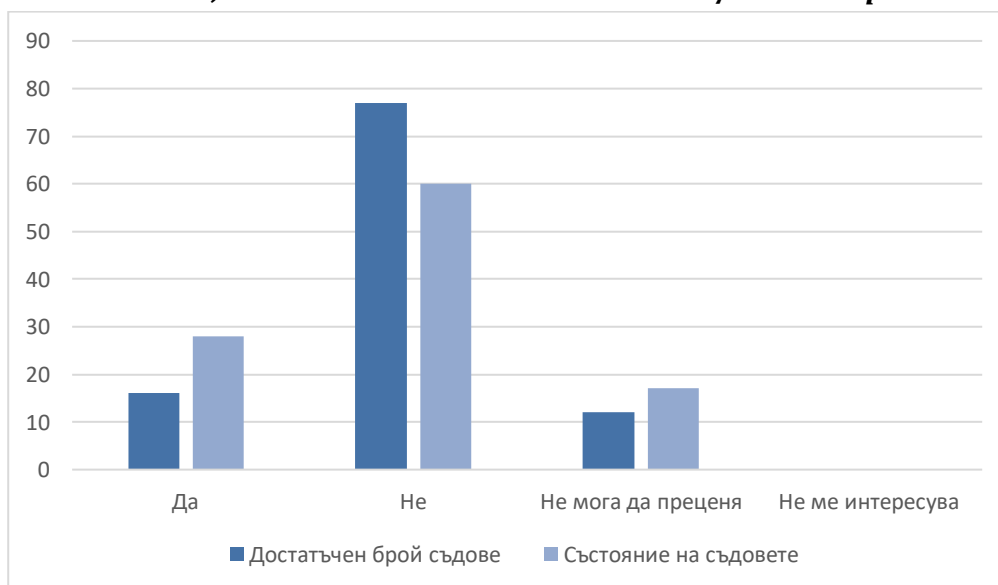
Въпрос 7. Изхвърляте ли отпадъци на нерегламентирани места?

Положително в случая е, че жителите на община Петрич се стремят да не изхвърлят отпадъците си на нерегламентирани места, това споделят 93% от анкетираните. На малка част 6% се случва понякога да го направят.

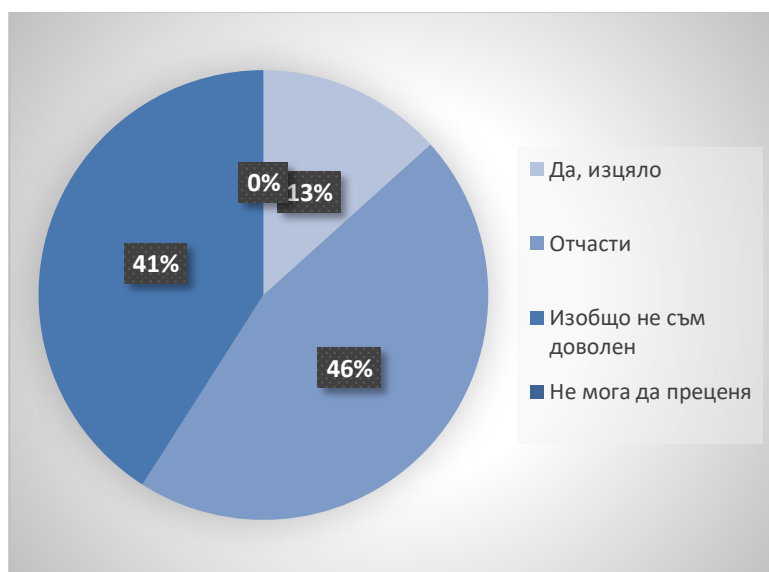
Въпрос 8. Смятате ли, че съдовете за битови отпадъци са достатъчни? и

Въпрос 9. Смятате ли, че съдовете за битови отпадъци са в добро състояние?

По отношение на броя съдове в общината, отговорите показват, че наличните съдове за битови отпадъци са по-скоро недостатъчни, както и че състоянието на съдовете не е добро.

Въпрос 10. Доволни ли сте от услугите по почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване в общината?

По-голям дял от респондентите (46%) са „отчасти“ доволни от услугите по почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, в същото време 41% изобщо не са доволни. Изцяло са доволни са само 13% от гражданите.

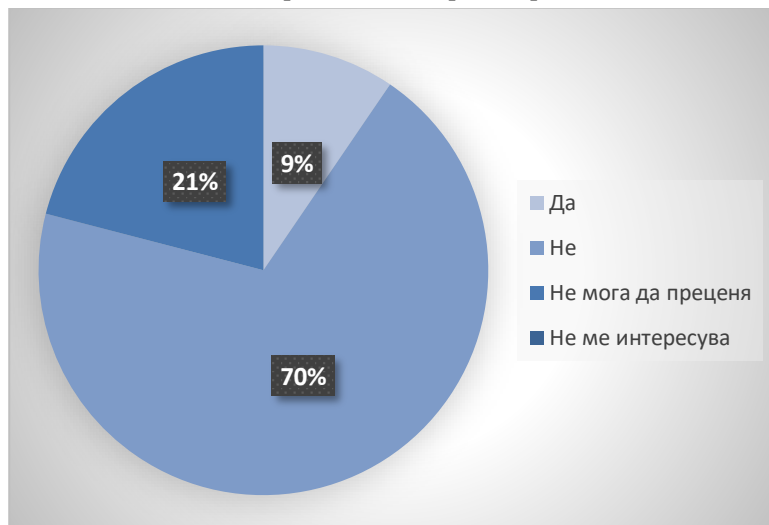
Въпрос 11. Според Вас кой е отговорен за опазване на чистотата на територията на общината?

Осн
овната част от участниците в анкетата смятат, че гражданите и администрацията са солидарно отговорни за опазване на чистотата на територията на общината (92%), а останалите че отговорността и грижата е на всеки гражданин.

Въпрос 12. Според Вас осъществява ли се ефективен контрол от компетентните

органи за опазване на околната среда на територията на общината?

70% от анкетираните мислят, че не се осъществява ефективен контрол от компетентните органи за опазване на околната среда на територията на общината и само 21% мислят, че контролът е достатъчно ефективен.

Въпрос 13. Според Вас има ли проблеми, свързани с околната среда на територията на общината?

Мнозинството от респондентите (82%) смята, че има проблеми, свързани с околната среда на територията на община Петрич, като те са свързани предимно с отпадъците и зелените площи в населените места:

- Води – 13%;
- Въздух – 11%;
- Почви – 7%;
- Шум – 8%;
- Растителност – 9%;
- Животински свят – 7%;

- Защитени територии – 4%.
- Зелени площи в населените места – 18%;
- Отпадъци – 23%;

Въпрос 14. Посочете конкретни проблеми в населеното място, в което живеете, за които е необходимо предприемане на спешни мерки?

Посочените проблеми могат да бъдат обединени в следните направления:

- Качеството на вода;
- Да се увеличи честотата на събиране на битовите отпадъци;
- Санкциониране на всички граждани, които изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места.
- По-добра поддръжка на обществените пространства и зелените площи.
- Разделното хвърляне на отпадъци, нерегламентирани места за изхвърляне на отпадъци, палене на гуми
- Разрастването на нерегламентираните сметища извън населените места в близки дерета.
- Поддръжка на зелените площи в населените места.
- Изграждане на общински приют за грижа на безстопанствените животни

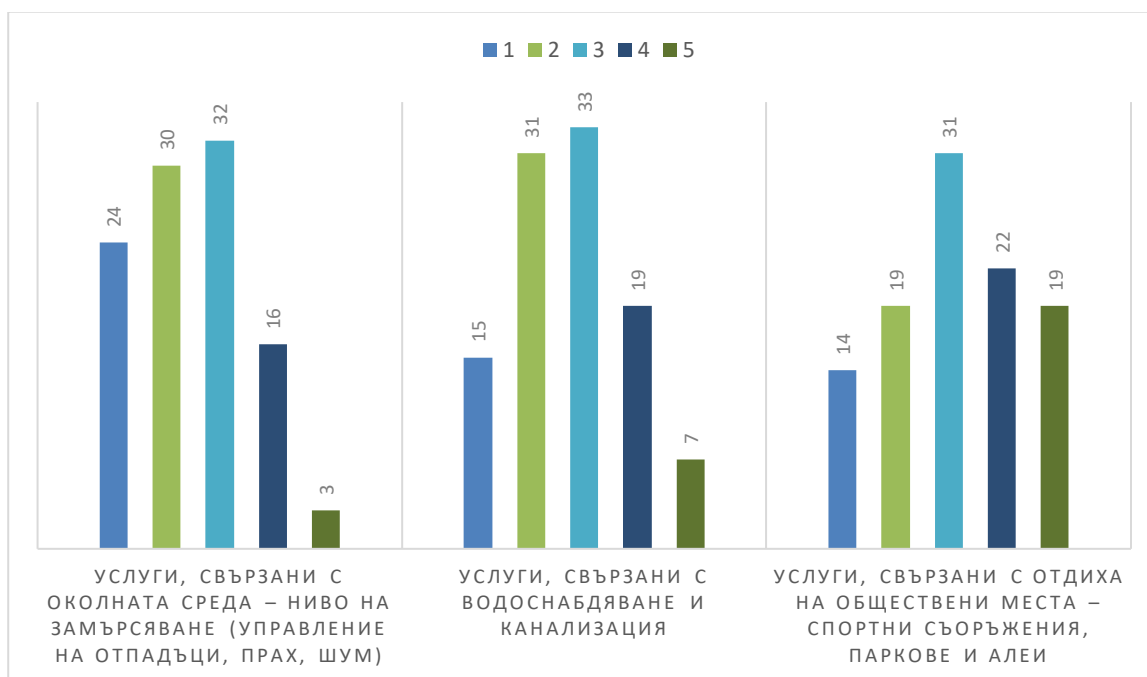
Въпрос 15. Кои според Вас трябва да са трите основни приоритета за опазването на околната среда в общината (отбележете до три отговора)?

Мнозинството от включилите се в анкетата определят, че двата основни приоритета за опазването на околната среда в общината следва да бъдат:

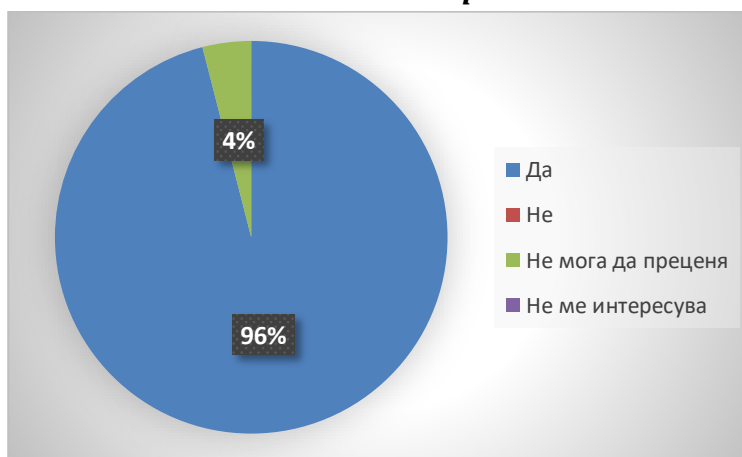
- Подобряване на зелените площи, места за отдих, велоалеи, спортни съоръжения (20%);
- Опазване на водите и водните обекти и подобряване на качеството на повърхностните води (17%).

Въпрос 16. По скалата от 1 до 5 (1 - в най-малка степен, 5 - в най-голяма степен) как оценявате услугите, свързани с качеството на околната среда, които се предлагат в общината:

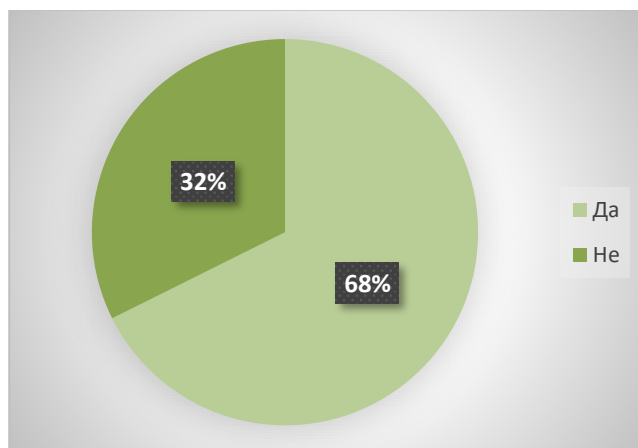
Изводът е, че предоставянето на всички услуги следва да се подобри като се изгради и съответната инфраструктура за тях. Според респондентите услугите, свързани с водоснабдяване и канализация имат най-голяма нужда от подобрения.

Въпрос 17. Смятате ли, че трябва да се санкционират много строго лицата, които изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места или извършват други нарушения свързани с опазване на околната среда?

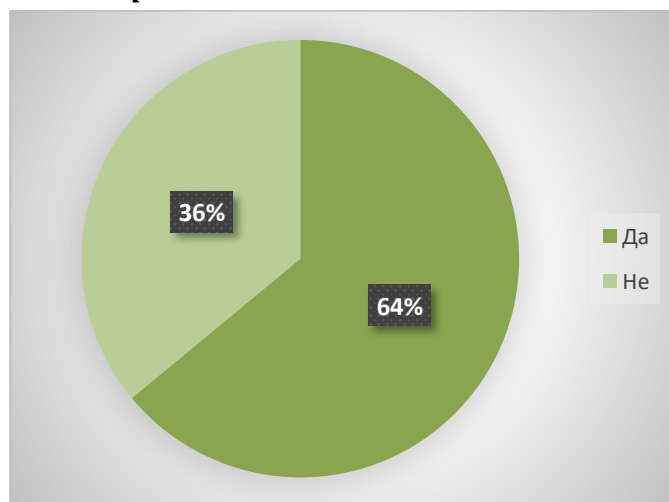
96% от отговорилите смятат, че нарушителите, които изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места или извършват други нарушения, свързани с опазване на околната среда, трябва да бъдат санкционирани строго.

Въпрос 18. Информирали ли сте общинска администрация или други органи за констатирани от Вас нарушения, свързани с изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места, запалване/чупене на съдове за битови отпадъци и/или други нарушения свързани с опазване на околната среда?

Голяма част от гражданското общество (68%) не счита за важно да информира компетентните органи от общинска администрация или други органи за констатирани нарушения, свързани с изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места, запалване/чупене на съдове за битови отпадъци и/или други нарушения, свързани с опазване на околната среда. Това следва да се промени, тъй като понякога установяването на нарушителите е трудно, а това би допринесло в голяма степен за превенцията.

Въпрос 19. Желаете ли да бъдете информирани относно кампании, свързани с подобряване на околната среда и нейните компоненти?

Повече от 60% от участниците в допитването желаят да бъдат информирани относно кампании, свързани с подобряване на околната среда и нейните компоненти. Гражданите, които желаят да бъдат информирани относно кампании, свързани с подобряване на околната среда, посочват следните начини за най-подходящи:

- Официалния сайт на община Петрич;
- Фейсбук страницата на община Петрич;
- Местните медии;
- Обяви, листовки и др.
- Имейл.

Въпрос 20. Ако сме пропуснали нещо, което е важно като въпрос за Вас, моля споделете го тук, защото Вашето мнение е важно!

Какво са споделили допълнително участниците в допитването:

- Необходим е приют за безстопанствени животни
- Подобряване на комуникацията с гражданите, и търсене на обратна връзка и мнение от различни кръгове от обществото.
- Създаване на зелени пояси по тротоарите от подходящи дървета, в предвид големите жеги в тази част на България!
- За по-добър контрол да се положат усилия в посока на поставяне на видеонаблюдение навсякъде в града, улици, училища, паркове, градини, навсякъде. Колкото повече и на всякъде, толкова по-лесно ще се контролира сигурността на гражданите и общинското имущество, както и разкриване на извършители, ако има нарушения.

Следващото предложение за подобряване опазването на околната среда в община Петрич от участничка в анкетирването е приложено в пълнота, както е публикувано:

„Предлагам Общината да въведе и насърчи активното участие на всички училища и детски градини в системата за разделно събиране на отпадъци. Това може да стане чрез осигуряване на специални кошчета за разделно събиране във всяка класна стая и общи контейнери във вътрешните и външни пространства на учебните заведения. Защото в повечето училища са направени импровизирани "кашончета" за разделно събиране!!!

Причината за това предложение е, че към момента много малък процент от населението събира отпадъците си разделно. Възпитанието на навици за грижа към природата започва от най-ранна възраст, както в семейството, така и в образователните институции. Ако децата не виждат и не използват такива практики в ежедневието си, трудно ще изградим трайно отношение към опазването на околната среда.

Създаването на подходящи условия в училищата и детските градини ще даде силен пример, ще повиши информираността и ще допринесе за изграждането на едно по-осъзнато и отговорно общество в бъдеще.

Защо е толкова важно?

Защото ако искаме децата ни да растат с уважение и грижа към природата, трябва да им дадем възможност да го правят всеки ден.

Вкъщи учим за разделното събиране, но ако навън и в училище няма условия – всичко остава само на думи.

Нека направим първата крачка към по-чиста, по-красива и по-съзнателна общност.

Започваме от най-малките – те са нашето зелено бъдеще. ♣🌱🌳

Благодаря за възможността да дам своето предложение ❤️

Биоразнообразието е важно, но за целта трябва да има повече дървета и храсти, където да гнездят птици

Кампания за информация за рециклирането на отпадъка!“

Въпрос 21. Моля, отбележете групата, към която принадлежите:

Проучването показва, че са необходими много работа, политика и инвестиции за подобряване на околната среда в община Петрич.